

ČASOPIS

PRO

KATOLICKÉ

DUCHOWENSTWO.

WYDÁWÁN

O D

KNJŽECJ ARCIBISKUPSKÉ PRAŽSKÉ

KONSISTORIE.

ŠESTNÁCTÝ ROČNJ BĚH.

Swazek prwnj.

W P r a z e.

W knjžecj arcibiskupské knihtiskárně, řjsenjnj synů Bohumila Haase.

1 8 4 3.

Scio, quia lapis ex aqua fructum facere non potest, et per lapideos canales transit equa ad areolas, et in canali lapideo nil generatur, sed hortus plurimum fructum offert: spiritualis vero virtus Sacramenti ut lux pura ab illuminandis recipitur; sed per immundos transiens non coinquinatur.

S. Augustinus in libro contra Donat.

My Aloys Josef,

z Božjho milosrdenstwj a z milosti apoštolské stolice
knjže Arcibiskup Pražský, dotčené stolice w Čechách,
gakožto i w Bavorské, Milenské a Rezenské diecési
Legatus natus, králowstwj Českého Primas, z domu
Swobodných Pánůw z Šrenků na Notáingů a Egma-
tingů, knjžecj arcibiskupské kapitoly Holomaucké
kanownjk, theologie doktor, Karlo-Ferdinandské
university Pražské newstálý kanceljř a protektor
studij a t. d.,

weškerému duchowenstwu našemu pozdrawení, blaho a
požehnání!

Ačkoli dle učení Tridentského sněmu * celý ži-
wot křesťana newstálým pokáním býti má: nic méně se
nazývá od swatých Otcůw Čtyřidceti dennj půst, zvlášť
časem pokání a dobau spásení. Zbytečné se nám býti
zdá, milj spolupracownjci na winici Páně, obšjrně was
na to pozornj činiti, gak důležitý gest swatopostnj čas
horliwému pastýři, a gak pečliwě ho obraceti má k tomu,
aby w něm tělesnými rozkošemi zaslepené člowěčenstwo
z hršného sna probauzel, a pobožným rozgimáním k po-
znání sebe a k pokání přiwádel. Neboť dogista s uči-
telem národůw hořekowati můžete **, že w stádeci wa-
šem gsau mnozj nepřátelé kříže Kristowa, gegichžto bůh

* Concil. Trid. sess. 14. de ext. unct.

** Filip 3, 13 — 21.

břicho gest, a sláva w zahanbenj gegich, kterjž gen o zemske věci stogj. Protož lehko wýznam slova pochopjte, gjmž woláme k wám s prorokem Joelem: *Swoleyte shromážděnj a posvětte půst.* * Neboť od gakiwa byl půst pokládán za neyprospěšnějšj prostředek, člověka od milowánj swěta k lásce Božj přiwáděti. Protož posvětila křesťanská Cjrkew, hledjce na příklad Spasitelůw a na apoštelská ustanowenj, zvláštnjm prikázanjm Čtyřidceti dennj půst gakožto kagjce čas; a hledjme-li na vše ostatnj, což pro tuto dobu cjrkewnjho roku ustanowila, widjme, že ho pro wěřjce skutečně učinila časem spasenj.

Widěla-li se sw. cjrkew během času rozličnými okoličnostmi pohnutau w něčem od přjsnosti swé kázně upustiti, — a mnohá-li postnj ustanowenj snad, i winau gegich vlastnjch služebnjkůw prunedbána byla (k čemuž zde s bolestj přiswědčiti musjme!): potřebj nám gest, zwýšeným powzbuzenj starati se o to, aby pozůstala spasitelná cjrkewnj kázeň netoliko nezašla: nébrž aby všemi možnými prostředky byla ožiwna, a blahých aučelůw gegich aby třeba gíným, okoličnostem času přiměřeným způsobem dosahowáno bylo.

Radno pak gest, zawedenau w arcidiécesi postnj dispensacj w přítomných okoličnostech, nižádným způsobem neobmezowati. — An gj tedy pro běžjce rok potwizugeme: uwádjme spolu w obecnu známost dny, w kterýchž se postnj prikázanj buď zcela, buď z částky zachowáwati má.

I. Postnj prikázanj má celau swau platnost; t. g. welj se, mimo ugmu w gjdle, i zdržeti se masitých pokrmůw, w následugjcech dnech:

- a) každý patek Čtyřidceti dennjho postu, adwentu a čtvera suchých dnj.

* Joel 2 15.

III.

b) popeleční středu, zelený čtvrtek, potom každau sobotu čtyřiceti dennjho postu, a čtvera suchých dní.

c) wigilie neb swatwečery před Letnicemi, a před narozenjm Páně.

II. Dowoluge se, masitých pokrmu požjwati: příkazuge se ale ugmu w gjdle činiti; totiž toliko gednau za den, obyčegně o polednách, do syta se nagjsti, a wečer genom něčeho mála zažjti, — w následugjcejch dnech:

a) w pondělj, w auterý, we středu, we čtvrtek čtyřiceti dennjho postu; (wygma tedy pod čjsl. I. wytknuté dny, genž přjsné posty gsau, a wykma neděli, kteráž nenj dnem postnjm);

b) w každau středu adventnj a čtvera suchých dnů; potom w den wigilie před swatým Petrem a Pawlem; před na nebe wzetjm Panny Marie; a přede Wšemi Swatými.

III. Konečně každau, wyše nepodotknutau sobotu, po celý rok, dowoluge se masitých pokrmů požjwati; — naproti tomu ale w každý pátek po celý rok masitých pokrmu se zapowjdá.

W dispensowaných postnjch dnech dowoluge se i u wečer masa požjwati, a wsak se zachowánjm předsané ugmy; zůstává pak zápověď, u gedneho a toho samého oběda masitých a rybch krmj požjwati.

Déle trwagcj dispensacj udělowati, přistogj toliko Ordinariowi (arcibiskupowi). Farářům a zpowědnjkům zůstawuge se w gednotliwých neodkladných případosstech posauditi, gak daleko nemocj, chudobau, cestowanjm a podobnými okoličnostmi opominutj postu wymluweno, a gak daleko swědomj aučastnjkůw té věci upokogeno býti může. W podobných případosstech postupuge Pražský sněm * i farářům práwo, dispensacj udělití.

* Od roku 1604.

Wšickni křesťané, genž tuto dispensacj přijmaji, powinni gsau w Čtyřidceti dennjm postu každou neděli a swátek pomodliti se, ne doma, ale pokud zdawj dowoluge, w kostele: pětkrát modlitbu Páně a pětkrát pozdrawenj angelské, gednau apoštolské wyznánj wjry; potom tři božské ctnosti, mimo to žel a ljtost nad hřichy wzbuditi; kteréž nařizenj nechať duchownj pastýřowé Našj arcidiěcese před počátkem Čtyřidceti dennjho postu gāk obyčegně osadám swým ohlásj, dle prawěho smyslu gim ge wyložj, a předepsané modlitby nechať po ranjch a welkých kázanjch s přjtomným lidem na hlas wykonáwagj.

Čjm powlownějšj tato dispensacj gest u přirownánj s půwodnjmi požádawky swaté Cjrkwe s gedné strany; a s druhé strany, čjm wětšj pokaženost mrawů w našich dnech se gewj u přirownánj sžiwotem oněch křesťanůw, kteréž přikázanj postnj w celé přjsnosti zachowáwali: tjm sprawedliwěgi milostná matka naše, swatá Cjrkew, očekáwá, že se přičiníme, toho užitku, gehož bychom častým postem nabýwati měli, ginými dobrými skutky co možná nahražowati, a bohulibým žiwotem sprawedlnosti Božj zadost činiti. — Protož wás napomjname, bratřj w Kristu, abyste nastáwagjcjho swatopostnjho času swědomitě užjwali, a abyste ho i sobě i duchownj péči swé poručeným podle slow učitele národůw, sw. Pawla, dobau spasenjm činili. *

Zwláště pak abyste:

1. Ducha kagienosti w sobě a osadnjcjh swých powzbuzowali. Neboť, poněwadž dle mjněnj papeže Leona Welikého ** podstata postu ne tak skoro w zdrzenj se od gjdla, nébrž wjce w odwrátenj se od zlého záležj: nesmjme přestáwati na tom, aby se gen pjsmeno přikázanj cjrkewnjho naplňowalo; tělesný

* II. Corth. 6, 2.

** Serm. 4. de Quadrg.

půst buď nám prostředkem ku vznešenějším duchovním postu. Neboť: „Což platno jest, třeba se swatý Jan Zlatoustý *, od jídla se zdržovati, a ne od hřichu? masa nepožjati, a věno chudých požjati? opogej vínem se chrániti, a nečistými žádostmi se opjjeti.“ Postětež se tedy, Neymilegšj w duchu a w prawdě! Užjweytež rozmanitých prostředkůw, genž se wám we swatopostním čase nasjtuji; abyste i w sobě i w srdcích wěrného lidu ošklivost hřichu a ducha kagienosti wzbudili, a častým i hodným přijmáním sw. swátostj na spaseň všech pracowali. Rozjmejte zvlášť na ten úmysl hořké umučení Pána a Spasitele našeho, Ježíše Krista.

W ohledu tomto musjme horlivost mnohých duchovních pastýřůw, kteréž se w swatopostním čase zvlášť katechysováním a kázáním gewj, za dobrou a chwalebnu uznáwati, že netoliko w hlavním městě, něbrž i po wenkowě na mnohých mjstech, bez úhmy rannjch služeb Božjch, vlastnj postnj kázanj se držj; gešto naproti tomu ony kněze tjm wje za odpawidatelné před Bohem vyhlašugeme: kteréž w tom čase, genž sebau sám srdce wěřejch słowu Božjmu přjstupněgšj činj, swatou powinnost swau prunedbáwaj.

Pro tuto zvláštnj uspařadanost ducha pobožného lida žalem jest i to, že se ugjmaji duchovními wědělánj wěřejch ony tak krásné perikopy, kteréž swatá Cjrkew pro feriálnj mše všednjho dne postnjho času ustanewila. Protož nařizugeme, aby pa celý půst, každého všednjho dne we všech farnjch chrámech Páne po farnj mši tyto perikopy čteny byly.

2. Swatopostnj čas posilug wás i wášj zpráwě swěřený lid w poslušnosti swaté Cjrkwe a gegich předstawaných. S žalostí znamenáme, že w našich dnech

* Serm. 5. de jejunio.

— wielmi hyne poslušenstwj, gjmž křesťan zawázán
 gest wšechněm od Boha: nřzeným wrchmostem; tak
 že gednotliwci i ustanowenj neomylné swaté Cjrkwe
 genom tenkrát zachowáwagj, když se schodugj s oso-
 bnjm zdánjm a žádostmi gegich. Postnj přikázanj
 zvlášť se od mnohých lehkomylně přestúpuge. Pro-
 tož wám ukládá swatopostnj čas tu powinnost, roz-
 milj spolupracowajci na winici Páně, abyste wěřj-
 cjm lidu ukázali, že zaumyslně přestaupenj přiká-
 zanj cjkewnjho hřjchem gest: proti Bohu samému.
 Neboť řekl Pán prwnjm předstaweným Cjrkwe: * „*Kdo
 wás slyšj, mae slyšj; kdo wámi pohrdá, mnau po-
 hrdá; kdoš ale mnau pohrdá, pohrdá tjm, kterýš
 mae poslať.*“ Ukažte jim mimo to, s gakaú mau-
 drostj swatá Cjrkew toto, gak mnohým se widj,
 lhostegně přikázanj postu, gakožto učinliwého pro-
 středku wywolila, abychom se w zapřánj sebe sa-
 mych a w poslušnosti cwičili. Ukažte jim, w gak
 užkém spogenj gest přikázanj postu, zakládajc se
 na poslušenstwj, s wrchem křesťanské dokonalosti;
 an dle agišťenj swatého Augustina ** *poslušnost
 matkau a ochranau wšeliké ctnosti gest.* Učte ge, že
 poslušenstwj gest s tjm wětšj zásluhau, čjm wětšjho
 zapřenj sebe od člowěka požaduge; odkažte ge na
 příklad oněch křesťanských obcj ***, kteréž usta-
 nowenj swatého Pawla a Barnabáše, modliti se a
 postiiti se, tak ochotně zachowáwaly; odkažte go
 posléz na samého Krista Ježjše, kterýž swým přj-
 kladem postu poswěťil, a nebeskeho Otce poslušen
 byl až do smrti křjže.

3. Swatý půst požaduge od nás také wětšj horliwost
 modlenj. Neboť prawý křesťan nedělj nikdy postu

* Luc. 10, 18.

** lib. 14. de civit. c. 12.

*** Scut. 14, 22.

od modlitby; gakož swaté písmo na přemnohých mjstech ukazuge, že modlitba s postem neyblaženějšich účinků dosahowala. Dostí budiž wám, odwołati se toliko na Spasitele swěta, kterýž. výslovně učil swé apoštoly; že gistý druh zlych duchůw gediałe modlitbau a postem wynjtan býti máne. Shledáte-li tedy, bratři w Kristu, že sátaň králowstwí swé, králowstwí hrjcha na swěte wjce rozsýřil, tak že si nedůwěřugete mečem slěwa Božjho geg zapuditi; — gestliže snad i waše vlastnj tělo tak opanowal, že báti se co gest, abyste neklesli: o wezmětež autočistě k postu a wrancj modlitbau: a diwotwornau moc téhož dwogjho lékařstwí brzo na sobě zakusjte. Neopomjgectež také wěřjcjmú lidu přjležitosti poskytowati, aby se rozhorlowal w něm duch pobožnosti; hledtež sem tam obyčegně pobožnosti, zwlášť konánj křížowé cesty ožiwiťi, a vlastnjm bděnjm očisťowati. Práti si musjme také, aby se každý pátek w postě s wětšj pobožnostj konal, než ostatnj dnové; a protož aby buď po farnj mši swaté ráno, neb odpolodne při požehnánj mimo předepsanau lytanií 50. žalm, aneb w agendě obsažena kagcj modlitba swatého Augustina za obecné potřeby s lidem, že modlila; aneb na kterých mjstech obyčegná pobožnost k pěti ranám Krista Pána konána byla.

4. Konečně rozněcug swatopostnj čas oheň křesťanské lásky k ubohým bratřjm našim. Neboť gak prawj Swatj otcowé: almužna s modlitbau dáwá postu duchownj křjďla, gimiž by se až k trůnu wěčné odpłaty powznese. Buď si, že dle slow Páně, chudé máme wždycky s sebau: nic méně gest počet gegich okoličnostmi nynj minulého času walně rozmnožen, a nauze gegich wystaupila vysoko. Budiž tedy náš půst nowým pramenem, z něhož by chudj wážíli po-

moji v potřebách a nauzi; a nezapomínejte, že Spasitel náš všechno, cokoliv jednomu z bratří nemějích učiníme, tak přijímá, jako bychom to genu samému učinili!

Geſtø gednau wolám k wám ſlowsy ſwatøho Pjsma: *Swoleyte ſhromážděnj, poſwěťte poſtu, kaſte pokánj, rozněcugte w ſrdcjk ſwých ducha pobožnaſti, poſluſenſtwj a křeſtaňſké lásky; neboť dobrá geſt modlitba a poſten a ſ almuſnau, lepſj nežli poklady zlata ſchováwaſi; neboť almuſna od ſmrſti wyſwobožuje; a oná geſt, geňſ číſtj hrjchy, a činj, ſe člověk nalezá miloſrdenſtwj a ſwot wčány.**

Dáno w Arcibiskupské residenci Naši.

W Praze dne 2. února 1843.

Aloys Josef.

4. The use of the word "and" in the first sentence of the first paragraph of the first section of the first article of the constitution of the State of New York, as amended, is hereby declared to be a mistake, and the word "and" is hereby stricken out of the said first sentence of the said first paragraph of the said first article of the constitution of the State of New York, as amended, and the word "or" is hereby inserted in the said first sentence of the said first paragraph of the said first article of the constitution of the State of New York, as amended, in the place of the word "and" so stricken out, so that the said first sentence of the said first paragraph of the said first article of the constitution of the State of New York, as amended, shall read as follows: "The executive power shall be vested in the Governor of the State, who shall hold office for four years, and shall be eligible for re-election for one term only."

* Tob. 12, 8, 9.

Cjrkewnj pomnjk Karlowi IV.

na Karlowě Týně.

Po 500 letech založila se slavná cjrkewnj památka přeslavnému cjsaři a králi Čechů, **Karlu IV.**, gakowěz bychom gemu byli hned po úmrtj geho byli přáli; a že se mu gj předce w čase našem dostalo, dosti se radowati nemůžeme.

Bylo to 16. různá, když roku minulého, **Geho Knjžecj Milost, Neydůstogněgšj Knjže a Pán, Arcibiskup Pražský, Aloys Josef, z Šwobodných Pánů Schrenků z Nötzingu a Egmatingu, Knjže a Primas králowstwj Českého, Karlůw Týn** sobě obljbil, aby na něm arcibiskupskau *generálnj wysitacj* držel. — Gistě se tomu w Českém králowstwj neywjácněgšjmu mjstu tato čest *poneyprio* stala; a udalost tato přewzácná ijkage giž sama sebau přinášela, aby den ten pro wěčnuu památku byl poznamenán, geňž by i mjsta i wzdělawatele swého byl hoden. — Diwno a paměti hodno, že w tolika stech letech žádnému nepřišlo na mysl, aby den aumrtj **Karla IV.** gakaukoliwěk duchownj památkau na wšecky budaucj časy oslawen byl.

Myslj pohnutau pohljžel *náš Neydůstogněgšj Arcipastýř* na to mjsto sterých, přewzácných a předůležitých památnostj, a srdcem pohnutým procházel a prohljžel prostrannosti geho; pamatuge se z let swých studij, gak králowská twrz tato hlawným časem welice scházela, a takorčka w rjceniny klesnauti hrozila; a obdiwuge a raduge se nynj, gak zretelem právě otcowským Geho cjs.

***

král. Majestátnosti **Ferdinanda V.**, krále našeho milovaného, a drahowzácnau pečliwostj cjsařských králowských rádců Geho, hrozjej zhaubě se předešlo, a na oprawy tolik se wynaložilo, že králowská twrz tato oku množstwj domácjch a cizjch hostů opět w starobylé welebnosti se okazuge a každého k dobrořečenj a chwálenj zwelebitelů swých powzbuzuge. — Tato neoceněná šetrnost ku přewzácné a Čechům slawné památce **Neydůstognějšj Knjžecj Milostj** tak pohnula, že z uctiwosti k někdejšímu wysoce slawnému králi našemu **Karlowi IV.**, a z lásky a wěrné oddanosti k Geho cjs. král. Majestátu **Ferdinandowi**, a na znamenj gak se památka přeslawných předků našich u nás poswěcowati má: prohlásil se, a wysoce slawnému c. k. řizenj zemskému zádušnj list w 500 zl. n. str. k potvrzenj podal „aby z auroků gegich, každoročně, w den aumrtj **Karla IV.**, genš gest 29. listopadu, w kollegiálnjch chrámu Pámě Rodičky Božj na zámku Karlotýnském, za wysoce slawného krále toho, mše swatá slaužená: a při ni každoročně dwanaćte neypotřebnějšjch Karlotýnských chudých funděnj almušnacj poděleno bylo.“ — Gest to síce přewzácná památka postawena **Karlu IV.**; gest to ale i také swědetwuj hluboké uctiwosti, šetrnosti a wěrnosti k Neyoswjetnějšj cjsařské a králowské rodině; ano i wzhledem na ostatnj lid gewj se w těchto dwau fundacjch hluboké zbožnosti a autrpné dobročinnosti k hlným a nužným; — a ten, kterýž dal ten důkaz, zůstane co **pravý otec a wswěšený dobrodinec** neťolika u wšekerého duchowenstwa, a u wšekerého potřebného lidu: ale i také u wyššjho stawu a u wšech wděčných Čechů w wšelém požehnánj (Syrach 45.)

Roku minulého 29. listopadu přibyl se den ten, w kterýž ona od **Neydůstognějšjho Knjžete** založena mešnj fundacj, a fundacj nowě zawedeného, dosawáde zde gestě nestawagcijnjho ustawu pro chudé, měla otewřena byti.

Tuto weleznamenitau slawnost zřidil weledůstogný karlotýnský pan děkan a wrchnost na statku Praskoleskem, Ji-

lius Körner, čestný konsistorij rada, emeritovaný tagemajk generálnjho vikariátu Pražského, a słowůtný pan *Ferdinand Gilčinský*, direktor panstw Karstejnského, wrchnosti šlechtických dām na c. k. Teresiánském ústawu na hradě Pražském, kteráž w následugjcjm pořádku wedena byla.

Swrchu gmenowaného dne, k hodině 10. sešlo se z celého okolj Karlotýnského četně dwogictihodného duchowenstwa, četně słowůtných wrchnostenských aurednjků, a giných wzácných hostů, rychtářů oboj, a mnoho sousedstwa; kterýmiž gak školnj mládež, tak i nowě wywolenj poděleníci ústawu chudých do kollegiálnjho děkanského chrámu Páně Rodičky Božj na Karlotýně slawně uwedeni byli.

Před slawnými službami Božjmi za mrtvé, kteréž weledůstogný tamnj pan děkan sám držel, wystaupil na kazatedlnici wýborný řečník, budňanský expositnj pan duchownj *Karel Antonjn Burka*, kterýž w kázanj swém, gemným slohem a wrclau řečj, welmi pohnutliwě přednesl wznešený aučel slawnosti téhož dne a pawianosti wěrných wděčných Čechů při Karlově Týně žigjejch, totiž: ročně w den ten při službách Božjch na cjsare a krále **Karla IV.** přeslawného gména, wraucně pamatowati. Dále pohnutliwě wywedl to druhé od *Kněžecj Milosti* zawedené přecenné dobrodinj, by dwanácte chudých každoročně w ten samý den z auroku té fundacj poděleno bylo. Konečně powzbudil obecnstwo, slawnost tuto wýročné zbožné konati, a přitom *Neydůstognějšjho a dobročinného zakladatele té dwogj fundacj* wraucně a wděčně welebiti a zěhnati.

Po kázanj pokročilo oněch dwanácte wywolených chudých w nowých černých plášťch s horějemi pochodněmi k oltáři, kdež giž školnj mládež sestřádána byla.

Na to přistaupil weledůstogný děkan Karlotýnský, obstaupen od četného duchowenstwa, to prwnj fundowané *Requiem* držeti, při kterémž welmi podařená figurálnj hudba provozowána byla. *Wysoce urozená panj, Maria hraběnka z Galsruku, wrchnj c. k. Teresiánského ústawu šlechtických dām, a dáma řádu hvězdowého kříže*, gakožto wrchnost

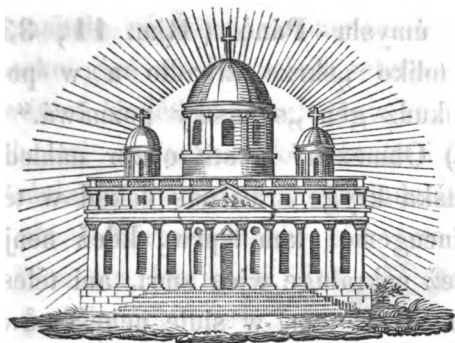
Panstw Karlotýnského, k té slawnosti nákladný černý mešný Apparat obětowati ráčila. Po wykonaném *Requiem* se wesškeren lid na zbožný aumysl fundacij této na hlas geště wraucně pomodlil.

Po slawných službách Božjch těchto odebralo se cti-hodné duchowenstwo a slowútné auřednictwo s obecnými předstawenými, pak s těmi dwanácti chudými a s ostatnjmi nuznými, kterýmž ten nowě založený ústaw chudých ote-wřen byl, na wrechnostenský kancelář; kdež pan direktor *Ferdinand Gilčinský* wzhledem založenj této fundacij gádrnau řeč držel; a to zde *Neydůstognějšj Knjžetem* prokázané dobrodinj zwláště wyswětlil; to samé předkem těm obšastněným chudým, pak všem přjtomným silně na srdce položil; k wraucjm, wděčným modlitbám zawázal; vše že-bránj se strany Karlotýnských chudých zakázal; a mnoho gi-ných prospěšných uloženj přednesl; pak těch dwanácte od-djem tjm fundačnjm podělil.

I při odpolednjm posezenj u slowútného pana direktora na *Neydůstognějšjho přemilostiwého zakla-datele* wřele a wděčně památowáno bylo.

Tak má králowstwj České mezi výročnjmi slawnými pámátkami zase o gednu wýtečnau slawnost wjce; a každý wřelý Čech tomu powděčen bude, že se Karlowým zásluhám zbož-nostj *Neydůstognějšjho Arcipastýře našeho* po 500 letech pomnjku práwě křesťanského dostalo; za kterauž vlasteneckau milost, déle, než do 500 let wděčni Čechowé *weslawné gméno Geko* welebiti a že-hnati budau!

Pesina.

Pogednánj.

1. Pána Krista a Geho Cjrkwe maudrost a dobrota we swátostech se gewjcy.

o a

Antonjna Arn. Řeháka,

duchownjho zástupce w káznicí Litoměřické.

Stkwjť se sice všude dobrota a maudrost ne-
beského Wládce, od gednoho konce swěta až k
druhému (kn. Maud. 8, 1.). W úžasu a w podi-
wenj se Žalmistau zwolati dlužno: *Nebesa wy-
prawugj welebnost Božskau, obloha ukazuge djlo
rukau gehu: den dni odpowjda řeč tuto, noc noci
zvěstuge tu známost (Žalm 18, 2—3);* maudře
a dobrotiwě wládne všjm mjrem všemohaucj ruka
Páně. Tak gest nám wyznati, obezřetně-li sledu-
geme stopy řizenj Božjho; ač náš duch, gak dlauho
w tělesném žaláři trwá, nad mjru zůstává krátko-
zrakým; ač mu nelze wnknauti w „hlubokost
maudrosti a wědomosti Božj;“ ač mu nelze zcela

„poznati úmyslu Páně (Řjm. 11, 33.), dokadž toliko „skrze zrcadlo a w podobenstwj widj,“ dokudž gen „s částky poznává.“ (I. Kor. 13, 12.) Obmezený gestiť obzor náhledů našich, hustá rauška kryge zrak náš dokud w těchto dolínách cizincugeme: tam teprw, kdež nenj tmy ani stjnu, kdež nekráluge wjce smrt, ani tělesná neza-temňuge slabost: tam, w sjdle nebešťanůw, rozednj se duchu našemu; a což mu zde bylo pohádkau, spatřj wyswětlené; což se mu zdálo býti nepořádkem, shledá w překrásné skladnosti a sauměrj, s celkem. Slowem: mlha se rozplyne, záclona spadne, a — tělesných wazeb zproštěný duch wzhůru se powznese co bugarý ohnižil*, a na wšecku tagemstwj „patřiti bude twářj w twář.“ (Ibid).

Nechť pak také tomu tak, nechť se w skutku mnoho nerozluštitelného w našem nynějšjm stawu nalezá: předceť, gak giž swrchu podutknuto, posuzowatel obezřetný netoliko na powrchu udalostj se plazjcej wšude, w přjrodnjm neméně, gakož i w duchownjm oboru, s lahodným sauzwukem a s pořádkem podiwu hodným gistogistě se setká. To pak hognau poskytuje látku, zwelebowati přemaudrau lásku Boha neywyššjho. Co teprw, gestliže paprskům, tuto prawdu obgasňugjcm, těkawě se šjřiti nedopustjme, leč wšecky k gednomu cji sestředjme! Co když celau pozornost toliko na řjši od neyswě-

* Salamander.

těgšjho Spasitele na zemi založenau shrneme, a i zde, wšecko giné na čas mimo sebe pustjce, gediné na swátosti hleděti budeme! Ó wěru, w swětle gasném obgewj se nám pak dobrota i maudrost netoliko božského Půwodce a Zakladatele všech swátostj: ale i Cjrkwe našj, gjž tyto poklady swěreny gsau, a kteráž z nich wěřcjm djtkám swým dle potřeby uděluge! Ano, swátosti gsau to, skrze něž potřebných dosahugem milostj; gsauť to wodičowé, gimíž se nám zásluh a pokladůw utrpenjm Kristowým zýskaných dostáwá. Předrahý Spasitel ugištuge Samaritánku, že woda, kteráuž On dáwá žjznjcjm, „učin se w studnici wody wyprýskugcej k žiwotu wěčnému“ (Jan. 4, 14); a swátosti gsau ty prameny, gimíž se tato zázračná, tato spasitelná woda týž i týž wyprýskuge. Nuž tedy! wolá prorok Páně: „Kdožkoli žjznjte, gděte k wodám — — i pospěšte a nakupte bez peněz a bez platu!“ (Isaiáš 55, 1.)

Wšechen nedostatek, každá potřeba býwá zde ukogena, každá rána zlěčena a wšecka malátnost uzdrawena. Průwodno gestiť to z toho, an některé swátosti duchownjho žiwota udělugj, giné zase posilu a zbrani poskytugj proti všem nepřátelským útokům; některé ulěčugj ducha hřjchem onemocnělého a zmalatnělého: některé opět dosaženého zdrawj udržugj a upewnugj, milost a swátost w nás rozmnožugjce. Zkrátka: swátostmi býwáme osprawedlněni, ztracená láska, promrhaná náklonnost Pána neywyššjho býwá nám opět na-

wrácena; stáwámeť se gimi swětěgšjmi, na stupnjch křesťanské dokonalosti pokrok činjme, a z hnusného otroctwj ďábla wybředše, býwáme přátely a djtkami Božjmi učiněni. Gak přelahodnj gsau to tedy pramenowé božských milostj a žádaucjho spasenj! Gak přewzácnj to pokladowé! Ne marným zlatem, ne pomjgegjcjm střjbrem, aniž giným bohatstwjm naplněnj, leč mnohem a newýslovně dražšj klénoty obsahujcj; klénoty, gakěž nám Bůhčlowěk swým přehořkým utrpenjm a swau bolesti-plnau smrtj zjškati ráčil. Úrodnost pak a hognost těchto pokladů přesáhá každé pomyslenj. Slunečnj gasnost a teplota neseslábne, byť i sebe wjce oswěcowala a zahřjwala předmětůw; moře neubude, byť bys i ustawičně nabjral z něho; podobně můžeš z moře swátostnjch milostj wážiti beze strachu, že snad přeberěš. Geť newywážné byť by i milionowé a milionowé wážili z něho. Gacj to následowně skladowé lásky i maudrosti Božské! O všech swátostech platj: „*Sumit unus, sumunt mille, quantum isti, tantum ille*“¹. Následowně gak daleko přesáhagj naše swátosti wšecky prostředky, kteréž milosrdný Bůh swému wywolenému lidu oznámiti a dáti gest ráčil. Proto prawj swatý Augustin: „*Sacramenta veteris legis ablata sunt, quia impleta; et alia instituta sunt virtute majora, utilitate meliora, actu facilia, numero pauciora*“².

¹ *Sequentia missae in festo Corporis Christi.*

² *Libr. 19. contra Faustum cap. 13.* W témž smyslu progádrge se sněm Tridentinský. *Sess. 7. can. 2. de Sacramentis in genere.*

Nebudeť tedy, zdá se mi, nebudeť od msta, pakliže předmět tento — *zářící se totiž maudrost a dobrotu Kristowau a geho Cyrkwe w ustanowených swátostech* — k zewrubnějšjma rozgjmánj sobě oběreme; a poněwadž to látka newywážná a meze časopisu daleko přesáhajcý, toliko s částky této úloze zadost učiniti se wynasnažjme. Tu pak se giž gako samo sebau rozumj, že nám prwé swau mysl přiložiti bude k tomu, *co všem, aneb aspoň některým swátostem přináležj wůbec; a pak obrátiti se ku každé swátosti zvlášť.*

I. Láska a maudrost w ustanowených swátostech wůbec.

Dvě sobě zcela odporné moci zdagj se zápasiti o člověka; wzhůru k sobě wolá geg nebe: dolů k zemi. láká ho tělesnot. Co powěstný Herkules na rozcestj stoge, kterak a k čemu se rozhodne? Kterau asi nastaupj cestu? „Tam, nadhwězdné we vlasti“ myslj wěřcý pozemčan, „tam, kde domow můg, kdež neburácj wjce diwá bauře aniž nerozlučuge chladná neuprosné smrti ruka — tam bych se owšem po tomto zemském putowánj neyraděgi widěl, tam mne táhne tauha má. Než, ta auzká, drsnatá, ta nebezpečj- a strastiplná stezka! Ti zůriwj nepřátelé mého spasenj! Mimo mne ďábel se všemi swými náhonějmi, gichž we swětě nepřehledné množstwj; a we mně slabost, křehkost,

„Si quis dixerit, — — novae legis Sacramenta a Sacramentis antiquae legis non differre, nisi quia ceremoniae sunt aliae, et alii ritus externi: anathema sit.“

k zlému neunawně wáběj náklonnost!“ — Práwem stýská takto ubohý zemoredec, považuge-li toliko swých chatrných sil; běda mu, pakliže sám sobě zůstawen, bráti se musj nebezpečným tohoto swěta lesem; neugdeť zkázy!

A však mračno těchto trudných myšlének rozplašila neomylná, Bohemčlowěkem na zemi štipená wjra, ugjštugjc: že se potřebné pomoci, potřebných milostj každému dostává, kdož swé účiště k prostředkům w Cjrkwi katolické ustanoweným béře. Tito prostředkové gsau swátosti, genž

.A. Udělugj milost.³

Gižť pak našjm dobrodincem zoweme každého, kdož našim tělesným potřebám odpomáhá, kdo se nás w časných nedostatcích ugjmá; co řekneme teprw o Onom, genž u wěčných záležitostech wždy potřebné nám podává ruky? Wěru, lásky této neuznáwati, hrjšnau byloby newděčnostj; onať to, genž nám milost k spasenj newyhnutedlnau skrze swátosti udjľ⁴; a ku každému hodně a náležitě ge přigjmagjcjmu gakoby milosrdný nebes Pán promlauwal takto: „To neydražšj, to neywzácnějšj udělil gsem nynj tobě — milost, lásku, náklonnost swau. Od této doby gsi mým miláčkem; wjceť tě milugi nežli s to gest otec milowati djtě swé. W

³ Udělugj; neb giž udělenau množj, což bohoslowcům „*gratia prima*“ a „*gratia secunda*“ aluge; an w ohledu posledněgjm milost přicházj k milosti.

⁴ *Conf. Conc. Trid. Sess. 7, can. 4, 6 et 7. De Sacramentis in genere.*

prawdë blaženým chciř učiniti tebe; to wšak zcela nemožné, negsi-li dle mých přikázanj žiw. K tomu, by gsi sprawedliwý a swatý žiwot wésti mohl na zemi, podávám ti nynj potřebnau pomoc, potřebnau milost. Překážek se nehroz, obtjžnostj se nelekey, gá gsem Bůh, Otec twůg; a má všemohaucj milost bude tě prowázeti, chrániti a sjliti. Upřjmně konej, což twého gest; s propůgčenau hřiwnau wěrně hospodař; s udělenau milostj neunaweně pracug: a šťastně wykonáš cestu, wedaucj ke mně do mého králowstwj.“

Toť progáďřený smysl udělené „milosti“, to obsahuge w sobě slowo to, pakliže gen poněkudnj rozbor (analysis) tohoto poněj učinjme; a toto wšecko dostává se nám we swátostech za podjl: neboť vlastnost wšechněch gest, že gsau to určitá, zewnitřnj, od božského Spasitele pro wšecky časy „dokawadž nepřigde“ ustanowená znamenj wnitřnj milosti, giž netoliko wyznačugj a wyobrazugj, ale i w skutku udělugj a působj. Negsauť to následowně pauhé obrazy, cos wyššjho předstawugjcj, negsau to toliko připomjnkj čehos nadsmyslného: ale gsau to nádoby Ducha Božjho, genž milost w sobě skutečně obsahugj, a kteráž se gimi w každého wyléwá, kdož k gich přigitj s náležitau přjprawau přistupuge. Gsauť to neyúčiniwěgšj prostředky k zahlazenj a k wymeytěnj hřjchůw, — gakož toho pozorowati lze we „swátostech mrtwých“ — a k rozmnoženj i k rozhogněnj milosti — gakož widěti we „swátostech žiwých.“

**Za těmito příčinami nahlíží snadno každý, o j-
dilo a dar svátosti býti mohau. Gedině všemo-
haucj Spasitel gest gich původcem, gak toho každá
naše dogmatika, ba i každý katolický katechismus
nade všecku pochybnost ukazuge. Zde postačuge
k uwáženj uwesti: Job. 14, 4. Marc. 9, 23. Jan 6, 33.
Luc. 5, 21. Rom. 13, 1. Mat. 19, 6. Toto
všecko tjm méně, an Jak. 1, 17. *Intelligenti
verbum.* — Proto také nenj žádný giný zaklá-
datel všech swátostj, leč Pán Ježíš sám; gak to
patrné z následných mjst: Mat. 28, 19. Acta A.
8, 17. Mat. 26, 26. Joan. 20, 22. Mar. 6, 13
(Cnf. Jac. 5, 14—15). Tit. 1, 5. Mat. 19, 5.
Owšem že těchto gako všech náboženských dů-
wodů toliko srdce nezkažené a po prawdě dychtj-
chápe: nikoliw pak ti, gimž o to vlastně běžj,
všecku zgewenau prawdu zwrhnauti a ztrozkotati.**

**B. Swátosti udělugj milost skrze cos widitedlného,
našim smyslům podléhagjejho. (*Forma et materia sacra-
mentorum.*)**

Gako druhdy za swého widitedlného přebýwánj
na zemi, podobně aučinkuge náš neyswětějšj Spa-
sitel we swé Cjrkwi skrze swátosti týž i týž. Co
wšewědaucj lidských potřeb Zpytatel wědělf ney-
lépe, kterakýby neywhodnějšj způsob byl, zarmau-
cených se ugjmati, stjsněným nadlehčowati, potřeb-
ným pomoc a nedostatečným udjleti milost. Nuž
pak, čehož wyprawugj o tom gehu žiwotopiscowé?
Co zaznamenali o tom w knihách swatých očitj
swědkowé činů Kristowych? Kdykoli všemohaucj

Spasitel, důvěrně k němu o pomoc se utíkájící za hodné uznal, dostalo se jim pomoci vždy ve spolenj s čjms widitedlným. Wěčná gehó mandrost použila k tomu buď něgakého znamenj, buď zřegmých slow; a to hned w tělesných (Luc. 6, 6—10. Math. 8, 5—13. [Cnf. Luc. 7, 1—10.] Joan. 4, 43—54. Luc. 7, 11—15. Luc. 8, 40—42, 50—55. Math. 9, 27—. Mar. 7, 31—. a 8, 22—⁵), hned w duchownjch ⁶ potřebách. Buď zde gediný příklad několika slowy podoknut, gak geg wyprawuge swatý Matauš (8, 1—13). Na důvěrnau prosbu malomocného bjdáka „wzta-hna Pán ruku, dotekl se ho, řka: *Chci, buď čist!*“ Ruka Kristowa, dotknutj se malomocného, pro-nešené slovo — to vše neuzdrawilo bjdáka; gemu spomohla, geg uzdrawila gedině božská, newidi-tedlná, w Synu Božjm sjdljej moc. Než wztáhnutj rukau, dotknutj se, a ono: „*buď čist!*“ to gest smyslné uwědoměnj udělené milosti, čili widitedlné znamenj newiditedlné moci nebeské, kteráž vlastně a gedině churawce pozdrawila. Tjmtó a w tomto znamenj progewila se účiniwost wůle Božj; to gest pak neypriměřenějšj způsob, gakým smysl-nému člowěku newiditedlná milost udělena býti může. Máli gegjho uchopenj se, použitj a wynaloženj býti schopni: musj newyhnutedlně wěděti, kdy, gak

⁵ Ano, výslovně tomu chtěl, by udělenj milosti zewnitřně označeno bylo. Luc. 8, 43—. etc.

⁶ Gmenowitě w odpauštěnj hrjchůw. Wiz mezi giným Luc. 5, 17—26. a 27, 32. (Cnf. Math. 9, 9—17.) Luc. 7, 36. Joan. 8, 1—11. Luc. 19, 1—10. A tak až do poslednjho okamženj Luc. 23, 44.

a kým se mu gj dostává. Toto zprostředkowanjenj ginák leč zewnitřnjm gakýms znamenjm možné. W tom se také k našj obmezenosti zcela naklonil newystjhle maudrý a nekonečně dobrotiwý Pán, ustanowiw gistá zewnitřnj a smyslům podrobená znamenj, gimiž se nám potřebných milostj dostává. Wýborně progádril se o tom řečnjk Zlatoústý: „*Beztělesnému bylbj Bůh duchownjch a newiditedlných milostj uděkil. Poněwadž ale duch twůg s tělem gest spogen, obdržugeš citedlná, widitedlná znamenj, genž wně naznačugj, co se wnitr w tobě skrze swátosti děge.*“ (S. Chrysost. Hom. 83. in Math. et Hom. 60. ad popul. Antioch.) Též tak prawj o tom Řehoř Nazianský: „*Medicamentum partim corporale partim spirituale apertissime convenit in eos aegrotos, quorum natura corpore et spiritu continetur.*“ (*Sermo de Baptis.*)

Tento způsob účinkowanj gest nám přiměřen; toho žádá naše přirozenost, gsauc tak uspořádána, že s gedné strany pokognau a bezpečnau býti nemůž, dokawadž neobdržela rukogemstwj a gako záwdawek udělené milosti; s druhé pak strany doléhá na ni wazba smyslnosti tak, že o tom, což se u wnitr w duši děge, tjm toliko během přesvědčugjcj milosti nabude, byl-li i zewnitřnj člověk něčjm widitedlným dogat. Obogjmu tomuto nedostatku odpomoci chtěge, uděluje nám Bůhčlowěk milost swau skrze smyslná znamenj, skrze widitedlné, některých z našich smyslůw se dotýkajcj činy, gichž On sám gest půwodcem; zane-

chage našj slabosti wolnost, těchto zewnitřnjch, wnitř zázračně působjčjch znamenj vždy a tolikrát moci použjti, kolikrát nám toho k postupu w křesťanské dokonalosti gest třeba. Protož také tito diwotwornj *činowé* w každé důležité době w život lidský zasahugj, doprovázegjce ho od kolébky až k hrobu.

W tomto a w takowém přesvědčenj, gakéž nám widitedlné swátostnj znamenj poskytuje, libuge si owšem k tělesenstwj (*sensualitas*) připautaný člowěk; předceť pak — o newystjhlá maudrosti Božská! — předce mu i w tom zcela úplné a nade všecku pochybnost zvýšené gistoty neudjljš; anby, gsa o swém osprawedlněnj docela ubezpečen, snadno zpyšněl, ku swé zkáze přjliš na zewnitřnjm lpěl, a nikoliw giž dle rady swatého Pawla negednal, nabádagjcjho: „*Cum metu et tremore operamini salutem vestram!*“ (Philip. 2, 12.) Tudjž ač sama všemohaucnost Božj we swátostech působj, spasitelná bázeň vždy předce k ostražitosti dohánj a před nebezpečným, duchownj život naprosto umrtwugjcjm mechanismem waruge; an nás milosrdný Bůh spasiti chce a může, ne však bez našeho přispěnj, bez našeho spoluaučinkowánj. Deyte se wykaupiti, nabádá pjsmo, a swatý Augustin ugišťuge o tom: „*Qui nos creavit sine nobis, non nos justificat sine nobis.*“ Nikde newidjme tuto prawdu patrněgi, než na Golgotě; a nebo snad všem smrti Kristowé přjtomným spomožjno bylo? Všech snad očistila krew

neyswětěgšj, genž gj i w skutku i w prawdě pokropeni byli? Gistě že ne potměšilých, zarytých nepřátel, kterjž u samého zdroge všeho spasenj u wěcnau se uwrhli zkázu⁷.

Co se pak widitedlného žiwlu we swátostech tkne, neméně gewj se i w tom swrchowaná maudrost; an gsau netoliko udjlitelné milosti nástroge a wodičowé, nýbrž i wýznamy (wýznamná znamenj, symbola); čjmž spolu poučení býwáme, co se w nás děge, a tjm že pewněgšj i žiwěgšj wjry, srdečněgšj i wraucněgšj nábožnosti a důkladněgšjho wzdělánj docjliti možné, žádného nebude, kdožby pochybowal. Nazwjce stáwá se to údobau (?) [forma] we swátostech užjwanau, kteráž wýslovně netoliko milost w každém přjpadu skrze swátosti obdržitelnau k wěřjcmu přiwádj srdci, důraznými slowy na swátostnj účinky poukazugjc: ale i na giné podstatné, se swátostmi úzce spogené články katolického učenj, žiwě pamatuge⁸.

„*Accedit verbum ad elementum et fit sacramentum*“⁹, prawj swau obyčegnau gadrnostj arcipastýř Hipponský. Mimo údobu, mimo „slovo Božj“ požaduge se dle toho we swátostech i láka (podstata [?] *materia*). Opět toliko by našj slabosti pomožjno bylo; an se takto při udjlenj

⁷ Pozděgi při tak zwaném „*opus operatum*“ wjce.

⁸ Mistrný o tom nákres neopomin uwážiti, gaky we swé liturgice umjstil náš slowútný vlastenec, welectilhodný p. děkan Antonjn *Iluogek*; a sice w 1. hlav. Djlu, strně 86—7.

⁹ S. August. Tractat. 80. in Joan.

milostj na wjce našich smyslů působj a my tak wětšj gistoty dosahugeme. Dobře na potřebu a spogitost obogj částky, audoby totiž i látky, (*formae et materiae*) poukazuge *Catechismus Conc. Trd.*, uwáděge příklad, kterak gedno druhému napomáhá a tak k našemu upokogenj slaužj: „*Nam, ut in Baptismo licet videre, cum aqua non minus refrigerandi, quam abluendi vim habeat, et utriusque rei symbolum esse possit, nisi verba addantur, utrum horum in Baptismo significet, aliquis fortasse conjectura aliqua dijudicabit; nemo autem ea de re quippiam certi affirmare audebit; at cum verba adhibeantur, statim intelligimus, abluendi vim et significationem habere.*“ (Pars. 2, Cap. 1. De sacramentis in genere. Quaest. 8, Nr. 2.)

C. Obřady.

Gednau pro wždy buď zde připomenuto, že Cjrkew katolická Duchem Swatým gsauc řjena a z přítomnosti Kristowy neustále se radugcej, wždy we gménu swého Zakladatele gedná, kdykoli čehos w podstatných věcech wjry neb mrawů stanowj; a tudjž gegj ustanowenj co Božská nařzenj ctěna a powažowána býti magj¹⁰. To platj i w tom, což neomylná Cjrkew ohledem swátostj gest ustanowila; i w tom vlastně toliko maudrost a

¹⁰ Tohoto připomenauti widj se mi potřebau, an se onde i onde některé ustanowenj obřadůw se týkagcej Bohu připisuge; což vlastně a w smyslu neyužjím Cjrkwi připsati dlužno.

dobrota božská dýše a ducha powážliwého přeljebezně překwapuge; ukazugjc, s gakau pečliwostj o něg postaráno. Wedeť nás toto připomenutj k obřadům při posluhowánj swátostmi obyčegným.

Půwod a počátek všech sedmi swátostj gest čistobožský, gak giž swrchu podotčeno; protož také hrozj sněm Tridentský kletbau všem, kdožby opáčného učenj pronášeti se opowázili: „*Si quis dixerit, Sacramenta novae legis non fuisse omnia a Jesu Christo Domino nostro instituta; . . . anathema sit.*“ (Sess. 7. De Sacramentis in genere. Con. 1.) Nikoliw tedy některý z Apoštolůw, aniž všickni wespolek; ne biskupowé, žádný papež, aniž některý z cjrkewnjch sněmů některau swátost ustanowil: ale sám Pán Ježš Kristus; a Cjrkew gest toliko gich rozdáwatelkynj¹¹. Než w tomto swém wznešeném úradě ukázala ona hned za časů Apoštolských¹² neobyčegnau

¹¹ Když se tedy prawj: Cjrkew, neb ten, genž k tomu od Cjrkwe prawomocenstwj ohdržel, udělť tu neb onu swátost, gest to toliko způsob mluwenj dle widitelných ukazů se řjdjej. Wlastně a právem má znjti, že to Kristus. Ano, On to, kterýž pokálený a zpytwořený obraz Božj we swatém křtu obnowuge (Joan. 4, 1—2.); On, genž hřjchy odpaňstj w pokánj; On, genž křížmem sjlj w birmowánj, a swatým olegem nemocnému polehčuge při poslednjm pomazánj; On, genž kněžj wyajlá, a manželům potřebné milosti udeľuge. Widitedlné těchto milostj rozdáwánj zůstawilf owšem Cjrkwi; nikoliw pak, by to činila bez Geho spolupůsobenj. Kristus a Cjrkew negsau w tomto ohledu dwa rozdjlj faktori, nýbrž gedn.

¹² Gak toho o některých obřadech wýslovně slowůtnj swědkowé doljčugj: n. pr. S. Dyonis. 1—2. Ecol. Hier. S. Clemens epist. 3. Orig. Hom. 12 in Num. S. Cyprian. L. 1. ep. 12. S. Basil. de Spiritu Sancto cap. 27. S. Chrysost. Hom. de Adam et Eva. S.

a w prawdě božskau maudrost a dobrotiwost, ustanowiwiši: by se při udělowánj swatých, od Pána Ježše ustanowených tagemstwj též některé obřady zachowávaly, řjdjc se, gako wůbec tak zvláštně w této přjpadnosti dle napomenutj swatého Pawla, by se „*wšecho slušně a pořádně dělo*.“ (1. Cor. 14, 40.) Tyto obřady ustanowila Cjrkew, gak se pozděgi (Conc. Trid. Sess. 22. cap. 5.) prohlásila z důwodů našj přirozenosti welmi přiměřených. Gak tuze se w nich laskawá gegj maudrost stkwj, bude nám pozděgi při gednotliwých swátostech zde a tam obdiwowati; ač giž napřed poznamenati dlužno, že všude a při všech obřadech na hlubokau Cjrkwe katolické maudrost poukazowati přjliš daleko by wedlo a wytknuté meze přesáhalo.¹³

Bych tedy wůbec něčeho o tom podotkl, nenj-li ustanowenj swátostnjch obřadů přemaudré? Nic o tom, že se nimi swátosti w tagemstwjplný oblak gako zahalugj, čjmž dogemu, sjly a wždy nowé pružnosti nabýwagj; nic o tom, že tak úcta i nábožnost

Cyrl. Hieros. Catech. 1. 2. 3. et 4. mystag. Drazj a wzácnj gsau nám tedy tyto obřadowé, negn že swátostem mnoho okrasy a wznešenosti udjlegj, ale i „pro gich vysoké stářj“, dokládá Tertulian we swém spisu „*de corona milit.*“

¹³ Důkladně a mistrnau rukau provedl tuto úlohu we III. hlav. djlu swé liturgiky giž gmenowaný spisowatel a welectihodný děkan Mělnický. Obwyklá geho gadrnost a všestrannost poukazuje při každém gednotliwém obřadu na maudrost w něm se krygjcj. To však bez toho každému známo, an nebude duchownj knihowny, kdež-by tento klasický spis ctného nenalezal mjsta.

prigjmagjcjch roste; nic posléz o tom, že k snadnějšm pochopenj obdržitelných milostj přispjwagj, widitedlné znamenj geštěwjce oswětlugjce, a. o tom, co se uwnitř stáwá, poučugjce: toho však přehlednauti nesmjme, gak pečliwau se tjm pro-ukázala naše Cjrkew na dědictwj, gj od Krista Pána zůstawené, gak šetnau rukau ona tuto přewzácnau pozůstalost pěstowala. Chceme-li naftu, neb ginau wzácnau [woňawku déle udržeti, gisté že gj neponecháme samu o sobě, anby všechen nad mjru gemný zápach se potratil; spjše gj s čjmswjce tělesným we spogenj uwedeme. Tjm se dosáhne, že se wonný, drahý a wzácný zápach déle udržj a všemu, co se přibljžj, swé ljbezne wůně sdělj a propůgčj. Tak gest to se všemi pauze duchownjmi, nadsmyslými ustanowenjmi; pro taká náboženská tagemstwj gest to welmi prospěšno, přiwesti ge, co étherowau naftu, we spogenj s něgakau na našj smyslnostwjce působjcj látku. To učinila také newěsta Kristowa, uzawrauc obdržené duchownj dědictwj (swátosti) w gakausi schránku, genž gsau obřady. Gako pak krása obrazu, ač mistrného a dokonalého zlatým rámcem geště zwýšena býwá, podobně gsau swátostnj obřady rámcem, maudrostj Cjrkwe našj zhotoweným a wznešenost i krásu tagemstwj samých zwětšugjcjm.

O weliké prospěšnosti těchto obřadů přeswědčena gsauc naše duchownj máteř nikoli lhostegným na to nehledj okem, nýbrž tlačj a přjsně nařizuge: by wždy, kdy to možné, konány byly, a bez

těžkého prowinění ani gich opomenuto, ani změněno nebylo, ač swátost platnosti netratj. Proto waruge také sněm w Tridentu držaný všech newčasných a nepowolaných reformátorů takto: *Si quis dixerit, receptos et approbatos Ecclesiae Catholicae ritus, in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a ministris pro libitu omitti, aut in novos alios per quemcunque ecclesiarum pastorem mutari posse; anathema sit.* (Conc. Trid. Sess. VII. Can. XIII. De sacramentis in genere.) Nenj však tomuto přikazu [na odpor — a kdo newidj w tom dobrotu Cjrkwe? — nutná-li káže přičina k. př. křest slabého dítěte, udjlenj poslednjho pomazánj w nebezpečenstwj smrti, i těchto weleužitečných obřadů pominauti: neboť nechce tomu Cjrkew předobrá, by snad kdos pro obřady něco déle trwagj o samu swátostnj milost připrawen byl ¹⁴.

Newčasný, smyslného člověka špatně znagj *spiritualismus* nesaudil owšem o swátostnjch

¹⁴ Diwno, mohlo by se namjtnauti, že tak potřebných, užitečných obřadů sám Pán Ježíš neustanowil, nýbrž vše lidem zanechal! — Než, a tjm též právem můžeme se tázati, zdaž to tak zcela gisté, že drahý Spasitel w tom ohledu ničeho nepředepsal? A nebo snad všecko psáno, co Apoštolům w řizenj Cjrkwe a w rozdáwánj tagemstwj přikázáno? Že od samého Spasitele mnohý obřad půwod swůg mji může, průwodnoť z toho, že On též při udělowánj milostj některých obřadů pouzjtí gest ráčil. Wiz swrchu uwedená mjsta *sub B.* Kdyby pak ani té neymenšj nebylo stopy, co na tom? Zda-li nenj Kristus se swau chotj po všecky dny? Zdaž neprawj On o předstawených Cjrkwe swé: *Kdo wás slyšj, mne slyšj; kdo wámi pohrdá, mnau pohrdá?* (Luk. 10, 16.)

obřadech takto; wšj swau snahau hleděl náboženská ustanowenj zduchowatěti. Pilował tedy a mudrowal neustále až mu i podstata sama pod rukama zmizela a s kaupelj spolu i djtě wyhozeno bylo před dům. Z počátku nezdálo se nowotářům, že by w podobném namahánj cos nebezpečného wězelo; neboť dle swědectwj muže welmi zběhlého a učeno-stj proslulého ¹⁵ natropili sobě dosti posměchů z obřadů, při swátostech užjwaných; a hle, co giž *Canisius* řekl: že „sami spjše posměchu nebo-li wjce politowánj zasluhuj“, osudné slowo to splnilo se postupem času zcela. Gako nešťastnj, wypuklým ohněm k autěku nucený, něco aspoň z drahé magetnosti uchwátiti hledj; podobné namahánj bylo w sektách, zwlášť pak w Angličanech. Gakau auzkostliwostj ošetřuge a chránj tak zwaná vysoká Cjrkew pauhau formu našj liturgie, kterak se honosj zbytkem krásných a dogjmawých modliteb ¹⁶, gichž s sebau z matčina lůna wzala. Tak drahý gest gim pauhý rámec, genž naše tagemstwj lemuge! Negedná-li tato sekta *wysokau cjrkwj* se zwaucj gako smyslůw pominulá matka, gjž smrt o gediné připravila djtko, a kte ráž nepřestává kolébati a plénkami se bawiti, mnjc: že geště na žiwu drahé robátko.

¹⁵ V. P. Canisii Sum. Docte. Christ. cap. 4. m. 8.

¹⁶ Hlučnau chwálu roznášely nowiny u příležitosti křtu Alberta I., dědice trůnu Anglického o dogemu, liturgickými modlitbami na přjtomné, zwlášť pak na krále Pruského, způsobeného. Čj gsau to modlitby? Nenj to pozůstatek liturgie našj?

D. Rozdawatel, přigjmač swátostj. (*Minister, subjectum sacramentorum.*)

Bůh' gedinj, kterýž osprawedlnuge (Řjm. 8, 33.); následowně gediné geho působenjm může se nám žádaucjho osprawedlněnj dostati. Prostředky k tomu ustanoweny gsau swátosti. Neuznal však neymaudřegšj Bůh za dobré, swau všemohaucnostj způsobem bezprostřednjm do záležitosti našeho spasenj zasahowati a w gakési widitedlné obcowánj s člowěkem takořka wegjti, zwoliw k tomu prostřednjků, a to ne z kůrů Angelských, nýbrž ze prostřed člowěčenstwa wzatých¹⁷ a k tomu prwé opráwněných. Na to nás také wěrná, božských přikazůw tlumočnice, Cjrkew katolická, pamatuge: *Si quis dixerit, Christianos omnes in verbo, et omnibus Sacramentis administrandis, habere potestatem: anathema sit.* (Conc. Trid. Sess. 7. Can. 10.) Ne každý¹⁸ tedy gest powolán k rozdělowánj tagemstwj, ne každému dána moc, rukau neswěćenau sáhati do pokladů w Cjrkwi Kristem složených; a to, gakož i že rozdawatel od přigjmače wždy osoba gest rozdjlná, ukazuge opět swrchowanau maudrost.

¹⁷ Cnf. I. Cor. 4, 1. Hebr. 5, 1.

¹⁸ Někteřj lampičkau swého bludného rozumu pjsma (Isai. 61, 6. I. Petr. 2, 9. Apoc. 1, 6. a 5, 10.) obgasňugjce — spjše ale zatemňugjce — smýšleli ginák. Dle nich měl a mohl každý pokřtěný býti knězem! W skutku se také i hned nepočetnj cjtili býti powolanými; wše hemžilo služebnjky Páně (*scilicet*). Ze zmatků, nepořádků z toho powstalých nemálo se owšem ulekli a zděsili mistři, a hned zase puštěnau lůze uzdu zachycowati a počet sluhů wedralých obmezowati počali, dadauce takto swědectwj učenj našemu.

Gistě by swátosti swého spasného účinkowánj nazwjce zhaweny byly, kdyby každému wolno a swobodno bylo, gimi sobě dle swé wůle posluhowati. Pořádek i slušnost by zmizely, co předce swatému Pawlu (I. Cor. 14, 40.) a žádnému powážliwému chatrnau wěcj nenj; účtě i wážnosti tagemstwjm dlužné poslednj by co newidět odbila hodinka; gak se této kormautliwé zkušnosti brzo dopjdili ti, genž se Cjrkwe zpustiwše, sami o swé sjle moci státi se domýšleli. Maudré tedy, prawjm geště gednau, že rozdawatel a přigjmač rozdjlné gsau osoby, a že toliko rádně opráwněným swátostmi posluhowsti dowoleno. Zde některé důwody:

a) Cjrkew, co widitedlné shromážděnj prawowěrcjch křesťanů, potřebuge něgakého swazku všech gednotliwců w celek wjžjcjho. Tento swazek pak tjm pewnějšjm, tjm blahodatuňgi působcjm se prokáže, čjm gest swětějšj, a čjm důležitějšj, čjm dražšjch pro každého prospěchůw w sobě uawjrá. Službu takowéto na wýsosti potřebné wazby zastupugj w Cjrkwi katolické swátosti; tak spoguge wšecky gegj audy, an gedni od druhých swátostmi posluhowáni býwagj, swazek weleužitečný, a to w záležitostech neydůležitějšjch, srdci wěrcjmu neydražšjch.

b) Tjmtó swazkem že i láska křesťanům přikázaná, w njž *wšechen zákon obsažen i proroci* (Mat. 22, 40.), potrawy a wzrůstu nabýwá, kdo newidj? Málo, a wšak slowy neywýše wýznamnými stawj nám pjsmo před oči obraz prwnjch

časů křesťanských. Tehdáž *bylo všem věřjcjm jedno srdce a jedna duše, a ani jeden neřekl, že by něco ze zbožj geho vlastnj bylo, ale bylo jim všecko obecné. . . . Aniž byl kdo z nich nuznj.* (Skutk. Ap. 4, 32, 34.) Nebyl-li to w prawdě zlatý wěk? Gedinau rodinau byli tehdáž křesťané, gsauce netoliko dle gména, ale skutkem bratrj a sestry wespolek; *meum ac tuum*, gak swatý Chrysostom (in Orat. de S. Philogonio Tom. 3.) prawj: *frigidum illud verbum*, nebylo jim známo. Tjm byly owšem odstraněny překážky, kteréž lāsce w cestu stawj ziskuchtiwé soběctwj. Toto rodinné obcowánj, w prwnj Cjrkwi skutečnost, gest nynj a zůstane za mnohými přjčinami widinau; prawý normálnj staw křesťanstwa však to nenj, a to wůbec uskutečniti nelze, w duchownjm alespoň oboru státi se může ano i w skutku stáwá. Wšecka tagemstwj swátostj Kristowých týkaj se buď bezprostředně, buď prostředně weškerého křesťanstwa; gest to všem společný poklad, každý bez rozdjlu smj se k němu blížiti, a obdržuge sobě přináležjci podjl. Tu spatřuge boháč i chudý, wznešený i sprostý, že Bůh „nenj přigjmačem osob;“ tu seznáwá, že všickni křesťané u věcech podstatných sobě gsau rowni, magjce všickni tentýž wytknutý cjl, genž gest: „poswěcenj“ (I. Thess. 4, 3.), k němuž swátosti wedau a k gehož do- saženj všickni se u bratrském spogugj namáhánj, rostauce tak w lāsce, a dokazugjce, „že gsau učedlnjci“ Onoho, genž w ustanowených swátostech

neypatrnějšjch důkazů swrchowané lásky swé k nám dáti gest ráčil. Na tento wzrůst lásky křesťanské poukazuje také Tridentský katechismus, gednage o příčinách, za kterýmiž swátosti ustanoweny byly, následnými slowy: *Magnam vim habent Sacramenta, non solum ad fidem in animis nostris excitandam et exercendam: sed etiam eam charitatem inflammandam; qua amare inter nos debemus, cum arctissimo nos vinculo colligatos, et unius corporis membra effectos esse, ex sacrorum mysteriorum communione recordamur.* (Pars II. c. 1. Quaest. 7. N. 6.) Tento swazek, a tudíž i tato láska upewňuje se, gak giž praweno, neywjce tjm, že posluhowač a přigjmač rozdjlné gsau osoby.

c) Že se w uwedených slowech Řjmského katechismu i o wjře činj zmjnka, a že my, kdykoli k swátostem přistupugeme, netoliko w srdci wěřjme, ale i našj wjru zewnitř skutky ukazugeme, slušno též podotknauti. Obogjho gest nám k osprawedlněnj a k spasenj, dle slow swatého Pawla (Cnf. Rom. 10, 10.), zapotřebj. Toto zewnitřnj osvědčowánj našj wjry — zwláště když se we swatém přigjmánj společně koná a připomjná památka smrti Kristowy, když se předrahému u prostřed nás w neyswětějšj swátosti přjtomnému Spasiteli klanjme a kořjme — napomáhá též k weřegnému uctěnj Boha neywyššjho. To pak by zcela ginák a sice mnohem smutněgi wyhljželo, kdyby nebylo zwláštňjch, k tomu oprawených ředitelů, genž gsau rozdawači božských tagemstwj.

Těch tedy maudrost božská použjwá k rozhogněnj lásky, k rozsjswánj a upewněnj wjry, gakož i k pořádnému odbýwánj swátostnjch obřadů, což weřegných služeb Božjch hlawnj a podstatnau gest částkau.

d) Geště geden důwod buď zde uweden, swědčej o swrchowané maudrosti láskyplného Ustanowitele swátostj w okolnosti té, že rozdawač od přigjmače rozdjlnau gest osobau. — Powšechná to sada: Každý účinek musj mjtí přiměrenau přjčinu; tedy i w oboru duchownjm má ta sada swé mjsto. Gestliže žádného daru, žádné milosti se nedostává, leč by prwé potřebná předcházela přjprawa, leč by se dřjwe vyplnily wýmjnky: podobně i swátostnjch milostj obdržeti nelze bez přjprawy předcházegjcj, bez splněnj wýmjne, od Pána určitých. Tauto přjprawau, potřebným tjmto rozpołożenjm přigjmače ničeho se owšem moci a sjle swátostj samých neugjmá; a nebo abych sprostinkého použil podobenstw, neoswěcuge-li, nepálj-li oheň? Toť vlastnost, to sjla, w tomto žiwlu sjdlj-j. A předce, gestli dřewo mokré, zetlelé, shnilé, nemůž ani oheň swé sjly proukázati. Takť i swátosti, ač samy o sobě božským působenjm mocné, účinkowati nemohau, kladau-li se jim překážky ze strany přigjmačů. Wlastně praweno, působj i w té přjpadnosti, a však ne k spáse, ale ku zkáze a zahynutj. By se tomu předešlo, by se požadawky od přigjmačů tjm spjše splnily, přemaudře ustanoweni gsau ginj na potřebnau přjprawu, na splněnj

potřebných výmjek doléhagjcj. Přesmutný onen úkaz, že swátosti neúčinkugj vždy tak, gak by měly a mohly; tato žalostná zkušenost přiházela by se mnohem častěji; ba snad by posléze wrtkawá a k zlému vždy se kloncej přirozenost lidská neustálým zneužjwánjm podáwaných milostj dobrotiwého Boha přinutila, milostiwau ruku swau zawřiti a swátosti wyzdwihnauti; kdyby vše přigjmačům zůstaweno bylo a žádného nestáwalo, genž by o náležitau přípravu pečowal. Widělo-li se všewědaucjmu Mistru potřebné, u rozdávánj duchownjch perel, swých Apoštolů a gich náměstků nabádati k opatraci (wiz Mat. 7, 6.), co by se teprw dělo, kdyby žádných posluhowatelůw k tomu nebyl ustanowil! Geho dobrotiwá maudrost wěděla dobře, gak wětšj část člowěčenstwa buď w tělesných rozkošjch přjliš sobě libuge, buď se do wezdegšjch starostj zahrabáwá, a tak, duchownjho žiwota zanedbáwagjc, o náležité rozpoloženj k přigjmánj swátostj nedbá a nepečuge. Této přewrácenosti nakrocuge se ustanowenjm rozdáwačů, gichžto swatoswatau powinnostj: „wšech úsilowně připrawowati, by s prospěchem k žiwým pramenům w Cjrkwi Kristowě týž a týž se prýštjecj přistupowali a duchownj žjzeň hasili.“ Posluhowačům též tak přináležj, nábožným a slušným posluhowánjm giných vzděláwati; magjce vždy w paměti, že zlořečený ten, kdož nedbale koná djlo Páně, a že zvláštne tu platj: *sancta sancte tractanda*. Tjm pak se gim podařj, do srdecj wštj-

piti ůctu a wážnost, božským tagemstwjm powinnau; tjm se docjlj, že mnohý žádaucjch prospěchů z přigmutj swátostj nabude, což by se bez náležitěho nawedenj nebylo stalo.

Že pak rozdawači swátostj spolu gsau i ředitelové Cjrkwe, nemůž než dobré a prospěšné býti, an gsau k tomu djlem neyschopnějšj; djlem se gim tak potřebné cti a wážnosti dostává, čijnž gegich působenj důraznosti nabýwá, tak že swěho wznešeného powolánj wědomi gsauce, neohroženě všem nepřátelům a protiwnjkům ctnosti wstřjc wygjtj mohau, wolagjce: *Smířte se s Bohem!* (II. Cor. 5, 21.) Týž pak šjtj, njmž se ohražował Apoštol Páně swatý Pawel, hradj také gich; neboť sami sebe k wytrwalosti powzbuzugjce a giných k poslušenstwj gako přinucugjce, odwoláwagj se až na poslednj i neyvyššj tribunál a řkau: *Na mjstě Kristowě wyslánígsme* (Ib. v. 20.); neboť hle, my gsme *služebnjci Kristowi a úřednjci tagemstwj Božjch; za to nás měg, za to nás považůg člověk každý.* (I. Cor. 4, 1.)

Nuž, pohledjme-li na důwody, zde podotčené, zdaž nebige w oči, gak dobrotiwé a maudré to nařizenj, kteréž rozdawače dělj od přigjmatelů! A k rozdawačům, ne každého, gako na zdařbůh připauštj; ale toliko gisté, k tomu zwláštjnjm a wyššjm způsobem opráwněné osoby.¹⁹

¹⁹ Ze tau neyprwnějšj a k spasenj neypotřebnějšj swátostj w čas nauze každý poslauchtj může, zde toliko co důkaz maudré dobrotivosti podotýkám.

W Neyswětěgšj swátosti nalezá wýmjnka 'po-
někud mjsta; an obětugjcj kněz spolu též sobě
samému posluhge. Než mimo to, že w té přjpad-
nosti co obětnjk gedná: předpokládá se, že náležitě
připrawen a předcházegjcjmi obřady a modlitbami
w nábožnosti rozplameněn těla Kristowa *roze-
znáwati* bude od pokrmu obyčegného; s druhé
pak strany roste tauto wýmjnkau wážnost a cti-
hodnost služebnjka cjrkewnjho. — Co se pak poslu-
howače sedmé swátosti týká, na mjstě patřjcjm
zmjnka se stane.

(Dokončej.)

2. Slušj-li wáhati a nepauštěti se w bog proti obludě wěku tohoto.

o a

Josefa Wotypky,

administratora u dorostlých slepých.

Procházjš-li rozljčné stawy lidu nyněgšjho:
sem tam dosti zhusta nalezáš gistý druh powěry
w náboženstw, kteráž tuto silněgi, tamto slaběgi
prorážj a se zgewuge, zwláště u těch, kdo wzdě-
laněgšjmi se býti domýšlegj. Nenjť powěra ta onano
sice, o gegjž wymetenj as od padesáti let tolik gest
pjle: geť ona malinko gaksi autlegšjho twaru a druhu.
Gádro gegj w tom ležj, že, koho obegme ona pe-
rutěma swýma, ráda pewně se přidržj, brzy on

swé vlastnj toliko hlavě, swým toliko náhledům wěřj: a podle těch také sám, beze všeho všudy, sobě cestu swau w životě tomto wyměřj, po kteréž, zdá mu se, že by blaha prawého mohl dogjti zde i potom. Na cestě té pak obyčegně chrámu Božjho nehledj, leda gen tak na powrch; slowo Božj ráčj slyšeti, gen když práwě kazatel se mu dobře zachowati hledj; swátostj užjwá čjm skrowněgi, tjm lépe; na modlenj, posty a gakékoli giné obyčege od cjrkwě buď přdepsané, buď schwálené, ku cwičenj se w bohomyslnosti zpanštile gen se djwá, takowé pro osobu swau za zbytečné počjtage. Při všem tom wěřj a za to má, že na všem on výborně stogj, gen kdy práci sobě uloženau odbude ku spokogenosti těch, kdož gi na něm žádati mohau; a dokonce přidá-li, aby časem i cos šlechetného, zwlaště lásku k bližnjmu ukazugjcjho, hlučně a na odiw wywedl; ostatně pak, aby gen w ničem šeredném nebyl spatřowán. Nástin tento powěry takowé gen z neygemnějšj stránky tu na zřetel gest wystawen, neboť obyčegně takowéto prawidla žiwota gen w ústech býwagj, cos horšjho však we skutku; gelikož oheň šlechetnosti křesťanské zhruba špatně hořjwá, kde nedbale se přikládá: i což teprw, kde obžiwowánj gehu dočista se zanedbáwá?

Že pak smýšlenj toto takowé skutečná a žiwotná get powěra, gisté gest. Powěryť zagisté dopaušťj se, „kdo wěřj, že by mu něgaká wěc wjce mohla wypůsobiti, než' při rozumném uwáženj od nj se čekati dá“; čili, chcemeli krátčegi řjci, „kdo

wjce wěřj, než by měl.“ A ay! popatřiž na zge-
wenj Páně wesměs a na zřegmé slowo Hospodina;
Pána časnosti té i věčnosti též, — i pohlédni na
to, co we skutečnosti kolem zgewuge se a zge-
wowalo powždy: a wiziž, kde a kterakže kdo při
takowém smýšlenj k tomu by přicházel, co dj Pán,
řka: „*Swatj budte, gako i gá swatý gsem*,“ —
a aby skutečně přes most ten, genž swatost gest,
bezpečně přestupowal ku břehu žiwota druhého, onoho
nade všecken smysl blaženějšho? A wěřj-li kdo
předce, že dosti gemu bude na tom, co on tak myslj:
od smyslu toho swého mohutnějšich aučinků se
naděge, než by daufati směl, wezma rozum předce
něgak upřímně a zpráwně na potaz. Protož hlediž,
gak skutečným powěrečnjkem býti se prokazuge.

Gest pak ale powěra tato prawá a lstiwá oche-
chule, o njž bágili stařj, že láká, wábj, wnadj
zpěwem rozkošným i posuňkami: potom však ne-
ljtostiwě hubj a zkázu strogj. Skutečně! mnoho a
mnoho gich ona šálj: obcházegjc lapá co newidět,
a dáwj duše způsobem ošemetným. A kdež pak
rozepletla sjtě swé, a kolikozkoli polapila gich: u
těch w prawdě a w očjch gegich cjrkew s celým
urjzenjm swým, řádem a působenjm tratj všelikau
cenu swau; — a biskupowé, kněžj a t. d. se wšj
tau mocj pošwátnau a aučinkowánjm swým, po hřjchu!
býwagj před nimi prawými as zbytečnými, ba i
nesnesitedlnými (prý) společenstwa audy: a ne-
zbýwá gim mnoho giného, než *wyraziti raděgi
prach z nohau swjch*. (Mat. 10, 14.)

Než předceť dnes neb zgitra wypršj hodina, w kterauž zase prohlédne člowěk ochechulj tauto mámený; wygma malý počet, kteréž skutečně udolá.

Horšj však a drawěgšj, i kde se usadila, neustupněgšj ochechule mamy swé prowodj mezi lidem sprostěgšjm: škrtjc tu a dájwc napořád wše, cožkoli ku wzdělánj a ušlechtěnj, k polepšenj a oblaženj lidstwa se snášj, — a w strašnau potom záhubu uwrhugjc, kohokoli polapila. Onano tam u wyššj lidstwa našeho třjdě zle řádj, a těla dusj i duše, žádostem totiž a náružiwostem pochlebugjc a uzdy powolugjc, a tudy negen na duši, leč i na tělo a časný poklid a blaho zkázu uwodjc. Tato však člowěka neyprwé gako newinná k sobě wábj a láká, potom prowaz gemu okolo hrdla spljtá, za něgž časem i z nenadánj k obžerstwj až zhowadilému geg wodjc, všechen smysl omamuge, — a dále ku smýšlenj, řečem i skutkům doprowozuge, na gakěž na wěky by byl nepomněl, neřku aby ku páchánj gich dokročil, by nebylo mámeniny té neřestné. Ta zagisté — ta kdekoli a kdykoli připadne negen k zpustlosti zawodj, ale i co kde dobrého, šlechetného a zpráwného gest, wše to, co prawý mráz newčasný, zle hubj, zle pálj; — a člowěka tolik porauchá, že i u takowého marné býwá wšelike wedenj pastýřské, a cožbykoli se s njm dělo, aby, k čemu býti má, wedl se a měl. Což wše w takowé mjře tropj, že zachytjli se, ani ten neodolá, kterýž dosti krásně zweden byl, a dosti mnoho dobrého a pěkného znal a w obyčegi měl.

Ochechule ta, na stránce lidu sprostějšho zů-
řej, časem však též výše zasahujc, *kořalka*
gest: aneb aby se onyno druhu toho neřesti wesměs
gednjm gménem nazwaly a pogaly, — tak řečené
pálené mámenina gest prawá, na kořenu žiwota
gak tělesného tak i duchownjho lidu našemu hlo-
dagc, a užjragc. A gešto se byla tu w poslednjch
padesáti letech až přěšeredně rozšjrila a zmocnila:
gi prawau *skutečnau obludau wěku našeho*
wšjm nazweme právem; gelikož každému, šerednosti
které a gaké tropj, spatřujcjm krutým gest přj-
strachem, a koho uchopj, ssage tuk a mozk na
těle i na duši.

Neboť wězmez, mezi potworau dřjwe pouká-
zanau a mezi tauto obludau kdyby mělo se rozho-
dnauti, kteráže wjce zhauby tropj, a zvláště kteráže
wjce dušj zkáže zadává: oči gen třeba si protříti
a dohleděti; — a hned widj se, tato poslednějšj
wše hruběgi, wše rychlegi, a wše urputněgi že do-
dělává. Kde ona stan swůg a stolec ohawný za-
razila, kaž ty si gak chceš, kdy chceš a kolikrát
chceš: několik sklenek kořalky neb rosolky giné
myšlénky, giné city, ginau wůli uwedau. We zpo-
wědlnici přičiň se všemožně, aby otewřel synu
neb dceři duchownj průhled na nebezpečj všeliká:
o! ten den geště takhle k wečerau spatřjš ono pře-
pewné předsewzetj, kteréš probudil w srdci, udá-
la-li se gen zámjuka i ginák brzy nalezená, aby
wešlo se do kořalkárny. Hlásey na křesťanském
cwičenj o šlechetnosti žiwota, o křesťanské opatr-

nosti, o powinné péči o tělo a zvláště o duši; do-
 rážeg na všeliký nemraw a ukazůg strašné ná-
 sledky gehu: a pohled gen při každé gisté příle-
 žitosti na kázeň lidu twého, gináce ne tak spůst-
 lého, — ano pohled, a podiwiz se, gak, i proč že
 on tak ušlechtilé sobě počjná. Předložiz nastupugcjm
 manželům wznešené a přjsné powinnosti gegich, až
 oběma srdečné slzy po twáři se linau: a wegdiž
 potom po krátkém čase, zvláště takhle w neděli k
 večeru, a dopatr, gakým duchem nadchnuti utě-
 šeně ti plaj oni auwazky swé tolik přjsné. Před-
 pisůg a uč, gak že by djtky měly zwáděny býti, a
 gak že i duše čeledjnuw hospodářům a hospodynjm
 na srdce položeny gsau; mluw a tisjckráte woley
 o žernowu oslicjm: pokud obluda ta zgewuge se a
 władne w domě, hrách o zeď skutečně že házjs,
 gen maličko dohlédni a uwidjs. Mluw o zpráwném
 wedenj hospodářstw, o swědomitém władařenj nad
 statečkem, rozmnožůg péči o domácj a opatřenj
 gich, wykládey řeč o hřiwnách a aučtech z nich:
 a znamenage předce gen wadu na těch věcech čjm
 dále tjm horšj, tam gdi, a ba příležitostj zwěz u
 žida, polowičnjho giž i u nás toho polského aren-
 dáře, mnoholi že se na gehu hogné opatřnj po-
 platků snášj, a proč že tedy nenj možná, dle twých
 slow pokračowati? Mluw si o swěcenj dnů Božjch,
 čin řeči o třetjm z oněch přjkazů swatých, gimiz
 Hospodin ráčil wykázati řad swůg a kázeň w domě
 swém welikém; wzbuzůg k službám Božjm, ku čj-
 tánj kněch užitečných a duchownjch, ku konánj

skutků ten den welebějch; urownáwey i pobožnosti
gake a které ty chceš: strašili obluda wys nazna-
čená w osadě twé: i hned okolo hodiny prwnj —
druhé, wygewj se sluchu i oku twému, gak že
brzy wyschly slze z očí wylauděné, a gake giné
swětlo wzešlo gest w mysljch snahau twau ošwě-
cowaných; a nic potom nehněwey se, řekneli kdo,
osadnjci twogi že ginému gakémusi Bohu se klanj,
než ten gest, genž řekl: *Pomni, abys dex swá-
tečnj swětli. A geště-li by ti gaka pochybnost zbý-
wala o obludě té, negináče než z pekla na zem
wyslé : tu kde gsi napadl člověka beze smyslů
w patrném žiwota nebezpečenstw swéwolně pohrau-
ženého; tu kde gsi k hrůze neobyčegné spatřil, aneb
k zadrkotánj swému doslechl, gak že člověk, osad-
njk to twůg, owěčka to twá, co prawé howado
řwauc, ni Boha ni swěta neznage, ubral se z toho
swěta; tu kde ku zhrozenj a ku polekánj swému u
nemocného, ochechulj tau na duši i na těle až k
smrti ochrnělého, stál gsi, newěda co tu počti, —
tu prawjm dohlédni a wezmi sobě, gak že spanile
a s gakým wěru rázným aučinkem působj na spa-
senj a oblaženj swěřenců twých zlořečená přjsera
ta, co mámiwý ged pod gménem páleného. A nic
neodhjrey, prawjli ti člověk, genž sobě po wječ
let giž do oka wzal a pozorował, co ona tropja
gak šerědně dáblu nahánj, — nicuřku neodpjrey,
řekneli ti a doložj w slowa toto: „Budeliž se
obludě té ti dále powolowati, a gj gake
dosawad ze všech stran mjsta přáti: ay!*

dwadzet let geště, a wjce ne lidi rozumné a wšeliké šlechetnosti křestanské schopné, leč podoby lidské bez citu a bez smyslu pro věci Božj w osadě mji budeš; a ty při nich ne wjce pastýřem, leč prawým toliko chlebogedem, chcešli, býti sobě můžeš!“

W prawdě smutné to a strašné věci! A však, geli tu kdekoli w čem přepjnáno, powstaň buď kdo buď, a neusměg se — neb nenjť wjce na smjchu! — ale vykaž, že věci ne tak zle stogj: a powděčen ti z toho bude každý, kdokoli gen giskřičku lásky k bližnjmu má. Musj-li se však — naopak — každý gen zaraziti, a ramenoma krčiti: nuž, kdož gest, genž prwnj napřed má ku pomoci spěchati?

Koho, prosjm, rwe neywjce, saužj a slzy mu wydjrá ochechule ona prwnj zde na odiw wysta-
wená? Koma náležj, gj prozřetedlně, opatrně sice, a však pewně, statně, horliwě wstaupiti w strjc, a hágiti wěrných dušj mečem slowa i wšelikau mocj poswáttau? Čj gest powinnost swatoswatá, smi-
lowati se nad lidem ubohým, ljtost mji nad zá-
stupem, a wězné ty w klepetech potwořiných duše wyswobozowati? Snadliž Cjsaři pánu a Králi toto patij? Snadliž wrchnostem a auřednjům zpráwu swětskau wědauejm?

I — rovným nawlas způsobem wjz, kterak osadnjci twogi, owěčky to twé, sterým prawem na tobě požadugj, aby ulitował gieh; aby pomněl, že Ty gim na stupni wůdce ku bláhu zde i tam

gsi postawen; aby pomněl, že ty za zkázy gegich gakkoli zprowinile těžký budeš počet klásti; aby pomněl, že ani oni sami hned neznamenagj, ale Ty předkem přihlžeti máš, wykořeňowati i pleniti, což hubj ge wůbec, a zwláště což duše gegich od srdce Wykupitelowa oderwáwá; ano aby pomněl, Tobě že při nich gest wykázáno, aby ge učil, kdy neumnělj gsau a strastného nebezpečenstwj sami nenahlžegj, — aby trestal ge, kdy hřešj a lehkomyslně snad do záhuby lezau; — a co gen možná, aby ge od osidel ďábelských odrážel; kterýchž nepoznagj-li, winnau twau, neb od nich pro wáhawost twau wystřjhání a uchowání nebudau, a tak zkázy se dodělagj: ó powažiž pak, powažiž, co že odpowjš, kam se děgeš, až bude ge žádati z ruky twé On, genž platil ge krwj swau vlastnj?! Ano, na Tebe rovným na čisto způsobem hledj každý národ ten a lid swůg milugcj muž šlechětný, a ždá, brzy-li slitugeš se a ústa otewřeš, aby drahému a spolu i dobrému lidu otewřel oči, a poukázal na gestěra, genž gemu i dětem gehu na zdrawj a żywotu tak potutedlně užjrage, duši gehu gizliwinau swéwolného sebebistwj umoruge! Na Tebe hledj a prosj každý, kdož zná cenu duše lidské a wj, gak důležité gest opatřenj gegj; — na Tebe hledj a čeká taužebně, brzo-li wzegmeš se a wálčiti počneš po částce swé a na stánj swém proti ohawě, kteráž negen wzdeláwánj rozumu i srdce zle překážj a na odpor stogj: nýbrž člowěka i ke všem sedmi hlawnjm hřjchům zawádj, — a tak těžké, smrtedlné

rány zasazuge všelikému ctnému, šlechtnému a k swatosti se powznášegjcmu obcowánj lidu, národu, plemene toho twého, krwe to twé! Na Tebe hledj a ruce prosebně sepná i domácnost celá lidu toho twého, žádagjc snažně o almužnu slowa, o poučenj, o doráženj twé na obludu strastnau mjrj. O to prosj manželka tam ta tichá, kteréž obluda část po části srdce užjrá; tam zase onano sice statněgšj, nemohaucj však wymoci, než že při všem dobrém mjnēj Sodomy gen a zlého řádu se dodělá. O to prosj, úpěnlivě prosj duše dítek, miláčků těch Páně w národu tom twém. Tíť i dle těla z winny a zlosti ochechule té gak wyhljžj, popatrj, a co z dušj gegich bude, počjtey, — ne-
wzchopjš-li se, a nepočneš-li s úsiljm hráz záhubě klásti. Ano i ta čeleď ubohá hledj k Tobě, ugměš-li se gj a přičinjš, aby i sama ona wywázla z powodně té zachwacugjcj, i ku swědomitěgšjmu opatřenj swému zase pod nēgaký křesťanský dohled přišla, kteréhož na čisto nenj, kdekoli obluda ta strašj. Ba nastogte! wždyť i z celých těch obcj, osadě twé wtělených, potomné časem wywstupuge stonánj, kteréž, Bůh toho swědek! mělo by ti ušj proniknauti a k srdci přigjti, abys powstal, obhlédl se, pozorowal, a pigawkám přjtrž učiniti pospjšj, kteréž těmto péče a milowánj twého předmětům rok po roku tuk ze statečků gich ssagj, a od pěti let ku pěti i kázeň lidu všelikau na mizinu uwést na všech všudy stránkách pjlj a se přičiňugj! A ach! i sám ten nešťastný osadnj twůg, swěřenec na duši

Ti položený, an obludau tau krutau omámen gsa, tu wráworá, a Tobě předce gešte i w tom stawu ueti-
wost i přjehynost swau gakkoli prokázati se snažja-
což—nepohne on Tebau, aby zabořelo Tě srdce Twé
nad bědau geho z pauhé snad toliko newědomostí
pocházegjcy, — a nic sobě nepowzdychneš nad njm,
aby snažil se wyrwati geg z paut těch, w nichž
snad proto gen wězj, že nebylo, kdož by poučil ho,
a záhubnost neřesti mu okázaw, pomohl rozkotati
okowy gegj? Ó všech-li těchto k Tobě zraků po-
zdwiugjcych nebudeš Ty dbáti, a osada Twá rok
po roku we věcech duchownjch vždy na horšj, w
časných pak věcech dál a dále na hůl žebráckau
bude sestupowati, — gak o tom okolj twé hřj-
mawým ti zpráwu dáwa hlasem: ay! djm gá před
Bohem i před světem, vykažiž se a omlůw, zdali
a kterak že nebudeš Ty zrádcem nad osadau tau
swau, a čjm že odwedeš od sebe aučastenstw
z hynutj tak mnohých; — gešto mlčjs, kde na
neywýš bylo tobě mluwiti, wolati a neustáwati,
dokawadž by neprohlédli, nepoznali a newyrwali
se záhuby, čjm dále tjm horšj?! —

A hle! nenjť wjce na času, aby snad se gaksi
bázliwě měl na cos ohlžeti, a to neb giné za pře-
kážky předstjrat. Wšecky ohledy ty a takowé
odrazili gsau ginj: — a Tobě pak proklestili cestu
tak schůdnau, že po mále sama osada twá we
spráwedliwé podezřenj bude smjti Tě wzjti, gako
bys wáhal ruku ku pluhu přiložiti, gsa lhostegný
a špatně pečliw o dobro těch, kdož Ti gsau uswě-

reni. Nic tedy wjce ramenoma nekrč, nic toho od sebe neodstrkuj a newykazuj giným, co do twého vlastnjho okresu patří! Ty djlo své konej, a gda po spasenj lidu, gda po tom, aby pramen ten zpuslosti a zpásy geho tělesné i duchownj ucpán byl: boguj, wálči horliwě po částce své proti potwoře, draku a gestěru tomu zlopowěstnému. A bezě všeho dalsjho rozpakowanj na to směle zpoléhni, kdož gestě za mák rozumu a citu pro duši má, že musj on přestaupiti na stranu twau, a welice z toho twého bogowanj tobě wděčen býti: gesto, budeš-li děle gestě se liknowati, zle prohřešj se proti swěřencům, gakt patрно; winy se dopustjš proti předstaweným wrchnjm swým, gegichž o té věci wůli znáš i důwěru, gakau skládaj w Tebe; a bez milosti slyš, i sám též společníkem náhonkyně té ďablowy tjm se učinjš, že za prawau gakausi zástěru slaužiti budeš neyhoršj té z kořalečnjkůw lúze, kteráž sobě otročenj to své a pekelný rowaz mermomocj chtje uhágit, všeho, co gen možné, se chytá, a na Tebe se odwoláwati a opakowati bude: „Eh! kdyby na tom tolik bylo, nesměl by tam ten welebný pán také mlčeti!!“

Naléhati však a dorážeti na obludu tu zlořečenau lzet Tobě tjm ochotněgi a wraucněgi, čjm wjce giž uprawených k tomu pomůcek máš, dle kterýchž sám můžeš se spraviti, aneb takowě w čas příhodný i do ruky dáti; na to totiž bige, kdy a kde nepodařilo se slowu a doráženj, tu aby dowedlo

se, když dle nawedenj těch sami podomácně budau rozważowati, a s přitelem tjm neb druhým rozmławati.

Máš pak giž tré takowých pomůcek k ruce swé. A gsauť zagisté dle trogjo lidu druhu pěkně rozměřeny.

W lidu totiž gedni gsau, kdož prawdy důležité uchopj se, když přigemným powjdkowým způsobem gim podána, tak gim přigde, gako by sami byli dopadli na ni. A hle! těmto lid swůg milugcej a o prawé vzdělánj geho wznešeně horljcj welebný Pán Krbec swým „kořalkowým morem“ rozmile poslaužil; gehož třetj wydánj mělo by wěra giž také i každému, pro samé stromy les newidjcjmu, poswjtití, kolik že asi odbilo na hodinách těchto.

Ginj opět powjdku za powjdku toliko přectan a odložj, ničeho dalsjho z nj sobě newzawše: domýšlegjce se, owšem neprávě, co w tom rauchu se předkládá, že nenj tolik důležité, a že snad gen k vyraženj gest smyšlené as gako powjdky giné, kteréž hned na čele známku nesau, že zřjše wěcj skutečných negsau wzaty. Takowj wjce libugj rozumné rokowanj, a statné důwodůw rozbjránj. A hle! těmto takowým wážněgšjho pomějšlenj přátelům výborně hodj se: „Rozmlauwánj o kořalce, gakožto psotě domácj,“ kteraužto knihu dle Böttchera vzdělal, k potřebám tuzemským rozmile přiměřil, i semotam rozhognil ctihodný Pán Rádlo. Uvádjť se tu pán farář, otec osady swé upřímný, genž s několika osadnjky o wšech

pálenek zhaubných stránkách pod večer rozmľauwá, a škodu z nich přicházegicj tak důkladně na gěwo wystawuge, že bych knihu tu skoro kladiwem nazwal, na srdce každého kořalečnjka těžkým pádem dorážegicjm, a každému i kořalkáři do duše perkelného zisku dychtiwé rázně bigicjm. Rozebírá pak zvláště a rozpočítává škodu počasnau, kterauž pálená působj: nemlčj však též o škodě a zhaubě na duši.²⁰

- ²⁰ Gakkoli knize o takové, tolik důležité věci gednagjej sám předmět a wáha geho sama sebou ceny důstatek dodává: předceť o nj některé goště slovo tu stůg. Práce ta prwnj gest pokus, kterýmž welebný Pám Rádlo službu swau národu našemu dráhému obětuge. A však že na poneypřw práwě toto do práce sobě wzal, lze sanditi, že nedagj se nám od něho očekawati tretky a maličkosti: nýbrž že má on smysl i cit pro věci, kteréž lidu, vlasti a Cjrkwi platné a důležité prospěchy přinášegj. Z předu připogil rozmľauwánjím tēm wýčet zhaubných následků z ožralstwj, kteréž tak sestawené nemálo dorážegj, a gj gakoby za štjt a znak aučelu gegjho rázně slaužj. Co do gazyka, prostau co gen se dá mľuwau, věci přednášj. Ne přehlednutjm, ale raděgi zaumysla sloweso někdy skľouge na *au*, kde obyčeg nebýwá. Tak *pigeu* místo w knihách obyčegného *pigj*. Toto však gen spisatelé a grammatikáři za chybu mu wytķnau: ne tak lid, genž nápadně zhusta tak mľuwj, a gake sám nechťe ukasuge, že mu nechce do úst ono knjkánj, kterýmž vysoké ono i přes přjliš množjce, špatné okrasy gazyka přiwťelugeme; gakť nám i Slowák gedn welmi na slovo wzatý — newjm, zdali neprávě — wycťá. Sloh pak geho dwě wýborné wěci do sebe má. Gedno, že *odgemá* (?) čili *odtažených poněť* (abstracta) pilně snažj se *střjci*, a *wěs rázně*, gednoduše, *austatné* (?) *concretum* wygadřowati si libuge. Potom waruge se *propowědných wkladků* (incisa, *Zwischensätze*?) gak gen se zdá, bedliwě, as co falešného penjze; coš patrně shledáš, když bys přiwownal, kde on se půwodnjho spisu na slovo držj. Tyto dvě wěci opravdu gaw znamenité, a stogj za to, aby sobě gich zvláště powájimli, kdož z němčiny překľádagj. W nich zagistě obau gasyk český a německý walně od sebe se rozcházegj. Němec abstracta i neurčitéj způsob rád má: Čech však

Ginj w lidu našem zase giněho gsau rázu, a ti w přčinách takowýchto neysilnějšj gsau, přigde-li na počet. Na ty gen dorazj, co slowem Páně skutečně zatracuge se. Giným pak způsobem, nepřiwedeš gích tak lehko, aby wěc tolik zobyčegnelau, tak dlauho za gakési posilněnj užjwanau odwrhli od sebe, a warowali a střezili se gj. Co však s kazatedlny slyšj, tomu wěřj, před tjm se wšeliký, gináce i urputný smysl gégich sklánj. Čjm by w powjdce gen tak pohodili, čeho w roz-

se wjím rásně i určité chce se pronášeti. N. p. Němec řekne: Bewundere den Anstand seines Benehmens: Čech ne „ušlechtilost chowánj geho,“ — nýbrž: „podiw se, gak že ušlechtilé sobě wede.“ Taktěž: Ich will für das Gedeihen eurer Unternehmung beten: — „Budat se modliti, aby se zdařilo, co gste před se wzal.“ Die Vortrefflichkeit der Sache liegt am Tage: — „Gak wybórna to wěc, na gewě gest.“ Man klagt über Brodmangel: — „Nařjkagj, že se chleba nedostává.“ Um die Glaubwürdigkeit des Gerüchtes darzutun: — Aby se dokázalo, že (gak, zdali) wjry zaslubuge, co lidé prawj.“ Tak též ne „wšemožným způsobem,“ — raděgi „co gen možná;“ ne tak lehko „důraz působiti,“ — ale raděgi „dorážeti“ a t. d. Tolik také o *skladkách* platj. W německém gazyku w každém spisu až husto gest gich na každé stránce. Čech však, newymetjligich w překladi a gim se newyhne: negen zdaleka, ale hned zapáchá řeč geho němčinau; alebrž i na čisto nelze rozuměti gj. Proto i mnohá dosti pěkná a tučná kniha negde lidu našemu. Owšem že neléhké gest nám, hned tak wšeho toho se zhostiti, gěsto my od gazyku swého odcizeni býwagje, na wěci ty hrubě nawykáme. A však co chyba to chyba: a chyby tyto gak ošklivé gsau, i gak obyčegné, mohlo by se na bljzku wykázati. Než, by někdo neodradil se ani nepohoršil, lépe bude řeci, i kdo tyto řádky psal, sám že w tom dlahý čas chybowal, a i nynj, zwlášť překládage z němčiny dobře wj, gakěže na stranách těch bedliwosti třeba. Protož také wděčněgi přigimá, wida, kterak w. p. Řádlo giž w prawj té oweřegněné práci swé snažil se, obyčegným těmto dwěma chybám pilně se uhýbati. Wyšla pak kniha ta u Anny, owdowělé Špinkové, a stogj 16 kr. we stř.

mlauwánj i dosti přjkrém by neuznali: gak mje
we způsobu kázanj gim se wygewj, s wážnošty
přjslušnau přjgmagj, a dle toho skutečně se sprá-
wugj; znamenagje, powjdka že neiná sama, o sobě
dosti wážnošty, mýliti že muž, i rozmlauwánj; to
wsak že nedá se na lehkau wáhu bráti, čemu slowo
Páně swědčj, a co na gehu základu a w způsobu
geho se předkládá. A takowým zase uprawně-
gest „Wýstraha od pitj páleného,“ kteráž
w rauchu poswátneho wyučowánj z kořalky po-
chodjcj, zwláště duchownj škodu na wšelikých strán-
kách patrnau činj, i samogediný bezpečný prostředek
a pomoc proti nj wykazuje.²¹

A ay! při těchto wykázáných pomůckách snadno
ti i wolno, buď samostatně si aučinkowati, kde a gakau
toho potřebu widjš; buď gen se na ně za přjez-
tostj odwoláwati, a mam a klam zlořečeného toho
w ústech ubohého lidu posilněnj rozeznámenjm od-
halowati; aneb též gen uprawně ty práce zau-
mysla do rukau dáwati, a aby do rukau přišly, při-
spjwati, při tom wsak sauměrně též sám od věci
té dobré ani lhostegnostj ani ginák se neodcizowati.

W čemž gak horliwě se přičinnugeš, takowau
i zásluhu sobě skládáš

a) o národ swůg, genž snaženj takowého
w skutku zagisté zasluhuge. Gemuť totiž přispjwáš,
aby paut on a otroctwj byl zproštěn, w kteréž uko-
wala takowau sjlu lidu gehu potwora krutá, a nic

²¹ Druhé wydánj (šwabachem) se strogj. Druhý to důkaz, mnoholi
do předmětu toho.

gineho nezamýšlj, leč gen. w časnu i wěchnu záhuhu uwrci geg. Nad to i ku vzdělánj geho skutečnemu a ku powýšenj geho u záslužné mjře přičinugeš: gelikož kde ohawa ta se byla usadila, tam tupost a necit pro wše, což wyššjho, s nj se usazuje, a spolu wše ostatnj gakéhokoli druhu působenj takowé potjrá a mařj, a člowěka wždy bljže k howadu ponjžuge.

b) Skládáš sobě zásluhu o Cjrkew Páně nad mjru wznešenau: gegjmž aučelům kterýmkoli obluda ona wesměs na prosto wzdorige a na odpor čelj, a hniliu skutečnu na těle, zwlastě ale i na duši rozšjruge, tak že o duchownjm gakém žiwotě ni řeči býti nemůže, kdež ona zápolj. Naopak ale, kohokoli wystřežeš před nj, aneb z pazaurů gj wyrweš: eyhle! pomohl gsi gemu; aby alespoň gednu kratau, tuhau, a zrowna řeknu; neyšerednějšj i neyšerobnějšj sjť ďáblowu protrhl a wen wydobyl se z nj; aneb aby střežil se osidel, do kterýchž satan sám za času tohoto celá heyna dušj lapá a w službu swau podrobuge. Čjmž zároveň přispjwáš, aby čistým zůstal audem Cjrkwe člowěk ten alespoň na stránce té welmi znamenité; a aby obluda ta nezamezowala gemu přjstupu k wyššjm sebe zdokonalowánj.

c) Zwlastě pak potomstwu náramně mnoho dobra strádáš. Neboť tak věci ty stogj. Nepřigde-li pomoc, a, nebude - li společným odewšad usilowánjm zahrána šereda ta do lékáren zase, odkud byla w obecné užjwánj se rozlezla: kam to s lidem

ubohým i na časné geho žiwota stránce přigde, nedá se ani wyměřiti. Ó, wždyť i u nás giž djetě osmileté, nabywši gakkoli penjze na poledne, k židu přigde a řekne: „Deyte mi za kregcar kořalky;“ a co z rozmnoženj neřesti té vyplýwá, sebeř sobě z mrawopisných důznamů z Polska, kdekoli ti po ruce gsau. Šlechtně-li však i dle powinnosti pastýřské, i dle srdce na lid swůg laskawého co gen možná usilugeš, aby neřest ta w ošklivosti na wše strany dobře zaslauženau upadla a lid škrtiti přestala: ble! negen sauwěkým bratřim a sestrám swým, nýbrž i potomkům před Bohem zagisté milé a nad sta i tisjce platněgšj almužny podáwáš, přispjwage wedlé smyslu W ýstrahy, aby zproštění byli moře, ohně, draka, genž úsilně, genž krutě škrtj, pálj a dáwj; ano přispjwage, aby těla gegich zbyla z krku gedowatiny zle tráwjcej, aby duše gegich zhostily se nástrah, ke všem sedmi hlawnjm hřjchům zatahugjcej, — aby domácnosti gegich na nowo zase pookřály a wywázly z šeredného olupowánj a z bažin smrdutých; — a lid pak ten, zwláště zkwétagjcej ona naděge wlasti i Cjrkwe Páně, aby negsauce wjce šeredau tau zawáděni, networili wjce ze sebe ničemy a potwory na posměch a porauhánj Kristu a křjži geho!

Wúbec pak zdá se, co do věci té, že měla by nám w záři a swětle na mysli snášeti se słowa Apoštola sw. Petra, genž w listu swém prwnjm, část. IV., důtkliwě takto dj: *Došliť gěst zagisté na minulém čase k vyplněnj wůle pohanů těch,*

kterjž chodili w chlipnostech, w žádostech a w zbytečném pitj wjna, w hodowánjch, w opilstwí a neřádném modloslauženj. A protož když s nimi neběžjte w takowémž wydávánj se w rozpustilosti, dšwj se, rauhagjce se: kterjž wydagj počet tomu, kterjž hotoiw gest sauditi živé i mrtwé. A zase w částce V.: Paste stádo Božj, kteréž mezi wami gest, opatřugjce ne bezděky, (gen gako doháněni gsauce,) ale z dobré své wůle podle Boha: ani pro mrzký zisk, ale dobrowolně; ani gako panugjce nad dědictwjm, ale gsauce příkladem stádu ze srdce. A když se ukáže knjže pastýřů, wezmete tu neporušitedlnau korunu sláwy!

3. Wygjmky ze „Starožitnostj hebreyských“ a ze „Žiwotopisu našeho Pána Ježjše Krista.“

Josefa Roštlapila,

kaplana w Dobrušce, králohradecké diocesi.

P ř i p o m e n ů j.

Spis, z něhož tito některé wygjmky k dobroljbeznému saudu ōtenářstwa českoslowanského se na okázku podáwagj, sestává ze třj částek, ze:

1. Starožitnostj hebreyských.
2. Žiwotopisu Pána našeho Ježjše Krista.
3. Mjstopisu Palestiny, a giných wyswětenj.

1. Hebreyské starožitosti obsahujj stručný děgepis národa Israelského, počnagjce od stwořenj swěta až do času rozbořenj města Jerusalemského roku 70 po K. P. Na konec každé peridy připogeno gest popsánj zemského zřízení, gakéž w každém odčasj u Israelitů bylo zawedeno, zawjragjce w sobě gak weřejné tak i saukromné práwo Israelské. Před vlastnjm děgepisem Israelským — III. periodau — předslán gest krátký polohopis Palestiny, genž w sobě také mjstopis staro- i nowowěkého Jerusalema zawjrá; popis však giných důležitějšjch mjst odkázan gest Mjstopisu. Po té sleduge mrawo- a powahopis Israelitů. Wypsánjm náboženstwj Israelského i geho obřadů po všech periodách končj se starožitosti hebreyské, gakožto úwod ku

2. Žiwotopisu Pána Našeho Ježjše Krista. Žiwotopis K. P. gest saúčasným pořádkem dle wyprawovánj všech čtyř Ewangelistů Páně sestawen, a textem biblickým sepsán.

Obě tyto částky gsau giž k tisku připraweny.

3. Mjstopis — wěšjm djlem hotowý — zawjrá w sobě wypsánj všech w žiwotopisu P. J. obsažených, gakož i giných znamenitějšjch mjst, w pjsmě sw. přicházegjcejch. Gsauf giné přjdawky a wyswěllenj k němu připogeny.

Nemám, čehož bych na oltár milé vlasti položil. Kladu tedy vše, což mám, a seč má dobrá wůle gest. Zdali smjm — a gak bych rád chtěl k národnjmu a to nábožnému účelu tuto chatrnau

práci swau zdali zaswětiti smjm — to ať rozsoudné čtenářstwo samo rozhodne, a pak hogně podporuge.

Hebreyské starožitnosti.

§. 30.

VI. Od nawrácenj se z Babilonského začetj až k úplnému wyvrácenj židowského státu od 3455 — 4053. po stw. neboli od 528 před K. až do 70 po K. P.

Perioda bohowládnj kněžská.

Tam při řekách Babilonských

Smutnj gsme sedáwali,

Na Sion zpomjnagjce

Želem gsme plakáwali.

Na wrbách tam zawěšené

Harfy naše mlčely,

Wlastenské ač pjsně pěti

Wrazi naši weleli.

Radost chtěli, genž nás tiskli;

„O Sionu pęgte nám!“

Ó, gakž máme Božské pjsně

W cizj zemi pěti wám?

Měl-li bych, Jerusaléme!

Zapomenaut osud twůg:

Zapomeň spjš prawice má — ²²

Uschni w ústech gazyk můg,

Nebudu-li na tě wždycky

Zpomjnati s ljbostj,

²² Bez pochyby na harfu hráti.

Nebude-li Jerusálém

Koruna mých radostj.

Zpomeň, Pane, Idumegským

Města twého zkaženj!

„Bořte — křičj — nezůstaniž

Kamene na kameni.“

Babilone, Babilone,

Brzy gisté zkažen sám!

Blaze tomu, kdož ti splatj

Wše, co učinil gsi nám!

Blahoslawen budiž, kdož ti

Stegnau wáhau odwážj; ²³

Kdož twé plémě někdy chopiw

O skálu ge zrozrážj.

(Žalm 136. dle přeloženj Raisowa.)

Tak nařjkali a taužili po vlasti zagatj židé w Babiloně, nezapomjnāgje na Boha a na Sion. Po sedmdesátiletém zagetj propustil ge Cyrus do vlasti, nawrátiw gim spolu wšecko nádobj chrámowé, podporowaw ge penězi z kráľowského pokladu. Leč 42000 se gich toliko nawrátilo a sice na wětšjm djle z pokolenj Judowa, a protož se giž wjce negmenugj hebreystj, nobrž judštj neboli židé. Wšjm práwem pak nowého gména zaslughj, gelikož tito nawrácenci docela w giný se přelili národ nežli byl hebreyský, ljšjce se od něho řečj, mrawy, wědomostmi a smýšlenjm.

²³ „Kdož ti stegnau wáhau odwážj“ w půwodnjm textu se nečte a zde gen k doplněnj strofy přiloženo.

Bohatšj owšem zůstali w Babyloně, domnjagjce se: kdež dobře, tuť vlast! — Pod wedenjm knjžete Zorobabele, z pokolenj Judowa, a pod neywyššjm knjžetem kněžským Josuau, nawrátili se všiekni otcowé z pokolenj Judowa a Benjaminowa, všickni kněžj a lewité, a každý, čjhož ducha wzbudil Bůh, do vlasti swé ač zpuštěné, předce milegšj nad niwy Babylonské: započjnagjce hned s horliwostj welikau i swaté město i chrám stawěti, bywše w tom dobře podporowáni Ezdrášem, zákonnjkem, a Nehemiášem, židem horliwým we službě perského krále Artaxerxa stogjcjm. Záwistiwj však Samaritáné, nebywše od židů ku stawěnj chrámu Jerusalémského připuštěni, wystawili sobě napotom na hoře Garizim vlastnj chrám — úkladem i násiljm všeliké příkořj a překážky činili židům u stawěnj chrámu Jerusalémského, tak že teprwa za 20 let dohotowen byl, u Kambysowa i Smerdowa dworu všelikau k tomu podporu geště nacházegjce. Teprw pod Dariem Histaspem pomínulo protiwenstwj to, zvláště když za Ezdrášowa a Nehemiášowa času nowj osadnjci židowštj národ židowský pozwolna rozmnožowali, a pokog gak domácj tak zahraničnj, a pořádné řizenj zemské geg sjlili. Neywyššjm geho panownjkem byl král Perský, neyblížšjm však geho dozorcem Syrský satrapa, genž na břehu řeky Dardaka — 10 mjl západně od Thapsaku nad Eufratem — bydlil. Wnitřnj záležitosti zprawowal dle zákona a zwyku otcowského knjže kněžské a poznenáhla se utwo-

řugecj *synedrium* čili neyvyššj rada kněžská. Zdá se, že w tomto čase Židé, ač podrobeni řjši despotické, gak občanské swobody tak i blaha obecnjho gsau požjwali, gakkoli i bolestné rány na ně někdy doléhaly, gako za panowánj Ahasverowa, an všickni w Perském mocnárstwj žigjcej Židé zawražděni býti měli, o čemž kniha Esther wyprawuge.

Pod Perskau wládau zůstali Židé přes 200 let, požjwagjce blaha bezpečnosti a swobody občanské, až konečně wjtězi Macedonskému, Alexandrowi Welikému, když Perskau řjši rozkotal a Tyrus wydobíl, beze všeho odporu 3651 po st. čili 332 před Kristem se podrobili. Dobře se jim wedlo a dařilo pod Alexandrem zvlášť těm, gešto za njm do Egypta se odebrawše, w městě, od něho založeném a po něm Alexandria nazwaném, se usadili, welkých swobod a výhrad tam požjwagjce.

§. 31.

Po smrti Alexandrowě, 323 před Kristem, nacházela se Judea pod wládci Egyptskými *Ptoleomeowci* a Syrskými *Seleukowci*.

Wůdcowě Alexandrowi rozdělili mezi sebou nesmjrnau řjši macedonskau. Antigonowi Temenidowci připadla malá Asie, protož i Judea za podjl; leč wládobažný Antigonus rozšjřiti usilowal panstwj swé. Mnoho lidské krwe proléwáno, zemj a měst wydráncowáno. Léta 300 před Kristem swedena byla powěstná bitwa u Ipsu, w njž Antigonus panstwj i žiwot ztratil; geho syn, Demetrius Městakrotitel (Polyorketes) do Řecku utekl.

Ptolomeus Laži obdržel Egypt a poslézě i Judéu. Množstw Židů do Egypta zawáběno, zawěženo. Po geho smrti — panowal 40 let slawně a šťastně — přišla Judéa na geho syna, Philadelfa, — 283 před Kristem — mjru, um a wěd milowného; pak na geho wnuka, Evergeta, bogownjka a wjtěze, 246. r. Po té následowala rada bezčinných, wilných, despotických, krwolačných vládarů.

§. 32.

Seleukowcům nad Syrij panugjcjm zachtělo se také vládnauti nad Foenicij, Judéau a Coele-syrij. Giž Antiochus II. (bůh!!) započal tento bog vládoctiwý, a pak geho syn, Seleukos Kalinikos t. g. Krásowjtěz. Ačkoli Filopater, král Egyptský, u Rafié r. 216. nad Syrskými zwj-těžil: odňal předce Antiochus Weliký geho nástupci, mladému Epifanowi, Judéu i giné kraginy, 202 před Kristem. Z počátku si Židé pod tautó wládau libowali. A však synowé Antiochowi otcowskau vládu po sobě nastaupiwše, totiž Seleukos Filopater, zwlášť pak laupežiwý a fanatický Antiochus Epifanes, hnětěni bywše od Řjmanů, weliké poplatky gim ukládagjcjh, potlačowali opět poddané Židy, náramných danj gim ukládagjce, ano i knj-žetstw kněžské za penjze zaprodawagjce. Mrawy, řeč i náboženstw židowské, od řeckých walně se ljšjcj, byly despotickému vládaři Syrskému welmi na odpor, chtjcjmu, aby w geho zemjch wše na gedno brdo bylo sosnowáno a setkáno. Lakota

geho wydjrata ubohému židu poslednj penjz, zaprodáwala důstognost knjžete kněžského tomu, kdož neywjce podáwal; nedužiwość, kterauž sobě po nešťastné z Egypta výprawě uhonil, uchlácholiti zamýšlel wydrancowánjm města Jerusaléma a geho chrámu, pleněnjm a zahubowánjm lidu židowského; fanatismus geho wtjral židům prawowěrným modly pohanské, vzdělaw na oltáři Božjm ohawnau modlu spuštěnj; zakazowal oběti a obřjzku, pálił a ničil knihy zákona Božjho, vraždě každého, u něhož swaté knihy byly nalezeny, wěše za hrdlo djtky obřezané.

Toto zůriwé počjnanj Antiocha Swětlého, aneb lépe Nesmyslného (Epimanesa a ne Epifanesa) na zničenj žiwota národnjho směrugcj, přiwedlo Židy téměř k zaufalstwju a do stawu přirozeného, totiž do obrany z potřeby — a hle, Hospodin požeňnal gegich sprawedliwému počjnanj, aby zapudili wrahy swé národnosti. Wšeliké strastě, pod nimiž národ židowský úpěl, wzbudily konečně zmužilý odpor obranců zákona Páně a utiskowané národnosti. Matathiáš, kněz z rodu Hasmanowa, a geho chrabřj synowé: Jan, Šimon, Juda, Eleazar a Jonathan osmělili se neyprwnějšj břitký meč na swé zhanbce wytašiti. Matathiáš zabil Apellesa, důstognjka kráľowského, přinucugjho geg k obětěm pohanským, a prchl na paušť, kdež tauže a bēduge nad zkázau vlasti wjce horliwých ctitelů Hospodinowých shromáždil, k statnému odporu geg nadchnuw. Odtud rozličnými wpády w města Judská

odpadlce trestal, pohanské obětnice wywracel, uwádęge všude obřjzku. Za nástupce ustanowil syna swého Judu, od rekowné hrdinnosti Makabbi t. g. kladiwnjka nazwaného. 165. před Kristem.

II. Hrdelnj práwo.

§. 39.

Základ hrdelnjho práwa israelského spočjwal na pravidle: „weta za wetu,“ čili na odplacenjm se rovným za rovné, gakž to giž w přirozeném práwě tkwj. Pokutowalo se však na žiwotě, těle; peněžjch a swědomj.

I. K pokutám na žiwotě patrilo:

1. *Odprawenj mečem*; buď se hlawa stála, buď se tělo — neyčastěgi břicho — proklálo.
2. *Ukamenowánj*, při čemž swědkové a psychologického důvodu neyprwnějšj kámen na odsauzence hoditi musili.
3. *Upálenj*. Tyto pokuty gmenugj se *záhyň*, *záhuba* (nikrath.)

Potratiwše Židé za panowánj Řjmského hrdelnj práwomocnosti, proměnili tyto pokuty na *wyobcowánj*, gakoby duchownj smrt. Mělo tré stupňů:

1. Pauhé wylaučenj ze synažogj a oddělenj čili vzdálenj se od každého žida na 4 lokte skrze 30 dnj (niddui).
2. Wylaučenj od všeho obcowánj se židy, kteříž wylaučenci potravu prodati směli (cherem).
3. Slawné wyobcowánj ze všakého společenstwj se židy, beze wšj dalšj pomoci, tak že

wyobcowanec pauze saudu Božjmu zanechán byl (šamatha). Toto gest praobrazem křesťanského wyobcowánj (Excommunicatio).

Giné pokuty na žiwotě u Israelitů napótom we zwyk uwedené, byly gsau od ginůd přinešeny. K těm patřily: upálenj zločince w peci, sežránj od diwokých šelem, useknutj gednotliwých údů, rozřezánj pilau po délce, udušenj w popeli, *ukřižowánj*, a těm podobné ukrutnosti.

§. 40.

Ukřižowánj.

Gelikož náš Božský Spasitel, Ježš Kristus, přehořkau smrt na kříži podstaupil, porozmluwjme něco šjregi o ukřižowánj.

Od Řjmanů přigaté ukřižowánj bylo neypotupněšj pokutau, kterauž toliko otroci, laupežnjci, loři, vražedlnjci a odbognjci trestáni byli. Před poprawau byl zločinec obyčegně bičowán — trest to těžký a potupný — prautjm gilmowým, při čemž mnohý swého ducha wypustil. Ubičowánjm Pána Ježšje chtěl Pilát židů k autrpnosti pohnauti. Korunowánj s trnjm nepřináleželo k ukřižowánj, čehož Řjmštj wogáci z pauhé rozpustilosti Pánu Ježšji gsau učinili, protože se za krále, gak smýšleli, wydával. Gelikož Řjmštj Imperátorowé wawřjnowý wjaek okolo spánku nosili: zpletdi wogáci trnowau korunu, a na posměch gi Pánu Ježšji na hlauwu wsadili. Neyspjše to učinili z bjlého trnu — Rhamnus — okolo Jerusaléma hogně rostaucjho.

Po ubičowánj byl odsauzenci nález čten: *ibis*

ad crucem, načež se gemu kříž — *infelix, infame lignum* — na ramena wložil, gehož si odsauzenec až na mjsto poprawné sám donesti musil. Podoba kříže byla buď šikmá $\times$, buď přímá Γ aneb $\dagger$. U prostřed kolmého břevna wystupowal čnjcj kljn, na němž ukřižowanec seděl, aby geho tělo tjm spjše na kříži se udrželo. Odtud způsob mluwenj: *acuta cruce sedere, cruci inequitari*. Od časů Řehoře z Touru proměňowali některj obraznjci kljn na podnožku, leč proti všemu svědectwj starowěkosti. Giž za neystaršjch časů wypauštjwal se kljn při wyobrazowánj, proto že se kříž hned od starodáwna znamenjm něgaké oslawy aneb wyznamenánj stal; z té přčiny newypodobňowal se na něm ani Ukřižowaný, aniž pak kljn, na němž seděl. Během času se však stalo, že i tenkrát, když se na něm ukřižowaný Pán w skutku wyobrazowal, kljn tento se wypauštjwal.

Při průwodu na mjsto poprawné šel před odsauzencem wogák, bjlaw tabulku nesaucej, na nž gméno, rodiště a zločin ukřižowancůw napsán byl. Přisedše na mjsto poprawné postavili kříž do gámy, k tomu cjli giž wykopané, hljnau a kamenjm geg upewnugjce. Odtud průpowěď: *tollere in cruce, ascendere in cruce, salire in cruce*. Protož bludné, a na žádném starowěkém svědectwj nespočjwagecj gest doměnj, že by Pán Ježš byl přibit na kříž, na zemi když položen byl. Po wyzdwiženj teprw kříže byl odsauzenec až do naha wyswlečen. Tak si to staršj swatj Otcowě io Pánu

Ježjší vykládali. (Aug. o městě B. 16, 2. Ambr. 1, 10. a sw. Luk.) W nowěgých časch zgewila sw. Brigita, že si Pán Ježš rauchó pláténé okolo sebe sám wázati pomahal. (Zgew. sw. B. I. 4. k. 70.) Dle zwyku židowského dalo se pak obnaženci opogné wjno, t. g. wjno s opium smješné, aby geg takto omámili a opili. Pánu Ježjší bylo také podáno, leč nepil ho, chtě při dobré paměti umřiti. Tu však dlužno rozdíl činiti mezi octem, gehož mu před smrtj bylo podáno. Bylo to kyselé wjno pro Řjmské wogáky, posea zwané. Obnažený a opogným wjnem občerstwený odsauzenec byl po té na kříž wyzdwižen, na kljn posazen, okolo těla, ramen a nohau ku kříži prowazy přiwázán. Toť snad zawdalo přjčinu, proč se mnozj domnjwali, že by lotři, ne gako Pán Ježš, na kříž přibiti byli, ale toliko k němu přiwázáni, gake se to na mnohých křížowych cestách spatřuge, což však proti všem starowěkým čelj swědectwjm. Wyzdwižený a přiwázaný odsauzenec byl napotom na rukau a někdy i na nohau hřeby na kříž přibit, co že se i Pánu Ježší stalo, doswědčuje Justinus, mučedlnjk, a Tertullian. K přibjgenj nebylo žádných řebříků zapotřebj, proto že k tomu weliký kámen giž postačil, gelikož kříž nebyl welmi wysoký, tak že nohy ukřížowanowý u samé země skoro se nacházely.

Ukřížowanec zůstal na kříži až do swého zetlenj wiseti, stáwage se začasto lupem drawé zwěře, a nesměl se nikdy pochowati, od čehož se toliko wýminkau uchýlowalo. A t. d.

§. 50. *Dušewnj powaha Israelitů*

Gako wůbec východčané, měli i Israelité žiwau, bystrau, pohybliwau powahu, kterauž řečj, očima, rukama, nohama, ano celým tělem prozrazowali. W dušewnjm ohledu měli mnohé výborné vlastnosti, schopnosti a wlohy, gichžto však wzde-
lávati zanedbávali. Nebyli gsau bez ostrowtípů, opatrnosti a wěhlasnosti; nedostávalo se ani-
gim, gakož wůbec všem obywatelům pohorským swobodomyslnosti, gelikož často bogowali proti mnohonásobnému potlačowánj, z rozličných stran na ně dorážegjcju, progewagjce častěgi swau bogownost, rekownost, ano i chrabrost statečnau.
— Umy a wědy ani walně nemilowali, aniž gich pilně pěstowali, bywši gim na záwade gegich uzavřitost a nenáwist ku všemu, což cizotau páčilo.
— Básnictwj gegich wyznačowało se dětenskau prostotau, žiwostj a obrazitostj čili bognostj-obrazů a podobenstw, podobagje se takto neywjce slowanskému básnictwj. Byloť zagistě ohlasem přj-
rody, probuzeno bywši mnoholidnau, krásnau přj-
rodau země zasljbené, pěstowáno přirozeným ži-
wotem a přjrodě neodcizeným gegich zaměstknánjm, zušlechtěno citem nábožného, čistého srdce.

Sprostnost a wášniwost byly hlavníjm rázem čili charakterem w powaze lidu Israelského. Mi-
lostnau tuto prostotu spogenau s welikodušností pořjdkau neykrásněgi nám Abraham předstawuge. Wášniwost však neylépe se zobrazuge w synech

Jakobových. Neyhůře gi zakusil Mogžjs, genž z těžkého a neblahého otroctwja na draha swobodu wytrhl lid Israelský. Čjm wjce se Israelité bohomyslné sprostnosti drželi, tjm šťastněgi se gim na všem dařilo; čjm vášniwěgi si počjnali, tjm hlauběgi do všelikého padali nešťestj. (II. Král. 16, 13. Žalm 21, 8. Mat. 17, 23 — 44.)

Na čest mnoho drželi, nemohauce proto na křiwdu gim učiněnou dřjwě zapomenauti, až se wymstili; za to však byli k giným wehni uctiwj, wljdnj a přjwětjw. — Čtěli-li někoho potupiti, počjnali sobě gako děti vášniwé, ani mjry ani konce neznagjce. Tu hlawau krautíli a potřásali, oškljbagjce se pyský roztaňowali, plili na zem, hulákali, křičeli, nadáwali, kamenjm a prachem házeli, slowem, všecko páchagjce, což hanebného a někdy i ukrutného swému protiwnjku na potupu gen učiniti mohli. (II. Král. 16, 13. Žalm 21, 8. Mat. 17, 23 — 44.)

Gak dlawo Israelité po otcjch zděděnau sprostnost chowali, gewili powždy na sobě krásnau ducha ušlechtilost. Po uwedenj králowské důstognosti wyljhli se owšem také mezi nimi lidé lstiwého srdce a lstiwých rtů. (Žalm 21, 2 — 6.) Zwlastě fariseyská powěřciwost zohawíla tuto krásoslechtu; ač Bohu chwála! bylot i takowých šlechtnjků, genž gi na sobě progewili, gako Nathanael. (Jan 1, 48. . . .)

Gakau powahu u všech žen, takowau i u hebreyských widjme; gsaut a byly k úlisnosti; klamu i podvodu wehni zchytraly a nakloněny. (I. Mogžj.

27. I. Král. 19, 11 — 17. II. Král. 14, 2 — 21.) k čemuž owšem gegich osamotnělý žiwot mnoho přispjwal. Bylyť také ženy zmožilost a hrdinnost mužskau na sobě gewjcy. (II. Mak. 7.) Odlaičený žiwot mužů a žen zawedl tyto k rozmazanosti, chaulostiwosti, měkkosti; onyno k gakési přjsné wážnosti.

§. 76.

Náboženský staw po Babilonském zagetj.

. . . . k tomu ke všemu na neštěstj i to přicházelo, že Židé za času swého zagetj w cizozemsku pohanském mnohé giné a giné náhledy a nowá ponětj poznali, kteréž u toho neb onoho se upnuly, wywodjce rozličné domněnky a důmysly, gešto od ostatnjch na weskrz se lišily. Z toho powstaly nowé roztržky, různjce ge na rozličné sekty neboli strany, z nichž neyznamenitějšj byly: Saduceowé, Fariseowé, Esseyštj, k nimž i také Herodiány připočjsi lze.

§. 78.

Fariseowé.

Neymocnějšj, neywětšj strana náboženská byli gsau Fariseowé. Powstala as 180 let před K.; historikowé židowštj kladau gich, gako i Esseyškých počátek do časů Ezdrášowých, odwoláwagjce se na I. Ezdr. 7, 10., wystawugjce samého Ezdráše za prototyp Fariseů. K nim se hlásili Židé ze všech stawů, pokolenj a zemj, kdekoli gen Židé bydleli; k nim se přiznáwala neywětšj část kněžj, gakož i walná část zákonnjků. Fariseowé, všech

starozákonných kněh se přidržugjce, welikau kladli wáhu na mnohé powěstě a pozděgi zawědené obřady, k nim libowolných připogugjce výkladů. U výkladu pjsma sw. starozákonnjho přigjmali dwogjho smyslu a rozumu, totiž: doslovného čili zgewného: a pak skrytého čili tagemného, porušugjce rozum neydůležitějšich mjst, gakž gim to Pán Ježjš začasto wytyká. (Mat. 15, 3 — 6. Marc. 7, 9 — 13.) Wěřili na duchy, nesmrtnost duše, wzkršsenj těla, dokládugjce: duše pobožných lidj stěhug se a přecházj po smrti z gjednogo těla do giného, duše však bezbožnjků do wěčných zawržená býwá muk. Toliko čin skutečný neholi skutek nic však pauhý aumysl trestu hoden byl podle učenj gegich. Za neywyššj ctnost pokládali doslovné vyplňowánj zákona a zewrubné zachowáwánj všech řádů poswátných. A tau přjsnostj, kterauž na úplné zachowáwánj všech ustanowenj lidských gsau drželi a tlačili, welikau owšem powěst a zárjcy oslonu swatosti sobě dávali i nacházeli. Welmi často se arcí postili, chwály však hledugjce za tuto zdrželiwost; hognau také dávali almužnu, leč tenkrátě, když to všem lidem takřka na očjch bylo, necháwugjce to dříwe ohlašowati a wytribowati. Desátek dávali z luštin a máty, ač toho zákon neukládal. Na čele a lewém rukáwě nosjwali cedule na upamatowánj, na nichžto některá paměti hodná mjsta ze zákona byla napsána. Odřjkáwali dlouhé modlitby; často se umýwali. Při tom při všem prozrazowali předce toliko zewnitřnj, do

oňj padagje pobožnost, gešto u mnohých byla pauhé pokrytstw, u wšech ale zagisté chlubná genom okázalost. Mezi sebau byli sworni, pewně do hromady držjce, od ostatnjho lidu wšak se oddělugjce; odkudž gegich pogmenowánj Fariseowé gakoby oddělenci.

Nowěgšj židowštj historikowé, bránjce Fariseů, wělmi se nám diwj, gak můžeme při slowě פְּרִישׁוּת prý na oddělence mysliti, an toto slowo wykładače zákona znamená. (Wiz: Israelitische Annalen Nro. 19. Jhrg. 1839. Historische Aphorismen.) Nemagjce w aumyslu, toho wywraceti, což na gewě ležj, uwedeme gegich zdánj, gešto slowa naše spjše potwzruga, nežli podwzracuga.

Fariseowé si za cjl a konec položili zákon (Mogžjšůw) zpytowati, wyswětlowati a dōwzděláwati (fortzubilden); působjce takto na lid, co učitelowé a wůdcowé gého, udržugjce geg u wěrnosti k Bohu, otců swých. Z té přjčiny weřegně wystupowali, lid na swau stranu táhli, wládauce a paugjce nad njm. Což tedy přirozeněgšjho, než-li že po populárnosti bažjce Fariseowé swé učenj rozumu a potřebám lidu přiměřowali, k zewnitřnosti toliko a k obřadům hleděli, čistotu a wznešenost w učenj swém potracugjce? Gak snadno mohla u mnohých zbožná, horliwost; pastýřská tjm, by si wážnost u kdu zgednala, w pokrytstw a swatauškowánj uběhnutí? Diw-liž tedy, pakli někdy vysokomyslným a obdiwowaným mistrem přepych, pánowitost a wládychtiwost si zalomcowaly?

§. 80.

Herodiáni čili Galilegštj.

Těmito a ginými časem neustále se rozmáhajícími a širějícími stranami, mezi nimiž mnoholičné opět vznikalo dwogenj a drobenj, zmizela mezi židy tak welmi potřebná swornost a gednota. Domněnkami a zásadami proti sobě zůřiwě wálčejícími musil zmatek a neshoda w žiwotě náboženském i obecném wzniknauti; neswornost, různěnj, nepřátelestwa u nich se zahostily, zdomácněly. Gakž tedy šťastný a blažený žiwot tráwit mohli? Gakž mohla mravnost, neykrásnějšj rozkwět a owoce neyspanilejšj prawého náboženstwj mezi nimi se ugmauti, wzrůst a dozráwati? Gako pohané tak i židé zabředli w ten čas do kalu nectných žádostj, mrzkých wášnj, nešlechetných neprawostj: tak že hřích, tělesnosti a zhowadilost gimi panowali právě gako Řjmany, kteříž zase těžkau a pádnau prawicj swau židům weleli; dotjragjce tjm bolestněgi na ně, čjm wjce a častěji pod garmem těžkým žalostnjce, Řjmanům se protiwiki a zpauzeli častým odbogem.

Proto se nynj Židé roztaužili tanžebnostj neytanžebnějšj, aby smutný čas potminul, lepšj a we-selejšj nastal; proto nynj s celým srdcem a wraucnostj weškerau tau naděgj se potěšowali, gakau giž za dāwnějšjch časů prorokowé w nich probuzowali, že přigde Mesiáš, Spasitel, Oswoboditel, Oblažitel národa Židowského. Nynj, právě nynj musj se blahoděgná naplniti naděge, proto že ted w neybolestnějšj úpj a kwjlegj bjdě; nynj přigde

a přigjti musj gich wykupitel, proto že gich tomu pewná wjra učj. Hle, tak pewně wěřili, tak do-
wěrně očekáwali Židé swého spasitele; a wěru,
nezklamala gich ani wjra, ani naděge potud, dokud
w skutku *Spasitel swěta* se narodil; zgewiw se
wšak w njzké a nepatrné podobě, nic ale w blesku
a lesku královskeho šarlatu, ne w sláwě a moci
pozemskeho krále, gakéhož na swé toliko neštěstj
na wětšjm djele Židé gsau čekali.

Naplnil se tedy čas, we kterémž Bůh aložil
poblaudilé a protož nešťastné člowěčenstwo na
prawau cestu uwesti, a tjm ge oblažiti. Protož
wysjlá Syna swého gednorozeného na tuto zemi,
aby bohumilau swobodu, swobodu spásnau, swo-
bodu od hřjcha, ďábla a smrti wěčné na zem při-
nesl, aby člowěk, wyprostěn gsa z wazeb ďábel-
ských a hřjšných, wybawen z okowů zaslepenosti
swých wášnj a předsudků, *Bohu* toliko slaužil swau
wůlj, rozamem a citem.

Za časů památných a na všeliké udalosti
přehogných, za časů Řjmskeho cjsaře *Augusta*,
genž mohutnau mocj weškeré téměř národy země
pod žezlo swé shromáždil, a nowý řád, a giné
směry, a giného ducha do všech občanských zá-
ležitostj uwáděl: za časů těch narodil se *Ježíš*
Kristus, aby nowý řád a směr a ducha no-
wého w náboženském i mrawnjm ohledu zawedl
a zarazil.

Za časů, w nichž *Augustus* na rozwalinách
zbořených států šjrodálnau, mohutnau, ohromnau

swětowládu zakládal: zarážel Ježíš Kristus na rozbořeních rozkotaného světa w duchowním, totiž w nábožném a mravním wzhladu nové kráľowstwj Boží, *Cyrkeu* swau, gjmžto se měla wšel hka bjda ukončiti, gjmžto se mělo wškeré člowěčenstwo oblahoslawiti a spasiti. A hle, sandowé Páně se vyplnili narozenjm *Nášeho Pána Jesu Krista*.

§. 10.

Gezero Genezarethské.

Genezarethské gezero gmenowalo se mořem pro půwabnost okolnj kraginy; Galilegské, proto že na kraginu Galilegskau mezilo; Tiberiadské, že na západnjm gehu břehu město Tiberias leželo; Kenereth dlehl pro swau harfowitau podobu, dlehl od města Kinereth, na gehu břehu wystaweného. Obkljčugj ge na wětšjm djle kopce a pahrbky, zwlášť na východnj a západnj straně, k seweru a gihu wšak milokrásná se otwřá kragina; podobá se tedy Genewskému gezeru we Šweycarsku. Tjm se stává, že gehu hladina z wětšjho djlu w pokoji a tichosti spočjwá. Leč když wětrowé gihozápadnj swau obyčegnau se rozdugj prudkostj: ay, tuť gehu wody se rozwnj a rozpěnj, swým náwalem nebezpečné se stawjce wšem loděm rybářským, gelikož naproti praudu Jordánskému wěgje hladinu gehu na wlny mohutné rozčerj a rozbrázdj. Mělčin w něm nikde není, ano gsau w něm mnohé, zwlášť k břehu západnjmu znamenité hlubiny. Od východu i západu mnoho potoků se doň wylěwá,

n. p. Kafarnaumský, Ğerasenský. Za času deštivého padá, do něho mnoho bystřic z hor poblížkých, čímž se geho wodstwo o 3 i 4 střewjce zwýšuge. Woda geho gest tak čistá a prozračná, že se až na dno widěti může; při tom gest i studená a sladká: protož gest k pitj. Obywatelé Tiberiadštj všecku wodu k pitj odtud přinásej, studnic se sladkau wodau nikdež na blizku nemagje.

Gezero Genezarethské gest welmi rybnaté; zvláště na kapry. Gindy se zde žiwilo asi 1,500 rybářů; nynj gich tu částka nepatrná.

4. O čtenj sw. Otců, sw. katolické Cjrkwe wěrohodných swědků.²⁴

01

Sewer. Rafaele Wobornjka,

správce duchownjho osady Křečowická

Duchownj pastýřowé mnozj gsau, genž po mnohá léta na winici Páně pracowawše, k posledu také giž umdlěwagj, a plnj se i na nich, což prawil Pán: *Duch zagisté hotow gest, ale tělo nemocno*. Horljce pak předce gen o dobro osady swé, žádagj zagisté upřímně, aby po boku swém wěrného gakéhosi towaryše měli, genž by gim w pracech spasitedlných na pomoc byl; as gako sw. Pawel

²⁴ Odkazugeme na wyzwanj k sepsánj Patristiky w Časopisu lonském, swazku IV.

swědectwj dává o Timotheowi, Titowi, Lukášu i Kljmentowi, a g.

Zwlastě w takowych přjpadnostech čjm déle tjm wjce takowj duchownj pastýrowé i gegich owečky cjtj, kterak že častěgsj čtenj swatých Otců, na materský gazyk wyložených, pobrý gest průwodčj, bezpečný přjtel a wěrný towaryš, gim i osadnjkům nad mjrů užitečnj.

W tomto úmyslu zawazuge každého nowě wyswěćeného služebnjka swého Cjrkew swatá ku každodennjmu modlenj hodinek duchownjch; a w druhém i w třetjm zwlastě nokturnu na každý den krásné čtenj z ně kterého swatého Otce klade, aby se kněz tak s duchem Otců swatých seznamowal.

Ba od starodáwna giž w celé swaté wýchodnj a západnj Cjrkwi zachowáwal se chwalitebný ten obyčeg, že negen w hodinkách duchownjch, w choru a w kostele: nýbrž i po domech, po farách, na školách a při weřejných pobožnostech knihy a čtenj ze swatých Otců za ty neyučeněgsj, neymaudřegsj, neyspasitedlněgsj a proto i také neywýborněgsj spisy po sw. pjsmě držány byly.

Dostí te zagisté přjčin, pro kteréž bude užitečné, o věci té obsjruěgi promluwiti a ukázati alespoň na některé stránce, gak že prospěšné gest častěgsj sw. Otcůw čjtánj. A siče:

A. Wúbec.

1. Gako každá giná učenecká kniha aneb spis wědecký nám podává známostj prwé nepowě-

domých: tak i knihy sw. Otců poskytugj známosti a uměnj, každého zagisté čtenáře zanjmagjceh, — poskytugj swětla w temnosti, newšednj rady w nemělosti. Na průbu gen wezmi a čti aspoň geho něho od začátku až do konce, a uwidjš.

2. Knihy swatých Otců uěj nás mrawy, způsoby, zákony, zemská řizenj, gazyky, obyčege těch národů, těch kragin, zemj, časů znáti: to zwlášť přdestjragjce, kterak že tyto buď blahoděgně k rozšjrenj křesťanstwa napomáhali, aneb zase wjře a Cjrkwi odpory a protiwenstwj činili.

3. I mjlo zagisté gest, čjsti w nich, kterak že křesťané proti těm autokům tagným i zgewným se hágili? kterak kněžj owčičky swé duchownj co rytjře křesťanské do boge proti hřjchu wedli? kterak gím nepřátelský tábor ďáblůw, geho peychu a wšecky skutky geho ukazowali, ge co křesťanské zástupy proti knjžeti temnostj a proti aukladům geho šikowali, k modlitbě, k postům, k almužnám ge wzbuzugjce, ku bděnj nawáděgjce, a w setrwanj u chwálenj Boha a službě geho ge cwicjce: — aby tudy newěry židů, modlářstwj pohanů, kacjřstwj održenců, zlých obyčegů času, pohanských i židowských mrawů polepsili, pohany i židy napravili, křesťany w důwěrnosti k prozřetednosti Božj, w lásce k Cjrkwi, a we ctěnj a wáženj si gegj wybournosti upewnili. Hle! wše toto w nich čjsti budeš: čemuž na důkaz wezmi gen sw. Augustina „o městě Božjm“ k ruce, a uwidjš.

4. Každému kazateli slowa Božjho pilné

čjtánj dobrého wydánj swatých otcůw nad mjru gest prospěšné. Stáwál se totiž až tuze často, že zpráwcowé cirkewnij, kazatelowé, zpowědlnjci, katechetowé a gináce na některý zlý obyčeg aneb wadu důtkliwěgi dorážeti buď chtěgj, buď magj we wyučowánj swém. Tu welmi milo a spolu nad mjru přjgemno gest lidu, odwoláwá-li se pastýř na učenj některého Otce swatého, kterýž byl týmž způsobem w podobných případnostech pokračowal. Dokonce pak mladšjmu, a geště wjce nowoswěcenému kněžstwu náramně slušj, když se na žiwoty, skutky a spisy swatých Otců odwoláwá, a gimi se gako zastjrá. Můžet se na gisto bezpečiti, že lid takowau řeč rád slyšj: a on pak sám tjm. lehčegi může laskawě, neohroženě, swobodně slovo. Božj s užtkem rozsjiwatj; beze strachu, že zawadj aneb že nechťe urazj. Můžet totiž as gako něgaké lsti wogenské užjti, weda wálku swau proti neřestem duchownjm: tak aby co nedůtkliwěgšjho gest, z některého Otce swatého uwedl, a gjm i wěc rázným přdestřel způsobem; i zase na druhé straně smělost, ba časem i mladost swau gako zabalil. Což zdali zwlašť we městech neplatj, kdež zástup posluchačůw přjliš gest nestegné powahy, kdež gedni učenj a také nedůtkliwěgšj, družj zase přjliš neumělj pospolu gsau? Pod šjtem Otcůw swatých činěné dotjránj na polepšenj mráwů, na odraženj wad wěku našeho, našich kragin, měst a mjst, s gakausi třikráte wznešeněgšj wážnostj zagisté přigato býwá, i mnohem

gistěgi a úrodněgi působj; a nic tak milo, aniž prospěšne nebýwá, pakli že od kněze gen gako od něho samého vycházj.

5. Wůbec když takhle se nese u práci duchownj břjmě dne i horka, čtenj swatých Otců k tomu slaužj, aby zotawil se člowěk, občerstwil a posilnil; a kněz časem wěru gen w nich nalézá stj, štj, ulehčenj, radu a potěšenj. Wýborně pak si slaužj kněz, když we stádci swém poblau-diloe mage, sáhne ku spisům sw. Řehoře Diwo-tworce, geg následuge; a, co kde se dá, z geho spisů k dobrému swých prawowěřjch wybjrá a používá. O němž zagisté se čte na den 17. listo-padu: „že tázal se na smrtedlném swém lůžku okolostogjch: Kolik asi newěřjch na konec žiwota swého že by na té swé osadě měl? A když kněžj a jáhnové tu stogjcj powěděli, že geště sedmnácte gich gest: radostnau zpráwu tu uslyšew s utěšenjm zwolal: *Budiž z toho Hospodin wel-len! — neboť právě tolik wěřjcjch se čjtalo, když gsem na zdegšj biskupstwj přišel.*“

Hle! takowého prospěchu podává čtenj swa-tých Otců, wěci gen gako powrchu a wůbec po-gma. Než pak se k obgasněnj užitků gegich na gednotliwých stránkách přiběreme: dobrě, mysljm, bude, některé slowo o tom pronesti, gaku že měrau wěhlásnost gegich měřiti gest třeba.

A tu dj sw. Augustin: *Magnum compendium est et nullus labor, auctoritati credere.* — We-likýť to prospěch a snadná práce gest, na slowo

Cjrkwi a swatým Otcům wěřiti, na wěhłasnost, wážnost a hodnost, na slowo gegich wše dāti a stawěti, a wěřiti na čest gegich. A gakkoli tomu w skutku tak gest: předceť zase na druhé straně tjm pracnějško námáhánj stogj, když se z kořene má dokázati, a to nepřemožitelným způsobem, kterakže wážnost, hodnost, zásluha, prawdomłownost a wěrnost swatých Otcůw maudrými důwody tolik gest opodstatněna, že gj bezpečně wěřiti můžeme. Protož wěru nikoli nenj wjra takowá uhljřská, slepá neb nucená: gelikoz na maudrých důkladech spočjwa. Gen abychom se wystřjhalí nārazu na straně obogj — ani na prawo ani na lewo z mezy newykraćugjce; abychom ne-
drželi s těmi, kdož s některými protestanty na wážnost Cjrkwe nic hrubě nechtěgj dāti: aniž pak i s těmi, kdož přeplatau horliwostj přjlišně ge-
chwálj; abychom, wystřjhalí se roztržek boha-
prázdných u wěřenj a zločinného kacjřstwj z gedné, ale i přeplátěho horlenj a powěry ze strany druhé; abychom se uwarowali newázanosti i otroctwj u wěřenj, podle prawé swobody katolické we swětle prawé wjry chodjce, a w mezjch prawdy a mjrnosti se udržugjce: dobře na mysli mjtí slušj, že nikterak nenj dowoleno, swatým cjrkewnjm Otcům práw těch snad připisowati, kteráž vlastně gen samé weškeré wyučugjcy Cjrkwi přjslušj. Onjť zagisté swědkowé gsau Cjrkwe po čase a kraginách swých o konánj, gednánj, o wjře, mrawech a utrpenj w audech gegich swědectwj platně

pronašegjoj. A však i oni tak dobře rozsoudka gegimu byli i gsau a zůstanau podrobeni, jakož i kdokoli giný.

Pakli však u wzhledu tomto ničeho nebad-sazugeme: tjm wolněgi gim potom po wšecky wěky. — počna od Apostolůw, až na časy naše — přináležegij gista a nade wšj pochybnost utvr-zná, gegich vlastnj sprawedliwá práwa hágit, a čjstnj gegich pořádného, maudrého, stálého a pil-ného užitky mnohé a owoce i lahodné i prospěšné wykázati moci budeme.

— Kteréžto djlo takové zagisté neupotřebné zdá se býti, zvlášť za těchto našich časůw. Neboť gsau swatj Otcowé učenj ústnjho čili tak řečené Tradicj neporušenj, wěrohodnj, prawdomluwnj a bezpečnj swědkowé; a nega, co do Tradicj, na swé oči widěli a na swé uši slyšeli; ale i zvlášť také wšech článků wjry, w Pjsmě sw. obsažených, neb wyslowně neobsažených, gsau oni upřímnj tlumočnjci a wěrohodnj wykládačowé. S kterýmž se blžje a wjce seznámiti zvlášť za našich dnů potřeba káže: gešto gakási bugnost u wěrenj mnohau mysl a srdce, rozum i wůl podgimá; tak že mnozj, což chtj, wěřj a giným způsobem ztěžj ku poznánj prawdy přiwedeni budau, pakli nepřeswědčj gich oni swatj cirkewnj přednostowé, genž byli sami na swé vlastnj oči widěli, a na swé uši slyšeli, aneb od takowých předků přigali, že Kristus Pán tyto právě a ne giné články wy-kázal, aby od wěrných přigaty a zachowány byly.

Gakže však znamenité gest swědectwju gegich takowě, ať sebere se ge slow, kteréž byl napsal před gednáci sty lety. Vincenz Lirinenský a Francké země w krásné swé knjižce: „O poznání Cjrkwe sw. katolické, ff. kdež dj: Cjrkwa pak Knižstowa, gsauc pilnau a šetrnau, učej w sebe složeného strážj, awšem nikdy ničehož w něm změňuge, nic neuměňuge, nic nepřidawá, nic neugjma potřebného, a nic nepřidawá zbytočného, swého neopaušj a cizjho sobě neosobuge, ale sa wšj bedliwostj toho samého gest pilna, aby starodawnými wěcmi wěrně a moudře se objragje gestli které z nich za starodawnu zlagj se byji neformné, a gako začaté, aby ge porjzdila a ozdobilu; které pak gsau porjžené a wygdřené, aby ge potwrdila a upewnila, a které umocněné a zřjzené, aby zachowala a ostrjžhala. A ať summau powjm, o nic gñého ona na wšech duchownjch sněmjch se swým narižzenjm a wykowědmj gest neusiłowala: gediné o to, aby k tomu, čemuž se prwě z sprostu wěřilo, geště pilněgi a mōcněgi mjesto dala a učila; a což se prwě wáhawě kázalo a oznamowalo: to aby ochotněgi vyhlašowáno a wyučowáno bylo; a což prwě bezpečně bylo ctěno a chwáleno: to též potom aby geště pečliwěgi a pactiwěgi bylo ozdobowáno a wychwalowáno. O to, prawjm, a o nic gñého Cjrkew sw., gsau k tomu kacjřskými nowotami přiwedena, skrzě swě duchownjch sněmů narižzenj nikdy gest neusiłowala a newykondawala:

gediné aby ty věci, kteréž gest ona od swých předků skrze samé odvedený přigala, zase swým potomkům w spis uведенé zůstawila, a welikau summu věcj krátkým pjsmem obsahujc, a mnohokráte pro lepšj wyrozuměnj nowými ale vlastnjmi slovy smysl staré wjry uznámila a wygádřila. Až potud Vineenc: a my, o kterýchkoli on tu věcech mluwj, kdež asi nagdeme, gak že se dály: Otcowé-li swatj neudagj a nepowědj a newyswětlj nám?

Dále aby seznala se wáha swědectwj takowého, slusj též na pozor wzjti, co následuje. Gako Pjsma swatá, tak i Tradicj pramen gest, z něhož se prawidla a články wjry a mravů wyważugj. A hle! Tradicj, ústnj podánj nazwjce we spisech swatých Otců uložena se nalezá; bez njž gako tělo bez ducha gest mrtvé, tak i pjsmo swaté w žiwot newcházj.²⁵ Ano od wěků dáwných gest až nad mjru stwrzeno, kdož Pjsmo čte a wýkladu swaté Cjrkwe, na wětšjm djle we spisech otcowských uložného, ndrřj se, že s prawdau se mine a od katolického učenj poblaudj: gelikož nemage rozumu k wýkladu postačugjcjho, pauhým Pjsma čtenjm zaweden býwá, a ono bez tlumočnjka katolického práwě co ostrá břitwa djtětj poslauzj. Z čehož zagisté spisům těm a wzácným památkám po Otcjch swatých statná wáznosti mjra přicházj.

²⁵ A zdaž samo pjsmo sw. nenj z tradicj wzato? — Neb co Ježíš učil: to Apoštolowé kázali; a někteřj z nich, a to dost pozdě sepsali, kdež giš křesťanů, bez biblj, na mnoho tisjo bylo.

Po nawrženj pak tomto přistupmež giž k věci své blžje, a užitek ze čtenj spisů gegich, na zvláštnj stránky duchownjho pastýřstwj plynaucej sobě rozeberme.

a) Neyprwé pohledněme na stránku historie cjrkewnj. Tu gsau oni důležitj, wěrohodnj, prawdomluwnj, — právě tedy historičtj swědkowé, kterjž, gak giž řečeno, wětsjm djlem na své oči widěli, na své uši slyšeli, o čemž swědčj, a nazwjce i žiwoty své vydali na zapečetěnj swaté prawdy, kteréž učili ústně i pjsmem.

Učenj totiž Božj, kteréž nebylo a také ne4 mohlo napsáno býti w pjsmě swatém, aby newyšlo z paměti wěrných: dwogjm prostředkem co drahé dědictwj od neystaršjch až na naše časy, i dále potomkům se dochowáwá. Buď totiž ustawičná po Cjrkwi *praxis* a výkonné, wždy stálé gednánj Cjrkwe všude, a všude w mysljch wěřejch, ge občerstwuge a na pozdnějšj přenášj: anebo skrze spisy, knihy, práce, kázanj, výklady sw. Pjsmem, od swatých Otců podané, se uchowáwá. Dwogj tu tedy zase máme pramen, z něhož učenj Páně i všechen prawý smysl řine: obyčegowé totiž, a stálý řád cjrkewnj, *usus et observantia* všech cjrkwj wesměs, — a památky, pozůstalé spisy a knihy swatých Otců, cjrkewnjch spisatelů. Z dwogjho pramene toho dwogj též způsob důwodů se beře. Geden řečj cjrkewnj nazýwá se *argumentum praescriptionis* — důwod starobylosti, genž w těch platj wěcech, kterýchž wěk geden druhému, a sto-

letj „gedno stoletj následugjcjmú podává: druhý pak slowe *argum. discussionis* — důwod rozhodný — ten, kterýž se ze swatých Otcůw bere.

We způsobu tomto widj se, že historie cirkewnj bez nich nikterak nemůž ostáti; leč musj swědectwj gegich užjwati a na ně odwołáwati se; jehož potřeba gj zvlášť tu gest neodbytná, kdež, učenj. Cirkwe a saustawu geho a powahy udati má.

Tohoto pak učenj wesměs, at si ono psané či nepsané, gsau Otcowé swatj prawj strážnj aneb pokladnjkowé. Bylit gsau oni obyčegně biskupowé, opatowé a g., genž spolu též na všeobecných seděli sněmjch; od počátku až ku konci býwagjch přítomni všemu gednánj, kteréž se týkalo důležitých článků wjry a kázně cirkewnj. Sami též musili proti bludařům nastaupati; gako u p. sw. Ignác mučednj, proti pohanům a židům; sw. Ireneus proti Gnostikům; sw. Athanas proti Arianům; sw. Augustin proti Pelagiánům, Manicheům; sw. Norbert proti Tanchelinowi a kacjřům, welebnau Swátost oltárnj zlehčugjcjm. Sw. Ignác napravowal Lutherany, a sw. František Sales. měl co činiti s Helwety, gichž 72.000 na wjru obrátil a ku pokánj přiwedl.

Gak že pak střežili oni učenj Božjho, z mnohých alespoň gediný značný příklad rozwláčněgi sobě před myslj rozložme. Příklad, kterýž dal sw. Athanasius, raděgi ku snášenj všelikých muk se odhodlaw, než by byl božstw Jězjsi Kristu upj-

rafi, a geg Otcí toliko podobným nazýwati powoľti: *ὁμοιος*, totiž *rowný* — a *ὁμοιωτος*, t. g. *podobný*, gen. *gedinkau čárkau* od sebe se ljsj, gak každému řeckého gazyka znalci powědomo gest. Poněwadž ale na té gedinké čárce bud wjra w božstw Syna Božjho, anebo kacjřstw ariánskéj čili upjranj toho geho božstw záleželo, tedy tu čárku sw. Athanas nepodepsal. Neboť *ὁμοια* dle swého původu řeckého znamená *to, což gest*, čili pauhau bytost, od *ὦν*, *ὄντα*, *ὄν*: a gměno toto sám Bůh, gako obzwláštně gemu přjslušné, sobě byl dal, řka: *Gá gsem ten, kterýž gsem.* (Exod. 3, 10.) Swatj Otcowé s Řehořem Nazianzenským sice uěj, že Pán Bůh gest nad wšelikau bytostí *ὁμοιωτος*, wznešenějsj. A však w řeckém a wůbee w lidském gazyku žádného výbornějsjho slowa nenacházeli, kteréž by božstw Kristowo lépe wykazowalo. Protož chtějce Ariánům, Samosaténům, Sabelliánům, Anagnoétům ústa zacpáti, a kacjřstw co prowazem zardausiti: z *ὁμος* a *ὁμοια* složili gsau to slovo *ὁμοσιον*, *consubstantialis*, gež my Čechowé wykládáme „gedné bytnosti gsaucj“ čili „spolupodstatný“; Ariáni však gim slowjčko *ὁμοιωτος* lstiwě chtěli podstrčiti, kteréž znamená gen *substantia similis*, „podobně bytosti gsaucj“. Nedomolili však toho a raděgi z biskupstw šli do vyhnanstw. Důkaz toho podáwaj až posawad slowa we wyznánj wjry na sněmu Nicéiském (325) složené, přigatá, kdež tak se řká: *Et in Jesum Christum — consubstantialem Patri*, t. g. Otcí

spolupodstatného a rovného“, čili zkrátka „Otcí saustatného“. Snešenj toto až posawad při mši swaté od kněze se zpjwá a modlj tak, gak na sw. wšeobecném sněmu Konštantinopolitánském, r. 381. držaném, určitěgi a gasněgi snešeno a wydáno gest bylo.

Eyhle! tuto gednalo se o rozhodnutj rozepře, a o wykázánj wjry prawé: a kdo měl saud ten rozhodnauti? Ariáni wšecka mjsta Pjsma sw., celé Ewangelium sw. Jana, gakkoli patrné, wšecky zázraky, gen tak wykládali, že sice Ježjš Kristus wyššj gest, nežli wšickni Swatj a Swětice, i než Angelé, Archangelé, trúnové a mocnosti, Cherubjm i Serafjm; že neywětšj gest po Bohu: ale že nenj Bůh! Katoličtj ale Biskupowé a Otcowé hágili, že gest on Bůh a sice rovný Otcí, *consubstantialis*, že gest od wěčnosti Bůh, Bůh prawý, od Otce Boha prawého pocházegjcej, neučiněný, nestwořený, ale zplozený od Otce, prawý Bůh: a však že negsau dwa bohové, ale gediný Bůh; a tomu na důkaz wšecka mjsta Pjsma swatého starého i nowého zákona, Ewangelium sw. Jana a zázraky uwáděli. Kdo měl wše to rozhodnauti, gesto ani Pjsmo sw. k porowněnj saudu toho nikoli nestačilo? Pókudž ale žádný giný nerozhodl, než sněmowé obecnj dle plnomocenstw swého od Pána, a biskupowé, otcowé swatj na nich shromážděnj: nemělo by čtenj swatých těch otcůw na stránce historie cjrkewnj důležité a užitečné býti?

b) O duchownjch práwech swaté cjrke ka-

tolické toto bez odporu platj. Otcowé zagisté swatj negen práwa gj od Hospodina daná před pohany i židy statně hágili, i krew swau na to nasazugjce; nýbrž i cožkoli gich gest po wšech swěta končinách oni gsau dobyli gich, a lidu křesťanskému, cjrkwí a nám swým potomkům co klénoty duchownj a zbožj ge dochowali.

Gakož totiž wjra, naděje, láska, ucta a služba Božj negen na duši ale i na tělo působj, a w gistých společnostech slavných a weřegných, mjstech, časech a okoličnostech, také při celém národu, a při nich wšech se wygewowati musj: takť i cjrkw widitedlná, kterauž Kristus Pán založil na Petrowi, na hlavě Řjmské, gako na skále věčné,—ta prawjm cjrkw k wyznáwánj wjry swé potřebuge widitedlných chrámů, stawenj, cjrkwenjch osob, aby se, čeho třeba přiměřeně ke ctí Božj a ku spasenj wěřejch mohlo wykonáwati; potřebugeť gistého pořádku w službách Božjch, obřadů widitedlných, ornátů, rauch a giných sem patřejch věcj. Z poměrů těchto wynikagj pak práwa, kterýchž duchownj zvlášť osoby nehrozně hágiti a uchowáwati magj,—a spolu wynikagj powinnosti, kteréž se řádně zachowati musegj: aby aučel králowstwj Božjho na wšech swých stranách bez urážky wolný swůg průchod měl.

Giz pak, gak důležitj gsau tu Otcowé swatj, i způsob hágenj takowého okazugjce, i ku statně swědomitosti powzbuzugjce: z toho gediný příklad buď uweden.

W Čarihradě čili Konštantinopoli bylo za času

swatého patriarchy *Jana Zlatoustého* mnoho bludných owceček, Arianů, Aeomemů, Nowecianů a jiných bludařů, i židů: kteréž on, dle práwa i po-winnosti duchownjho pastýře, příkladným a w prawdě následowanj hodným způsobem ku prawě wjře znu-wratti se znužil. Přemáhaltě wjce blud, než bla-u-djčj. Snažil se ge při každé příležitosti důwodně o bludu gegich přeswědčiti, a potom láskau a ti-chostj k nawrácenj se do owčince Kristowa při-vesti. Neboť dobře znal, že gest zvláštnj to na-dánj cirkwe, protiwenstwj trpěti, ne však takowé činiti. Prawowěřejch napomjnal, aby ušlechtilým a swatým obcowánjm k nawrácenj bludných bratřj nápomocni byli. Oni pak rádi geg slýchali proti bludným kázati. Těto však radosti on častěgi jim odpjral, rjkáwage, že nebude on dījwe o blaudjejch mluwiti, až se osadnjci geho polepsj, a až obcowanj gegich slechetněsj bude, nežli ono bludných bratřj. — Neywjce kacjřu bylo mezi Gothy. O tyto bludné owce Gothské a o gegich na prawau cestu přiwe-đenj welmi pečowal. Daltě zvlášť pro ně wysta-wěti chrám, wyswětil kněze a jahny, kteréž by ge gazykem gothickým u wjře prawě wyučowali. Ano častokráte i sám ten Gothůw kostel nawstěwowal, w něm kázal, a učenj swaté důkladně oswědčowal, dāwage, čemu učil, tlumočnjkem na gazyk gothický přenášeti. Žádného však neužjwal násilj. Gedjnká geho přjsnost, s kterauž wystaupil, ta byla, že po-zhanské modlitebnice dal rozbořiti, aneb že křesťanské z nich wzdělat chrámy.

Dále: Entropius, nevyšší minister cjsaře Arkadia upadl v nemilost geho. Tu Gainas se svým wogskem Gothickým weřegně wogensky se ozbrojil, hrozil vše popleniti, pakli se mu Saturnin a Aurelián, nevwzácnějšj dva přednostowé, nevydaj. Aurelián totiž byl přefektem celého východu a tentokrát skutečný konsul říše. Arkadius, jak dj Zosimus, (c. 5.), tolik byl báziwého srdce a tak malé naděje, že k žádosti takowé powólil: a tak oběma nevwznešenějšjm wogwodám celého východnjho cjsarstwj hrozilo nebezpečj, že o život přigdau. Než sw. Jan Zlatoustý, považuge se za otce všech nauzi trpjcich, o to se pokusil, zdali by hroznu tuto bauři na obzoru Čarhradském něgak nemohl utišiti. Negednu cestu ku Gainasowi za tanto důležitostj wykonal a takowé porownánj učinil, že náčelnj k ten polnj život jim darowaw spokojiti se chtěl, když by gen wypowieděni byli ze země. Sám ale Gainas u wjtězoslávě co řjmský konsul do Čarhradu přitáhl: když mu totiž cjsář prwé gměno polnjho wůdce řjmského s auplnau moej wogenského maršálka, ba i skoro panownjka nad řjšj a nad samým cjsařem byl ustaupiti musil. (Sozomen. c. 8.). Gainas tento byl, gako i wětšj dj Gothůw, Arián. Bludowěrci tito neměli w městě žádného chrámu; chtěge tedy Gainas službám Božjm býti přjtomen, pokaždé musil za město, kdež oni we zboru swém pobožnost swau wykonáwali. Toto však s hrdostj geho owšem se nesnášelo. I žádal na cjsaři, aby mu pro něho a lid ten geho we

hlavnjm měste chrám wystawěti přiwoľil, tu kde sám sjdlo swé má. Za důwod uwáděl, kterakže se s důstogností řjmského polnjho wůdce nikoli nesrownáwá, aby, chtěge službám Božjm býti přjtomen, za město wen se odebjrati musil. Cjsař se dwo-rem swým zpupnosti geho se obáwage, sľjbil o to w radu wgjti, a snad také i naděge mu poskytl, že žádosti geho neoslyšj. Potom teprwa se radil s horliwým biskupem Janem, předstawuge ne-
 wyhnutedlnau potřebu, aby se polnjmu maršálkowi po wůli učinilo; a gewě spolu bázeň, aby se úsil-
 njk celého cjsařstwj nezmocnil, pak-li by mu Arkadius chtěl odepřjti. Wšak Chrysostom nebyl uwykl, před člowěkem kterým se trásti: gelikož i sám na paměti měl i lid swůg wyučowal takto:
Pána Boha toľiko se strěžte hřjchem urazěti. Neboť všechna moc lidská proti moci Božj nic není. Takéť ale w prawdě donucen byl, sám ge-
 diny proti tomu se zasaditi, aby Božstwj Krista Pána nebylo zlehčowáno: gešto cjsař težce se bál wzdoru gedinkého poddaného, gehož sám byl na tak wysokau důstognost powýšil. I nawrhl tedy biskup Cjsaři, aby wzkázal Gainasowi přjgiti; dokládage, kterakže pewnau w Pána Boha naděgi má, že u přjtomnosti samého cjsaře Arkadia polnjho maršálka pohne, aby od žádosti té swé ustaupil a umlkl. Cjsař nad nawrženjm takowým radostj plésage, i hned na druhý den ráno Gainasa obeslati kázal. Taktéž swatý Zlatoustec patriarcha se wšemi biskupy, genž tehdy w Čarihradě byli, w ornátu

duchowným se dostawil. Gainas opětował tu žádost swau, stawě se na služby, kteréž celé zemi byl prokázal, a málo skromně vychwaluge zásluhy o rjší. Jan však swatý s neohroženým srdcem, neuleknut a pevně gemu dal odpověď, rka: „*Gestliže weliké zásluhy o cjsarstwj má a weliké služby rjší byl prokázal, gestě wětšj zagisté odplatu že gest obdržel.*“ Načeš pamatował geg na býwalý geho njzký staw, na dohrodinj obdržená od Theodosia welikého, otce Arkadiowa; gehož teď Gainas nutiti že chce, aby Boha swého urazil k wůli služebnjku swému. Dále kladl mu na swědomj sliby gjmž se byl zawázal, Theodosia nábožného a syna geho hágiti, a mečem zastáwati. Načež pak se ho důtkliwě otázal: „*Chceliž medle křáwoprjsežnjkem byti?*“ Poslěz od Gainasa k cjsaři se obrátiw, řekl: „*Tobě pak Synu Theodosia Nábožného, w též nábožnosti Welikého Otce Twého náležj raděgi cjsarskau korunu a žežlo odložiti, než abys měl w tak hanebnau swoliti žádost.*“ Takowáto srdečná a swobodná řeč pána nad celým swětem; — gak Theodoret swatého Jana Zlatoústce nazýwá, — dowedla skutečně, že oněměl Gainas, a hanba, prawowěřejm brozjcj, od města toho slawného se odwrátila.

Gedinký tento příklad hle! gak' krásně osvědčuje, gakže Swatj otcowé pérem i gazykem, neunawenau pracj až do skonánj swého práv cjrkwě swaté katolické gako práv Božjch hágiti uměli; také i s celau wůlj, srdcem a statnostj k tomu se wěrně

měli, a právě tjm i mezi pohaný, židy i bludař
 weliké wáznosti sobě dobywagjce, duchownjch těch
 práw co drahých klénotů chowali, zwlášť oněch se
 držjce, kteráž wůcibledě negen od prawowěrných,
 ale i od blaudjcjch po mnohá stoletj wážena i ctěna
 gsau byla. A my bychom gednoho toho Otce swa-
 tého neměli alespoň gen zběžně, gen gednau, gen
 historicky za celý swůg žiwot přecjsj? Aspoň
 prawjm toho, genž nám při ruce, aneb tak lehk
 k dostánj? A geště wjce slewjm, neměli bychom
 sobě geg alespoň od druha wypůgčiti, a gen z paubé
 zwědawosti čjsti, as gako w Athenách pohané při
 kázanj sw. Pawla, chtěgjcce zwěděti, co že w té
 knjze nowého? Když otec umře, synowé otewrau
 poslednj wůli a čtau gi; neuměgjlj sami, dagj si gi
 přecjsti. A my bychom knihy, poslednj to wůli du-
 chownjch těch otcůw našich neměli aspoň gedenkrátě
 po pořádku od začátku až do konce přecjsj? A
 gsauli řecké a syrské Swatých otcůw knihy nám ku
 čtenj nepřjstupné: nemohlilž bychom sausedů du-
 chownjch poprositi, aby nám tu bránu otewřeli; gsauli
 eni totiž w tom Swatého otce gazyku i w mateřském
 našem dosti zběhlj? O wždyť pak i ten sprostičký
 občan za hlupáčka se powážuge: necháli se komu
 libo za nos woditi, neznage práw a nadánj swých
 to swětských. A co bez pohany gemu neprogde:
 toť snad knězi by progiti mělo? A nic neřjkeyme,
 že bychom práwa kanonická tak upřjmně gak slušj,
 a gakže toho potřela i giným způsobem sebrána mjtj
 mohli: neboť hotowosti a srdnatosti ku hágenj gich

nikterak nenabudeš z knihy té takové, pakli nepřigde tobě od hrdin těch slavných, gacjž gsau Otcowé swatj!

c) Swatj Otcowé wěrnj gsau tlumočnjci a bezpečnj wůdcowé při čtenj Pjsem swatých a při wýkladu gich. Ano, negsauliž pak oni až dosawád neylepšj wykladatelowé i za těchto našich časů? Wezmi k ruce hermenewtu, genž upřjmně s wěcj zacházj: a na každém mjstě nagdeš, an se na Otce swaté odwoláwá. Wezmi pak giného, genž na ně nedbá: a hled! kam až do bařin bladička smyslu gehu geg zawádj? Mnoholiž pak oni u wýkladu pjsem Božjch platj, i wždy platiti budau, swědčj gednosworné uznánj obecné sw. Cjrkwe a pokračowánj na každém, kterémkoli sněmu. Bá, ne-gsauliž oni, genž djlem sami s Apoštolj Krista Pána, djlem s učedlnjky swatých Apoštolůw obcowali; djlem též co kněžj a biskupowé w kraginách, w městech a na ostrowech bydleli, kdež sami Apoštolowé prwnj cjrkwe byli založili: protož neylépe wěděli a wěděti musili, čemuž tam Apoštol sw. učil, gakže Mogžjše i proroky wykládal, i w gakémže smyslu musj se bráti, což i sám byl potom napsal? K dobrému aspoň wykládánj a studowánj gazyka hebrejského a celého Pjsma w půwodnjm gazyku Otcowé swatj gistý gsau prostředek; tak u p. knihy sw. Jana Zlatoustého, knihy sw. Jaroljma, polyglotta Originowa, čili wjcegazyčná gehu biblj, w njž on text hebrejský, řecký obecný, *Septuaginta* a giné pilně wedlé sebe sestawil.

Na mjstě mnoha obšjrnějších důwodů, gakže sw. Otcowé wěrohodnj gsau swědkowé pjsem Bóžjch, gediné uweđu totiž, co Gerhard (Confess. Catholic. lib. I. part. II. pag. 136.) w tato slowa pjše: *Snaha čjtánj Otcůw obětowaná, nikoli nenj prospěchu swěho prázdna. Swědcjť Otcowé o počátku a wáze pjsmá, za slowo Bóžj přigatěho, (scripturae canonicae); wyklady na knihy swatě psali gsau oni užitečné; kacjřstwj časů swjch statně poráželi; děgínu Cjrkwe Bóžj po někólika stoletj od na nebe wstaupenj Páně chwalitebnau bedliwostj zaznamenáwali; různými průpowěďmi k milowánj zbožnosti rozněcowali. Proto lze nabyti ze spisů Otcůw přewědčenj o prawdě křestánského náboženstwj, nad mjru wážným sauhlasem utworzeného; lze nabyti učným přjslušné wykladůw srownáwánj, bludařstwj skaumánj, a porážky gich; lze nabyti wybor předmětů i smyslů přeužitečný.*

Eyhle, naznačený užitek exegetický, gegž spisowé Otcůw sw. do sebe magj. Zanechaliť nám wyborných kommentárů, čili wykladů na pjsmá swatá, wyborně k tomu slaužejch, gak rozdjlná a na pohled sobě odporugjej mjsta pjsem lze srownati a hágití gich; gakže lze dowěstí, kterak gen samogediný katolický smysl prawý gest a bezpečný smysl pjsem. Tak též wyborně Otcowé sw. učj tu w nich, gakže krásným, mnohokráte i zwláštňm způsobem smysl Pjsma k wjře a ku mrawům, k dogmatice a morálce obraceti se má.

Slowem wšeho toho pozůstawili nám wzory uslech-
tilé, čemuž učenj řjkagj we školách „uměnj her-
menewtické“ anebo „křiřka swatá.“

(Dokončěnj.)

5. O káznicjch čili trestnjch domech.

od

P. Anton. Wiesnera,

kooperatora w cjs. král. obecně kázniceł.

Geden z neysmutněšjch úkazů na obložě
křesťanského swěta představugj nám káznice, čili
tak řečené trestaj domy, kdežto prowinilci za spá-
chaná swá zločinstw trest zákonem wykázanj
trpj. Než djky gemnému duchu všeoblažugjcjho
náboženstw Spásitele, djky i postupům nyněšj
wzdělanosti, že mjsta tato neblahá nešťastnjků,
swé předešlé hrůzy pozbyla; gešto nyněšj záko-
nowé swými tresty se nemstj wjce: nýbrž wždy
raděgi polepšenj prowinilců na zřeteli magj.

Za starobylých časů wzdělánj duše i těla
dosti vysoko stálo: a wšak osud wěznů wždy a
wždy přebjdny býwal. U nenewzdělaných Řeků
a Řjmanů trest a ztráta cti otců přecházal na ne-
winné děti, ano i na přjbužné. Učený Böckh we
swém (Staatshaushaltung der Athener) wůbec wy-
znává, že milosrdenstw nebyla hellenská ctnost,
Wygmi slawnost Řekůw, řečenau *Panathenea*,

genž se každý pátý rok obnowowala, a u Řj-manů slavnost *Lectisternia* (kwas ku počtě Bohů), o nichž pro menšj přestupky uwězněnj se propauštěli; a nikde wjce nenalezneš stopy wlijdnosti a milosrdenstwj k wěznům.

Ano i w pjsmě swatém starého zákona nikde nenagdeme zmjny o wězněch, nikde o ulehčenj gegich trápenj; promineme-li ono propuštěnj gednoho wězně o hlawnjch slavnostech Židů, kteréhož oni práwa, gak příklad Barnabáše swědcj, i za panowánj Řjmanů sobě byli podrželi.

Teprwa po přjstj Spasitele a gjm uwedeným králowstwjm lásky byla ona utěchyprázdná temnota swětlem na swět přislým ozářená; a nedostatek, gehož byli neywětsj mudrcové wěků starých nepoznali, dosazen; a gen několika slowy celý obor powinnostj k bližnjmu wyswětlen. *Nebo gsem lačněl, prawil Spasitel, a dali gste mně gjsti; žjznil gsem, a dali gste mi pjti; hostem gsem byl, a přigali gste mne; nah, a přiodili gste mne; nemocen a nawštiwili gste mne; w žaláři, a přišli gste ke mně.*

Gak strašliwá temnota w žalářjch starobylosti panowala, doswědcuge nám gedem z neyslawněgšjch mužů časů těchto, Cicero totiž, asi w 70. roce před narozenjm P. Krista, we swé řeči *in Verrem*, an takto řeč činj o geho gednánj w Sicílii: „Od-sauzenj gsau uwrženi do žaláře. Otcům se zapowjda swé děti nawštiwiti, gim pokrmu a oděwu přinašeti. Tito otcové, kteréž zde widjte, leželi na

prahu; tyto nešťastné matky přenocowaly u dwéřj žalárů, a poslednjkrátě děti obegmanti zamezeno gim; a předceť neprosili o nic giného, než aby se gim dowolilo, poslednj dech žiwota swých dětj zachytiti. Přjto men byl kljčnjk žaláře, kat přetora, smrtj a hrůzau všem spogencům a měšťanům, onen licitor Sextius, genuž každě wzdychnutj, každá bolest wěznůw užitek přinašela. Za nawštjwenj tolik musjš dáti, tolik za dowolenj, abys pokrmy přinesti mohl. A žádný se nezpaazel. Co mi dáš za to, když twého syna na gednu ránu odprawjm? Co za to, aby rána se neopáčila a on se déle ne-trápil? I za to se Licitorowi platilo, a t. d.

Aby však se mysliti nemohlo, že by tato slowa gen řečnická figura byla, poslyšmež, co asi 7 let pozděgi pjše prawdomluwný Sallust o Řjm-ském hlawnjm žalári: „W žalári, nazwaném *Tullianum*, gest mjsto, kteréž, když se na lewo obrátjš, asi 12 střewjců pod zemj ležj. Ze všech stran ge obklopugj zdi a nahoře gest prostranstwj kameným klenutjm opatřené, ale geho pohled gest zanedbalý, temný, smrdutý a strašliwý.“

Ewangelium teprwa swaté wesměs blahoplodně působjc, lásku a autrpnost milosrdnau i do žalárů doneslo. Dosti mohutný toho prwnj a gistý důkaz dáwa u prostřed druhého stoletj Lucián; genž gak známo, nikdy křesťanstwu a křesťanům nepřál a wždy genom auštípačně a s posměchem o nich zmjnků činj. We swém spisu o smrti poloblázníwého Čjnského mudrce Peregrina Pratea prawj,

že tento něgaký čas ku křesťanům se přiznáwal a pak z této příčiny do žaláře byl wsazen. Nardarmo pokaušeli se křesťané u Římského vládaře, aby geg na swobodu dostati mohli. Nepodařilo se, alebrž následugjěj se dalo: Hned od bjlého rána stáli před žalářem některé wdowy a osiřelé děti. Neypředněgšj z nich spali se swými služebajky w žaláři, dozorce nad wězněmi uplatiwše. Potom mu donášeli gjdel, řjkagjce při tom gegich swatá slowa. Ano i z Asiatických měst poslání gsauce od tamněgšjch obcj křesťanských některj přišli, aby gemu pomáhali, ho zastáwali a těšili. Ani nelze wyslowiti, co oni wše nasazugj, kdykoli se co stane, což gich se týká. Slowem ničehož oni nešetřj. Tak se tehďáž Peregrinowi uwězněnému mnoho peněz dostalo. Neboť gegich prwnj zákonodárce wštjpil gim, že gsau všickni mezi sebau bratřj.

Ano, gak wjme ze skutků Apoštolských, wsude se činily zbjrky we chrámjch po skončených službách Božjch; často též darowé dobrowolnj dáwani byli od nowě pokřtěných k tomu cjli, aby uwězněným křesťanům pomoc se stala a gim se ulehčilo. Gedna z neypředněgšjch powinnostj jáhnů byla, tyto dary sbjrati a gimi uwězněným pomáhati i duchownj útěchu přinášeti.

To mage na zřeteli sw. Cyprian, biskup w Karthagině, a odwoláwage se na dřjwe uwedená mjsta z ewangelium sw. Matauše, napomjná jáhny, aby pro' wjru trpjcej wyznawače w žalářjch nawštěwowali, radau a čtenjm swatých pjsem posilňo-

wali, a od nepřátelských barbarů zagané a do Afri-
kánských pustin odvedené bratry wykupowali;
k čemuž sám welkau summu peněz wykazuje.

Takové ovoce vydával giž tehdaž strom
křesťanstwa, teprwa w nowě do twrdé půdy wsa-
zený, ale vždy wjce se zakořenugcj a na wše
strany se rozšjřugcj, gakkoli všudy bauremi a ne-
bezpečenstwjm obklopen gsa. Když ale na začátku
4ho stoletj Konstantin, onen mnohé předky daleko
přewyšugcj cjsař Řjmský, wjru Kristowu přigal
a gegj wyznáwače ze žalářů wyswobodil; služby
Božj z katakomb do basilik a chrámů, někdy po-
hanských uwedl. Tu za geho mocnau podporau ona
spasitedlná žen stala se wynosněgšj a vždy dále
sahati počjnala. Od Konstantina a geho nástupců
wydané zákony nesau giž na sobě znamenj wljdnosti
alásky, kterauž wstěpuge sw. Ewangelium. Z
toho následowalo, že docela zanedbané za časů
pohanstwa zákony pro wězně se zlepšily. Brze
na to, hned geště za Konstantina a geho ná-
stupců, byli w té věci wydání wljdnj a milosrdnj
zákonowé, kterjž napotom w obdiwuhodný celek se-
branj pospolu se nacházegj w tak zwané Justi-
niánowě zákonnj knize. Tito rozličnj zákonowé ob-
sahugj w skutku w sobě všechno, čehokoli se od
sprawedliwé a obezřetné zpráwy nad wězněmi gen
požadowati může. Negen že gest postaráno, aby
zabawenci rychle před soudce swé postaweni, wysly-
cháni, sauzeni byli; aby dle pohlawj wěžňowé se
oddělili, a na gegich zdrawj, čistotu a Oswobozenj

od okowů aby se hledělo: nýbrž bylo i saudcům prikázano, aby každau neděli uwězněné před sebe dali přiwesti a gich se tázali, zdali wše, gak se slušj a patřj, gim se děge. Přede wšjm ale biskupowé a kněžj wybjzeli se, gednau w týdnau, buď we středu anebo w pátek (gakožto w den úmrtj Spasitelowa), wězně, k nimžto gim bylo dowoleno přistaupiti, nawštjwiti, o přjčinách gegich zabawenj, o zločinu a giných okolnostech a potřebách se tázati, s njmi pohoworiti; wůbec: nemocné hogiti, chudé žiwiti a nešťastné těsiti.

Gakož pak w tomto způsobu křesťansky se wywymogjčj swětské práwo po celé Řjmské řjsi se rōzšjřugjčj; požehnánj sw. Ewangelium wšude sebau přinášelo: tak rowněž i duchownj, z kteréhōž vlastně swětské swé ustanowenj a swého wljdného ducha přigalo. Neboť u prostřed pronásledowánj křesťanů roku 253. swatý Cyprián na cjrkewnjm sněmu, od něho w Carthagině držaném, 43 kanonů uzawřel, aby wěřjčj pro wjru, pro Cjrkew a náboženstwj uwězněnj, negen od biskupů nawštěwování, ale též od staršjch obce ctěni byli, a jáhnové aby gim každodenně potřebný pokrm dodawali. Geště obšjrnějšj ustanowenj se nacházegj w 80. kanonu sněmu Nicenského léta 325., kdež se zwláštnj dozorcowé a ochrancowé gak z duchownjch tak swětských osob wywoliti magj, kterjž by wězně nawštěwowali, a o propuštěnj neprávě zatknutých křesťanů péči měli, gim rukogemstwj stáli, ano oněch se ugjmali, genž by žádného ohledu

nezaslaužili, a ge oblekem, strawat a všemi prostředky k gich obhágenj zaopatřili. Na cjrkewnjm sněmu Orleánském roku 549. bylo všem arcijáhnům a farářům přikázano, každau neděli wězně nawštwiti a o gegich potreby se starati.

Tak panowal w prwnjm křesťanstwu duch lásky a milosrdenstwj, kterýž ugjmaj se negen wěškerého lidstwa, ale i gednotliwých ze společnosti wyobcowaných zločinců a wěznů. Tento duch křesťanského náboženstwj nikdy giž wjce nezašel, a ačkoliw w prostřednjm wěku, geště dřjwe při wpádech barbarských národů sem tam wzdělánj pewněgšj skleslo: předceť náboženstwj Spasitele při těchto národech tak blahoplně účinkowalo, že Řjmské zákonodárstwj duchem křesťanstwj giž zmjrněné na ně přešlo, strowost gim odňalo a takowé aučinky lásky křesťanské, gako k. p. u Ğothů, přineslo, kteréž až dosawad obdiwowati musjme.

Gak gsem giž dřjwe zmjnků učinil, bylo u Židů, Řeků a Řjmanů w obyčegj, w gisté zřjdku se wracugcj swátečnj dny wězně propauštěti. Aby tento chwalitebný obyčeg neponechal se toliko poňhanstw a gemu čest ta nepozůstala, gako by ono gen tolik slzj stjralo a tak welikau radost působiti umělo: ustanowili Řjmsťj cjsařowé Valentin, Valens a Gratian roku 367., aby hned w přjstj welikonočnj swátky, gakožto slawnosti z mrtwých wstánj Spasitele, všickni wěznové na swobodu byli propuštěni; wygma toliko šest welkých zločinstwj, totiž: kostelnj krádeže, uraženj Majestátnosti,

travičstwj, cizoložstwa, laupežnictwj a vraždy. Tato milost byla též obnowená za cjsařů Valentiniana, Theodosia a Arkadia; a weliký Theodorich, kterýž vše, což dobrého a užitečného, od Řmanů pro swau řjsi w Italii přigal, to též ustanowil. Roku 570. při té příležitosti řeč učinil slawný geho kancljř Cassiodorus, dávage napomenutj propuštěným wěznům a předstawenému gich; kteraužto řeč, co obzwláštnj mistrowský wzor výmlownosti považowati lze.

Poslednj zákonnj stopa křestanského obyčge dle něhož se wěznové w obzwláštnj cirkewnj swátky propauštěli, nalézá se w gednom ustanowenj dožete Janowského de Campo Fregoso léta 1513., kdež nařizuge, aby se o wánočnjch a welikonočnjch swátčjch a na den sw. Jana dlužnjci uwěznění na swobodu propauštěli. W Řjmě až dosawáde se ten obyčeg udržel, že menšj dlužnjci na wánočnj a welikonočnj swátky se z wězenj propauštěgj; rovně též na ostrowě Sardinském.

Albert de Marmóna we swé cestě po Sardinsku na rok 1825. wypisuge, gak se tento obyčeg tam držjwá. W čas welikonočnj a wánočnj držj se tak zwaná *siziata* (sezenj) w gedné sjni welikého trestnjho domu w Cagliari. Mjstokrál s celým swým komonstwem a se žiwotnau strážj se tam odeběře, a posadj se na hořegšj konec dlauhého, aktami, pomeranci a kwětnými hrnci ozdobeného stolu pod nebesa, pod nimiž též obraz králůw wisj. Po obau stranách sedj saudcowé w gich úřednjm

obleku, a k dolejšjmu konci přivedau a postawj se w dlauhé řadě všickni wěznové bez paut a okowů. Zde magj to práwo, swé stíjnosti a prosby přednesti; a udati, negen gak se s nimi nakládá, nýbrž i gak dlauho gegich pře se prodlužuj. Tento den gest gim den slawný; neboť se s nimi wljdně nakládá; a také se w nich naděge wzbu- zuge, že snad padnau mezi ty, kterjž na rozkaz mjstokrálůw na swobodu propuštění budau.

Gak gsme dřjwe prawili, bylo na sněmu Ni- cenském uzavřeno, „aby wězňům ošetrowatelé a zastáwatelé se ustanowili, kterjž by negen o gegich potreby se starali; ale i gim při wyšetřowánj a wedenj pře nápomocni byli.“ Takowý-to ochránců a zastáwatelů wězňů blahoděgne účinkugcj. ústaw nacházjme w 14tém a 15tém stoletj w Janově a Medioláně, kterýž, gak se dočteme ²⁶, welmi maudrá ustanowenj ku prospěchu wězňů prohlásil.

Když pak swětská wrchnost w této přjčině tak maudře a wljdně gednala: samof dá se my- sliti, že i duchownj wrchnost nezůstala pozadu; nýbrž že zároweň s nj kráčela ano i gi w mnohem předčila.

Swatý Karel Boromejský, Cardinal a Arci- biskup Mediolánský, gak wědomo, za panowánj geho od roku 1565 — 1582. w Medioláně, každý třetj rok synody dičesnj držjwal, a na nich zwláštj maudré a welmi laskawé zákony ku prospěchu zaopatřenj chudých žalářů a wězných wydáwal.

²⁶ In historia jur. Mediol. Comitib. Gabrielis Verri.

O nichž geděn protěstantský spisowatel, aud cirkwe anglické a známý odpůrce katolické Cirkwe, sám prawj²⁷: že nikdy geště giných wydáno, kterjž by obezřetnau úwahau tolik byli wznikali a na lidskost a potreby wěznůw takowý ohled byli brali.

Těž Julius, neyslawnějšj spisowatel w žalárnictwj a toho samého předmětu weřegný učitel w Berljně, o našem Swatém we swých spisech neyčestnějšj zmjnkou činj²⁸; ano i swým poslůchačům radj, tato ustanowenj, genž celau malau zákonnj knihu působj, čjsti; a slibuge gim z toho přjgemnau a prospěšnau rozkoš.

Gest k wjře podobnó, že w poslednjch letech 15ho stoletj francauzštj králowé: Karel VIII., Ludwjik XII. a František I., genž Mediolán a Janow co dědictwj sobě osobowali, a proto wálky dlaugo trwagjcy wedli, Italii sem a tam protáhnuwše, pozorni učiněni byli na maudře zřjzené, dobročinné ústawy, zde a tam se nacházegjcy, a k nim tež přináležegjcy žaláře:

Alespoň wydal František I., Gindrich II., František II. a Karel IX. w letech 1546 — 1561. rozkazy z strany nemocnic, a prwně gmenowaný král uzawřel w gednom zákoně, genž k oprawenj žalářůw směřował, aby se wěznówé čas od času nawštěwowali, a po přjčině zatknutj swého se tázali. Tento zákon se týkal wšech wěznů wesměs, swětských i duchownjch,

²⁷ Thomas Kanhgan we swém kázanj „O nawštěwě wěznů“, držaném w Oxfordě, 1825.

²⁸ Wjz geho „Vorlesungen über die Gefängnissskunde.“

u poslednjch bez pochyby gediné w užjwánj giž byl. Na této chwały hodné cestě pokračował též Gindřich II., an w roce 1519. prikázal, aby přednostowé a radowé saudných úřadů třikráte w roce žaláře prohlédali a o potřebách wěznů se přesvědčowali.

Naposledy Ludwjk XIV., odwoláwage se na zákonnj knihu Theodosia prikázal, aby prokuratorowé králowských a panských hrdelnjch úřadů žaláře gednau týhodně nawštěwowali a žaloby wěznů přigjmali. Negenom vláda ale i gednotliwj ctihodnj kněžj bleděli we Francauzku težký osud wěznů ulehčiti. Přede všemi w tom ohledu se wyznamenal sw. Bernard w 17. stoletj a geho saučasnjk sw. Vincenc de Paula, o němž w geho žiwotopisu hrabě Štolberk prawj, že co člowěčenstwo neyšlechtněgsjho kdy provedlo, tomu že na stranu musj postaweno býti. Za swého mládj konaw cestu byl na pobřežj gjžného Francauzka od mnohých laupežnjků gat, do Algieru wlečen a za otroka prodán. We swém otroctwj negen křesťanskau oddanostj snášel težký staw swůg, ale i wždy se snažil, trápenj swých spoluwěznů dle možnosti ulehčiti. Přigda na swobodu, zaswětíl wětšj částku swého žiwota krásnému a šlechtnému cjli, křesťanům na Africkém pobřežj úpěgjcjm podporau se státi; ku kterémužto účeli zwláštnj rád duchownj založil ku wyswobozenj křesťanů z otroctwj barbarského. Též swůg zřetel obrátil na početné galegnj otroky Francauzka, a pečował wljdně

o ulehčenj osudu těchto nešťastníků a o gích por-
lepšenj.

Ohlednauce se na našj vlast, užijme i zde
ten samý dobročinný účinek náboženstwj křesťan-
ského na zákonodánstwj našjch předků.

(Pokračování.)

6. Noc při nowém roce.

o a

F. Wetešnjka,

Děkana w Sobotce, litoměřické diecési.

Audi tellus, audi magni maris limbus,
Audi omne, quod vivit sub sole,
Hujus mundi decus et gloria
Quam sit falsa et transitoria. —

Transierunt rerum materies,

Ut a se liquecit glacies. —

Sed tu, Deus, Rector fideium,
Fac te nobis semper propitium,
Quum de malis fiet iudicium.

(Ex hymno antiquo.)

Nastala noc chladná a bouřlivá, sewerozá-
padnj wichřice poháněla sněživá mračna kwapně,
tak gakoby geště před půlnocj musila wesměs
wšecka sraziti na odlehlé gjžnj moře do zuřiwého
orkánu; a mračna, co štwaná zwěř, uháněla w
husté tjsni a we podobách na obrat se měnjejch.

Takowáto nechwjle hodila se právě ke wnitřnj
powaze Witjze z Władowa, genž se založenýmá

rukama; upřen o podaušata na lenošce, sedě, bez pohnutj wzjral do swětla temně žjřcej lampy. Gednak útrobu wšecku měl we hnutj bauřliwém, gedna vážná myšlénka stjhalá druhau, gedn hluboký cit zápolil se druhým. Než mladistwau hruď neprorýwala mu bauře prostopášných wášnj; klidný, tichý smysl dobré matky, ranně odumřelé, spočjwal na něm, a, an wjr nemjrné swobody a zhaubných rozkošj drawě hltil žiwotnj blaho nesčjslné vysoko- a njzkorodé, neučené a učené láge, Witjz, weden rukau maudrého pěstauna, uspěl šťastně bezedné nezdárnosti. Takéť ani nauze, ani starostliwá péce o budaucnost nemařila mu dnešnj spánj, aniž hluboce zarýwala mu do mysli; nebo štěstj nebylo mu otčjmem, a při podobných okoličnostech byl by ledwa kdo giný přebděl tu noc tak osaměle a teskliwě, anobřz tisjcowé i při polowici gehu záso- benosti byli by se pokládali za blahošlaweny. Wládow ledwa nastaupiw gedn a třjdcátý rok, stál we swěžjm kwětu mužské sjly; wládl swým gměnjm; časně ztratiw otce i matku, až do let dospělých stál pod poručenstwjm bezdětného ugece, w gehož domě pod zpráwau duchownjho wychowatele odrostl. Znameníť úřad, z něhož před nedáwném ke wznešenějšj powinnosti byl zawolán, otwřal mu průhled na dráhu plnu cti a sláwy, — a prwnj dnové nowého roku měli mu připolčít hezkau a bohatau manželku. — Mohlo-li geště čeho mu se nedostáwati k úplné blaženosti? — Toliko gedno chybělo, a to gedno připamatowal

mu tklivý dnešnj list na stółku ležjcy. List ten přislán byl od někdegšjho wychowatele, genž nynj w rodišti, sprosté wjscé na horách, wedl tichý a osamělý žiwot; obsah pak se dotýkal bljzkého Witjzowa sňatku, nestogjcjho na shodě se zákony cjr-kewnjami. Slowy:

„Bděte choti, bděte páni!

K nebi wažte podjwánj!

Měgte zpráwu z wyššj moci

O hodině před půlnocj:

Rok se chystá ku skonánj;

Ze strastného obcowánj

Walná w ručjm spěchá část,

K minulosti mnj se klást,“ —

mimo nadánj ozwal se ponocný.

Neobyčegným zpěwem wytrhl se težkomyslný ženich z hlubokého dlaubánj. Bedliwě poslauchal sloky obsahu důležitého, genž pronešeny wážnau welebnostj, we wolných zwucjch, zaspjwány do čjré noci, wětrem powznešeny, k němu zněly od země. Zdálo se, gakoby wěru měly do sebe cosi duchowého, a Witjz nemohl cele ubrániti se gakési hrůze, genž ho nelibowolně podgjmal. Wstaw a přistaupiw otewřel okno, kde, owanut chladným wětrem, ze zamyšlenosti úplně se probral. Wyzjral do čjré tmy. Ani hwězdičky netřpytjlo se na obloze, hustě zamračené. Nižádné swětlo neblyštjlo se ze přjležjcjch domů, nazwjce weřegnosti náležjtých; toliko naproti dole při nárožnjm domě we paláci bohatého peněžoměnce vysoká okna byla

gasně ozářena. Před Witjzowým obydlím rozestj-
 ralo se šjré prostranstwj, někdegšj hřbitow, nále-
 žjcy k kostelu Matky Božj Sněžné, gehož přewe-
 lebná stawba Witjzowu oku předstjrala se co
 temný pochybný stj. Wšudy wládlo ticho hrobowé,
 ani žiwé duše nedalo se widěti kromě ponocného,
 zahaleného do huňatého kožicha, genž s lucernau
 na zádech krácel tudy tiše bez hluku. Ledwa
 Wladow okno otewřel, ponocný se zastawil, a
 wzezřew nahoru, gako gjskage, odkud chřest byl
 pošel, podobal se řjci: „A tobě tam w tom okně
 řečena budiž obzwláštně moge wýstraha!“ —Brzi
 však zašel dále ke kostelu. Witjzowy zrakowé
 sledowali za njm, až konečně zůstali upření na
 mjsto, kde swětlo, bezpochyby některým piljřem
 zastřeno, zmizelo. Tu měsječek, úplně wygasněn,
 náhle z temných mračen se probral — a gakowý
 pohled! co wšemohaucjm kynutjm příkauzlena, před-
 stawowala se geho oku přepodiwná chrámownj
 stawba ta; skla weliké rozety swětlem měsjcowým
 žjřila co zlato; piljře, věže, strážnice i umělé
 okliky ģothické stawby, nowě zasněženy, blyštily
 se co hlať; četné sochy a obrazy Swatých a Swětic
 Božjch podobaly se, gakoby wystupowaly ze skružj
 a na sebe kýwaly; a we wýklenku hrubých dwerj
 na kolenách ležecj podoba modlila se wraucně,
 magecj ruce wzchůru spiaty — bylatě podoba po-
 nocného. Mramorowá socha Blahoslawené Panny
 — stogecj na wrehu směle klenutého oblauku —
 rozestjrala žehnawé ruce, kloněcj se — gakoby dolů

modliteř sľibowala: „Buď dobré naděge, synu! gá prosby twé předložila gsem Synu mému; a on ge wyslyšel!“

Władow wylehl oknem, gako chtě zázračný obraz udržeti a zrakem wsáti do sebe — ale ach! luna giž opět zastřela se mračným oblakem — a wšeccko zmizelo w noci temné. Marně čekal opo-
gený diwatel: kauzedlný obraz nezgewil se wjee.

Teď naproti u penězoměnce počala se ozýwati žiwost, kotle wjrowaly, trombety dřestěly, a mno-
hozvučný pomatený hluk zaznjwal sem přes ulici — naručest stjnowé křepějcjch plesatelů, co ne-
pokognj duchowé, mjhali se za bohatými oponami. Witjz honem přiwřel okno. Ale na pokog nebylo pomyslenj. Přesed několikráte komnatu, sáhl do knihowny manj — a náhodau wyňal djl ze spisů ostrowtjpného hraběte Maistra, gimiž před někte-
rým časem od ctihodného wychowatele k nowému roku byl podarowán. Otwěřew knihu četl pjsmo, wloženým papjrkem naznačené: „Bez pochyby lidé radau zlého ducha k rozwrženj dnů obrali hodinu půlnočnj. Uzawjrání w domech buď spěgj, anebo se bawj, an hodina ta ugjmá gim částici žiwota. Po ránu wstáwagj weselj, nepomnjwagjce, že gsau den zase prožili. Proroeký zwuk kostelnjch zwonů marně gim hlásá bljženj wěčnosti; marně gi wy-
woláwá truchliwé odbjgenj každé hodiny: neslyšj, nerozumj, nechápaj. Ó půlnoci — ó strašliwá hodino! Negsem milownjk powěrečnosti; gjednák hodina ta gest mi wezdy hrůzná; nýbrž tašjm

musím-li umřít předce, že umru o půlnocní hodině.
 — — — — — Gá-li také gedenkráté umru? gak? co? umru-li gá? gá-li, genž toto mlawja, genž se cítjm, genž sebe sobě swědom gsem, gá-li bych mohl umřít? Možno-li? Ledwa dá mi se wěxiť. Že ginj umjragj, gest wěc cele přirozená. Wjdage den co den mrtwé okolo donášeti ke hrobu, znenáhla tomu uwjkrám; ale gá že bych měl také umřít, osobně umřít: fi, to nenj lezké! — Wy panáčkowé, wy učenj, přeučenj, nedoučenj panáčkowé, genž toto pokládáte za mašloky, měli byste wěděti, že takto smeyslj každý, že i wy takto smeysljte. Nikdo nepamatuge, že umřít musj. Kdyby na swětě rodu bylo nesmrtedlného, zpomenutj na smrt uděsilo by ho wjce geště nežli nás!“

Witjz čtenj opětoval několikráté a pozorliwě ale obsah nikdy geště nedogal ho tak hluboce, nikdy nešel mu k srdci, tak jako tohoto okamženj; a se dwognaásobaj bedliwostj nynj také četl obsah wloženého papjru, kde stálo psáno: *Quotidie merior*. „Wězdy umjram.“ (I. Kor. 15, 31.)

„Žigi-li, nežigi sobě;“

Lidský žiwot w každé době

Klesá smrtj mörjej.

Smrti, kdy ustaneš moru!

Teban, krutě koscej,

Wegdu do nebeských shorů!“

(Z pjsně Sw. Teresie po sw. přigmánj.)

*Temporalis vita, aeternae vitae comparata,
 mors est potius dicenda quam vita. Ipse enim*

quotidianus defectus corruptionis quid est aliud, quam quaedam prolixitas mortis. (S. Gregorius Papa.)

Quisquis est amator longae vitae, esto potius bonae vitae. Nam si male vivere volueris, longa vita non erit verum bonum, sed erit longum malum. (S. Augustinus.)

Witjz nečetl dále, an welmi dobře powědomé pjsmo nezapomenutelného wychowatele zbudilo mu všeccky památky ze dnů prwotnj mladosti, před nimž náhle se ustranily všeccky giné myšlénky. Tomuto sladkému snu zadal se úplně, tak že w témž okamženj stal se opět gaksi djetětem. We swěžjch malbách mjgeli před geho dušj všickni ti obrazowé, genž druhdy byli mu se wtiskli do mysli, gakož i mnohá důležitá nauka, s nábožnau zwědawostj slýchaná z úst kněze uwětdiwě welebného, procitla opět z dobré paměti. — Zřegmě, tak gakoby wčera bylo, připadl mu den, kteréhož dosáhl naučenj o čtyřech poslednjch věcech člowěka, při němž byl učinil otázku: „Ale dlauho-li potrwá wěčnost, let-li asi stotisjc?“ S gakým udiwenjm slyšel odpověd: „Ó, neskonale délegi! Předstaw gen sobě obecnau swěta potopu, genž celičkau zatopugjc zemi, přesáhá vysoko neywětsj hory, a nynj pomysli sobě, an z korábu Noachowa každého dne vycházegecj wčelička, ze potopy do syta se napágj. Widjš, až ta wčelička všecičku wodu celé potopy wypige: tenkrátě geště nemine ani stotisjcj djlec wěčnosti!“ — „Ó, to by bylo přenáramně dlauho,“ odušil malý Witjz celý ulekán;

»owšem nic pro nebešťany — ale pro odsauzence do pekelného ohně; ó, ti ubozj!« — „Ba, ba!“ dj vychowatel; „pomyslenj, že zawrzeni gsau na wěky, že trpěti musegj wěčně, to, to dušjm zatraceným gest mukau neytrapliwějšj. Tuhle čti, kterak gedné doby pobožný missionář prawdu tu poslauchatelům wyobrazowal!“ — Witjz četl: »Předstawte sobě nemalé hegno bjdných zatracencůw, an pospolu sedjce do sebe dlaubagj w geskyni temné, zárdělým odswětem pekelného žáru spoře ozářené. We středu té nepřehlednutedlné sluge z wýšj nedohledného klenutj haupá se welikánských hodin nesmjrné kýwadlo. Ke spatřenj nenj ani cifer, ani cifernjku; nižádné rafige po něm neobcházegj, žádná kladjwka na zwoncjch hodin newyrážj. Gak toto negapné kýwadlo w liknawém máwánj sem tam se klátj, po propasti pekelného sklepu rozléhá se temné gako z úst bezžiwotného stroge wynikagjcj zwuk: Někdy, nikdy! — Nikdy, někdy! a wěčně trýzněných zatracencůw hrýzne hrozný ohlas: Někdy, nikdy! — Nikdy, někdy!«

„Mrhaný čas — nepřigde zas

Nikdy — nikdy!

Pro bylý dluh — tu wězj kruh

Wezdy — wezdy!

Blažená naděge — zde se ti nesměge

Nikdy — nikdy!

Někdy

Kěž gsi se kál — zde bys neplál

Nikdy — nikdy!

Někdy
 Kež gsi nětál — tu bys nezál
 Nikdý — nikdý!
 Někdy
 Zheyřilý tam — nespasj klam
 Nikdý — nikdý!
 Cjrkwi gsi lál — peklú gsi zral
 Někdy — někdy!
 Někdegšj Spas — nebude zas
 Nikdý — nikdý!
 Matně gsi hrál — ctností nepřál
 Někdy — někdy!
 Nebi gsa křiw — peklú buď žiw
 Wezdy — wezdy!
 Zhrzelý Bůh — nebude druh
 Nikdý — nikdý!

»Tu wywstane geden ze zatracenců, genž
 teprwa před nedáwném w ta mjsta se dostal sa-
 mowražďau. Do unawenj se ohlžj po cifernjku a
 po nezřegných rafikách, dlanuho, dlanuho očekáwage
 marně, brzo-li hodina odbige. Konečně opustě bo-
 lestné sjdlo, metá diwoké zraky po pekelném oboru
 a táže se siptawým hlasem: Kdož pak medle
 powj, kolik asi gest hodin, mačo-li na den, w
 gakém gsme čase? A giný zatracenco úpěnlivě
 trhna sebau a skřjpage zuby, zahuhlá naň: Zaraz,
 bezbožnjku, a drž hubu! Zde nenj žádných hodin,
 zde nenj dnů ani měsjců, ani let; zde nenj žádného
 času, nižádne chwjle; zde gediné wéwodj nesko-

nalá věčnost. Netaž se wjce, koliko hodin, mnoholi na den, w gakém gsme čase: nám časowé dáwno pominuli, tu pauhá gest věčnost! — Ten, genž byl se tázal, se zaufalým křikem wráworál se zpět k bolestnému sjdlu. A ohromné kýwadlo bez přjtrže klátilo se w negapném máwánj, a z newiditedlného stroge, věčně gdaucjho a věčně nedocházegjcjho, bez přjtrže rozléhalo se po pekle hrůzné heslo: Někdy, nikdy — nikdy, někdy! čjmž zatracence uwrhowalo do věčného zaufánj.“

Zobrazenj věčného zawrženj tenkrátě Witjzowu tkliwau duši progalo hluboce, tak že za celau noc nemohl ani zamhauřiti oka. Wezdy mu se zdálo, an slyšj nekonečné kýwadlo, sem tam se klátjcj, strašliwě úpěti. Nébrž ani w letech dospělegšj mladosti nemohl cele pozbytí toho dogemu, a pomněnj na hrůzné „někdy, nikdy — nikdy, někdy!“ w hodinách mocných pokušenj zdolalo nedgdnau rozžaweného ginocha, koljbawý úmysl přewažiti ke dráze boholibné ctnosti. — Dnes ale, o té nočnj době, při osamělem tichu Witjzowa duše onjm wázným obrazem z nešťastného stawu bezkonečného zatracenj byla na nowo hluboce progala a progetj to rozhodlo nesnadný spor mezi tělesnau náklonnostj a šlechetným milowánjm we wnitřnj útrobě ke zdařilegšjmu účelu. »Byl-li by krok, gegž učiniti hodlám, skutečně tak newhoden swrchowane sprawedliwému Saudoi, tak regist, mému spasenj a mé blaženosti tak nebezpečen?« dj Witjz sám sobě, gestě gedenkrátě sahage po listu

třikráte již pročteném. — »Důvěrný příteli, angeli
 strážci mého dětinství, pečlivý řediteli mé mla-
 dosti, otihodný služebnjče Boží! tvé slovo nikdy
 mne ještě nezklamalo. Nenj srdce pod nebem, genž
 by tak něžně, tak upřímně tlouklo pro mne, jako
 srdce tvé. Ze tvého listu mluvjí toliko pauhá láska
 a pečlivost otcovská; ještě nikdy gsem nepykal,
 kdykoliw gsem uposlechl rady tvé. — Měl-li bych
 pró náklonnost ke tworu lidskému, gehož w ney-
 bližšjm okamženj smrt může mne opět zbawiti,
 odvážití se dušewnjho pokoge — měl-li bych gj
 k wůli nasaditi blaženost neskonalé věčnosti? —
 Měl-li bych výrazy náboženské přesvědčenosti a
 wykonáwanj katolických powinnostj, gež mi před-
 pisuge mé náboženstwí, w němž wězdy nalezám
 neysladšj útěchu, nepowážliwě a dobrowolně se-
 wřítí těsnými mezemi newhodné umkrwitosti? Měl-
 li bych oblaku něžně milowané družé sňatkem,
 gemuž podstata dušewnjho saublasj — gednota
 wjry — se nedostává, podrobiti hrůznému nebez-
 pečenstwí; anebo dokonce přispěti ke přjstjmu ge-
 gjmu zatracenj, an spogenj a obcowánj s manželem
 katolickým zrušilo by i ten poslednj důwod k omłu-
 wenj gegjho bludu? — Měl-li bych lehkomyšlně
 na sebe uwaliti winu, že gsem sám osobně a
 s dobrým wědomjím položil základ ke špatnému
 odchowánj djtek, prwé než Bůh mi ge nadělil; a
 nebo že gsem dal půwod, by po mé smrti odpadli
 katolické wjry a postavili se proti prawé Cjrkwi
 Ježíše Krista? Wěru, zde mnoho gest na pomy-

šlenj; zde dlužno dáti pozor, bych nezblaudil. —
Sudiž, swěte, gak ljbo: — se sňatkem nebudiž
spěcháno!«

Na wěži matky Božj práwě odbjgela dwa-
náctá a hlásila městu minútj starého roku; geště
byla poslednj neodbila, an ponocný opět dal se
slyšeti:

„Slyšte, co djm w nočnjm čase,

Ay, rok celý uspěl zase,

Tak i lidé ze žiwnosti

Wytratj se do wěčnosti. —

Ledwa nastaw nowý rok,

Gíž ke smrti wážj krok.“ —

Ledwa umkl zpěw, an mjsto něho dal se
slyšeti gemný hlásek umjráckůw. Wladow při-
skočil k oknu a prwnjm zrakem ohlžel se we
tmě po kostelu. — Práwě wyšed kněz ze dwerj
chrámových s welebnau Swátostj, stupowal se
hlawnjch schodů, a před njm se swětlem krácel
sákristián, po chwjlkách umjráckem mjrně pozwá-
něge. — Ponocný s odkrytau hlawau leže nicj
we hluboké úkloně bil se w prsy, an neyswětějšj
Swátost se blížila; potom wstaw, pokorně deprowá-
wazel kněze k domu umjragjcjho. I Wladow uctiwě
klesl na kolena, a snad nikdy geště se neklaněl
s horliwějšj wraucnostj a s nábožnějšj tklivostj
Spasiteli we Welebné Swátosti, nežli tu té chwjle.
A ten, k gehož rozkazu druhdy ztišily se wlny
moře bauřliwého, — ukogil také neklid w srdci
Witjzowě. S uklizenau myslj, obodřenau ke stat-

nému rozmyslu — ale s unaweným tělem zwedl se od země a lehl na lůžko, kde záhy usnul twrdě.

Když Wladow druhého dne seděl při snjdanj, zaklepalo se na dwěře a do gjzby wkročil starý Kuneš, dle obyčege přinášege mladému pánu neypokornějšj želbu k nowému roku, gakž to činjwal w každém mohowitějšjm a počestnějšjm domě swého ponocnjho okresku. Tak přjwětiwě a tak srdečně dnes mu geště nikdo neděkowal, gako mladý pan baron; a to Kunše těšilo wjce, nežli dar, gjmž od mladého pána štědre byl odměněn, ač dar byl nemalý. Nebo Kuneš, spatři w penjz, trhl sebau nemálo uleklý, a gakoby mu hořel na dlani, honem zase ho wracel dárci, prawě: „Milost pán ráčj se meyliti! — to ge dukát!“ — »Nechte si ho genom« — dj Wladow s ljbezným úsměchem — »nemejlj se: podržte gen a schoweyte. Polowici měgte za službu, kterauž gste mně minulé noci prokázal: a polowici musjte sobě hned tuto zaslaužitj; přisedněte ke mně.« — Kuneš nynj tjm wjce wywalował oči, an pana barona gaktě žiw byl newiděl. — „Milost pane,“ dj rozpacitě, „ráčjte se meyliti w osobě; gáč se nepamatugi, žebych Wašností byl kdy gakau službu prokázal; lež ráčjteli w mysli mjtj hlásenj hodin, což wšak bez toho gest mogj powinnostj.“ — »Uhodl gste,« přiswědčil Wladow; »nynj ale genom sedněte, — a až tuto čjsi wyzunknete, wšecko úplně se wygewj. — Tak dobře. — A nynj, přjteljcku, powězte mi, ale upřímně, kteraký to kámen ležj wám na srdci, genž wás dnes w noci prede dwěrmj Rodičky

Boží tak ztýžil, až gste nic na kolena sklesl? Nemyslete, že wás mjnjm teyrai. Swrchowany Hospodin snad zwolil mne za nástrog ke splnění prosby, kterauž gste dnes Swatau Pannau k němu zaslal. — „O milý pane!“ wece Kuneš s bolestným úsměchem, „prosba má nazwjce giž gest vyplněna; — owšem na giný spůsob, nežli gsem se byl nadál. Netykala se však mé osoby. Poněwadž, gak widjm, wšetečný měsje w noci částku mého tagemstwj wám odhalil, nuže, můžete wěděti i celé. O gak blaze gest člověku, nalezneli srdce autrpné. — Ráčjte-li widěti tam dole při konci ulice onen weliký nádherný dům s vysokými polookrauhlými okny?“ —

„Mysljte-li palatu, kde žige bohatý penězoměnec?“

„Žil, nežige však wje, an ho Bůh dnes odwolal. Před třidceti léty slanžil gsem tam za kočjho. Byla to šťastná léta. Čeledjnowé takměř ani gsme necjili, žebychom byli měli pána a panj w domě; znali a ctili gsme w nich toliko otce a matku; také bychom byli za ně duši dali. Po deset let gsem bez aubony włádl bičem a řjdl otěže; až hrubým aurazem hnáty gsem porauchal, tak že mi nelze bylo wje bugné wrance wolně řjdi. Práwě tenkrátě wrátný zambauril oči, a mně se dostala geho powinnost.“

„A gak gste přišel ke ponocenstwj? Čjm to sešlo?“

„Stará panj umřela a starý pán po nemnohém měsji následowal za nj, zůstawiw syna, gediného

dědičce znamenité mohovitosti. I ten byl tichý, mjrný, dobrotivý pán; toliko w náboženstwj nezdědil horliwosti otcowy a máteriny; mnohé cestowánj gi schladilo. — Předce w prwnjm roce wšecko geště dobře se dařilo, a my sluhowé směnu w pánech nehrubě gsme zočili. — Gednoho dne u večer, když gsem dle obyčge kljče na horu odváděl, uzřel gsem mladého pána neobyčegně weseleho. Radug se, starý wěrný čeledjne, prawil ke mně, než uplyne některý týden, strogjme swatbu! — Pán Bůh račiž přidati mnohého požehnánj! odtušil gsem wesele; a kterého welitelkyni budu odváděti kljče? — Smjš-li geště se tázati! tétež, kterauž přede třemi lety giž mjníl gsem wám přiwesti, by byl otec twrdošjgně neodpjrál. — Ó pane, řekl gsem málomyslně, kéž gen newěsta otcowské požehnánj newypudj z domu a waše manželstwj z radosti neodectne se w žalosti; tať ani nenj wašj wjry! — O to ty se nestarey; wšickni wěřjme w gednoho tohotéhož Boha; a skrowný nedostatek se strany wjry zarowná se mnohými ginými vlastnostmi. — Welmi dobře, ale kým? — O to neচেয় mne se starati; zatjm budiž gak budiž; ty owšem gistotně připomůžeš. Dále má choti nezapomene, že gsem gi z nuzné snjženosti wytrhl a hognostj oblažil. — Račiž takto dáti milý Pán Bůh! řekl gsem a odešel z pánowa pokoje. Wšak celau noc nedalo mi to spáti.“

Swatba nádherně se wystrogila. Newěsta do domu wstaupila, blaženost ale ustranila. Milost panj přiwedla hned několiko nekatolických služek, kteréž

s ostatnjm služebnictwem snesti se nemohly. Býwalá obecnj večernj pobožnost weškerého služebnictwa musela, gak se samo sabau rozumj, i hned přestati. Roztržitost, swárliwost, různice, rauhánj zasedly mjsto modlitbě. Brzy se stalo, že gsme swéhlawé panj nemohli nic učiniti whod; mnozj stařj čeledjnowé wystaupili dobrowolně ze služby, a na gegich mjsto wedrali se ginj dle libosti paniny. I stařj domownj přátelé znenáhla ustranili před roztomilau smělostj mladých přátel a přítelkyň paniných. Nébrž ani ti stařj drahocennj obrazowé milých Swatých a Swětic Božjch, od půl sta let w pokogjch a na chodbách wisjcy nemohli obřtati; nebo pán od hostů do unawenj wyteyrán a uštipačně dogjmán, welel konečně ge snjti a na seypku uložit. Pilným nawštěwatelem byl také pan konsistoriálnj rada; genž obzwláštně ke mně welmi milostiwým se ukazowal a pokaždě, kolikrátekoliw mu gsem dwěře odwjral, křesťanským žertem se odsluhowal, napomjnage bych dnešnjho dne nezapomenul na růženec, anebo obyčegem katolických biskupů požehnánj dáwage; až i gedenkrátě podarowal mne obrázkem, předstawugjcjm Swatého Otce w neyurážliwějšj podobě. Wraucně rozhorlen ztrhal gsem nešwaru a wrhl padrty uštipačnému rauhateli před nohy s doloženjm takowým, až se zarděl do krwe. S utageným wztekem a pronikawým zrakem wstaupiw do domu, udeřil dwěřmi, až se otrásly.

W roce po swatbě ze starého služebnictwa zbýwali gsme geště dwa: gá a starý kočj Gijrj.

Nepotrvalo dľauho, an gsem do cela osaměl. Gi-
řmu přihodilo se to nešťestj, že, mage w pokogi
u milostpanj cō činiti, zaslechl zwonití na klékánj.
Z obyčege, býwalého u staré wrchnosti, poznamenaw
se znamenjm swatého kříže, sepial ruce k modlitbě.
Tu však nenadále vypukla bouře dǎwno zadržená.
Panj, gako ljtá sršeň, wlétla k pánu do pokoge,
kdež práwě nacházelo se několikero společnjků; tu
plačje a wzljagjc, bědowala, kterak přjčinau swé
wjry giž i od pacholka býwá urauhána. — Starý
Giřk musel hned z domu beze všeho wyslyšenj. —
Honosný pohled, gimž pan konsistoriálnj rada wečer
při otwjránj na mne wzezřel, podobal se gako chtě
řjei: Starče, můžeš také ranec chystati, an tě tu
netřeba.

Gednák proti mně neosmělili se předce aspoň
zgewně co kúti; wědauce dobře, gak welikau dů-
wěru má ke mně pán, genž, takoička, mně na rukách
odrostl a mau wěrnost, mnohým přetěžkým zkušenjm
dokázanau, úplně znal. — Také gen pauhá láska
k dobrému pánu držela mne we službě, kde den po
dni přibýwalo hořké trpkosti. Domownj obvyklý
pořádek celý se zginačil. Šweycarská kuchařka
nemohla porozumětí řjmskému kalendáři, tak gako
gegj milost panj; a o katolických postech nebylo
ani zmjňky, leda při žertu. Tjm častěgi se hodowalo,
an každého téhodne panj několikerau hostinu au-
prawně wystrogila, obzwláštně we dny pátečnj.

Dobrý pán den po dni byl newrlegšj a zamy-
šleněgšj, a wnitřnj hoře gewilo se mu na twaři;

i při powolánj ubýwalo mu snažné přičinliwosti, čjm tu, zde, tam znamenité ztráty utrpěl. Když ale panj obtěžkala, podobalo se, gakoby znou swěže ožiwl; než právě to zawdalo příčinu k wětšjmu zármutku, Milost panj nenadále těžce onemocněla anebo aspoň nemocnau se stawěla, čjmž dobrému pánu nadělala péčj a starostj nemalých, kteréž pan doktor s panem konsistoriálnjm radau množili dle wšj možnosti. Gá sám netušil gsem nic dobrého, an tento poslednj od některé doby co zloděg okolo mne wkrádal se do domu, nemoha mi ani nahlednauti do očj. Po nemnohých dnech při odváděnj kljče lekl gsem se obličege pánowa; wyhljžel celý zrtápený gako Božj umučenj. „Ach, pane,“ řekl gsem, „trwám, nenj wám dobře!“ — »Ba, dobrý Kunši, gsem welmi nemocen!« odpověděl, klada si ruku na srdce. Slowa ta pronesl tak žalostně, že mi chtělo srdce puknauti, a slzy ronily se mi po ljcjch. — »Zatjm buďmež genom dobré mysli, Bůh to naprawj; gá gsem učinil poslednj oběť, abych uzdrawil manželku smrtedlně nemocnau; budaucně giž nebude mae wjce nepokogiti.«

„Pane,“ djm, „mámli gá býti tau oběťj, těšjm se, moha wám pokog zgednati; pro waše upokogenj hotow gsem umřjti.“ —

»Duše wěrná — to gsi dáwno dokázal; — než gá tjm způsobem nehodlám ti odměniti wěrnost. Oběťj mnau učiněná, záležj w nekatolickém odchowánj mé rodiny!«

Gako hromem omráčen zůstal gsem státi. Ko-

nečně zwolám: „Pane, co gste myslili! co gste to učinili!“ — On ale zmizel naručesť do wedlegšjho pokoge: a gá, tak gako ubohý hřjšnj, genuž práwě odsudek byl ohlášen, vykradl gsem se do osamělé komnáty, bych tam bolestně obtjženému srdci polehčil.

Narodil se synáček, a skutečně se podobalo, gakoby, an paničce hlawnj osnowa se zdařila, pokog do domu na chwjli se wracel.

Po šest následugjcjch let nic obzwláštnjho, ani dobrého, ani zlého se nepřihodilo, kromě — že ubohému pánu den po dni zdrawj zřegmě ubýwalo, a celé podstatě tiché těžkomystnosti ustawičně přibýwalo. — Pachole odrůstalo zdrawé, a starý Ku-neš brzy u něho platil tolik, gako před dwadcjti lety u otce. Byltě mládeneček roztomilý; a mně srdce krwácelo, haupal-li gsem ho na kljně, mysle při tom, že nemá ničeho wěděti o wjře kotolické. Častěji gsem mluwjwal sám sobě: „Smělau lstj a opowážliwým klamem duše ta gest ulowena cjrkwí prawé; mně ale otec dáwno před tjm uložil za powinnost, bych také gá byl nápomocen ke katolickému wychowánj geho rodiny. Ať on se zapomenul nad powinnostj swau, gá se nezapomenu nad powinnostj mau.“ — A skutečně gsem použíwal každé přjležitosti, bych swého mladistwého přjteljčka seznámil se hlawnjmi prawdami našj swaté wjry. K geho prosbě pogal gsem ho také gedenkrátě we swátečnj den a wedl do kostela, kdež byly slawné nešpory. Ginoch byl zachycen wšjm, což widěl a

slyšel; a ledwa nawrátiw se domu, běžel k matiuce, u njž práwě pan konsistoriálnej rada se nacházal, i wyprawował s dětinskau upříjmnostj, gaké byl diwy sézřel w naprotěgšjm katolickém kostele. O Jemine, gaká to bauře nynj strhla se nade hlawau nebohého pacholete! Gakými trpkými ukorami, gakými nesmyslnými důtkami žena, štwána od společnjka, do-tjrala na manžela nešťastného. Neymenšj náhradau mělo býti neprodlené wyhnánj ošediwělého swůdce; a poněwadž nešlo hned po wůli, milostpanj zamkla se do pokoge, kamž mimo komornau nikdo neměl přjstupu; nébrž i to newinné djtě pogato gest do tuhého zatknutj. — Gá pak nerozmejšlel gsem se dlauho. Pána milował gsem wraucně, tak že gsem raděgi učinil dobrowolně, k čemuž on by mne byl nikdý nenutil. U wečer při odvodu domownjho kljče poděkowal gsem se ze šestmecjtmaleté služby. Rozlaučenj bez obnovy srdečné bolesti nezdolal bych wyljčiti. Dobrotiwý pán nelibowolně propustil mne se znamenitým podarkem a s ročnjm weykazem, aniž potrwalu dlauho, an mi geště dopomohl na ponocenstwj, kteréž giž tři leta zastáwám, ale pro starobu dlauho podržeti nemohu. — W půli letě po té nekode Bůh pachole ráčil powolati k sobě. — Nuže, pane, můžete předstawiťi sobě, co cjtjm, an každé noci k penězoměncowu domu zacházjm, bych tam hodiny wytraubil, a snadně také uhodnete, za koho w noci gsem se modlil při kostele Blahoslawené Rodičky Božj.“

»Prawil gste, že penězoměnec giž wjce nežige.«

„Tak gsem řekl. Dešnj noci o noworočnjm kúropěnj wytržen gest ze mnoholétého sauženj. Giž od někeré doby chřadl mocně, a služebnictwo, tušjm, uznamenalo mu náhlau změnu we twářch; to pak wšecko nezdolalo přiměti lehkomyšlnau paničku k odloze noworočnjho plesu, kterýž obzwláštnj úprawau byla letos schystala. Pán musel gaksi tušiti, co mu nastáwá, an po celý den w komnatě samogediný pracowal rozesjlage mnohé listy společnjkům. Ačkoliw wečer welmi byl sláb, předce dal si řjčj a několiko hodin pobyl při hostech. — Když ale ples na neyweyš se rozweselil, — ruka Páně učinila mu nenadálau přjtrž. — Dobrý pán klesl se stolicie a omrtwěl. — Práwě když gsem odetraubil dwanáctau, spěchal kněz okolo mne s Pánem Bohem. Newěda, ke komu, sledowal gsem za njm. A tak gsem oblažen moha býti přjtomen swému pántu při poslednjm skonánj kormáutliwého žiwota. Rychlau pomocj wrátila se pamět i řeč; s klidnau pobožnostj a utěšeným odewzdánjm se do wůle Božj učinil skraušené wyznánj, požil neyswětějšj Swátosti ol-tárnj, a přigal poslednj pomazánj, an panj w němém leknutj ruce lomila. — Pán gi zawolal, a podáwage ruku na smjřenj, prawil hlasem slabaunkým: „Drahomjro — wšecko buď prominuto a zapomenuto. Pečůg, bychom tam nahore opět se shledali. — Bůh gest swrchowaně sprawedliw, ale také neskonale milosrden a dobrotiw!“ — Panj při těch slowech omdlela a musela býti odnešena na lože. Gá a kněz a lékař zůstali gsme samogedinj při loži umjragicjho

a mé slzy ronily se bez přestánj. Pán užírew mne, podal mi prawici a zašeptal se hlubokým wzdechnutím: „O Bože! gak ty gsi dobrotiw, i toto potěšenj uskytl gsi mně: o neračiž opustiti — tuto — duši — wěrnau!“ — Wjce nemohli gsme srozuměti. Po chwjlce wypustil duši, a gá ubohý, starý, opuštěný člověk, genž brzy budu muset chleba žebrať!“ —

„Prwe gste řekl, že pán wás propustil s ročnjm weykazem?“

„O milý pane, weykaz umřel s njm, nebo byl gen austnj — z dobré wůle, do wůle darcowy, a pak“ —

„Nu, co geště?“

„Dnes časně ráno při rozednjwánj všeecka mohlwitost auředně gest zapečetěná. Smrt dostjhlá ho práwě w čas, by nebil stjžen a spolu wizen z nepočestného prohospodařenj. Wdowa po něm zůstane chůdobněgšj nežli gá. Ale starý Pán Bůh geště gest žiw pro ni a pro mne, a Blahoslawená Panna před božským synem nezapomene na nás.“

„Nezapomene gistotně, auž všickni lidé zapomenau na powinnost křesťanskau — aspoň gá ne; — protož, starý dobrý přjtel, upřjmně wás zowi, byste wstaupil ke mně do služby. Ta wám nena-
dělá mnoho obtjžnosti, gelikož gsa swoboden, swobodným geště potrwati mjnjm; nebo waše rozprávka utwrdila mne aupně w rozmyslu: — bych pustil od sňatku, genž by mohl schystati osud, podobný osudu penězoměncowu. — Kunši, hodláte-li: — deyte prawici!“

Kuneš ke rtům tiskl ruku baronowu, pro radost mluwiti nemoha.

»Takto gsme swogi — o ostatnj se postarám. Spořádeyte honem swé věci, an geště toho téhodne wygedeme — na hory k milému příteli, k wěrnému pěstaunowi — k mému spasiteli.«

Kuneš prosil toliko o lhůtu některého dne, by mohl, gak prawil, obegiti noworočnj koledu a zapořádati některé staré dluhy,

Wladow geště tohotéhož dne psal newěstě, s neynežněgšj šetrnostj předkládage změnu swého úmyslu s podotknutjm důwodných příčin, genž ho k tomu přiměly. Giž před wečerem dodána gest mu odpověď, pluá náružíwých důtek a úkor wašniwých s neyrauhawěgšjm a neyuštipačněgšjm dotýkánjm se gehu náboženského smeyslenj, genž se wjce ani do mody, ani k etiketě nehodj. Takowýto nesmysl práwě teprw mu usnadnil obět, kterauž učinil Bohu swému a swé wjře, a odkryl mu bezednan propast neskonalé bjdy, do njež by bez mála byl klesl; ze kteréž ale prozřetedlnost Božj geg wytrhla.

Minulo šest let té udatosti, an šťastná rodina tegné skutečné rady, Witjze z Wladowá, o noworočnjm wečeru w důwěrném rozmaru seděla popolu. Na lenošce podlé sebe howěli si baron Wladow a welebný stařec — býwalý pěstau, genž Witjzem uprosen, z osamělosti přestěhowal se k němu do města. Rozmlauwagjce o někdegšjm společném cestowánj, připomjnali sobě, co kde bylo gim se při-

hodilo. U kamen seděl starý Kuneš, genž pode gménem čeledjna opravdu byl domownjm přítelem; na kljně seděl mu malý pětiletý Sláwek, nábožně poslauchage přjběh o welikém swatém Kryštofu, genž nesl malého Gežjska přes širokau hlubokau praudnau řeku; což starý Kuneš dle prostosrdečného obyčege welni obšjrně wyprawowal.

Otewrau se dwěře a Miloslawa, panj z Władowa wegde, nesauc nádobu chutné punčowiny, a postawjc gi na stůl, wljdně swoláwá wšecky přisednauti do zboru. — „Honem také mezi nás!“ wolá též na Kunše, ostýchawě wáhagjcjho, „wyf gste práwě také půwodem, že dnes tak blaze pospolu sedjme! — Prawda-li, Tjzku? — Teď ale bylo by trwám neypřjhodněgi, abys vyplnil, cos mi přisljbil, a wyprawowal zewrubně, gak a co se wšecko dalo w oné osudné noci tenkrát při tom Nowém roce.“ Witjz powjdal; a aby wšecko wyobrazilo se wěrně, musel i Kuneš geště gedenkrátě odbýwati za ponocného a se stolice od kamen trasalawým hlasem, Sláwkowi k nemalému potěšenj, odzpjwati nočnj pjsen. Wšak niktarak se nedal namluwiti, aby trpké nehody z peněžoměncowa domu byl opětowal. „Račtež milostiwě prominauti,“ odprošowal, „tyto udalosti dáwno giž mi wymjzely ze starochoré paměti. Ach, ubohá wdowa,“ přiwzdechł srdečně, „gak asi té se wede!“ — „O tom mohu wám i hned zpráwu gistau zdělití,“ prawil duchownj, a wytáhna psanj z kapsy, četl weřegně: „

„Dwogjetihodný Pane!

Nebeský Otec račiž hogně odplatiti Wám i všem, kdož gste milosrdnan antrpnostj ulewili truchliwého osudu siré widowě dwognásobně nešťastné; dowedše mne tam, kde gsem bolestnému utrpenj nalezla potěchu prwé neznana, a sewřenému srdci poklid nebeský. Neyobzwláštnějšj djky wzdáwám dobrému, wěrnému — starému Kunši, muži, genž mohl neysprawedliwěgi mne nenáwiděti a klnauti; a práwě byl on ten neyprwnějšj, genž w nužné potřebě a nedostatku přispěl mi ku pomoci, an někdegšj přátelé všickni záhy se ustraniwše, zůstawili mne neuwarowatedlně zaufalosti. Ubohý, co při nebožtjkowi swém pánu, mém manželji, wě službě, kterauž gsem gá mu ženskau swémyslnostj hořčila, našetřil, co z obtěžného ponocowánj strastně uspořil, tjm všjm ochotně přispěl mé bjdě. Chwála Pánu Bohu! z Geho swaté wůle a prozřetedlnosti manželowa pozůstalost tak šťastně se zarijčila, že mohu aspoň tomuto dobrodinci s aurokem nahraditi což z našetřenj pro mne laskawě wyložil; nač tuto se osmělugi přiložiti bankoněsku, snažně žádajce, by, Wašnosti, dodánj přjzniwě obstarati gste ráčili. Ostatně wezdy wraucně prosjm Pána Boha, by ze swrchowané dobrotiwosti šlechetnjku tomu dle zásluhy odplatiti ráčil hogněgi zde i tam. Tentě mi netoliko zachowal žiwot: alebrž gehu, mně prwé nepochopitedlně milowánj úhlawnj nepřjtelkyně naučilo mne ctjti a přigmauti wjru, genž

srdci lidskému wpuká smeyslenj tak wzuešené; —
anobrz po Bohu děkugi gemu, mohaue nynj slauti
i skutečně se spokogenostj býti w nebeské oblaze;

pokorná sestra

Bohumíra,

we klášteře S. Lidomily na Božetině.

7. Rada katolickému ženichowi w záležitosti smjseného manželstwj.

Od

Wáclawa Alexandra Pohana,

Dřkana w Poříč nad Sázawau a Budřgowic. bisk. notára.

Hned od nastaupenj úradu pastýřského si
wás co muže rozsáfného a rozumného wysoce
wážjm, a silnau důwěru w vás skládám, že takéž
w té neydůležitějšj a neychaulostiwějšj zkausce
žitj swého si muzně počnete; bezelstná słowa swého,
wás wratcně milugjojho duchownjho pastýře slušně
ocenjte; a maudře zwoljte, co by wám w prawdě
prospělo. Za to mi také vaše přjmé wyznánj ručj,
že se w záležitosti swé ke mně co k otci swému
o radu utjkáte. Gste zagisté přeswědčen, že swých
osadnjků wěrně milugi, a kde mohu, rád gich za-
stanu, gsa tomu nemálo powděčen, když pomoc a
rada má otcowska gim w prospěch přišla; tedy
i wy z mé strany té neylepšj rady se nadjtí můžete.

Přednesl gste důležitost swau: že se wám na-
hodilo šěstj mohowitau a sljčnau nekatoličku za-
choť pogiti. Přál bych srdečně, by wás domnělé

šťěstj nikdy nezklamalo, a takowau swé pauti si zwolil towaryšku, kteráž by wás byla hodna, a wám oslazowala kalné a trpké doby žitj wezdegšjho. Wy, gak widjm, zakládáte swé šťěstj a blaho manželské na mohowitosti a kráse budaucj choti swé. Newjm, nemeyljte-li se? Alespoň ze zkušenosti tolik wjm, že statek a krása manželůw neblažj. Ni statek, gelikož šťěstj rázu toho w kole osudném se točj, a rozmanitým podléhá proměnám; newěsta wybawena bohatým wěnem, takéž ho promrhati umj; neb alespoň na wzdor manželi si osobj práwo gjm swobodně włádnauti. Byť se to i nestalo, což také do wěna, pakli newěstě ony ctnosti a vlastnosti chybugj, genž by choť křesťanská do sebe mjtí měla. Wěřte přjteli! že mnohý z našinců, bažiw po bohatstwju, se spálil, a než rok s rokem se sešel, politowal, že raděgi chudau však ctnostnau a pracowitau djwku za choť nezwolil sobě. Známt wrchnosti, důstognjky a boháče, gichž choť, zanesši wýnosné gjm wěno, předce neblažj. A krása? brzo-li pak to kwjtko něžné neopršj? Deyme, že by i pleť omluwené nápadnice wašj po mnohá léta co růže spanilá kwětla: zdali předce i ta sljčnost w krátkém čase neowšednj? Odwoláwám se na zkušenost wašj, a gisté mi přiswědějte, že každý předmět nowý zpočátku mnoho půwabného do sebe má: dnem však každým wnađu swau tratj, až se konečně lhostegným stáwá. Tak, nebude-li přjštj choť ginák pautati srdce vašeho: brzo i spanilá krása obličege gegjho, byť ljlie a růže tam swůg stánek

měly, pro vás nebude mjeti ceny žádné. Čtu z oka zvědavost vaši, co by vlastně plodilo blaho manželské? S radostí odpovím, že nic jiného, leč spokojenost domácí. Tať gest dcerka Boží, věnovaná smrtedlníkům z nadhvězdného nebe! Tať květnice ragská, v gakověž mezi růžemi dvě přebázených manželů kráčí! Ta plavba života utěšená, kdež na loďce přerokosné láska wesluge, a garoklidný větříček dwau srdcj nebes slasti opožených powlowně kolébá. Spokojenost gest ta blahotworkyně, kteráž a žádná jiná gak chudé tak bohaté, sprosté i wznešené, však spolu ctuostné a bohabogné manžely blaží. Nenj-li prawda, že i žebrák, kterýž u dweřj boháče o sausto chléba prosj, gsa s osudem swým spokojen, šťastnějšj gest, nežli mnohý s swým stawem nespokojený bohatý šlechtic? — Ach, přijteli! nespokojenost, ta srdce užjrá, odgjmá snů slaďaunkých, radost mizj, w hlavě temno, pokrm i nápoj hořký; gehož nešťastnjk požjwá. Tu zlato a stříbro, role i zahrady, krása a důstojnost, slowem, cožkoli gen swět wysoko cenj, newnadj wjce.

Bažjte-li tedy po štěstj manželském, hledejte ho w prawé spokojenosti; gakové wám však — odpusťte, což doložj — w smjšeném manželstw dosjci nelze. Pochybugete-li, že tomu tak, že žiwota wám to wšecko wyswětlj.

Bez pochlebenstw nese rod wáš tu chwalnau powěst, že pobožnost w něm panuge. Nuže! když na úswitě zwonu zwuk wás ku klekánj probudj,

wy pozdrawjte, rozgjmage sobě wtělenj Páně, Božj Rodičku: choť waše gi nepozdrawj. A když padna na kolena swá, swatým křížem k modlitbě rannj se poznamenáte: choť swau nekatoličku ni swatým křížem se žehnati, ni kleknauti neuwidjte. Bolestj a hořkostj bude pukati wám srdce, modlitba roztržitá bez wůně newstaupj k trůnu Pána zástupů; a duch wáš zkormáucený toliko wně pod šjrym nebem oddechu nagde.

Opowj-li zwon dobu polednj, neginak než s lekawým srdce tlukotem k domowu budete se bráti. Wy s čeledj swau před stolem sebe i pokrm sobě podaný swatým požehnátě křížem: nikoli milená choť waše; na ni i na wás útrpným ausměškem čeleď waše pohledne, gako by řjci chtěla: Ten si dal; tak ho statek, tak marná omámila krása. Wy studem se zapýřjte, a pokrm zažitý wám k duhu nepřigde. Wečer ta sama pjsen, kteráž za gjtra wás nelibě pozdrawila: wám ani nedopřege, snem pokogným občerstwiti zemdleného ducha. Bdě na lůžku, budete na mysli přemjtati nesmyslnost swau, a duch wáš w swědomj vlastnjm co w zrcadle žiwau obrazotwornostj se zhljdne, a zhrozj se dnů budaucjci.

Nastane neděle, a wy různě geden k východu a druhý k západu k službám Božjm nastaupjte swé cesty. S bolestj ohljdnete se za choť swau několikráte, těžce nesa, že wám po boku nekráčj. Snad mezi službau Božj sobě powzdychnete: „Kéž slyšj ona slovo žiwota z úst kněze apoštolského,

a widj sláwu a zbožnost katoljků při oběti ney-swětějšj!“ Wy se třeba gnete gi přemlawiti, aby swědkem byla slawných služeb Božjeh katolických; ona wůli waši splniti sljbj, pod tau však wýminkau, prowadjte-li gi takéž gednau k službám Božjm ne-katolickým. Když tak wůle obau se splnj, každý z wáš domnjwati se bude, že druha Cjrkwi swě zjskal; a předc žádný z wás ani o pjd' od cesty staré se neodchýlil a neodchýlj.

Dále přibljž-li se Marianské neb giné katolj-kům vlastnj výročnj slawnosti, wy s čeledj swau se oděgete swátečně: choť pak waše w oděwu wšednjm se pokusj o takowé djlo, gakehož w den swátečnj konati neslušj. Pokáráte-li gi z toho, wy-gede si proti účtě Rodičky Božj, Swatých a Swěticeho, gich swatých ostatků a obrazů newážně; ano pjliiti bude počet obrázků, gešto waši nábožnj předkowé k swěmu potěšenj a duchownjmu vzdě-lánj na stěně swětnice swé byli rozřadowali, wjce a wjce umenšiti. Známt' ge, lidé toho druhu gsau welmi opowážliwj a prostorecj. Toť wás bude saužiti, waše milé rodiče a přátely rmautiť; oni wám častěgi, zwlastě když si gim postesknete, předhody, že gste swau vlastnj winau a newý-mluwnau neustupnostj swau takowau nehodu na ně i na sebe uwodil. Možno-li, posudte gen sám, aby w takowém poměru plápol lásky dwau srdcj w gedno stékal; aneb ať řku slowem Páně, dwa byli w těle gednom? Ssage-li duše ze rtů růměných družky swé gakausi slast; aneb s oblibau-li pohlednete na gegj

spanilost: toť bude gen smyslná, nikoli však láska manželská. Prawá manželů láska wygewuge se vlastně tjm, že o záwod obapolně se snažj geden druhému gen to učiniti, což by ho těšilo: nikoli pak, což by ho rmautilo. A takowá láska, genž gest zlatý kljč k domácj spokogenosti co blahu gedinému, w smjšeném manželstwj kořenu nepustj; leč by, uhowey wás přjteli Bůh! katolický manžel choti swé k wůli stal se nekatoljkem: aneb choť dle žádosti manžele swého wyznala wjru katolickau.

Trpký bog však vlastně teprwa tenkrátě wám nastane, když ze smjšeného manželstwj zplozené djtky k poznánj rozumu přigdau. Roztomiléf bude asi wychowánj ubožátek těchto! — Nemrziž wás, že gsem se přjmo tak wygádril; mne gináče mluwiti nelze. Byť gste i namjtal, že wšecky djtky u wjře katolické se wychowati musj: předce gen gich politugi, a o gich spásu auzkostliwě báti se budu. A to sice wšjm právem; neb kdo medle bude wychowáwati, kdo wzdeláwati holátka tato? — Wy? níkoli! wašef powolánj wás na wenčj wjže; doma budete gen hostem; na neywyš nedělnjho a swátečnjho času budete moci dohlédnauti k djkám swým. Choti swé — nechtě — musjte konečně swěřiti pěstowánj krwe swé. A čeho giného se nadjti můžete, leč že gegich autlým srdcjm zásady swého vlastnjho wyznánj wštjppj, a pole to mladé semenem bludu osege. Zradj ge z toho, aby se křjžem nežehnaly, rodičky Božj nepozdrawowaly, swatých newzýwaly; řekne, že ono gest modlárstwjm,

toto nowým křižowánjm Krista. Wás to napotom mnoho práce státi bude, než-li kaukol ten ze srdeč mladistwých zcela wykořenjete. Nabjzeti-li budete swé djtky k takowýmto poswátným obřadům a powinnostem Cjrkwe katolické, w newinnosti se wás otážj: „Tatjaku! proč také maminka swatým křižem se nežehná, a kleče nemodlj se gako wy? Proč w neděli a swátek k službám Božjm nechodj s wámi?“ — Co gim na to odpowjete? — Má wina, zwoláte, má gestit to wina, ach! má ney-wětšj wina.“ A skutečně u prostředtakého sau-ženj wám giného nezbude, leč řjci: „Sprawedliwě wšecky tyto věci trpjm, neb gsem se Bohu swému protiwil.“ — Kogjete-li se tau myšlénkau, že se wám podařj choť swau nakloniti wám k wůli učiniti wjry wyznánj, odpowjdám: že w přehrozném gste omylu, a na pjsku swau naděgi stawjte. Wěřte zkušěnému, že neučinj-li to w stawu swobodném, prowdaná se zagisté ne tak lehko k tomuto kroku rozhodne, byť wám to ona i rodiče gegj nynj slibowali. Gako bych slyšel, puť wám toho plné uši namluwj, že by k přigetj katolického náboženstwj newěstě neodporowali, ale pauze skrze přátele to činj; až prý ona se prowdá, nechť napotom, gsauć moci muže pozůstawěna, zwolj, co se gj ljbiti bude. Zatjm ona přestare na starém, a muž aulis-nau řeč ginowěrců sklamánj, pozdě bycha hōniti, se trápiti, a w celém těle chřadnauti a wadnauti bude. Takowým mrawoučným básnjm dáwá wýstrahu tuto:

„Střjci se wždycky lidj pamatug přjlišně lahodných;
Pjšťala sladce znj, ptáčnjm když ptáčata wábj.“

Tak můg milý! w duchu tušil gste ginowěrku k swé straně nawěstí: zatjm swodjte sebe sám, gelikož náboženskau wlažnostj choti swé i wy w horliwosti zwlažnjte. Gako horliwá hnúť zewnitřnj ducha k horliwosti pohnau, gak dj sw. Augustin: „*Wnitř we mně vznikla giskra, abych konal pobožnost, a pobožnost, když gsem konal, giskra gi w plamen roznjtila*“: tak gestliže spólitá manželů wraucnost, a gednostegná náboženská zewnitřnj horliwost podpalu nedodá, nýbrž studenost u wjře ze strany manželčiny se dostawj: uhasne častěgšjm se zhlžženjm w příklad manželčin a delšjm náwykem konečně i prudký oheň we wjře druhdy horliwého manžele.

Krůpě číuj w kamenj důlek swým často padánjm;
Ne proto, žeť mocná: nežli že často padá.

Stalo-li by se, že byste nic méně předce nekatoličku za manželku pogal shledáte nápotom swých z smjšeného manželstwj zplozených djtek u wjře popletených, gelikož z částky wy, z částky zas choť vaše, každý wšak dle swého wyznánj, ge w náboženstwj cwičiti budete; dcery vaše, na wás nedbagjce, se zcela matky swé přidržj.

Protož přjтели milý! se bez wesla na moře nepusťte, aniž w té věci swým vlastnjm očjm wěřte, gešto ne wždy, co se blištj, zlato, ale přčasto holá gen střepina býwá. Nedůstogno gestíť katoljka, swé srdce wázati zbožjm wezdegšjm, a proň w oběť dáti, což neydražšjho gest, zbožj věčné. *Těch wěcj, kteréž swrchu gsau, hledeyte, a*

o věci, kteréž svrchu gsau, pečugte, welj Apostol národů w listu k Kolossenským 3, 1—2. Často se přiházj, že člověk statkem časným položil základ právě k swému neštěstj. Proto

Štěstj, když chřestj, můg přjteli! bog se neštěstj.

Když neywyš wstauj, padnetě slunce dolů.

Aniž hodno křestana marnau se mámiti krásau. Sličná na odiw gsau gablka Sodomská, wnitřek však zetlen celý. Mnohý z wašinců mnil angeli pódati prawici swau, zatjm když krabošku neb larwu složil, uwiděl w něm pekelného zrádce. Růže bez trnj nenj nižádná: růžový však když opadne kwět, hlodawé trnj zůstane minulé krásy.

Přjteli můg! mandry-li, newěr nie twári barewné,

Krásná růže pršj; stále což drsnato býwá.

Pakli wáš duch se nezhrozil, aniž srdce pohulo, se waše, když gste tak upřjmné řeči a rady poslauchal swého pastýře: aspoň sám se smjšených manželů gednotliwě otažte, otažte se gieh sausedů, gaké blaho a štěstj smjšená manželstwj rodj.

Z příkladů uč se giných, co činit neb utjkati lépe;

Slušné gesti cizj zrcadlem přjhody mjtj.

Na rozlaucenau wáš gestě k horliwé modlitbě wzbuzugi. Proste Boha oddanostj synowskau, a wraucně wzyweyte Ducha swatého, by rosau mi-losti wám w srdce pokorné a pobožné dobrau radu, křestanskau maudrost, opatrnost a sju wljti ráčil.

Šťastna budeš duše má, a šťastně ti poplyne všecko,
Sám-li počátek a cjl twůg bude Bůh milený.

8. O honosenj se duchownjho pastýře.

Od

Jos. Myslimjra Ludwjka,

duch. pastýře mjetnjho.

Zda se má honositi pastýř duchownj, když mladj i starj w uctiwosti před njm se sklánj a gemu čest prokazugj? — O, nikoli; totě nečinj pro geho osobu: nobjř pro geho dostognost.

Má-li se honositi, když wsecken zástup lidu na kolena padna prosj ho o požehnánj we gměntu Boha Otce, i Syna, i Ducha swatého? — O, nikoli; neboť neprosj o geho: ale o požehnánj Božj.

Má-li se honositi, když u oltáře Páně stogj, a w rukau držj tělo Krístowo, tuto stále trwagjcj obět za hřjchy lidské? — O, nikoli; toto neyswětěgsj, i samým angelům bázeň působjcj gednánj nenj pro něho pauhá radost: neboť s třesenjm držj gi w rukau, gsa sobě powědom křehkosti a hřjchů swých.

Má-li se honositi, že může státi na kazatedlně a wylěwati na shromážděné praudy žiwé wody, genž se preyšj z geho wjry we Krísta Ježíše? — O, nikoli; wždytě to Slowo Božj: genž skrze něg, gakožto pauhau traubu, praudj na syny lidské.

Má-li se honositi, když hřjsnjky napravuge, newěřjcj obracj, pochybugjcjm radj, zarmaucené těšj, neumělé cwitj, a wyswobození a potěšení gemu rubě ljbagj? — O, ani tu ne; — totě radost, gestě s báznj spogěná: proto že newj, zda-li to, co na nich dokonalj, stálosti mjtj, a trwati bude.

Ale snad se má honositi, když umjragjcjho utěchat a naděgi posilňuge, takže ochotně swě duše do rukau otce nebeského odewzdáwa? — O, nikoli; nebo gen od Boha udělena býwá lidem utěcha a naděge; Bohu samému budiz tedy čest a sláwa.

9. **CHRAM SW. VJTA** **w Praze.**

Od Bolesława Jablonského.

Hle! zde čnj a králj nad Prahou

Wěkem, wyšj, krásau, cenau swau;

Stogj zde, co stkwostu vlasti sklad,

Šedostěnný Božj Wysehrad.

Slawy české wzácný pomnjk!

Gak tě pogmaut slušno smrtnjku?

Budowo, genš krásjš krásný hrad,

K čemu tě má přewec přirownat?

Zkamenělý minulosti duch

Stogjš tu, a w tobě mocný Bůh;

A ten něbetgěný welikán

Za wěrného strážce tobě dán.

Gako město Božj tuto čnjš,

A o swatgch łogemnostech snjš;

A: ten wěšný welikán twůg súm

Nádkerný gest města toho chrám.

Gako Bohu zaswěcený les

Strmjš tu, a wěš twá gehu kněz;

A twých zwonů slawné sauзнěnj

Welebné gest gehu modlenj.

Co chlum swatý čnjš tu, hrdý dóm,

A twá wěš co cedrowěkj strom;

A ty zwony hlučně zwučěj

Obrowšjť gsau twogi slawjci.

Gako hrbitow Swatých se tu tmjš,
A twá wěš gest welký geho krjš ;
A twé pyramidy s oblauky
Poswatné gsau geho pomnjky.

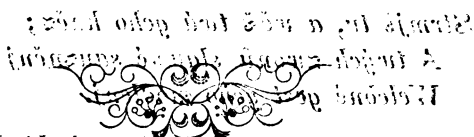
Gako tábor se tu rozkládáš,
W němž odpocjwá drahý Karel náš ;
A twá wěš gest swatá korauhero,
Na njšto se k nebi wznášj lew.

Tys to welké zbožné srdce Cech,
W němž se wlnj city srdcj všech ;
We twé hlaubě tajemno-tmawé
Znj to slawně : „Swatý Wáclawe !“ . . .

Nuže ! čni tu, Chráme, Bohu sluš !
Dáwey důkaz, co wšě člověk můš ;
Uč potomstwo, co můš uměnj,
Gary duch a sjly spogenj.

Rozčil syny české hlasem swým,
Powzbuzug ge k činům welikým ;
Dey jim ty, geš chowáš, za příklad,
Uč ge vlast a Boha milowat ! —

Wzhůru kádstwo, k welké oběti !
Kdo gsi křestan, necht přispěti ;
Wzhůru všickni, gtměte Bůh ge swat :
Stawte Hospodinu penný hrad !

Wzhůru kádstwo, k welké oběti !
Kdo gsi křestan, necht přispěti ;
Wzhůru všickni, gtměte Bůh ge swat :
Stawte Hospodinu penný hrad !

Oznamowatel.

a) Literatura.

1. *Auserlesene Schriften des ehrwürdigen Thomas von Kempis, deutsch bearbeitet von Johann Andreas Herderer. 4 Bände. Later 12. Ilmenau bei Bernhard Vogt.*

(Drahý pozůstatek slavného Zahradnjka.)

Dobře powedené a wěrné přeloženj hlawnějšjch spisů Tomáše Kempenského, a sice těchto: *De Imitatione Christi; Hortulus rosarum; Vallis liliorum; Triginta sex conciones ac simul meditationes de incarnatione et vita Christi; Orationes piæ atque devotæ; De tribus tabernaculis; Pientissimæ orationes de passione Domini; Sex epistolæ utiles ac religiosæ plurimum; De fide dispensatore; Soliloquium animæ; Hospitale pauperum; Nonnulla minora opuscula.* Negsaw tedy w zbjrku tuto pogaty wšechny ty práce Tomáše Kempenského, kteréž se dle nápisu řeholnjků a klášternjho žiwota týkagj, ku přjkladu: *Sermones ad Novitios triginta; Sermones ad fratres novem; De disciplina claustralium; Dialogus Novitiorum; Spiritualia exercitia religiosorum; Épitaphium monachorum; Vita boni monachi,* gakož i wypsánj žiwota některých nábožných lidj, klášternjků; ku přjkladu: *Vita Gerardi Magni, Florentii, Luberti Berneri, Amilii Burensis, Gerardi Sutphaniensis.* Mně se ale zdá, že mezi těmi a oněmi pracemi Tomáše Kempenského žádného znamenitého rozdjlů nenj, nýbrž že obě týmž psáno gest duchem. Gakož on sám byl řeholnjkem, *Canonicus regularis Sancti Augustini;* tak i klášternjm duchownjkům wšechny knihy swě strogil. Ale wšak klášternjci gsaw lidé gako my; a protož to, což gim psáno bylo, z wětšjho djlů i nám se hodj. Gát opravdu i w těch spiscjch bohomyslného Kempisse, genž nápisem k řeholnjkům čelj, u přjkladu „*De disciplina claustralium,* přemnogo krásných probudi-

tedlných wěcj nacházjm, kteréž i nás se týkaj. Na druhé straně ale gisto gest, že i w kujze *De imitatione Christi*, gakož i w giných, genž nápisem swým na lidi wúbec se wztahuj, ledacos se nacházj, čehož toliko klášternj lidé, užjwati mohau, neh aspon za onoho času užjwati mohli.

Německý, hodný překladatel by tedy přjhodněgi byl gednal, kdyby byl we sbjrce spisů Kempissowých to, což gen řeholnjům psáno gest, wynechal: za to ale i z těch, gegichžto nápis na klášternictwj ukazuge, zlato byl wyňal, všem bez rozdjlu lidem prospěšně. P. Herderer měl wúbec toliko to překládati, což gest w každém ohledu prawě, dobré a spasitedlné; a sudby ostromyslných moralistů báti se nemusj. To měl zwlastě proto učiniti, poněwadž i we spisech wzácných spisowatelů cjrkewnjch, i we spisech swatého Augustina, Bernarda, Chrysostoma a giných Otců swatých ledacos se nalézá, což se za našich časů snad dokonce žádnému ljbiti nebude, a což vlastně ani k náboženstwj nepatřj. Ze všech takowých spisů i také proto genom zlato wybjráno býti má, poněwadž nikdo z nás ke čtění zbytečných wěcj nemá času; a poněwadž ze spisů, w nichžto tak gako we spisech Tomáše Kempenského a podobných autorů, logická určitost wěcj a saustawa pomyslů se nenacházj, beze wšj ugmy a ztráty přjhodně wyťahy se činiti, a wyborné aforismy zbjrati dagj.

Nicméně práce německého předkladatele i w tom způsobu, w kterémž nám gi podává, wzácným gest darem; a od publikum s wděcnostj přigata býti má. Gáf zagisté nikoli negsem přjsným karatelem wěku našeho, a dobře znám ctnosti geho: w tom ale gisté každý těchto listů čtenář se mnau se zrownává, že se za našich časů pobožnost, den ode dne wjce tratj. Mnohý, kterýž by pro důležitost stawu a aurednjho důstogenstwj swého každý den několkrátě před Bohem swým klečeti, a celau dušj swau k němu wzdychatí měl: málo kdy se modlj, neb pro mrtwost myslj modlití se dokonce přestal. Mnohý nikdy w chrámu Božjm widjn nebýwá; a přicházj-li tam, přicházj tam ne proto, že to křesťanu a šlechtnému muži činiti náležj: nýbrž proto, že to swětská wrchnost policegnjmi zákony žádá. Mnohý má srdce tak Boha a swaté wjry prázdno, že weškeren kněžský staw a všechnu cjrkewnj zprawu má za powrhel, a blaho lidské stawj ne na náboženstwj, nýbrž na tom, což se prostředkem swětského práwa a politických ústawů

dosjci muže. Widjwáme sice přemnoho pobožných lidí při veřejných účtech Božjch, ale z těch, kterýž mají býti neypobožnějšj, z těch málo kterého v chrámu wdáme. Tato pak nepobožnost welmi gest nakažliwau; a gjž i sprostj lidé, kterýž se we všem powýšenými zprawugj, wystidlau gakaus wjru a ochablau pobožnost ná gewo dāwagj. W tom tedy tak nepobožném čase welmi toho gest potřebj, aby se na swětle wydāwali spisowé, w pobožném wěku složenj; spisowé mužů, gegjchžto neyhlawnějšj otnost byla pobožnost wraucj, čistá a podiwenj našeho hodná. We spisech Tomáše Kempenakého obzwlášťe weliké poklady zbožných wýlewů srdce se nacházegj, poněwadž on sám ku podiwu byl pobožným. František Tolenský, genž nám wypsal žiwet gehu, o gehu přeweliké pobožnosti toto pokládá: „*Thomas Mallei a Kempis in oratorio et ecclesiasticis muneribus, dictu difficile, quam divino prudentique animo omnia obierit. Dum psalleret, vultu semper in coelum sublato, sacro entusiasmo afflatus, dulcedine nimirum psalmorum incredibili captus et extra se raptus, advertebatur. Sic, ut nunquam calcibus non terrae haereret infixus, scilicet summis dumtaxat pedum digitis solum contingens, reliquo corpore in coelum subvolare, ubi animo et desiderio agebat, meditaretur. In psallendo, erecto corpore consistebat perpetuo; nunquam sedili, vel brachio vel tergo innitens. Ingredientium oratorium nocte dieque primus, egredientium semper postremus. Divinus cultus et ecclesiasticus decus incredibiliter illi cordi et studio erat. In corona gravium virorum, si ipso praesente forensia aut mundana agitarentur, velut mutus ac elinguis sedebat; aut si de Deo rebusque coelestibus haberetur sermo: mox postulatus sententiam, velut limpidissimus fons, perpetuis verborum rivulis scaturiens loquebatur, aut potius profuebat. Assiduitatem ejus in precibus, flagrantiam et frequentem lacrymarum profusionem, calamo exprimere non possumus.*“

Vinc. Zahradský.

2. Historischer Ehrentempel der Gesellschaft Jesu, Wien, 1841. S. 176.

Jesuitský řád se bez odporu mezi všemi řady stal neypověstnějšjm we swěte. Gestí to ten řád, kterýž, co se tkne wučowánj mládeže, tak proslul, že se všjma

právem o něm platí ono památné slovo věhlasného Bacona: „*Podjwey se na škoty Jesuitské! Nad to, což se tam děje, není nic lepšího.*“ Jesuité ale neučili genom, noprž oni také mládež vychovávali. Oni nebyli toliko učitelé, noprž i prawj mládeže pěstauní. Tjm se stalo, což žel Bohu! tak často zůstává *pium desiderium*, že totiž všestranné vzdělanj, bonabognj a šlechetnj lidé z gegich rukau do swěta vycházeli. Co skrze ně též wědy a umy zjskaly, nej žádného rozsaudného a nestranného člověka tagno. O tom swědčj množstwj vyššjch i nižšjch od nich zřízených škol; swědčj o tom množstwj učených ústawů, posud zde a onde pod giným gménem stáwagjcjch; swědčj o tom množstwj spisů a kněch we všech wětwwjch lidských wědomostj, od Jesuitů sepsaných. Gak stkwostné a wkusné chrámy Páně, a gaka slawná, bytelná stawenj uměli wzdeláwati, to widěti gest posud w našich městsech Pražských a ginde také. Byliť gsau též horliwj rozsěwači swatého křesťanského sjmě, a sice negen na poljch a půdách vlastenských: noprž i zámořských mezi pohany a diwochy. *František Xaver* gest w celém swětě křesťanském toliko gedin; ale takowých mužů, kterjž gehu šlépěgj následowali, a se aspoň tohoto bratra swého w pracech apoštolských poněkud dostihnauti snažili, zplodil rád Jesuitský bez čjsla množstwj. Neykrásněgšj ale pomnjk wzdelali sobě w zemi, Paraguay řečené. Tam swětu ukázali, gakau blahočinnau moc má swaté Kristowo náboženstwj, a co horliwé duchem apoštolským nadšené duchowenstwo wypůsobiti může. W tom se gim newyrownal nikdo, a newyrowná na wěky. — A přede nenj we swětě řádu, kterýž by byl takých protiwenstwj, takých han a potup zakusil, gakož rád Jesuitský! Byl sice od gedněch na wysost wychwálen a zwelehen: od giných ale zase nad mju ztupen a zneuctěn. Wolfowa mnohodjlná kniha o tomto řádu zůstane wěchnau škwrnau německé literatury. Tak nepjsě děgepisec, ani člověk wzdelaný a šlechetný, gako psal Wolf o řádu tomtu. Psal ale tehdaž, když se duchowé w Němcjch třeli, a všeliké swobodowěrstwj swé hrdé a wrtké hlavy zdwihati počalo. Od té doby se časowé poněkud zlepšili, tak že za nyněgšjch dnů i sami protestanti, gakož ku přjkladu angličan Dollas, knihy pjsj chwalné a nestranné swědectwj Jesuitům dáwagjcj. Tu černau škwrnau, kterauž Wolf zanečistil německau literaturu, smýwá poněkud wyše dotčená kniha též německá. Než táže se

snad někdo, čjm rád ten tolik nesnázi: a protiwenstwj na swau hlavu uwalil? — Maudrým a prozřetelným řizenjm Božjm wkročil rád ten právě toho času do žiwota, an tak řečená reformacj křestanstwo počala trhati na sekty. Wysil se wichr, bauře se sklizely. Z protestantismu powstal *Libertinismus*, *Illuminatismus* a wšeco ostatnj swobodowěrstwj, kteréž negen katoljkům nobrž i protestantům zkázau a záhubau hrozilo. Neyohniwěgsj šjpy padaly ale na ten starožitný a welectihodný swatý dům, kterýž Syn Boží wzdelal na skále, a kterýž neywjce útokům těch protiwných mocj w cestě stál. Domu toho hágili silnj bogownjci, hágili ho, mocnau řečj a učeným daleko pronikagjcjm pjsmem, hágili ho odwáženjm cti swé i žiwotů swých. A kdo gsau to byli ti udatnj bogownjci? Byli to bratři z towaryšstwa Ježšowa, kteréž nepřátely ty odháněli, skrytě a chytře strogené auklady a lécky gegich odkrýwali, a ge poráželi. Wšeka tedy nenáwist těchto nepřátel padala na hlavy těchto ostrážitých a udatných bogownjků a cjrkwe swaté branitelů; a *hinc illae lacrimae!* — Co protestant Dallas započal, to dokonáwá poněkud wyše řečená knížka. Prawda se ukáže, tak prawj staré přjslowj. Nemůže tedy prawda na wěky zatagena býti. Drjw neb pozděgi wycházj na swětlo; a bohda i přjcinau Jesuitů w postupu času pořád wjc a wjc se bude obgewowati; až gednau nestranný děgepis nám gi w úplném swětle ukáže. Zatjím s wděcnostj chtěgme přigjti tuto přjtomnau knížku, kteréž sedmdesát osm krásných swědectwj k straně Jesuitské připadagjcjch w sobě zahrnuge. Sestnáct papežů dáwá chwalné swědectwj řádu Jesuitskému. Takové swědectwj dáwá Jesuitům i pět korunowaných hlav; mezi kterýmiž gsau dvě nekatolické. Zádost wšech francauzských biskupů na krále Ludwjka XV. l. P. 1761, a weškerého francauského duchowenstwa l. P. 1762 učiněná, swědčj tolikěž, že milým a potřebným stal se rád ten weškeré zemi francauzské. Neyznamenitěgsj mužowé, gakož: Bossuet, Chateabriand, Fenelon, Montesquieu, Muratori, mužowé učenostj i mrawů šlechetnostj zřetelnj, rád Jesuitský na wysost chwálili a welebili. I nestrannj protestanti Jesuitům krásné pomnjky w knihách swých wzdelali, gakož: Buffon, Haller, Kern, Leibnitz, Linguet, Robertson. Neyposléze i newěrci: Bayle, Raynal, Rousseau, Voltaire Jesuitům dobře dali swědectwj. Wšeco slovo stogj prý dwěma swědky. Zde gich gest sedmdesát osm. Nuže, nesnadno-li gest, rozsudek

učiniti? — Co se nás tkne, nemůžeme sice mrtvých křsiti: ale že i mrtvým powinni gsme sprawedlnost prokazowati, to s celau dušj wěřjme.

Jirajk

3. Der Wallfahrtsort Heiligberg in Böhmen. Geschichtlich dargestellt von Franz Xaver Jedina, Probeste derselben Kirche. Prag, bei Gottlieb Haase Söhne, 1842. 50 kr. C. M.

Wyborne djlo nám důstogný P. spisowatel w této práci podal; kýž by wjce podobných na swětlo wyslo! We wěku totiž, w němž se wůbec s děginami a gich prameny mrzce zacházj, tak že snad na žádném poli gako na historickém wjce porušenj nepanuge, držj se přjsně a naskrz katolické prawdy a vše z přjmych a bezpečných pramenů historických čerpá, čjmž onano we swě důwodné stkwělosti se okazuge. Také gest gegj předmět sám sebau, neřku pro každého katoljka, ale pro každého w Krista wěřjceho naneyweyš zanjmawý; an se tu nezgewuge pauze pautnj, ale i takowé mjsto, kdež se stali a stáwagj dosawáde zázračné děginy, osvědčené plnoplatným swědectwjm historickým: tak že, kdož by ge gak dj wyborne p. spis, popjratí a zawrhowati chtěl, muselby zamjti na prsto historii wšecku, a takto se osvědčiti netoliko nepřjtelem prawdy wůbec, ale i pokolenj swěho. Pidjrozum člowěka gednotného, na něgž se historie zápůrce zpolehá, kamž může dosáhnuti? A gaká to šeredná pýcha, gen samému sobě wěřiti, a wšecky, i sebe podstatněgšj swědky člowěčenstwa gako z důmyslu zawrhowati! Pakli se wšak zázrakowé děgj, powinnost každého k njm očj otewřiti, a býti powděčným Bohu, an nás nenechává sirotků w žiwotě tomtu.

Aniž slušj sem slova sw. Řehoře proti zázrakům nowowěkým obracetí, gakoby zázraků wůbec gen na počátku wjry, dokawáde ona co autlá bylinka gjmi zaléwána býti musela, bylo potřebj: nikoliw wšak nynj, když ona co zakořeněný strom giž byla wyrostla, podnjmž bezpečně bydlej národawé swěta. Dagj se zagisté mysliti časowé, w kterýchž toto nebeské swětlo, chmůrami lidského důmyslu tak zakryto býwá, že ge gen zázrakowé všemohaucjho Pána mohau rozehnati. To se giž gakožto wěc skutečná na sw. Hoře prokazuge,

odtud také putovánj na ni, ginák nepochopitedlné a marné. Kdo se přesvědčiti chceš, wezmi knihu a čti. Protož se také gen welice schwalowati musj aumysl důstogného p. spisowatele, že gi i národnjm gazykem wydati holdlá; bude to zagisté k rozmnoženj wjry prawé, a nábožnosti Marianské prospjwati. Nebylo zagisté a nenj dosawáde žádné historie Swatohorské, kteráž by důwodně a gednostegným krokem od počátku až do našeho wěku toto poswátne mjsto popisowala.

Co se posléz slohu knihy týče, i ten gen wybórným nazwán býti musj. Newyniká sice onau šalebnau kwětnatostj, pod njžto, setře-li se, nic nežli pustá prázdnota se nalezá, kdež gest mnoho pěkných slow, ale málo nadělenj; než tuto gest, stručná, gádrná wěcnatost, slowy potřebnými oděná a opatřená w každém wěku, ne nowomodnjm, nýbrž vlastnjm toho času rauchem; tak že děginy starobylosti netoliko slyšjme, ale i před vlastnjma očima widjme gako se djti. Odtud onano zanjmawost čtenáře, že přišed na konec, lituge, že tam giž došel, a rádby geště pořáde četl. Zwlastě stěhowánj Jesuitů se sw. Hory každým citedlným srdcem pohnauti musj. Wzdělali oni zagisté i stawby i důchody i oslawu gegj; a když byli téměř wšecko dokonali, museli swé djlo opustiti a z Přjbrami se djwati, kterak se ginj rozhostili w dědinu gegich. A opustili, a djwali se bez reptánj; to gegich nesmrtedlná sláwa. Pregem wybórnému pisu hogného odbytu.

F. Gabulka.

b) Rozličnosti.

○ titulech kněžských.

Pogednánj o kněžských titulech tak náhle se w poslednjm swazečku Časopisu pro katolické duchowenstwo na r. 1841. wyskytlo, a tak pauze náhle, beze wšj napřed a nazad omlawy tam položeno gest: že se nám potřeba widj. na tu nemálo důležitau wěc geště gednau se ohlédnauti, a aby se nezdála gako z čista gasna s nebe spadlá, o gegjm počátku a záměru něco odpowědjti. Že ale tak pozdě — až po roce — s tauto odpowědj přicházjme, toho přjčina gest, že gsme chčeli čekati, powstala-li by snad, dle přiwěšeného

tam poznamenánj, proti nám něgáká námítka, abychom hned nagednau i takowé tjmto swým doplňkem zadost učinili. Nebo poněwadž tehďáž weledůstogný pan redaktor tohoto časopisu na cestách byl, nemohla redakcj o původu toho pagednánj auplně zpráwy mjti, a tedy se snadno mohla domnjwati, že by gen pauze z kromnjho (priwátnjho) nápadu a náhledu pocházelo. Nynj pak z následugjcjho prawdiwého udánj se shledá, že ta wěc hlubšj kořeny měla.

Přjčinu, pomyslii na český titulář, zawdaly rozličné přjpadnosti. Předně, mnozj Čechowé, i sami češť spisowatelé nepřestáwali swým kraganům, a gmenowitě zdegšjm na slowo wzatým literátům pořád toliko německy dopisowati; zagisté gen proto, že newědauce kterak řádně česky titulowati, báli se koho nepatrjcjm titulem uraziti. Gijnj psali sice česky, ale užjwali nenáležitých titulů — dáwali k. p. osobám swětským tituly kněžské. Podobně pak se právě w tu dobu začalo i we wěregných tištěných listech kněžskými tituly dle německého způsobu pleytwati, a to zagisté z pauhé newědomosti titulů prawých, každému stupni kněžského řádu přináležjcjch. Ustanowila tedy *sekcj filologická králowské české společnosti nauk* gistý způsob českého titulowánj wúbec zaraziti, aby se takowému škodliwému zmatku přjtrž učinila. Při té přjležitosti gsme byli požádáni, udati také způsob titulowánj kněžského; aby tjm patrněgi do očj padalo, co kterému stawu náležj, a potřebám tohoto času na gednau se dosti učinilo.

Nebyloť nám teprw wymeyšleti nových titulů, aniž bychom byli k tomu něgakého práwa měli: nýbrž postačowalo starých a giž dáwno obecně užjwaných vyhledati, s nyněgšjm stawem a položenjm wěcj a osob ge porownati a přjhodná mjsta wykázati. W tomto pak gsme se řjdili gak s obyčegným latinským tak i s auřednjm německým titulowánj způsobem, gakž u wěregných spłsech w skutečném běhu a užjwánj gsau. To pak wykonawše skoro w té mjře, gak to pozděgi w onom pagednánj skutečně tištěno se nalezá, podali gsme djlo swé na ukážku těm členům filologické sekcj král. české společnosti nauk, kterjž ge byli od nás požádali: a ti ge uznali za dobré. Poněwadž ale gsme se nesměli opowážiti, w této zwláštnj, gak chaulestiwé tak i důležitě wěci bez Wyššjho wědomj a schwálenj něoa w obec wydati, předložili gsme ono swé djlo také tam, kdež právem náleželo o té wěci swědčiti, gi buď zawrhnutí anebo stwrditi. Ač musjau upřjmně wyznati, že gsme prwe geště něco w předešlém změnili, a sice berauce ohled na ducha tohoto wěku, chtěli gsme některým nižšjm trjdám trochu přidati: wšak se nám

w tom, gakž sami za sprawedliwé a slušné wyznati musjme nepřiwołilo; protož zůstalo to při prwnjm rozwrhu, krom že se tam určilo na mjstě 7 stupňů toliko 5; tak sice, že by druhý a čtwtvý každý na dwa dle ljhosti rozděliti se mohl, a tedy dohromady gako latinských sedm by bylo. — Z tohoto giž wyrozumjno býti může, že ta wěc nenj toliko pauhá kromnj myšlénka, nýbrž že se gj dostalo wyššjho posauzenj a schwálenj; a mohlo by snadno za auřednj býti, kdyby také gazyk český auřednjm byl.

Na to se ono tak sporádané pagednánj a titulech kněžských odewzdalo. král české společnosti nauk sekce filologické; kteráž ge we swém weřejném sezenj uwáziwši, schwáliwši, do časopisu musegnjho na r. 1841. sw. 4. ge i umjstila a takto swé zdánj o něm pronesla: „Že článowé filologické sekce určené tam tituly gednohlasně za neypřjměrenějšj gak k věci samé tak i ku potřebě našj uznali . . . a že spisowatel tjm negen gích, nýbrž gak omi se naděgj, i celé wzdělané obecenstwo k obzwláštnjma djkům sobě zawázal.“ — Spolu pak wešlo totěž pagednánj s wyššjm powolenjm také do Časopisu pro katolické duchowenstwo na r. 1841. swaz. 4., a sice w nepřjtomnosti weledůstogného pana redaktora, gak gme giž swrchu podotkli. A proto, že se to giž nemohlo powažowati za pauze kromnj a osobnj: slušně se nepřiložilo ani spisowatelowo gméno, tak aby wěc ode všech zwláštnjch osobnjch potahů a poměrů swobodná zůstala.

Přikládáme pak tuto pro opětné upamatowánj geště gednau přehled všech tam ustanowených titulů, a sice dle obyčegných latinských; a pro snadnějšj wyrozuměnj přidáwáme ku každému stupni hned wšecky osoby, kteréž k němu dle weřejných kněžských katalogů náležej.

Sanctissimus Pater, Sua Sanctitas: „Swatý Otec, Geho Swatost;“ mluwj a pjše se o Papeži.

Eminentissimus Cardinalis, Eminentia: „Eminencj“; znj o Kardinálech Cjrkwe Řjmské.

Celsissimus Patriarcha, Archiepiscopus, Illustrissimus Episcopus: „Neydůstognějšj, Důstognost Arcibiskupská; Biskupská,“ náležj wyhradně Biskupům.

Amplissimus Praelatus: „Wysoce, či Wysoko důstogný, Wysokodůstognost;“ tak se tituluj *Praelati regni, eo ipso infulati* a infulowaná, kapitola metropolitnj Pražská.

Reverendissimus Canonicus ecclesiae cathedralis: „Weledůstogný, Weledůstognost.“ Sam náležej též ti přednostowé Kapiotl, kterýž negsau *Praelati regni*, gako u

všech Swatých; pak kanownjci Wyšehradštj a konsistornj radové skutečnj.

Almodum Reverendus (*passim etiam Reverendissimus, in aliquibus nempe dioecesibus*) *Canonicus ecclesiae collegiatae*: „Důstogný, Důstognost“ pauze. Sem se počjtagj též všickni kanownjci čestnj, pak vikářové wenkownj arcibiskupštj a biskupštj, genž se na Morawě nazýwagj Děkanové, a gsau spolu čestnj konsisternj radové; potom řeholnj provinciálnj předstawenj či tak nazwanj Provinciálowé; dále Rektor arcibiskupského alumnátu, a u sw. Giřj w Praze, gelikož také předstogj ústawům provinciálnjm, a z též přjčiny i professori theologie na universitě Pražské; — gak z weřegného katalogu kněžstwa patrně widěti gest. W některých nowěgých diécesjch magj biskupštj Vikářové wenkownj titul *Reverendissimus*: bez pochyby že se považugj za konsistornj raddy skutečné a ne pauze čestné.

Venerabilis, Welectihodný, Welectihodnost (neb i Wysokoctihodný, Wysokoctihodnost). Tak slušj počjtwati wyznamenáné duchownj pastýře, genž se w Čechách nazýwagj Děkanové; pak vyššj auřednjky w konsistorjch stawu duchowenského; druhé předstawené Pražského alumnátu, předstawené a professory ústawů bohoslownjch biskupských, gelikož negsau provinciálnj, ale toliko diécesnj; faráře Pražské a na gegich stupen postawené dwa fundowané zpovědnjky chrámu Páně sw. Wjta w Praze, též tak nazwané Vikaristy w Buděgowicjch (snad i w Litoměřejch?) poněwadž gsau spělu prwnj kazatelowé a chrámu kathedrálnjho; též učitele náboženstwj na cjs. král. Gymnasijeh . . . slowem všecky, genž se auředně a právem nazýwagj a w katalogách tištěnj gsau *Venerabilis* (ač i to *Venerabilis* se w některých diécesjch giž i dolegi sstahuge.

Honorabilis (*passim et Venerabilis*) *Curatus*: „Welectihodný, Welectihodnost;“ náležj farářům wúbec, a gak z katalogu widěti gest, též nižšjm auřednjkům konsistornjm (gak Buděgowický a Hradecký katalog dobře ukazuge), a Vikaristům, gelikož magj stupně wenkownjch farářů.

Honorabilis et Reverendus: „Ctihodný, Ctihodnost;“ patřj kaplanům, kooperatorům, oltářnjkům a duchowenským osobám wúbec. — Tak k. př. Adjunkti Theologie gsau pauze *Reverendi*, poněwadž geště nebyli in cura animarum; a gsau *Eruditi*, gelikož odbyli některá tentamina rigorosa. Taktěž duchownjci klášternj, nepracugjce na

winici Páně, gsau toliko *reverendi*. Duchownjci in cura animarum slowau *honorabiles*.

Tituly latinské se počjnagj sice za těchto časů, (zvlášť w nižšjch třjdách) poněkud také, ač gestě gen zřjčka mjchati, a vyššj za nižšj bráti: však aby se gisté uhodlo, který český titul by komu slušně náležel, třeba gen do weřegných katalogů či sepsánj kněžských nahlednauti a položený tam latinský titul dle swrchu wyznačené titulnj desky či tabulky na česko přeložiti. Nenj se při tom co báti, že by se tak poblaudilo, aneb český titul se neljbil, byť by třeba i latinský se komu nepodobal: poněwadž český titul na wšecken způsob gest wždycky wýznamněgšj a tak řka čestněgšj nežli latinský a který giný. Tak k. př. *Reverendus*, *Honorabilis*, *Venerabilis*, wšecko gest doslowa gednoho wýznamu a smyslu, totiž ctihodný, *ehrwürdig*; a byťby Němec w těch stupnjch trochu zwýšowal swým *Wohlehwürdig*, gakoby řekl *gut ehrwürdig*: tedy to předce nic nenj w přirownánj s českým: Welectihodný, *Sehr-* neb *Grossehrwürdig*, a Wysokoctihodný *Hochehrwürdig*. * —

Německé auřednj titulowánj má gen tři stupně a *vulgo* se užjwá gen gednoho. — Ty tři auřednj gsau: *Hochwürden*, *Wohlehwürden*, *Ehwrürden*. Biskup totiž a s njm důstojnjci slowau *Hochwürden*; a sice Biskup wýznamně *Hochwürdigster*; ostatnj gsau *Wohlehwürden*, *Ehwrürden*. Na tento německý způsob gsme w rozwrhu našem gen potud mohli a museli wzjti ohled, že gsme w dolegšjch třjdách nesměli giného leč auřednjho „*ehrwürdig*“, ctihodný, gesto spolu také cjrkewnj gest, za základ položiti, z kteréhož pak welectihodný (neb i wysokoctihodný) samo se tworj. Protož obyčegně „welebný“ dokonce wypadlo a ponechává se do wůle obecnému lidu (*vulgo*), kterémuž nelze tak snadno, čemu byl gednau nawykl, zas odwyknauti. W geho ústech a užjwánj ale gest ten názew neškodný; neb on neřjká gináče swému duchownjmu správci, leč „welebný pane“, což gestě nesaitedlné gest; cwicěnégšj městáci ale z toho giž na německý způsob tworj „waše welebnost“, což owšem welmi pohoršliviě znj, gelikož welebnost slowe *majestas* a neužjwá se ani o cjsaři a králi, leč toliko o Bohu, o němž prawjme a pjšeme — Welebnost Božj. Geho Božská Welebnost. — Welebiti gest *magnificare*, welebný *magnificus*, *augustus*, majestätisch; však toho lid krom Čech we Slowensku hrubě ani na Morawi nezná, za kteréž tedy dle německého i cjr-

* Proč gsme opustili sw. Pawla dwogjetihodný, a pustili to protestantům?
Po Morawě řjkává se farářům „welectnj Pán“; kaplan se tam ale gmenuge „panáček.“
Red.

kewnjo máme význam welectihodný, welectihodnost, (neb i vysokoctihodný, vysokoctihodnost.) *

Mnoho pak zmatku i neljlosti způsobuje německé *vulgo Hochwürden*; kteréž tolik zewšednilo, že se ho obyčejně již jen samogedině pro všechny stupně kněžstwa, od prwnjho důstojníka až do poslednjho duchowníka gak w psanj tak i mluwenj a weskrz užívá. A toť gest také příčina, že se mnohým Čechům ještě do českého psanj a titulowánj nechce. Neb na německé nenáležitě *Hochwürden* nawyklj, osteychagj i hrozj se poctiwého českého „ctihodný neb welectihodný“ (neb i vysokoctihodný), užívati; což owšem jen pauhá chaulostiwost gest, kteráž ale, daufám, časem se přemůže a dobrému řádu mjsto ustaupj. Neb nikoli by nám zpráwným Čechům nebylo čestno choditi za onjm cizokragným zmatkem: gesto se gjm z gedné strany zawdala světu příčina k posměchu, gakoby již prý žádný nechtěl býti „*ehrwürdig*“ ctihodným: z druhé pak strany se prawý důstojníci skoro musj za ten owšednělý titul rdjti; a poněwadž ani neyvyššjm důstojníkům (biskupům) nezbylo již vlastnjho, významného titule kněžského (neb i biskup gest: jen *Bischöfliche Hochwürden* —) nuceni se widj k titulům pauze světským sahati. —

Tjm krásněgi nad giné i nad latinský wynjká titulář český, kterýž pro Biskupa podržel zvláštnj a vlastnj, neyweyš přiměřený, významný a určitý názew „Neydůstognějšj,“ gakozto pro prwnjho a na neyvyššjm mjstě w swé cirkwi stojcjejho a neywětšjm důstogenstwjm oděného duchownjho wládce. Neméně významné a slawně ozdobeni gsau ostatnj podnějšj cirkewnj důstojníci; neb gestli již pauhé „důstogný“ znamená *superlativ-admodum reverendus*, i také někde *reverendissimus*: čjmž wjce teprw weledůstogný a wysokodůstogný. —

W německém titulowánj se již onomu všednjmu zmatku a zwyku (za njmžto we všech stupnjch toliko gediný názew *Hochwürden* panuge a prawě ten neyvyššj až neydolegi se stahuge), ani nedá přjtrž učiniti: tjm wjce ale všem prawě poctiwosti milowným Čechům na tom záležeti musj, aby se w českém titulowánj podobně nestalo. —

Nemalé rozpaky w psanj i mluwenj působj též čestné „Wašnost“; a sice proto, že se mnozj domnjwagj, gakoby jen kaplanům náleželo, aneb pauze světským osobám; poněwadž sprostý lid ze staročeského obyčeje ho užívá mluwě se swými představenými auřednjky aneb i s kaplanem, nemage aneb newěda pro ně žádného vlastnjho titule; gelikož názwem „welebný“ wyznamenává pauze faráře. „Wašnost“

* Po českomorawských hranicích jkháw se děkanům „Gemnost welebný pán“, farářům „welebný pán“, a kaplanům „wašnost pán“: důwěrně i „wašnostbček.“ Red.

se ale užjwá w prostřed mluwy neb pjsma mjsto titule, tak gako se „Wy“ užjwá w důwěrném mluwenj a psanj mjsto gména toho, ku kterému pjšeme neb mlawjme. Wašnost gest půwodně „Waše Milost“ — a nedá se německy přeložit leč „*Euer Gnaden*.“ Čech ale má w té přjpadnosti welikau swobodu a rozmanitost, nebť on za tohoto času giž trogjo takowého čestného wýznamu užjwá, totiž: Wašnost, Gemnost a Waše Milost. W neywyššjch stupnjch klade „Waše Milost,“ w prostřednjch „Gemnost,“ což gest zkrácené Geho Milost, a w nižšjch „Wašnost;“ w důwěrném pak rozmlauwánj a psanj „Wy“ a nikoli cizokragné a též giž dokonce wšednj „Oni.“ Němec, chtě někoho wyššjho nad obyčeg počtiti, wšudež řjká, a nemage giného, řjkati musj „*Euer Gnaden*,“ kteréž negináč než ono „*Hochwürden*“ dokonce giž zewšednilo a swau wzácnost skoro potratilo.

Gestiť pak určité a slušné zachowáwané titulowánj w společnosti lidské welmi důležitá wěc, a zagisté důležitějšj nežli by se snad komu na prwj pohled zdálo. Máť swůg půwod w přirozené uctiwosti, kterauž nižšj wyššjmu a zaslauižilejšjmu samochtě rád prokazuje; a nenj bez dobrých a užitečných následků pro společnost wůbec, a tedy i pro cirkew zwlášť.

Neyprwé gest to půwodem slušného pořádku, i také z něho vyplýwá. Což giž z toho widěti gest, že po wšecky wěky, kde panowal dobrý řád, tam i na to se drželo a držj, aby gednomu každému stupni společenstwa byl wlastnj titul a weřegná čest; a gen kde lidé z dobrého řádu wystupugj a swěwolně a hrdě si počjnagj, tam ani w této wěci žádných mezej nedbagj, zpupně každému rowni se dělajce. Tedy dobrý pořádek to žádá, aby každá třjda společenstwa měla tak řka swé wlastnj wykázané čestnj mjsto a swůg čestný znak či titul. A to tjm wjce slušj býti w cirkwi, kterážto gest matkau wnitrnjho i zewnitrnjho dobrého řádu; genžto zwlášť w gegjm kněžstwu, ač beze wšj auzkostliwosti se ukazowati a gako w zrcadle přjkladně se trpjtyti má.

Dále chránj to určité titulowánj od mnohé záwady, a gest také podporau skromnosti a přjhradau směšné marnosti; kteráž neyméně kněžjm slušj, gešto se ráda wypjnná a cizjm peřjm ozdobuge, čjmž nemálo we wše strany zawazuge. U maudrého a skrowného pak méně zawadjme, dámeli mu nižšj čest, (leč by se to stalo z nedby a powrhovánjm), než když ho wyše a nad nenáležitau mjru počtjwáme; poněwadž mu tjm gen působjme neljbst a nutjme ho i k zarděnj, genžto se domejšleti musj, buď že si z něho děláme posměch, magjce ho za marného člowěka: aneb že sami bláznjme, aneb

alespoň sprostáci gsme a newědomj, neznagjce slušného s lidmi obcowánj. Owšemť že gen marným sprostákům to lahodj, když se gim kadidla přidává: a naopak titíž neywjce se lekagj, aby se gim snad domnělým ponjženjm křiwda nestala. Wšecky tyto nestwůry společenského žiwota w střjdmém a střjzliwém duchowenstwu nemagj arci mjsta a práwě ta geho střjdmost žádá w té věci pořádek a určitost, aby lze bylo všem záwadám se wyhnauti.

Konečně tedy určitost w titulowánj působj též určitost, gistotu a bezpečnost w pospolitém obcowánj a gednánj. Každýf tu wj, co mu patřj a co ginému powinnen gest, a dle toho bez rozpaku a obáwánj dává každému což geho gest; a také sám což mu náležj od giných dostává a přigjmá, tak že se nenj co báti gakeho zmatku a uraženj. Neb nenj nic nepřjgemněšjho we společnosti, a nic tolik nedusj a netjžj wzágemné, upřjmné a srdečné obcowánj: nežli když newjme, kterak bychom s kým mluwili a gednali, abychom snad gemu i sobě négakau neljbost nezpůsobili.

Owšemť pak, že z počátku též i užjwánj tohoto swrchu wyměřeného českého titulowánj, gak we psanj tak i w mluwenj negednau nás geště w rozpak a k zarděnj přiwede: toho však gen pauhý nezwyk a gistá cizotná a marná chaulostiwost přjčinau bude. Wšak třeba gest gednau také po česku začjti a té chaulostiwosti nedbati; kteráž dálšjm užjwánjm sama brzo ustaupj a w ljbost, a milau bezpečnost i klidnost se proměnj. Nechme tedy gednau cizincům, což cizjho, gakkoli třeba bleskného gest: a uchopme i držme se pewně což našeho vlastnjho, přirozeného, slušného a důkladného gest! —

List o moci a přednosti Papežské.

od

Michaele Lewického,

Arcibiskupa metropolitu Lwowského spogených Rusů, geho c. k. apoštolské majestátnosti skutečně tagné Rady a Doktoru w bohoslawj.

(*Tento list děkujeme Neydůstojnějšmu arcibiskupowi Zadrskému, Josefowi Nowákowi pp. tt.*)

Michael Lewický,

z Boží milosti a swaté stolice apoštolské plnomocnosti Rusů spogených Arcibiskup, Metropolita Lwowský a Halický, Biskup Kamenecký, geho sw. c. k. apoštolské Majestátnosti skutečná tagna Rada, sw. bohoslawj Doktor.

Welebnému spogenému ruskému Duchowenstvu pozdrawenj w Pánu a arcibiskupské požehnánj.

Neymilegšj w Ježjši Kristu Bratřj!

Že wrchnj zpráva w Cjrkwi katolické gest ustanowenj božské, totiž od samého Ježíše Krista, Spasitele swěta swatému Apoštolu Petrowi udělena, a na téhož Apoštola nástupnjky, biskupy řjmské složena, neysilnějšjmi důwody w bohoslawných pagednánjch se dokazuje *, a Wám všem powědomo gest. Záležj ale na tom, prawdu tuto w ohledu na Cjrkew východnj wyswětliti i z liturgických kněh tětěz cjrkw; kterýchž až potud oni Nespogenj welice sobě wážj, a u swých poswátných gednánjch užjwagj neustále.

Důwod ten k Wašj wědomosti přjtomným obecným Našj listem Wám zdělugeme, a to sice:

I. Cjrkew východnj ctj památku okow Apoštola Petra dne 16. ledna, a we swých duchownjch hodinkách na ten den předepsaných téhož Apoštola *základem Cjrkwe, skálau wjry, kljčnjkem králowstwj nebeského, prwnjmu trůnu apoštolského držitelem, prwnjmu ze všech Apoštolů, prwnjmu po Bohu swětle duše oswěćujcjm, základem nepohnutelným článkú wjry, od samého půwoda všeho stwořenj kljči Božjmi, gakož i mocj wázati a rozawazowati obdařenjm, k pasenj mocj, ku pasenj wywoolených, k pasenj beránkú ustanowenjm a t. d.* na mnohých mjstech opačně nazýwá, wychwaluge a welebj. **

II. Nápodobně udává cjrkew východnj o sw. Petru w duchownjch swých hodinkách na den 29. čerwna. W nich welebj sice východnj cjrkew též i Apoštola Pawla: ale Petra wyslowně gakož předstaweného a wrchnjho Apoštolů ctj, a opačně a často wyznává, že *Apoštola téhož Wěčný usta-*

* Klappel Instit. Theol. Dogm. opera et studio doctissimi antea ejusdem Theologiae Professoris Vindobonensis, nunc Episcopi Lincensis Greg. Thom. Ziegler. Viennae 1821. edita, et ejusdem Illustrissimi Episcopi: Das katholische Glaubensprincip. Wien 1823. Item: Katholische Dogmatik von Dr. Heinrich Klee. Mainz 1839. Item: De primatu Romani Pontificis August. de Roskowaný. Augustae Vindelicorum et Viennae 1834.

o Menara pro Januario Moscoriae Anno 1705. edita pag. 265. et seq.

nowil za představeného a prwotřívnyho; že Kristus Bůh geg pokladem trwanlivým byti králowstwój Božjho učil; že na skále wyznánj geho Ježjś nepohnutau Cjrkew založil; že Kristus božské swé Cjrkwe xpráwu obzwołáště gemu poručil, a moc wázati a rozwazowati gemu udělil; že gemu gakož slawnému Apoštolů předstawnému po z mrtwých wstánj swém obzwołáště se xgewil; pak že z odměny za lásku po třikrát gewenau swé rozmilé stádo gemu swěřil a t. d. *

Ale cjrkew východnj wyznává též a učj, že od Ježjše Krista blahoslawenému Apoštolu Petru udělená moc a přednost na geho nástupnjky, biskupy Řjmské, přenešena byla, což z následugcjho se poznává:

III. U konce prwnjho wěku křesťanského předstawn byl cjrkwí řjmské swatý Kliment. Památku geho slawj cjrkew východnj dne 25. listopadu; a w hodinkách na ten den, kteréž w modlitbách kněžských (*Menaeis*) gsau, následugcj udává, že sw. Kliment učednjkem byl prwňjho z Apoštolů, a na geho skále sám sebe co ctihodnau skálu rozdělal; že od západu co slunce zářjcy swjtil, swým učenjm zemí oswjtil, a východnjch kragin se dotýkal; že po wšech končinách země božská přikázanj ohlašowal; že východnj záře slunce celému swětu učenjm swjtil; že zákony Božj všemu lidu wyswětlowal, a wšecky řády cjrkewnj zdokonalil; že kázanjm swým wšecky k wjře Kristowě uwáděl; že moc wázati a rozwazowati od Spasitele Krista obdržel; že co učednjk Petruw a následownjk též i geho stolice byl nástupnjkem prwňjm; že posléz Cjrkew rozkazy od něho wydané za neyslawněgěj swau ozdobu powožugjc gjm se honoj a t. d. **

IV. Za Konstantina cjsaře okolo roku 314. zprawowal řjmské biskupstwj sw. Silvester. Cjrkew východnj na památku geho dne 2. ledna následugcj w modlitbách kněžských udává: že byl slawpem ohniwým swatoswatého shromážděnj *** swatě ge řjdcjm; že prawdy učenj swého swlažowal swět celý; že řeči geho medotekaucj na wše strany se rozcházely, a swětlo učenj geho končiny celého swěta oswěcowały; že prwňjm xpráwocem swatého shromážděnj, a trím prwňjho z Apoštolů ozdobowal; pak že co božský (t. g. od Boha ustanowený) swatoswatých Otců (t. g. biskupů) předstawnj swatě učenj potwřowal, a kacjřim nešlechtná ústa zacpáwal a t. d. †

* *Manaea pro Junio ejusdem ut supra editionis pag. 233. et seq.*

** *Manaea pro Novembri ejusdem ut supra editionis pag. 303. et seq.*

*** *Collegium Episcoporum, quos spiritus S. posuit regere Ecclesiam Dei. Act. Apost. 20, 28.*

† *Manaea pro Januario ejusdem editionis pag. 17. et seq.*

V. Okolo polowice stoletj pátého seděl na trůnu římském *sv. Leo*. Cjrkew východnj swětj památku geho dne 18. dnora, a w hodinkách k chwałě geho složených nazýwá geg *hlawou prawowěřejcj Cjrkwe, okem wjry a pevným utvorenjím, staršjm nejvyššjho shromážděnj (t. p. biskupů), pravidlem učenj gistým, stolice neypřednějšj Petrowy držitelem, ctnostmi a horlivosťj téhož Apoštola se stkwaučjm, sloupem prawowěřejcj Cjrkwe, všech kacjrstwj přemožitelem, gitrnj zářj a sluncem od západu swjtcjm, Petra Welebného nástupnjkem, geho wrchnj zprávou duchownj opatřenjm, a wraucj horlivosťj obdařenjm a t. d. **

VI. W polowici wěku 7. představen byl římské cirkwi *sv. Martin*. Cjrkew východnj etj památku geho dne 14. dubna, a w hodinkách na ten den u kněžských modlitbách předepsaných, mimo jiné ku chwałě geho připomjná: že *prawowěřejcjo učenj weleslawným byl učitelem, gakož i swatých a božských příkázanj byl wěrným představenjm. K tomuto nazýwá geg: řekau wodami duchownjmi naplněnu, swjcnem pravě wjry swětle m swjtcjm, od západu sice vycházegjcjm, ale i na východ patrnm, horlivosťj božsku naplněnm a cjrkewnj ustanowenj utwzujcjm, z Řjma sice nespravedliwě wypuzenjm, a od lidj nespravedliwých sauženjm: předc gako slunce gduucjm, a wšeccko prawowěřejcj oswěcujcjm. K tomu prawj, že sv. Martin božsku stolicí Petrowu zdobil, a na geho skále nepohnutau Cjrkew zachowáwal; že w zářcj slunce na východ od západu swjtil, a paprsky pravě wjry swět celý oswěcował a t. d. ***

Podobná wygádrěnj i w jiných liturgických knihách cirkwe východnj, a w gednánjch spisowatelů gegich nejwšlawnějšjch často se nacházegj. Dostí budiž nynj následugcej geště uwěsti:

a) K chwałě *sw. papeže Coelestina*, genž mezi lety 423. a 432. w Řjmě zpráwu wedl, udává se w synaxarlis cirkwe východnj na den 8. dubna, že *bezbožné kacjrstwj Nestora wywratil, a téhož panenské Božj Rodičce rauha-gjcjo se patriarchu konstantinopolitánského složití kázal. Též i nápodobně*

b) k chwałě *sw. Agapeta*, římského papeže, kterýž w 6. stoletj žiw byl, se uwádj, že *Antimowi, konstantinopolitánskému patriarchowi, kacjrstwj eutichianským nakaženému, stolicí patriarchálnj odegmul, a na mjesto geho Mennu za patriarchu zřjdl.*

c) Na památku *sw. Řehoře II.*, papeže, kterýž w dru-

* Menaea pro Februaris ejusdem editionis pag. 19. et seq.
 ** Menaea pro Aprilis ejusdem editionis pag. 62 et seq.

hém desjtileť wěku osmého stolice řjmské došel, w modlitbách kněžských na den 2. března takto se čte: *Bůh povolal tebe, abys nevyšším biskupem byl geho cirkwe, a nástupníkem Petra knížete Apoštolů.*

d) *Sic. Theodorus Studita* od papeže Leona III., na stolici Řjmskau ku konci osmého a ze začátku dewátého stoletj nastupugcjejho, potlačenj přewráceného učenj kacjřského žádage, we swém k témuž papeži řjmskému, gakožto *otci otců a papeži apoštolskému* psaném listu giž u wchodu takto prawj:

Ponewadž pak Petrowi Welikému Kristus Bůh po kljčjch králowstwj nebeského pastýřské též wrchnj zpráwy udělil: důstognost k Petrowi owšem neb k geho nástupníku, cožkoli w Cjrkwi katolické skrže ty nowého se uvádj, genž odchyluj se od prawdy, potřebj gest udati. Což i my pokornj a neymenšj od swatých někdy Otců wyučeni, an w Cjrkwi našj gakási nowota nedáwno powstala, . . . ponjženým listem našjm nevyšším blaženosti twé angelowi o tom správci dáti, za powinnost našj uznáváme. W postaupnosti swého listu papeže téhož neywjce božskau ze všech hlav hlavau, arcipastýřem Cjrkwe, genž pod nebem gest, božskau pastýřskau přednostj wytečným nazýwá na rozličných mjstech. *

Tentýž *sw. Theodorus Studita* proti obrazotupicům we swém, Paschalowi, papeži řjmskému psaném lisu pomoc žádage papeže toho nazýwá: *apoštolskau hlavau; od Boha ustanoweného pastýře mocj Kristowých; wrátným králowstwj nebeského; skalau wjry; na kteréž wzdělána gest katolická Cjrkew; Petrem gakožto Petrowu stolici zdobjcjm a řjdcjm a t. d. ***

Poslěz k bratřjm skrže Krista rozptýleným, též i w žalářjch a wyhnanstwj držaným pjše, gich napomjnage, aby *kacjřského přigjmánj se wstřjhalj, a skatolickau, všeobecnau Cjrkwj gednomyslňj byli, neboť ona byzantínská (konstantinopolitanská, genž oddělena gest řecká a t. d.), dj on, gest oddělenj kacjřské, gjžto w obyčejj gest, od giných do cela odřezánu býti. ****

Že pak ale s *sw. Theodorem Studitau* celá cjrkew východnj totéž smeyšlj, patrnó gest; neboť cjrkew ta památku téhož Swatého dne 11. listopadu slawj, w hodinkách na tentýž den ustanowených geg wychwaluge; že byl *prawé wjry hágitelem; prawdy přjsným hlasatelem; slaupeu a*

* *S. Theodori Stud. Epistolae graece et latine editae Parisiis 1696. in folio Libro 1. Epistola 33. pag. 300 et seq.*

** *Eurund. Epistol. Lib. II. Epistola 12. pag. 295 et seq.*

*** *Eurund. Epistol. Lib. II. Epist. 8. pag. 380 et seq.*

hradem prawé wjry; že učenj swým wšecky oswěcował; a bezbožná učenj kacjřů wywracel a t. d. *

Gestiř pak nařizenj cjrkwě východnj, genž welj: aby w klášterjch řeči téhož Swatého od neděle o publikánu a fariseu začjnagje, po licii (snad po modlitbě?), a to sice od samého předstawěného kláštera, a gestliže doma nenj, od zástupitele geho čteny byly: ostatnj pak bratřj by čtenj to pozorně slyšeli. **

Tito gednotliwj a mnozj ginj důwodowé swětle dokazugj, že stará východnj cjrkwě silně přesvědčena byla a weřegně učila, že přednost Petrowa od samého Krista Pána ustanowena, a na téhož Apostola nástupnjky, biskupy Řjmské přenešena gest, a že oni dle práw tětýž přednosti i na východě častěji gsau gednali.

Což uwážiwše, Bratřj, následugcej pozorugte:

1. Patriarchowé konstantinopolitánštj: Phocius a geho w pozdějšjm čase nástupnj Michael Caerularius, kterjž přednost papeže Řjmského zapjratj prwnj se odvážili, žádným způsobem wymluweni býti nemohau; neboť prawdu od samého Krista Boha ustanowenau, a stálau postaupnostj po wšecbecné Cjrkwi známa, i na východě neméně gakož i na západě po wšecky časy swatoswatě zachowáwanau, wywrátiti sobě předewzali. Kdož nepoznává, že záhubnau smělostj tau gakýkoli odvážliwec snadno powzbuzen býti může, by postaupil dále, a protož negen přednost papežskau w Cjrkwi od Krista ustanowenau, ano též i Cjrkew geho, a wšeccko skrze něho zgewené učenj a ustanowená tagemstwj Swátostj wywrátiti by předewzal? Což i skutečně w stoletj 16. Luthér, Kalwjn, Zwingli s ostatnjmi přidrženci swými podnikati se nezdráhali, a i za našich též časů nesčislnj nepřátelé Krista a zgewenj na rozum swůg nade wšecku slušnost se zpolehagje, činj; o to ze wšj sjly usilugje, aby přesvědčili sebe a giné, že Cjrkwi se wěřiti nemá; způsob slaužití Bohu že wůli každého člověka gest zůstawen; a bytby gakékoli náboženstwj si kdo zwolil, a gakékoli by pak byl Cjrkwe, a nebo-li snad i žádné audem nebyl: že o spasenj swém na každé straně docela ubezpečen gest.

2. Přednost půwodcům Phociowi a Caerulariowi, patriarchám konstantinopolitanským přiwlastněna, nenj ustanowena Bohem; neboť k utwřzenj přednosti té ani ze swatého Pjsma, ani z postaupného učenj i toho neymenšjho důkazu dáti se nemůže. Zřjzena gest pauze na bludném domněnj nadřčených dwau hlav rozkolnictwj, a ustanowenj gestiř gen lidské; a

* Menaea pro Novembri.

** Vide Tridion quadragesimale et Typicon Moscoviae editum.

protož i že osudu lidského došlo, se giž widj. Nebo an prawá Cjrkew katolická od samého totiž Krista Pána na skále neysilněgšj Petrowě, kteráž ani brány pekelné nikdy nepřemohau, wzdělána * wjc než osmnácte set let nepohnuta stogj, a papež římský starobylá swá práwa po všem světě, ano i w zemjch ginák wěřejch pewné držj a koná: gak smutné potkaly nehody patriarchu konstantinopolitánského, ano i východnj cjrkw, w kteréž on wrchnj zpráwu sobě přiosobil. Mnozy giž té cjrkw podjlowé dáwno giž neuznávajce patriarchu konstantinopolitánského za hlavu swau, některé pronárodnj cjrkw, od žádné zcela duchownj wrchnosti neodwislé, ustanowili sobě; a duchownj záležitosti dle nekatolického smyslu skrze některé synody, wůbec mocj světských wrchnostj spořádané, a od wůle těchže wrchnostj odwislé, proti starému řádu swaté cjrkwnej zpráwy od samého Krista Pána ustanowené ** a učenj apoštolským zachowané *** řjdiť dopauštěgj. Ano i sami východnjci, vlastně tak nazwání, w nesějslné sobě sporugcej bludy † a rozkolnictwa upadlj, ani mezi sebau wespolek; ani konstantinopolitánskému patriarchowi žádným swazkem podrženosti neb poslušnosti spogeni negsau; a w tom gediné poněkud se srownávajj, že všickni i s patriarchau konstantinopolitánským prawau Cjrkew katolickau a wrchnj hlavu gegj, papeže římského, uznati twrdošjgně se zporugj. Zahodnoť protož řjci, že se sice až potud nacházegj východnj kraginy: ale cjrkw východnj, gindý u spogenj se západnj welice kwětauej, od tohotěž času, což od spogenj téhož co ratolest od winného kmenu oddělena gest, uschla ††, a zpustla; neboť *každé královstwj samo proti sobě rozdělené zpustěne: a každé město neb dům proti sobě rozdělený nestane.* (nestogj). †††

3. Maudrý owšemť a důwodný byl aumysl Řeků, kterýj w čas sněmu florentinského zawrhli blud Phocia a Caerularia a w předešlé sgednocenj se západnj cjrkwj wstaučili. Též i maudře a šťastně učinili urozenj pronárodu ruského, kterýj u konce 16. stoletj tentýž blud nápomocj milosti Božj nahljdl, a papežj Římskému, tehdy na stolici Petrowě sedjcmu Kljmentu VIII. powinnau poddanost a poslušnost prokázali.

* Mat. 16, 18.

** Mat. 28, 18. 19. Jan 17, 18.

*** Skut. 20, 28.

† Giž w 17. stoletj *Malecius Smotřiský*, rozkolnický arcibiskup Połocanský, spogenj, o kterémž se tehdy gednalo, neyhorliwěgšj zastance, w knize swé gazykem polským sepsané pod názvem: „*Apologia Peregrinacy do krajow wschodnich*“, w Dermaně roku 1698. tištěné gistj, že sám osobně zkusil, gak weliké bludy do východnj cjrkw giž toho času se wlaudily. Smotřiský nawrátiv se z východu odiekl se rozkolnictwj, a w spogenj s swatau římskau Cjrkwj na papeže Urbana VIII. wstaučil. Nahljdni též w pojednanj biskupa Chelmenského Jakuba Suszy pod názvem: *Saulus et Paulus Ruthenae Nationis* w Rjmně 1666. tiskem wydané.

†† Jan 15, 1—10.

††† Mat. 12, 25.

Od té doby spogenj Rusowé zůstanau w ratolesti na prawém kořenu winném, a co o Blahoslaveném Apoštolu Petrowi a nástupnjech geho swatých: *Kljmentu, Sylwestru, Leonu, Martinu* výše z kněžských modliteb uwezeno gest, negen ústy pauze, gakž na prawé nástupnjky Kristowy slušj, i také wyznáwagj srdcem.

4. Ačkoliw po rozkolnletwj Phociowým do liturgických kněh východnj cirkwe rozličné těžké, a prawé, a od časů apoštolských stále postaupným učenjm utvrzené wjře spouřugj bludy se wlauidily: přede ona wyřočenj, gakož praweno, která o přednosti, z Apoštola Petra na nástupnjky geho, biskupy řjmské, přenešené w modlitbách gegich kněžských se nacházj, žádnému z oddělených porusiti ani nenařadilo. Gsauf tedy nedotknuta i w přeloženjch slowanských, illyrských, walašských a ginogazyčnjch, i též neynowěgšjho wydánj. Toť zagisté ať nepřičtá žádný něgaké pauhé udalosti, ale božské toť řjděj tak prozřetedlnosti; kteráž gedine všeccky věci k neymaudřegšjm ohledům swým wždy milostiwě wěsti ráčj, aniž dopauštj kdy něgaké zlé na lidi, leč by i neyblížšjch giž prostředků podáwala k spasenj. Zdaliž dťti se může, aby to, což u Nespogených k chwále wrchnj zpráwy Cirkwe, Apoštola Petrowi od samého Pána Ježjše udělené, a právem postaupnosti na téhož Apoštola nástupnjky, řjmské biskupy, přešlé w určitých časech každého roku welmi slawně w duchownjch hodinkách z kněžských modliteb se zpjwá, nikdy nepohnulo srdcem gegich, a mysl k přiřetj prawdy, kterau tak důrazně a srdečně, a tak často wyslowugj, newedla gich? K tomu widjme, gak welice na znouu zawedenj a úplné konánj starých řádů a obsluh cirkwe východnj u swých nastupugj. I tatěz gewj horliwost řjzenj milosti Božj, *před gehož očima tisíc let tolikéž gest jako den wčeregšj, kterýž pomínul **, a která gisté pozděgi neb dřjwe způsobj, že wěc zewnitrnjch staré východnj cirkwe takau bedliwostj šetřjce, posléz i učenj od té cirkwe, w dáwnowěkosti uznané a swatoswatě zachowáwané, přigmau; a protož k býwalému spogenj s řjmským papežem, kteréž *sw. Athanasius, sw. Jan Zlatoústý, sw. Ignác* a ginj učenostj a žiwota swatostj wytečnj Otcowé a biskupowé východnj, i též oněch starých řádů a obsluh znamenitj ctitelowé, stále zachowáwali, se posléz nawrátj; a pak teprw účinku modliteb oněch dosáhnu, o kterýž owšemě dle starých oněch řádů, a obsluh, w liturgijch *sw. Jana Zlatoústého a sw. Basilia* slawně prosjwagj, wolagjce po pozwihowánj: *A uděliš nám, abychom gedučni ústy a gedujm srdcem oslawowati a*

* Žalm 89, 4.

chválili welebné a swaté gméno twé, Otce i Syna i Ducha swatého nyní i vždycky i na věky věkův. Amen. Na to pak njže před modlitbou Páně: Gednotu wjry a účastenstwíj Ducha swatého žádagjce sami sobě wespolek, tak i celý žiwot swůg Kristu Bohu poraučegme. *

Tytěz modlitby řjká každodenně i cjrkew spogených Rusů; prosjc tjm způsobem od všemohaucjho Boha za dar setrwanliwosti u spogenj s prawau katolickau Cjrkwj; ale i za ty, kteříž tuto Cjrkew opustili, o milost gen k obrácenj se; aby někdy w lúno opuštěné matky se nawrátili, a w gednotě negen austnj ale i srdečné welebili Otce nebeského.

Protiwnjci spogenj sice, mimo giné pohnutky nenáwisti swé, na Cjrkew Řjmskau udáwagj, gakoby ta Cjrkew na mjsto řádů východnjch latinské uwáděla; biskupům řeckým wáznosti a plnomocenswj ugjmala; gegich wěřej k řádům latinským přewáděla, a tjm spogenau cjrkew sponenáhla utlačiti se snažila. Protož dle domněnj gegich i cjrkew ta statků swých i též sláwy swé zbawena, kněžstwo gegj a lid že w pohaněnj wydáno, a všecko že w bjdném stawu pustne.

Gak ale ty a těm podobné námjtky prawdau se minuly, weřegně památky učj, nebo ať giné mlčenjm pominem, giž i ze spisů všeobecného sněmu florentinského wyswtjá, že Cjrkew Řjmská gedině gen na gednotu wjry a lásky hleděla, řády ale východnj Rekům nepohnuté zanechala, i gegich metropolitům a biskupům prawomocnost a plnomocnost celau pustila. I. w pozdějšjm čase, když Rusowé za Kljmenta VIII. w spogenj wstupowali, Řjmská stolice řády gegich a prawomocnost metropolitnj a biskupskau nerušila: než raděgi by všecko ponecháno bylo mjtí chtěla; gedině usilugjc na onu gednotu w učenj a kázni, kterauž stará východnj cjrkew zachowáwala **. Gsaul i rozličná papežů Řjmských nařizenj a ustanowenj, kterýmž zachowáwánj řádů řeckých u Spogených se welj: přestaupenj však podle ljbsti swé od téhož k latinskému řádu přjsně se zapowjda ***. Konečně toť gest známo všem, če hož i w promluwenj sw. Pána našeho Řehoře papeže XVI. nyní blaženě řjzenj Cjrkwe wedaucjho Wám biskupským našjm listem, dne 18. února m. r. sděleném, náležitě zmjnká se činj, gak otcowskau starostliwost Řjmštj Papežowé spogeným Rusům ncustále prokazowali, když mimo giná dobro-

* *Goar Rituale Graecor. Venetiis in fol. 1730. pag. 62. 64. 147. 148.*

** *Breve Clementis VIII. ad Archiepiscopos et Episcopos Nationis Ruthenae dtdo. 7. Feb. 1595. incipiens: Benedictus sit Pastor ille bonus. Item Bulla ejusdem Pontificis, Septimo Calendae Martii 1595 edita: Decret Romanum Pontificem.*

*** *Decreta Leonis Papae X. dtdo. 18. Maji 1521. Clementis Papae VII. dtdo. 26. Martii 1526. Pauli Papae V. dtdo. 10. Decembris 1615. Urbani Papae VIII. dtdo. 7. Feb. et dtdo. 7. Julii 1624. Benedicti XIV. dtdo. 24. Decembris 1743. dtdo. 11. Maji 1744. dtdo. 29. Mart. 1751 et dtdo. 18. Sept. 1751. Pii VII. dtdo. 13. Junii 1802.*

dinj gim udělená, i kolegia k vyučování římského duchovenstva ve sw. wjře a mrawopočestnosti na wjce mjstech, i gedno též w tomto městě, we Lwowě, pod zprávau otců Theatinských uwedli.

Protož i stalo se, že giž w minulém stoletj, a prwe nežli nawrátila se Halicie: spogená cirkew ruská giž mnoho měla duchownjch w učenj bohoslowném náležitě zběhlých, z nichž některj na farách k zprávě dušj ustanoweni, i též auřad dekanátnj wedaucj, ostatnj podřizené učenosti a horliwostj předcházj, ginj pak důstogenswj a auřady konsistoriálnj chwalitebně zastávali. Z těch uwedeni býti zasluhugj: *Mikuláš Szadurský*, protonotář apoštolský, biskupský práwnj saudce konsistoriálnj, a wrchnj dozorce biskupswj Lwowského*; pak důstognjci a auřednjci trogjo biskupstwj Lwowského, Halického a Kameneckého gednomu gen biskupu w Lwowě sjdljcmu podřizeni, ale tehdy zwláštňj swé biskupské kostely a zwláštňj swá kapitula magjcj, a to sice dle výkazu biskupa Leona Szeptyckého we Lwowě dne 16. března 1771, wydaném :

I. U kapitulum Lwowském.

Michael Primowicz, arcikněž, protonotář apoštolský.

Antonjn Lewčinský, probošt a auřadnjc Lwowský, protonotář apoštolský.

Štěpan Lewčinský, arcijahen, biskup pozděgi Luceorinský.

Ondřeg Lipnický, strážce a vikář biskupský w Břežanech, po smrti metropolity Leona Szeptyckého uprázdněného biskupstwj administrator.

Aleš Piasecký, wrchnj dozorce národnjch škol a protonotář apoštolský.

Jan Ostawský, primicerius ** a protonotář apoštolský.

Petr Prymowič, kanownjk a zástupnj saudce Lwowský.

Šimon Zultowski, kancljř.

Řehoř Trochlinský, kanownjk a zástupnj saudce Kygowský.

Jakub Kawecký, kanownjk a biskupský vikář w Glinyanech.

Štěpán Kowleveský, kanownjk a biskupský vikář w Bobreci.

Řehoř Donikiewič, kanownjk a biskupský vikář w Lwowě.

K těm připočtēn býti má:

Petr Bělaňský, genž pozděgi w kapitole Lwowské měl auřad strážce chrámu biskupského, po smrti pak biskupa a metropolity Leona Szeptyckého biskupem byl Lwowským, Halickým a Kameneckým.

* *Acta Visitationum ejus annis 1764 et 1765. expeditarum exstant lucusque et ejus sunt exactitudinis, ut Regio Fisco realitates et jura Ecclesiarum defendenti saepenumero necessaria documenta suppeditent.*

** Třetj důstognost po biskupu u kapitulum, w kterauž postawený, služby Božj, gostliže potichj gest, za p. biskupa w chrámu Paně koná.

II. U Halickém kapitulum.

Řehoř Tychowič, arcikněz a biskupský vikář w Burtyně.

Jan Piasecký, arcijahen a biskupský úradnjik Halický.

Michael Blouský, eklesiarcha a biskupský vikář Wognilowský.

Jakub Berežnický, wrchnj školnj dozorce, biskupský vikář w Perechýně.

Giřj Tarnowický, primicerius a biskupský vikář Horodenský.

Antonjn Walkonowič, kanceljř a biskupský vikář Stanislawský.

III. W kapitulum Kameneckém.

Jan Gromnický, arcikněz a úradnjik Kamenecký.

Jan Lubiňský, arcijahen a úradnjik Braklawský.

Michael Radewič, eklesiarcha a zástupnj saudce Kamenecký.

Mikuláš Rymbala, wrchnj dozorce školnj a probošt w Trembowě.

Řehoř Szuszaľský, primicerius a probošt w Hordeni.

Jan Medynský, kanceljř a biskupský vikář Skalenský.

Spisy kapitulárnj, listowna a knihowna arcibiskupská w Lwowě wykazuj mnohé památky učenosti, nábožnosti a horliwosti oněch mužů; i též w dekanátech u rozličných farnjch kostelů mnozj pezůstalj gsau důkazowě, gakau zběhlostj Cjrkwi prospěti se snažili.

I ruské biskupstwj Přemyslawské mělo mnoho duchownjch w kolegijch papežských, gmenowitě w Lwowském kolegii Theatinských otců wychowaných, kterj pozděgi i rozličné též wyššj auřady w biskupstwj chwalitebně zastáwali. Zwlaštňj byli dle výkazu, který roku 1756. Přemyslský biskup Anufrius Szumlauský wydal :

Téodor Krasnopolský, arcikněz biskupského chrámu a úradnjik w Přemyslé.

Ondřeg Gakubinský, w obogjch práwech doktor, arcijahen biskupského chrámu, práwnjks konsistoriálnj, a w biskupstwj Přemyslském wrchnj saudce.

Téodor Jankowský, děkan kapitulárnj.

Basilius Hačakowský, hospodář biskupského kostela.

Giřj Sliwčinský, zpráwce biskupského chrámu.

Jan Křt. Kafilowič Lityňský, notář apoštol'ský, strážce listin chrámu biskupského a kanceljř.

K těm přičtění gsau :

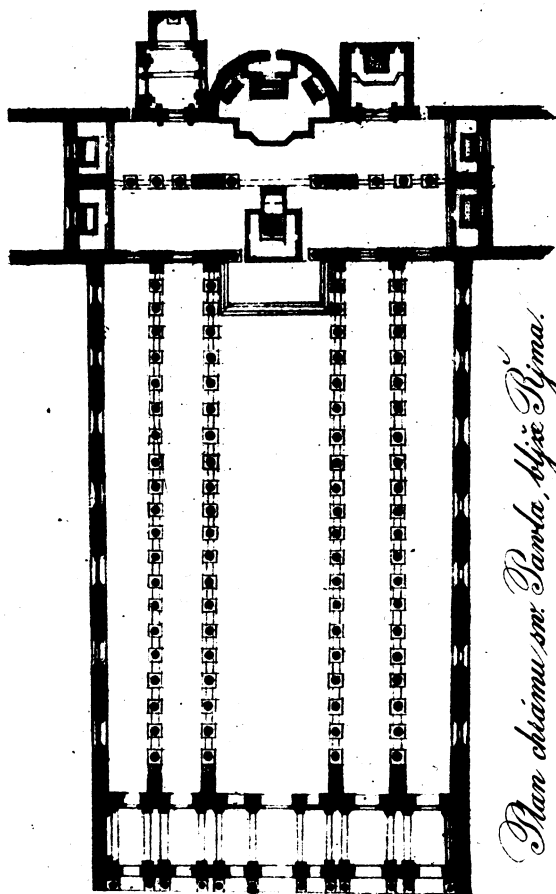
Mikuláš Naszočic, farář w Samboři a Biskowicjch.

Jun Lawcrowský, byl w Theatinském kolegiu děkanem nad studiemi, pak na biskupstwj tom farářem w Mszané a děkanem w Dukleni.

Jan Manasterský, farář a děkan w Jaroslawč, a kanownjks biskupstwj Přemyslawského.

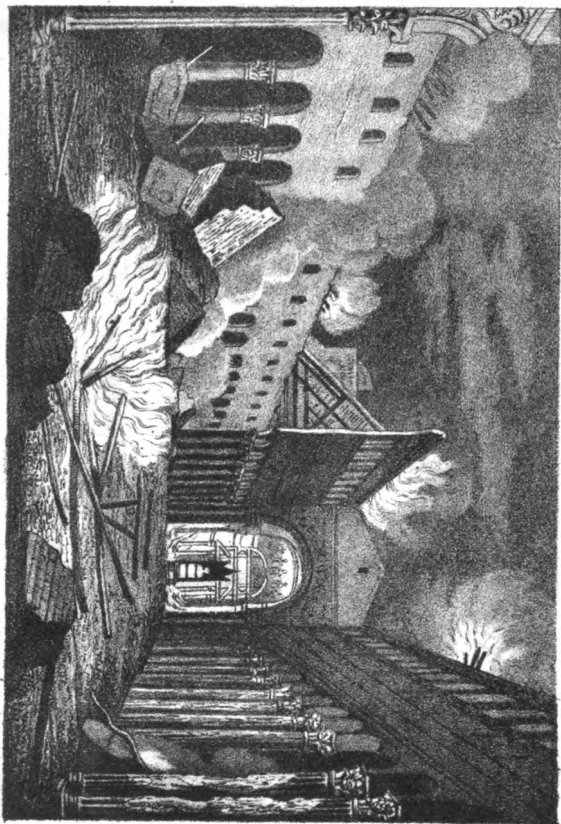
(Dokončenj w příštjm swazku.)

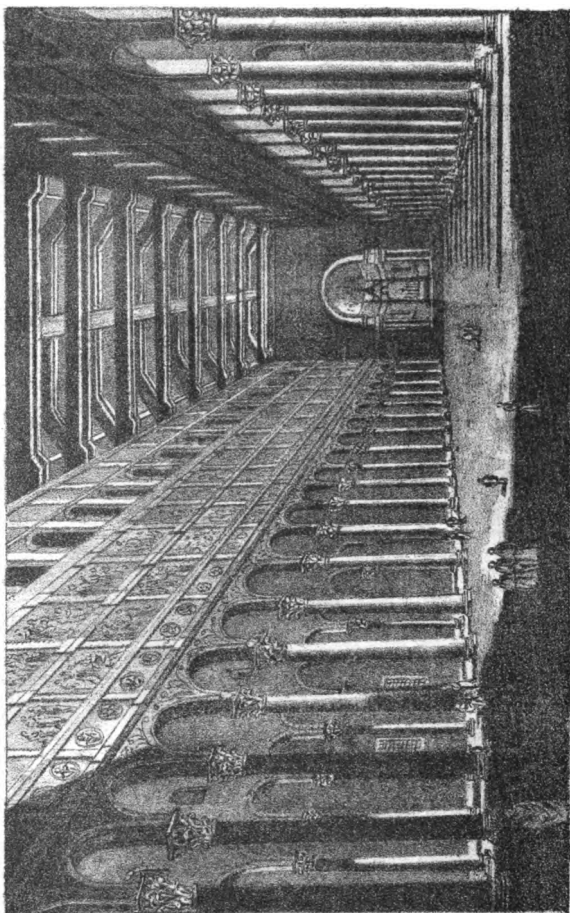
Plan church of Santa Maria della Vittoria.

Weg durch im Panth 15. Januar 1823.

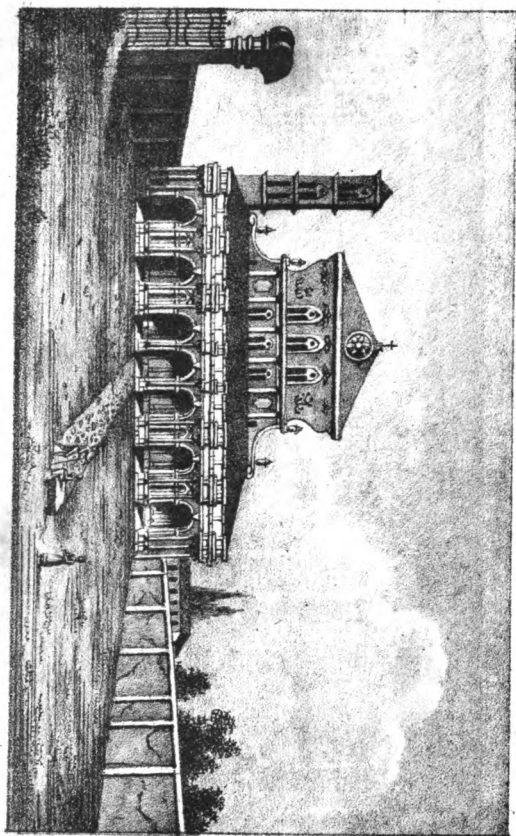

Wawelski kościół św. Pawła, przed renowacją.

*Chrástom Slavdu, v hradě od Říma, na kterém stojí
 chrám sv. křištofa. Vystavený konstantinem Velikým, r. 324.*

Mlas z Čech.

O znova wystawenj kostela sw. Pawła w Řjmě.

Z pamětihodnosti ze Řjma

Augustina Milde,

kanownjka Budišinského, Waršawského a Poznaňského, a rytjře mnoha řádd, emeritowan-
dworského kaplana Dražďanského a t. d.

Swatý Pawel znj we všech gazycjch mezi všemi křesťanskými národy co zwúk, kterýž zasluhuje úctu a podiwenj. Neboť co křesťanské náboženstwj wznešeného a powznášegj-
cjhó má, swatým Pawlem se zmohlo; on byl posel wjry, genž w šlépěgich mistrowých kračel a pauř žiwota wykonal, kteráž na obě polokaule blahodatně účinkowala.

Weliký a swatý čin na spasitedlnau wjru obrácenj lidj mezi židy a pohany wykonáwage, postavil w celé řjmské řjši božskau sjlu křesťanstwj nad modloslužebnostj (Polytheismem), a korauhew Ukřižowaného co obraz neywyššj sjly a moci, gakauž swět přemožen byl, nad pohanské chrámy a oltáře.

Geho práce a cesty, gehó spisy gakož i gehó smrt mučednická gsau neywětšjho uwaženj hodny částj pjsmá swatého, w němžto se na gewo dáwa wznešenost a důstog-
nost muže, geuž sobě rovného nemá.

Na mocné slowo gehó aspoň z části mizj paměti ney-
hodněgšj náboženstwj swěta starého, někdegšj zákony a řády se měnj, a přewrat neydůležitěgšjch myšlének se stáwa.

Letopisowé weškerých národů nepodáwagj nám ani ge-
dinkého příkladu tak obrowského aučinkowánj w oboru wjry při tak obtjžných okoličnostech; kdežto spolek tělesný podlehal swětobornému Řjmu, gako gest onen, w gakém se nám sw. Pawel zářj. W prawdě může zde vlastnj wyřknutj gehó platiti co neygistěgšj apologie dobytého zdokonalenj žiwota lidského.

Tak wynjagajej etnost a podiwu hodná sjla dušewnj ozařowala řjs u vysoké starodáwnosti množstwj křesťanů; ona byla zářj, genž co znamenj nesmrtnosti zářjce se wěnce nikdy newadnaucj cti a sláwy welikému Apořtulu připravila. Mohlo-liž křesťanstwo děgepis takowýchto zpomjnek důstog-
něgi otewřiti, nežli wystawenjím kostela, genž ctihodným gménem Basilica, *Βασιλειος*, králowská kopka čili králowský dům wyznačen býti měl?

Na městě, kdež sw. Pawel pohanům hlásal učenj Kristowo, kdež: prwnj křesťanská obec w hlawnjm městě řjmském powstala, w skutku swatyně se wypjnala k wěčné cti a sláwě Božj. Byl to neywětšj a neykrásnějšj kostol w Řjmě, kterýž kromě kostela sw. Petra, co neywyššj stawba na wšekerém okršlku země se stkwěl. Wděcnj předkové naši tam w skutku utwořili djlo obrowské; kteréž stawitelstwj a řezbářstwj, malba a wýmluwnost, básnictwj a hudba sauzwučně wyluzugj, k welikému aučelu powznašenj dušj. Před duchem pozorowatele měly se tam zrcadliti tradice křesťanského náboženstwj, na ustawičnau přítomnost Krista Pána mezi swými připomjagjcj. A však tento wznešený pomnjk pro uměnj cirkewnj, tento pamětnj hlas welkých děl mistrowských wěku minulého, genž bageslowj starých Řjmanů zapudil, *ohněm se zňal a obrácen gest w zřjceniny a popel!* Dne 15. čerwence 1823. stala se neopatrnostj pokrywače tato strašliwá udalost; kterýž to osudný den wšekerému budaucjmu pokolenj lidskému smutnau prawdu hlásá; gak wšecko, což syn prachu tworj, opět w prach se obracj; a gaký odpor postawiti žiwlu, kterýž tak záhubně působj, když bezuzdný wystaupj.

Že však naneyweyš důležité zpomjanky z wyhořelých zdj w duši se wtjragj, že geště mnohá pěkná památka z minulých časů pro nynějšek zachowána byla: tedy na mysl uwedeme, α) co před hrůzau ohně tam bylo, β) co po něm zůstalo, a γ) co wůbec wěk Řehoře XVI. učinil, aby toto historické stawenj rovněž tak pamětihodné w minulosti, gako uwaženj hodné w přítomnosti před oči křesťanstwa uwedlo.

α) Při prwnjm pohledu na to, co kostel sw. Pawla před ohněm obsahowal, uznáwá spisowatel za dobré, drjwe učiniti zmjnkou o poloze, na njžto ctihodný chrám tento stogj.

W neywzdálenějšj prostranstwj města Řjma, za hradbami, kdežto lomož tržistiě, ani rachocenj wozů a hluk kramářů a řemeslnjků slyšeti nenj; tam, kdežto kolotánj a lopocenj swěta takořka přestáwá; na osamělé rowině pauze pahorečkami starých hrobů obklopené, tam wypjná se ctihodný kráľowský chrám co pozdwjžený prst k nebesům. Tam giž prwnj křesťané w čas utiskowánj a pronásledowánj útočiště nalezali. Patřenj po ejli a konci wjry mělo se tam bez wýtržky státi, a bolestné tušenj brzké smrti gegich mělo se tam ztratiti w tauze po nadsmyslném a neywznešenějšjm; což za oněch časů gim gedině dodatť mohlo útěchy a powzbuzenj. Tamť barbarstwj neyšlechtnějšjho hrđinu prawdy mečem odprawilo; tamť půda telikerau krwj lidskau napágená byla; neboť tam ukazuge děgepis na wšecky boge swětoborného Řjma.

Tedy giž pŭda, w njžto tak slzj hodné ajmě pohřbeno ležj, přiměřená byla myslénce, neywětšj wýtwor uměnj postawiti tam, řjkage co wjtězoslawné znamenj křesťanstwj pro wšecky časy. Za časŭ neobmezené vlády řjmské, kdežto křesťanŭm žádne wěregné swatyně dopřáno nebylo, stáloť owšem na mjstě nynějšjho chrámu gen skrowné stawenj, pauze zrakŭm wjry widitelný. Mělo pauze mjsto naznačeno býti, kde sw. Pawel dle wznešeného přjkladu mistra swého, časnj žiwot swŭg w ruce nepřátel swých obětował. Křesťanstwj se tenkrát w tak těsných okolnostech pohybowalo, že gen w temnu, w katakombách a w giných skrytých mjstech gewiti se mohlo. Slawnost swatých tagemstwj, gakož i hlawnj udalosti ze žiwota Kristowa swětily se neybezpečněgi času nočnjho, kdežto bezbrannj křesťané, stěsnanj proti pronásledowánj utiskowatelŭ a obrazoborcŭ, wznešený wýznam Syna Božjho w duše přigjmali. Teprw po pamětihodné době, roku 312. dle počtu našeho, kdežto wjtězoslawný cjsař Konstantin w rozsáhých zemjch řjše řjmské křesťanstwj učinil naboženstwjm panugjcjm, a w Labarum wjtězoslawné znamenj s nápisem: *In hoc signo vinces*, w neywětšj stkwělosti uwiděl: tenkrát teprw obgewilo se křesťanstwj i před swětem co wjra neywětšj ŭcty ža-
sluhugcj.

Zagisté tedy giž roku 313. kdežto w Řjmě prwnj nařizenj k prospěchu křesťanŭ vydáno bylo, nowý kostel wystawen byl, na důkaz wděčného uznánj přestálých deset welkých pronásledowánj, a při tom i základ k wystawenj prwnjho stkwostného chrámu křesťánského položen. Gistá bohatá řjmská panj, gménem Lucina, dala k tomu aučelu pole swá, as půl hodiny od města ležjcj, kdežto sw. Pawel od učednjka swého Timothea pohřben byl. Bylo k tomu ale mnoho rokŭ zapotřebj, než tak stkwostné a mohutné djlo auplně dohotoweno bylo. Teprw roku 324. dne 18. Listopadu zaswětíl sw. Silwestr w gednom dnu kostel sw. Pawla i kostel sw. Petra, při čemž pod hlawnj oltáře w obogjch kosteljch uložil polowice těl sw. Pawla a sw. Petra; druhé polowice ale, dle swědectwj Řehoře Welkého w 30. listu geho, nechal w kráľowské ajni watikánské. Kostel sw. Pawla po prwnjm zrušenj skrže zemětřesenj byl r. 389. opět wystawen, a sice w předešlé podobě, a wšak u wětšj rozsáhlosti, tak, gako nynj gest. Cjsař Theodosius a Honorius, Eudoxia Walentinianowa manželka, a mnoho papežŭ, zwlášť Leo I., Simachus, Hormidas, Sergius, Řehor II. a III., Hadrian I., Leo III. a IV., Benedikt III., Mikoláš I., Štěpán VI., Honorius III. a Eugen IV. dům Božj tento wždy stkwostněgi

okrášľovali a hognými dary ozdobovali, čo zgewným důkazem nábožného smeyslenj tehdegšjch časů gest.

Obraznost si tam ráda predstavuge wznešené a k slawnému se wypjnagcej stawenj, ideal w řeckém slohu wywedeného chrámu, ráz macedonského wěku, nebo k nebi se pnaucj chrám, přeplněný stawitelskými okrasami; a však ani idealismus Řeků, ani temné gótické sjně tam nespátrugeme. Stawenj tam nám se obgewugcej, zanesti má pozorowatele do vzdálených kragů východnjch, kdežto křestanstwj powstalo, a kdežto všeccka stawenj k službě Neywysšjho zaswěcená wyznačowala wkus sice negemný a však s asiatskau nádhernostj spogený. Při stawbách weregnych budow libowali si Řjmané we wládnaucej zásadě, aby co nepohyblivé obrazy welikých idej po dlahá stoletj státi zůstaly, a aby pozorowatel giž ze vzdálj výraz myšlénky widěl. Také *Basilica S. Pauli* wnitr i zewnitr této zásadě wyhawěti měla. Důstognost stawenj se giž we swé welkolepěsti ukázati musela, aby wjce neb méně proslulým zázrakům swěta se na bok stawělo, nebo aspoň s nimi w porownánj wegiti mohlo. Basiliky obzwláště silau a délkau zdj se wyznačowaly a w prawém smyslu slawná kráľowská stawenj býti měly; neboť králi králů, pánu panů zwoleno bylo sjdlo od lidj. Tato hlawnj idea se nepochybně dotkla křestanského cjsaře Konstantina, když stawbu tu nařjdil. Tento wkus gewj *Basilica S. Pauli* giž w prwnj swé podobě a we swém stawitelském základu; a aby se wyhowělo potřebě množstwj, genž w gegj prostranstwj přigato býti mělo, nemohl se w skutku lepšj wzorek zwoliti, nežli někdegšj saudnice; genž byly kryté podlahlé čtwerhrannjky, u wnitr dwogjm neb čtwerým slaupowjm podporowané; určeny byly djlem pro saudce a auřednj osoby, aby sprawedlnost hágili, djlem pro senatory a wznešené důstognjky, aby o důležitých záležitostech republiky a wlády se radili. W skutku také wznešepau wážnost nábožnj nemohli tak výrazně wyznačiti, gako takowá welká prostranstwj.

A tyto budowy byly od nábožných a dobročinných knjžat, gakož i od wysokých kněžj zwoleny k stawenjm, kdežto samo Božstwj usjditi se mělo, aby tam lidé stále se mu klaněli. Staré bazaliky nebo saudnice byly tedy w minulých časech wywoleny, aby neyznamenitěgšjm apoštolům a mučedlnjkům za hroby slaužily; kdežto se pak prawowěřcej shromažďowali, aby mši swaté přítomni byli, čtenj písma sw. poslauchali, a uctu skládali ostatkům oněch proslulých reků, kteříž krwj swau potwrdili prawdu křestanského náboženstwj. Pohanská bazalika končila se na konei prostřednjho

oddělenj půlkolem; tribunal nazwaným, kdežto auřadnj osoby na odděleném zwýšenj stály, ahy rozsudky činili, wedle ale mjsta řečnjků, kterjž w rozepřjch pagednawali. Tak wšickni widjni býti mohli od lidu, genž w prwnjm a hořegšjm mezi-slaupjm prostřednjho slauporadj stawenj welikého mjsto swé měl.

Tak byly i křesťanské kostely zřjzeny; wýkres základu podobal se pjsmeně T, pak se hlawnj podoba tato wždy w půlkolo končila, kteréžto křesťané Absis, Absida neb Tribuna nazýwali; čjm učinila se podoba latinského kříže; kterýž na gewo dáwal určenj stawenj, totiž zobrazenj domu Božjho. Půwodnj stawba basiliky sw. Pawla má také zcela podobu řjmské saudnice. Délka obnášela 477 střewjců, šjřka 258 stř. Skupenj 120 slaupů, kteréž gako spogené kmeny do délky wybhjaly, wypodobňowala snad lesy, kdežto prwnj služby Božj w skrytosti držány byly. Slaupowj to rozděl-walo kostel do 5 lodj, 80 prostřednjch slaupů, gedneho kusu bjlého a fialowého mramoru, tři střewjce w průměru, byly wytaženy z mausoleum Hadrianowa; trámy, genž střechu držely, byly welmi důmyslně spogeny, a střecha byla z ohrom-ných kmenů cedrowých. Slaupy magj tu zwláštnost, že wesměs z neylepšjch lomů Welkořecka, nyněšj Kalabrie, wzaty gsau; korinthasky gsau žlábkowány.

Widěti tam bylo neyskwostněšj djla řezbářstw j maljřstw, kteráž z básniwé obraznosti starých se wyprau-dila, a w nichžto nábožnost tak krásně se progewowala. Byl tam mnohý půwodnj wýtwor wznešeného uměnj řeckého. Za-gistě mohla se gen tam poznati poslaupnost skladek na ka-meně a na obraze, přechodnj známky z gedneho času do druhého. Co we sbjrkách starožitnostj podnes gen w malém widěti gest, gako kameny w mozaikách a na drahých ka-menech: bylo tam w welkém w obrazech z nowého zákona.

Na obražjch pozorowati byl kwětnatý sloh bizantinský. Pozorowatel newěděl, má-li se wjce diwiti wymyšlenj nebo technickému wywedenj. Bylo tam osm oltářů, gegichžto mistrowé na wětšjm djle geště známi gsau. Ohledem na malbu milowali na obrazech tehdegšjho času obzwláštně zlato a žiwé barwy; protož na reysowaných krátke tlustá těla, nucené pohybowánj, nápadnau barwitosti w obličejjch po-zorowati bylo. Toto oblibowánj-si w nádhernosti minulé této periody umělecké gewilo se obzwláštně w stkwostných odě-wech, drahými perlami a neobyčejnými kameny okrášlených. W tomto slohu byl všemožnau nádhernostj obzwláštně wy-strogen obraz Spasitele a apoštolů. Totěž platj o sw. křížj, kterýžto se stkwěl ozdobau neywětšj. Geniální umělectwj

tehdegšjho času progewowalo se obzwláštně w pracech mo-
saických, z nichž také překrásná práce takowá hlawnj
oblauk welké lodj krášlila a za časů Leona Welikého r. 440.
na autraty Placidie, sestry cjsaře Arkadia a Honoria, zhoto-
wena byla. Předstawowalo to Spasitele se 24 starsjmi ze
zgewenj sw. Jana, a welké ceny se mu přičjtá. Kaple
w krjžowé cestě ozdobena gest wýbornými druhy mramoru,
a za zwláštnj okrasu má welmi ctěný krueifix, gehožto řezba
počjtá se za mistrowskau práci Petra *Cavaliniho*. Kaple
Šwátosti, wystawená od *Lan franca*, obsahuje w sobě ně-
kolik wzácných maleb na omjtce (*al fresco*) Troje dwěře
tam byly ze staré slité rudy, plocho řezbau ozdobené, z nichž
to gedny welké w 13. stoletj w Konstantinopoli na autraty
řjmského konsula Pantaleona Kasteliho zhotoweny byly. Byly
22 dlanj a 10 uncj vysoké, 15 dlanj a 8 uncj široké, a 2 malé
řjmské unce tlusté, wnitř dřewem vyplněné.* Welmi krásný
pohled poskytowaly starokřesťanské hrobky na stěnách chrámo-
wých, na nichžto obyčegný nápis prwnj a poslednj řecké pjsmeny
α. ω. widěti bylo; chwalitebný to obyčeg, čjmž člowěk žiwota
prwnj i poslednj na Boha wzťahował. Také na oněch starokře-
sťanských hrobkách widěti gest zde wyobrazenj Beránka, tam
palm, hiacintů, lilij a giných kwětin; gsau to symbolická zna-
menj čistoty a wjry, a welmi často poukazugj na poměry
w Pánu tam odpocjwagjcjch. W pěti lodjch podlahy bylo
wše naplněno starožitnými památnjky a nápisy, kteréž ob-
zwláštnj prostotu a skromnost prozrazugj. K porozuměnj
nápisů těchto bylo by staropisectwj zapotřebj. Patrně pozoro-
wati gest stažené pjsmo, w starých latinských listinách, pod
gménem *notae tironicae* známých. Obyčegně gsau na náhrobejcjch
pauze křestnj gména w Pánu zesnulých zaznamenána, gešto
až do desátého stoletj pauze křestnj gména w obyčegi byly;
až lidská chtiwest po wyznačenj nádherněgi w mnohonásob-
nosti wystaupla, a giž w 12. a 13. stoletj křesťanským
gménům křestnjm i rodinná gména se přidáwala; obyčeg
tento byl wšak od křesťanů dluho geště eo pohanský za-
wrhowán. Část těchto hrobnjch kamenů na podlaze wzatá
gest ze hřbitowa giž gmenowané panj Luciny, gakž na
jednom kamenu za welkým oltářem čjsti bylo: *Coemeterium
Lucinae hic est, in quo ipsa multorum sanctorum martyrum
corpora sepelivit*. Zaslaužilý benediktin Cornelius Magarini
nápisy starých pomnjků sebral a popsal.

Zanjcenj křesťanské, ohledem na uměnj, dosáhlo wšak ney-
wššjho stupně w djle, kteréž gest neyznamenitěgšj okrasau
swatyně; gest to tak zwané *Confession*, což tolik wyzname-

* Kus gich přeštasťný w skladě swém držj, winto, redaktor.

náwá, gako wyznáwánj nebo swědectwj; a půwodně hrobům mučedlnjků přidělowáno bylo. *Confession* nazýwala se w starých kostelch řjmských podzemnj kaple pod welkým oltářem, gakož i schránka s reliquiemj, w nichžto uloženy byly ostatky Swatých, od kterýchž kostel gměno měl. Zewrubnějšj oceněnj uměleckých wýtworů těchto z 13. stoletj uweđe se pozděgi při wypočítáwánj z ohně zachráněných věcj. Gak mocně a důstogně se tam weškerá stkwostnost rozwjgela, dokazuje giž Konstantin Weliký, kterýžto konfessj baldachinem ozdobil, genž z čistého zlata byl, a na němž 150 liber těžký krjž z tohotěž kowu zpočjwal. Nápotomnj papežowé mjsto toto wždy nowě okrášlowali zlatem a drahými kameny. Karel Weliký, dle gegich přjkladu se řjďe, darowal konfessj stříbrný, 500 lib. těžký oltář, a z takowěhotěž kowu wázy pamětihodné welikosti. R. 795. dal Leo III. ze zlata zhotowiti sochy, Krista P. a apoštoly předstawugcj. Leo IV. přidal k tomu, r. 847. množstwj wzácnostj, 4 slaupy stříbrné 946 liber těžké. Na wzdor drancowánj barbarských národů a strašliwých přjrodnjch udalostj, darů, konfessionjmu oltári darowaných, přeđe až do 13. stolotj neubýwalo.

Kostel požíwal takowé cti, že sám Alarich, král Gothů rozkázal, aby se žádnému ani tjm neymenšjm neublížilo, kdož stjhán do kostela toho autočisté wezme; a wůbec aby žádný se neopowázil swatyně této zneuctiti. W gednom slaupu oblauku, přjmo přes kostel se pnaucjho gest od Leona III. dané nařjzenj wryto, w němžto přjsně se zakazuje swatyni tuto olaupiti; při čemž i tresty pro takowé přestupnjky udává. Swatý Jan Zlatoústý popsal zlatau wýmluwnostj tuto *Confessj*. W oněch dlahých mezislaupjch a krjžowých cestách zawznjwalot gindy učenj maudrých mužů, kterýž co důkladnj bohoslowci buďto papežský neb biskupský auřad w kostele tomto zastáwali. Náboženstwj zkwjtalo tam w tolikerých swatých učených a u welikém množstwj nábožných prawowěřjch. Dáwno giž zašlá pokolenj slýchala tam prawdy spásy, na wjru obrácenj židé a pohané prozpěwowali tam chwalozpěwy, a sborowé pautnjků ze wšech koncín swěta w nábožnosti se tam na kolena wrhali.

Giž tedy i z ohledu na to, co tam bylo, zůstane kostel ten pamětihodným hlasem z časů minulých, a swědectwjm slawné pečliwosti wládců a papežů pro čest a sláwu Neywvyššjho. Neboť činnost ducha a hogné dary obgjmaj swatyni, genž na niť prawdy wisj. Pokolenj gdauce mjmo chrám tento mohla radostj k chwałe přizwukowati, anaž twůrcům takowých pomnjků přináležela.

(Dokončenj budaucně)

THEOLOGICKÁ FAKULTA

w Praze.

HITHA CHRISOSTOM JOSEF, kapitulár kanonie premonstratské na Strahowě.
MARAN JAN KÜTTEL, kněz ejrk., c. k. prof. bibl. studium a východních řeč.
HRABAL BEDŘICH, kněz ejrk., zástupce c. k. prof. pastorálky.
KOWARJK JOSEF, kněz ejrk. a duchovní adm. ve všeob. nemocnici.

Byli roku 1842 na doktorát bohoslovij promovováni.

Powýšenj.

Čeho cjs. král. Majestátnost ráčila nevyšším rozhodnutím od 18. Března b. r. roku wysoce důstojného pana **Josefa Wogt. Lindaura**, kanovníka kazatelů na Hradě Pražském a kněžecjho arcibiskupského konsistorijnho radu za skutečného guberniálního radu ustanowiti; kterýž již 26. Zářj lon. roku k guberniálnímu duchownjmu referátu powolaň byl.

Dne 30. Března b. r. byl na uprázdňené *opatskýj a woládu kanonie Prémonstrátu w Teplé* slawně wywolen: Důstojný Pán, pan **Marian Josef Heintl**, kapitulár Teplský, přiwě učitel náboženstw na gymnasiu Plzeňském, potom ce farář pracugjej na winici Páně, potom přewor konventu, posléze dozorce statku Krukanického blíž Plzně; narozen w Loktě dne 26. Ledna 1785; slawně sliby složil dne 18. Zářj 1808, a na kněžstwo wyswěcen 6. Srpna 1809. — Cjrkewnj obřad k tomuto slawnému wolenj od 90 wolenců zawedl neydůstojnějšj swětjej pan biskup Pražský, Dct. *František Wilém Tippmann*, sprowázen od w. sl. pana prof. cjrkewnjho práwa dkt. *Josefa Helferta* a od konsistorijnho tagemnjka pana *Jana Kodawra*. — Potwrzenj prelátské hodnosti giněnem cjs. král. zemského řjzenj učinjli wysoce urozenj pan **Karel Ambrosi**, a wysoko důstojný pan **Josef Lindauer**, c. k. guberniální radowě, u přistáňj guber. předsídlájnho tagemnjka p. *Antonjna Halbhübra*.

Nowězwoleného pana opata a preláta, zprowázeného od wysoce důstojných pánů prelátů králowstw Českého, pana *Jaroljna Zeidlera*, opata přémonstrátské kanonie na Strahowě a pana *Jakuba Deera*, generála a welmistra rytjřského řádu križownjku s červenau hvězdau w Praze, — ráčil **Neydůstojnějšj Knjže Pán, pan Aloys Josef, z Swobodných Pánů Šrenků z Notzingu a Egmatingu, Arcibiskup Pražský, Knjže a Primas Králowstw Českého a Kanelýř University Pražské**, pp. tt. přísluhowan od wysoce důstojných kanownjku wždy wěrné kapitoly na hradě Pražském, pana *Josefa Wernera*, arcijahna, *Petra Kregčjho* a *Františka Dittricha*, kanownjku kazatelů, a důstojného pana *Wogtěcha Hrona*, arcibiskupského tagemnjka a prwnjho ceremonáře, 2. Dubna, gakožto tu neděli powolenj, slawně požehnati, a potwrditi.

Gak se sgednotily hlasy w Geho wywolenj: tak se sgednocugj s nimi také hlasy weškerého swětského duchowenstwa, všech ctitelů církevního pořádku a obřadu, a gisté také všech do Marianských láznj přicházegjećch hostj; s wřelým přáním, aby opatské wedení nowého pana předla bylo gspné, prospěšné a slawné gak duchowým reholijním synům, tak také wně, ejrkwi, vlasti a všem, na kterých se ludo wzwahowati aučinkowanj geha; aby w zásluhách reholijní a stopků k pozeňnanj a k odplátě před uwyžgjećm akem prozreteckosti Božské sobě nashromáždel mnohých; a seznawal, že sám se stal miláčkem Božjm, a takových sobě pěstowal reholijních bratřj swých, a gměno Geho stálo někdy weleslawně w řadě Opatů Teplských!

A u m ě t i.

Prozřeteladnost Božj dopustila, že dne 14. Března, 1881. po krátké nemoci mrtwicej klesl wysoce důstogný pan *Franz tišek Xav. Dřevěný*, kandidát doktorátu bohoslowního, kapitulární kanownjk starožitné král. kollegiální kapitoly a SS. Petra a Pawla na Wyšehradě, blíž Prahy, a administrátor statků tétež kapitoly, ředitel ústawu pro chudé w okršíku sv. Apollináře na Nowém Městě Pražském a spoludá gedenoty na podporowanj a zwelebenj kostelnj hudby. Pomeřen gest bý wysoce důstogné kněžcei arcibiskupské konsistorie Pražské církewnjm přijmluwám welectihodného duchowenstwa.

Ž á d o s t.

Dědictwj Swatojanské zve k podánj něgokého přjhodného spisu, kterýžby slaužil na odplatu hodym dítkem školnjm. Poslawzenj takowé by slusně wyžženo bylo.

R a d a.

Kdožby tak, zwany *Generální kathedr* všech dieceí králowstwj Českého mji žádal, přihlásj se, každokráte gñ w přesjei Bignu, aby se potřebných wýřisků z ostatních dieceí predkem obstaralo. Cena geha gest 1 zl. 12 kr. wstř.

Sěmenarj králowraděckému patřj zřamenj A. B. S. J.

Pisnj Swatojanských na oktáv Swatojanské slawnosti se w arcib. konsistorijnj kancelári, po 3 kr. w čy k libenti k dostan.

Redakce.

Prawidla

Dědictwj swatého Jana Nepomuckého.

Antonjn Hanikýř, rodem z Prahy, 21. řjna, r. 1753, ex-Jesuita a pension. zám. kapl. Čimerský, buděg. diéc., umjnil sobě, w čase stoleté památky za Swatého wyhlášenj sw. Jana Nepomuckého, w roce 1829, na památku té prwnj stoleté slawnosti, založiti ústaw, gjmžby dobré, vzdělawatelné knihy w gazyku českém, giž wázané, w ceně neylacinějšj prodávány byly. Požádal knížecj arcibiskupské konsistoře Pražské, by ústaw ten we swé wedenj přigala; k čemuž, gakožto základem, 1000 zl. na str. přiložil; a sobě wyžádal, aby ústaw ten gméno **Dědictwj sw. Jana Nepomuckého** nesl, a k němuž weškeré obecenstwo w spoluúdstwj pozwáno bylo. Tuto žádost geho w. d. konsistoř 9. list. 1831. vyplnila; Geho Majestát Cjsař a král František I. dne 26. řjna 1833. prawidla geho potwrdil; a ústaw ten s rokem 1835 w žiwot a účinkowánj swé wstaupil. (Zemřel **Zakladatel** náš w Táboře, 15. března 1833, 80 l. stár.) —

Prawidla ústawu toho gsau následugj:

Přjstup spoluaudů.

1. Spoluaudem státi se může každý, buď ustanoweným peněžitým přjspěwkem: anebo podánjm pjsemnjch pracj, kteréž k podotčenému účelu směřugj, a ohledně wnitřnj ceny swé od w. d. arcib. konsistoře k wydánj za hodné uznáwj budau. — Peněžité přjspěwky i pjsemné práce w konsistornjm kanceláři se přigjmaj.

2. Kdokoliw k témuž ústawu 100 zl. na str. přjspěge, považován bude za spoluzakladatele.

3. Kdo (gednau na wždycky) podá: 40 zl. na str., gest téhož ústawu spoluaudem I. třjdy. — S 20 zl. spoluaudem II. — a s 10 zl. spoluudem III. třjdy. Menšj přjspěwek přigme se wděčně za dobrodinj.

4. Řehole, celé vikariáty, osady, školy, rodiny wstupugj dwog-násobným přjspěwkem do nadřečených třjd. Když se ale u. p. manžel s manželkau, neb bratr se sestrau w geden základ spogj: tu se knihy gen až do zemřenj přednjho wydáwagi. — Aby pak zemřenj spoluauda ústawu k známosti přišlo: žádagi se duchownj pastýřowé, úmrťj redakcej skrze důstogné vikariátňj úřady ročně k wědomosti dáti; — gak i také powýšenj každého duchownjho spoluauda, aneb přestělowánj geho na ginau štaoj, třebať i přjmo postau ústawu oznámiti.

5. Doplněnjm základu, we wyššj třjdu každému přjstaupiti wolno; up. k prwnjm 10 zl. druhých 10 zaslati, a tak se spoluaudem II. třjdy státi. — Aby ale kdo swé spoluúdstwj ginému postaupil: pro mnohé obtjžnosti ústawu přjgmauti nelze. — Každý ale přjstupugcej památug „gméno a mjsto obydľj w gazyku českém postawiti, a spolu swůg vikariát poznamenati.

6. Kdo w poslednj pořádnosti swé odkáže **Dědictwj** wjce než 100 zl. na str.: považován bude za **spoluzakladatele**; za **gakéhož u hrobu swatého Jana Nepomuckého zvláštnj mše swatá za mrtvé obětována bude**. — Stáwá se nadto i aučastným dobrodinj Šu 9ho.

7. Spisowatelé, kteréž swé práce témuž ústawu obětugj, gelikož po áležitém oceněnj k tisku ustanoweny budau, dobýwagi sobě, dle obšjrnosti,

důležitosti a gádrnosti spisů swých, právo spoluaudů buď I., buď II., buď III. třídy; což w. d. konsistoř rozhodne. Podánjm wjce důkladných pracj wystaupj spisowatel do wyššj třídy.

8. Kdož témuž ústawu zdrařilé přeloženj přjhadně knihy podá, stane se spoluaudem III. třídy; — opětowaným podánjm postaupj wyše.

9. Dle poslednj wůle zakladatelowy žádaj se duchownj spoluaudowé, aby mezi oktávem sw. Jana Nepomuckého, za neywyššj Cjsařskau rodinu, gakož i za žiwé a za mrtwé spoluůdy dle pohodlnosti mši swatau slaužili. — **Cjm tedy každý spoluaud za žiwa i po smrti, každoročně, pro swé duše spasenj tolika set neyswětěgých obětj měj swatých účastným se stává: kolika set duchownjch mezi spoluaudy se nacházj.** — Neopomin ale žádný, při této pobožnosti na samého zakladatele wraucně pamětliw býti: tak gakož i swětšj p. spoluaudowé w tom témdni na zakladatele a spoluaudy modlitbau pamatowati.

Wýhody spoluaudů.

10. Každé knihy, týmž ústawem a w tomž roce wydané, obdržj : a) Spoluzakladatel 4 wýtisky; b) Spoluaud I. třídy 3 wýt.; c) Spoluaud II. třídy 2 wýt. a d) Spoluaud III. třídy 1 wýtisk. A to tak bez připlácejn po celé žiwobyťj. — Pozorowati ale slušaj, že každý přistupgicj spoluaud gen těch kněh očekáwati může, kteréž od času geho přistaupenj tiskem wydány byly. — Stogj ale swatau powinnostj každému spoluaudu, kněh nákladem Dědictwj Swatojanského wydaných co možná rozširowati, a giných k tomu nabjzeti; neb ústaw ten gediné proto zaweden gest, a knihy gediné proto se gim wydáwaj, aby rozsěrené lid wzdělávaly.

11. Spisowatelé, gichž půwodnj práce nákladem ústawu wydány budau, obdržj z téhož wydánj 24 wýtisků; překladatelowé, gelikož překlad gegich se přigal a na swětlo wyšel, obdržj 12 wýtisků darem. Opětowanau zásluhau i za spoluzakladatele gmenowáni býti mehau.

Rozesjlánj wýtisků.

12. Knihy se giž wydáwaj wázané. — Na prwnjm ljistku přitistěno býwá znamenj téhož ústawu, gakož i krámská cena; kteráž gest wždy neylaciněgšj, a přes kterauž se w žádném kněhkupectwj wjce platiti nemá.

13. Páni spoluaudowé obdržj tištěný ljstek, na němž se pokaždě odebrané wýtisky odepšj.

14. Tyto wýtisky se wydáwaj w kanceláři kněžcej arcibiskupské konsistoře. — Wně, w arcidiécesj, ge spoluaudowé obdržj skrze arcibiskupské wikariátjnj úřady. Kterýž pořádek i w ostatnjch biskupských diécesjch zaweden gest. — Gestli by ale celé okresy neb gednotliwj sběratelowé od swé w. d. konsistoře wzdáljeni, knihy ty zrowna z Prahy pohodlněgi přigjmali: ať o to u arcibiskupské konsistoře pjsemně požádaj, a kdož by gich přigjmati měl, aneb kam by se gim dodáwati měli, gmenowitě wykážj.

15. Každá konsistornj expedicj, kteráž se témuž rozesjlánj podwolila, každé kněhkupectwj, tak i každý bezpečný sbjratel odběratelů obdržj na 10 wýt. d w a zdarma.

16. Poznamenánj nowě přistaupiwájch spoluaudů k **Časopisu pro katolické duchowenstwo** se připogj; kterýž se u konsistoře každoročně we 4. swazcích za 2 zl. we str. wydává; a w kterémž se o wšech udawájch přjpadnostech Dědictwj Swatojanského dočjsti lze gest.

K Dědictw w roce 1842 za Spoluandy přistaupili:

P. T. P. a p.

**Wáclaw Veith, pán na Koljné a Mla-
zowě, doplněnjm Zakladatelstw . . .**

František Hawránek, přjdawkem 40 zl. k 10ti prwnjm

Josef Kopecký, kaplan w Bojanowě, králohrad. diécasj

Felix Wachter, kněhkupec w Trnawě, w Uhrjch . .

Josef Halla, kupec, přjed. saudu penězoměnictw w Praze

Jan Nepomuk Mikoláš, fabrikant w Praze . . . . .

Josef Schöpke, kupec w Praze . . . . .

Ambrož Klenc, přewor Augustiniánský w Praze . . .

Králohradecká seminárnj knihowna . . . . .

Tom. Burian, c. k. nadpor. a prof. w Wjd. Now. Městě

Antonjn Maucha, kaplan w Rožďalowicjch, litom. diéc.

Antonjn Gřiček, práwnj w Blowicjch, buděgow. diéc.

František Hihljk, kaplan w Satce, králohrad. diécasj

Wogt. Lička, arcib. notář, far. w Pcherach w arcidiéc.

Škola Illaupětinská, w arcidiécasj, d. far. Richtrem .

Josef Kolenatý, maltes, a farář u Karmelitánů w Praze

Škola Dobřichowická, vikariátu beraun., w arcidiécasj

Obec Blašowická, fary Twaružny, dek. Slawkow. brň. d.

Josef Dwořák, saused z Jiřikowic, Modřic. dek. brň. diéc.

Joseph Dudych, alumn. II. roku, králohrad. diécasj . .

Jan Hunger, kaplan w Manetině, w arcidiécasj . . .

Škola Zbraslawská, w arcid., knížetem Bedř. z Öttingu

Škola Smečenská, slánského vikariátu, w arcidiécasj .

Škola Kačerowská, fary Plan, panstw Plaz, w arcidiéc.

Antonjn Altmann, kněz cjrkwnej, w arcidiécasj . . .

Škola Klecanská, Pražského vikariátu, w arcidiécasj

František Wogta, kaplan w Hluboké, w arcidiécasj . .

Wogt. Kautsky, měšťan w Austi, w králohrad. diéc. . .

Kaspar Lička, farář w Kladně, w arcidiécasj . . . .

Karel Bergner, psaltista u sw. Wjta w Praze . . . .

Paulin Klimes, kněz kapucjnského řádu w Praze . . .

František Uchytíl, kaplan w Ledči, králohrad. diécasj

Ondřeg Haase, magitel kněhtiskárny w Praze . . .

Alfons Wocel, kněz kapucjnského řádu w Praze . . .

Jan Sedlak, kaplan w Krumlowě, buděgow. diécasj . .

Kaplanská knihowna w Krumlowě, buděgow. diécasj .

Wáclaw Naisar, mistr saukenický w Třesti, brň. diéc.

Mateg Jon, mistr saukenický w Třesti, brňen. diécasj

Škola města Polny, králohr. diéc. Praž. kanow. W. Peřinaw

Joseph Kuhn, staršj kaplan w Polně, králohrad. diéc.

Jan Kocj, kregčowský mistr w Ewančicjch, brň. diéc.

Jan Dießel, kaplan w Dýšinc, w arcidiécasj . . . . .

Jan Cermák, lokal. duch. na Hrubé Skále, w lit. diécasj

Wáclaw Šteoboda, mistr saukenický a měšťan w Praze

František Spatný, úřednj aktuar w Přecjné, bud. diéc. .

Jan Špaček, farář w Sewetině, buděg. diécasj . . . .

Jan Sederle, administr. fary Pořičanské, w arcidiécasj

zlatý	třjdy	wýtisk

50 Zkl. 4

40 I .

10 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

20 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

20 III 1

10 III 1

20 III 1

20 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

20 III 1

20 III 1

20 III 1

10 III 1

20 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

20 II 2

10 III 1

10 III 1

20 III 1

10 III 1

10 III 1

20 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

10 III 1

P. T. P. a p.

	zlatý	trjdy	wýtisk
<i>Škola Kočinská</i> , fl. od Kralowic. fary, w arcidiécesj .	20	III	1
<i>Jan Kulda</i> , mistr kožešn. w Ewaněicjch, brněn. diéc.	10	III	1
<i>Dominik Elgart</i> , kooperátor w Brknici, w brněns. diéc.	10	III	1
<i>Wácl. Prudič</i> , kapl. w Wysok. Megtě, w králohrad. diéc.	10	III	1
<i>Karel Kratochvíle</i> , farár w Malsicjch, bud. diéc. . .	10	III	1
<i>Josef Rokos</i> , kaplan w Malsicjch, buděg. diéc. . .	10	III	1
<i>Škola Mšecká</i> , horliw. tam. kapl. Fr. Hampeysem, w arcid.	20	III	1
<i>Frant. Hons</i> , kaplan w Oslowanech, w brněnské diéc.	10	III	1
<i>Frant. Chwalcowský</i> , mlynář w Oslowanech, w brn. d.	10	III	1
<i>Ustav Slovenskj</i> w Prespurku, <i>Mat. Tučko</i> , far. <i>Nitra Ivan</i>	20	III	1
<i>Bohuslawa Ragska</i> , slečna w Praze	10	III	1
<i>Josef Divoš</i> , kaplan w Petrowicjch, buděgow. diéc. .	10	III	1
<i>August. Kramel</i> , kaplan w Kydlině, buděgow. diéc. .	10	III	1
<i>Frant. Taupaljk</i> , měšťan a knihař w Sušicjch, bud. d.	10	III	1
<i>Swatopluk Prest</i> , dokt. a prof. lečitelstw na Univ. Pražské	10	III	1
<i>August Akcent</i> , far. w Strunkowicjch, buděgow. diéc.	20	II	2
<i>Jos. Kratochvíl</i> , mistr kregč. w Batelowě, brn. diéc. p. rod.	20	III	1
<i>Wácl. Němec</i> , s <i>Lowětina</i> , lok. Rušenow. brn. diéc. p. rod.	20	III	1
<i>Matěg Němec</i> , s <i>Lowětina</i> , lok. Rušenow. brn. diéc. p. rod.	20	III	1
<i>Antonjn Rešábek</i> , saused w Batelowě, brněns. diéc. .	10	III	1
<i>Antonjn Prokeš</i> , lokálnj w Woharjch, w arcidiécesj .	10	III	1
<i>Ignac Smolka</i> , farár w Kydlině, buděgow. diéc. . . .	10	III	1
<i>Spolusakladatelů</i> doplněnjm	1		
<i>Aud I. trjdy</i> , doplněnjm.	1		
<i>Audů II. trjdy</i>	2		
<i>Společnjch audů III. trjdy</i> , s dwognásobnjm přjspěwkem	16		
<i>Gednotliwých audů III. trjdy</i> pro osobu swau	49		
<i>Duchownjch přistaupilo</i>	33		
<i>Swětských přistaupilo</i>	34		
<i>Letošnjch spoluaudů</i> , wšech	67		
<i>Peněš Dědictwěj Swatojanskému w tom roce podanjch zl.</i>	940		
<i>Wýtisků trogjjch kněh gim dodanjch</i>	73	po trech	219
Počjtá se od založenj r. 1835, wšech spoluaudů wesměš .	730		

Spisowatelowé pp. tt. a gich pagednánj,
kterými k Časopisu tomuto w roce 1842 laskawě a ne-
zištně přispjwali; za které wzácné podporowánj redakcej
Gim tuto wděčnost swau weřejně gewj.

W P r a z e .

Bezděka Frant. kněz ejrkewnj,
Daucha Frant. kněz ejrkewnj.
Dichtl Herrm. spiritual u sw. Giřj,
Hunka Wácl. knihownjk nár. Mus.,
Hauránek Frant. křižownjk, kap. u s. Petra,
Hora Antonjn, kaplan w Teyně,
Krbec Jan, rektor u sw. Giřj,
Milde August. kanownjk z Draždan,
Nádherny Kajet. direktor gub. archiwu,
Pešina Wácl. kan. u s. Wjta, redaktor.

" "

Rauch Josef, přelát, šolastik.,
Simenec Frant. kap. u s. Apollináře,
Tomek Mikul. kan. kant. u s. Wjta,
Tupý J. Bolesl. kapit. na Strahowě,
Wiesner Ant. kaplan w káznici,
Wolýpka Jos. adm. u Milosrd. Sest.,

" "

Negmenowany "

W A r c i d i e c e s j P r a ž s k é .

Burka Ant. lokálnj na Těšně,
Hochmann Jos. kaplan w Raudnici,
Jabulka Frant. lokálnj w Konogedech,
Jirajk, Jan Val. farář a notář w Minicjch,
Keil Ant. adm. na Kosowě Hoře,

Labler Vinc. děkan w Berauně,
Landa Jos. kněz ejrk. na Smečně +

" "

Macan Jak. farář w Slabci,

" "

Ondrák Prok. katecheta w Příbrami,
Picek Wác. wrchnj w Liblíně,

" "

Pohan Wác. děk., arcib. not. w Poříči,

" "

" "

Zalmů swatých rozebránj.
Odpustěnj. Báseň ginotagitelná.
Recensj: Die h. Priesterweihe.
Radostné wzkrjšenj Páně. Pjeseň.
Recensj: Bibliotheca patristica.
Wědělali starobyl. o Kristu? Swěd. kacjř.
Staw zálež. ejrkewnjch w Špaňheljch.
Popsánj chrámu Páně s. Pawla w Řjmě.
Poznamenánj přistaupenj do katol. ejrk.
Cesta po Řjsi, w roce 1841.
Powahy ejrkewnjhho lidu po Řjsi.
Literatura česká.
Oznámenj.
Oratio in Cœna Domini, 1842.
Překlady.
Oratio inauguralis in Rectorem Univ.
Chrást sw. Wjta w Praze. Báseň.
Na dorozuměnou o Tomáši Kempensk.
O snášenliwosti w náboženstwj.
Slušjli wáhati proti obłudě swěta tohoto.
Jesuité.
Recensj: Üb. d. gegenw. Zust. d. böhm. Lit.
O titulech kněžských.

Úmrtj Wácl. Moce, vikáře w Bezdědic.
O potřebnosti duchownjho zpěwu.
Rec.: Wallfahrtsort Heiligberg in Böhm.
Slawnost w Liboci.
Rec.: Histor. Ehrentempel d. Gesell. Jesu.
Návštěwa hospod od duchownjch.
Reč pohřebnj nad W. Mocem, děk. w Bez.
Vatikanský chrám Páně.
Syxtinská kaple w Řjmě.
Swato-Pawelská kaple w Řjmě.
Obraz kleslého svěcenj dnů swátečnjch.
Swatebnjků takow. mnoholi nalezneme?
Láska k Bohu; (pogednánj dogmatické.)
Sestero básnj. (duchownjch).
Chrást sw. Wjta w Praze, w dálj.
Slowenský básnj.
Recensj: Dwadcatero psanj.
Usporádánj farnj listowny.
Examen sponsorum.
Rada strany smjšeného manžel.

Spachta Dem.
Sindelář Arn.
Woborník Sew.

farář w Kolči,
kapitulár Tepl. w Planí,
bakalář lok. w Křečowě,

O smjéných manželstwjch.
Obraz prawého pastýře a praw. owčiček.
O čtenj swatých Otců.

W Litoměřické diécesj.

Dobicer Jos.

kaplan w Sutoni,

Služby kněžské, básně.
Podrobnosti z Orientu.
Statistika cirkewnj.
Propaganda.
Jan Hus a staupecni geho.
Francouzské missionárstwj katolické.
Studium klassikůw cirk. — S. Cypriana.
Prawidla liter. kůru w Lúně nad Ohři.
Rozlčné zpráwy z Francouz.
O hudbě kostelnj.

Hanel Jos.

kněz cirkewnj,

Rehák Ant.

adm. w káznici w Litoměř.,

Krista P. maudrost w swátostech wúbec.

Wětešník Frant.

děkan w Sobotce,

Winarický Kar.

farář na Kowani,

Zuman Wog.

vikář w Chorůšiejch,

Noc o nowém roce. Pomjś. manželstwj.
Jubileum Excel. Patryar. L. Pyrkera.
Kněžj ku podobenstwj Páně.

W Králové-Hradecké diécesj.

Háček Ant.

lokalista w Retowě,

"

"

"

Heck Frant.

privátnj w Wamberce,

Körner Jos.

farář w Lužci,

Petera Frant.

farář w Nowé Wsi,

Rozělapil Jos.

kapl. w Dobrušce,

Stárek Jan N.

prof. moralky w Hradci,

"

Ritus benedicendi jugum jubilarium.
Rukowět kazatelská.
Sbjrka aforismů.
Kázanj při prwnj mši nowoswěc. kněze.
O modlitbě Páně.
O weřegně učtě Božj.
O počtě Swatých a obrazůw.
Wygimky z starožitnosti hebrejských.
O činěnj dob. a almuž. sw. Cypriana.
Dodatky k zprávě o kancionalech.

W Budějowické diécesj.

Fučík Wog.

farář w Blahoké,

Körner Jan N.

doht. rektor w Budějow.,

Nowáček J.

kaplan w Kamžaku,

Sláma Frant.

děkan w Bechini,

"

Nadánj k zaopatřenj chudých djwek.
Saustawa Ewang. s. Matt. a Luk.
O moei a přednosti Papežské od Lewick.
Recenzj: Populárnj Dogmatika.
Jaksch's Jahrbuch f. Schullehrer 1841.

W Brně.

Bjltý Jan.

alum w III. r. w Brně,

"

Holásek Jos.

farář w Blansku,

O gednotě katolické.
Cirkew katol. gest slaup a utwřz. prw.
O kráľowské cestě krjže swatého. Básně.

W e L w o w ě.

Joachim Frant.

auřed. při o. k. kom. auř. Zákon Božj a Mogjžjś. Básně.

Zap Karel,

auřed. při o. k. kom. auř. Chrášw. Wjta w Praze.

W a r š o w ě.

Krakowa Pawlina, redaktorka časopisu,

Socha sw. Jana Nep. w Waršowě.

Poznamenánj

wysoce ctěných Pánů, panů odběratelů Časopisu
pro katolické duchowenstwo w roce 1842.

I. W. Arcibiskupstwj Pražském.

Geho Knjžecj Milost, Neydůstognějšj, Wysoce urozený Pán, pan **Aloys Josef, Swobodný Pán Šrenk z Notzingu a Eġmatingu, Knjže, Arcibiskup Pražský**, Primas králowstwj Českého, Papežský Leġat w diecezjch Bamberské, Mjšenské a Řeženské, Ustawičný Kanceljř University Pražské a Ochrance Studij, Doktor Bohoslowj, Arcibiskupského Chrámu Páně Olomúckého Kanownjk, Spoluzakladatel Dědictwj Swato-Janského, a t. d.

Wysoce důstogný Pán, pan **František Tippmann**, Biskup Salský, Suffragan, Konsistornj Préses, Dom-Custos, Děkan Staroboleslawský, Direkt. Fakulty Theol., Spoluzakladatel Dědictwj Swatojanského, a t. d.

Wysoce důstogná, vždy wěrná kapitola a konsistor.

P. T. P. a p.

Frant. Pöllner, probošt u sw. Wjta, prw. prělát král. Česk., gym. dir.
Wácl. Wáclawjček, dokt., kap. děkan; c. k. gub. rada, rekt. univ. emer.
Jos. Werner, prělát, arcijáhen, kons. rada, rytjř wjee řádů. A.D.S.J.*
Josef Rauch, prělát, domšolastik, konsistornj rada. A.D.S.J.
Mik. Tomek, dokt., kanow. dom-cantor, kons. rada, examt. syn.
Jan Al. Renner, kanownjk senior, kons. rada, exam. synodalis.
Wácl. Pešina, kanownjk, kons. rada, *redaktor Časopisu a Dědictwj S.J.*
Josef Lindauer, kanow., c. k. duch. guber. referent, kons. rada. A.D.S.J.
Michael Willer, kanownjk, konsistornj rada.

* A. D. S. J. znamená: *Aud. Dědictwj Swato-Janského.*

Petr Kregčj, kanownjk, kons. rada, examiner synodalis.	A.D.S.J.
František Dittrich, kanownjk, konsistornj rada, exam. syn.	A.D.S.J.

Josef Helfert, doktor, prof. cjrkewnjho práwa, konsistornj rada.
 Aloys Wydra, doktor práw, zemský advokát, konsistornj rada.

Hron Wogtéch, arcibiskupský tagemnj, notár a ceremonár.	A.D.S.J.
Hrdina Wáclaw, doktor theologie, arcibiskupský ceremonár.	

Kodauer Jan, tagemnj arcibiskupské konsistoře.
 Bretschneider Karel, dokt. práw, konsist. kasjr.
 Knjžek František, registrator.
 Höniger Jaroljm, protokolista radnjho stolu.
 Kalina Jan z Jétensteynu, proz. konsist. a kasjr *Časopisu a Dědictvj.*
 Šmid Vincenc, protokolista exhibitu.
 Křištof Wogtéch, kněz cjrkewnj, zástupce protokollisty.
 Stach Wáclaw, kněz cjrkewnj, zástupce kancellisty.

Arcibiskupský seminár.

Jan Büttner, probošt u Wš. Sw., kan. w St. Bol., rekt. Sem.	A.D.S.J.
Wáclaw Sigmund, spiritual.	A.D.S.J.
Antonjn Rost, doktor filosofie, préses.	
Frant. Plaucar, doktor bohoslowj, viceprés.	
Bedřich Hrabal, doktor bohoslowj, zatimnj professor pastorálky.	
Seminářská knihowna.	A.D.S.J.

Nowosvěcený kněz.

Z Ehrenwaldu Antonjn.

Posluchačj bohoslowj w IV. roce.

Dwořák Martin.	Krisam Fraňtišek.
Habel František, litom.	Rayman Jan.
Hájek Jan.	Stránský František.

Ullmann Ludwig.

W III. roce.

Rindsmaul, hrabě Alfred.	Viktorin František.

W II. roce.

Kučera Ferdinand.	Zahálka Pawel.

Geho Excellencj, wysoce urozený Pán, pan Karel Chotek, hrabě z Chotkowa a Wognjna, Rytjř c. k. rakauského zlatého rauna, Welkokřjžnjc c. k. rakauského Leopoldowa řádu a c. ruského řádu Sw. Alexandra, a Rytjře král. Sardinského řádu sw. Maurice; cjs. král. Tagná Rada a Komornjk, Neywyššj Purkhrabj králowstwj Českého, a Président c. k. zemského řjzenj, a t. d.

Po městech Pražských.

P. T. P. a p.

Jarol. Zeidler, dokt., přelát Strahow. c. k. almužnjc, dir. fak. libom. a censor.

Ant. Lagler, farář u s. Štěp. em. tag. gener. vik., far. Praž. A.D.S.J.

Bergner Karel, psallista u sw. Wjta. A.D.S.J.

Böhm Wácl., katecheta při Malostranském Gymnasium. A.D.S.J.

Censura cjs. král., 4 wýtisky.

Daubek Frant. repräsentant měšťanů na Nowém Městě, čjs. 247.

Daubek Libor, podpřewor, farář u w. p. Augustinianů.

Duchownj u sw. Giřj.

Dufek Leander, Benediktin w Emausjch.

Franz Wáclaw, farář u sw. Wjta na hradě Pražském.

Gedlička Emilian. kapitulár a kaplan na Strahowě.

Hajek Wáclaw, kanow., administ. děkanstwj na Wišehradě. A.D.S.J.

Hanka Wácl., rytjř Wladim. řádu, bibliotékař národn. Mus. A.D.S.J.

Hauser Josef, dokt. w libomudrcstwj, emerit. farář Perucký, na Strahowě.

Hawránek Fr., křjžownjk, kapl. u sw. Petra, *korrektor styli*. A.D.S.J.

Hänsel Wiljm, kaplan u sw. Ducha. A.D.S.J.

Holec Josef, podpřewor rytjřsk. řádu křjžownjků.

Holubář Gotthard, kapitulár na Strah. a duch. správce w Nebužicjch.

Hora Antonjn, kooperátor w Teyně.

Horák Antonjn, farář u sw. Apollináře.

Hůrka Vincenc, kaplan u sw. Haštala.

Janaký Wácl., mistr bednář, w čjs. 569 na Now. Městě. A.D.S.J.

Redakcj žádá slušně pány odběratelé, by sobě nestýžili, poštou gj k wědomosti dáti, kdo by u nich w tomto ponnamenánj se gména uведен nebyl, a skrze koho Časopis dosawád obdržowali. Panj si redakcej u pošty ráda wyplatj. — Tři spolu žádá, kdyby se komu spolumawstwj Swatojanské přisaditi bylo napomnělo, také gj toho wědomj dáti, by se budaucně vyplnilo. Poslawěnj w tom bude redakcj gen welcmilě; tak gakž, i kdyby mjsto k objwánj nebylo právě wymeně. Wábec se žádá, by každý odběratel své kněžkewpectj požádal, aby gméno geho u redakcj gístě a řádně udáno bylo, což se mnoho nanedbáwá. A gména wjst a wíkariátu, gak se w češtině wolağj, nám udána budtež.

- Jungmann Jos., dokt., prefekt na Akad. Gym. ryt. Leop. řádu. A.D.S.J.
- Kafka Frant., kanovník na Vyšehradě, arcib. notář. A.D.S.J.
- Kanka Jan Nep., doktor práv, emer. rektor University. A.D.S.J.
- Klenz Ambrož, řádu sv. Augustina převor, a novicmistr. A.D.S.J.
- Koch Josef, kandidát doktorátu práv. A.D.S.J.
- Kolenaty Jos., rytířsk. maltes. řádu, far. Karmel. A.D.S.J.
- Košťalowský Jan, kapitulár a kazatel na Strahově.
- Kotačko Wácl., kněz církevní a vychovatel hluchněhluchých.
- Kovářík Jos., doktor bohosloví, administrator w všeobecné nemocnici.
- Krbec Jan, kněz. arcibiskupský notář, rektor u sv. Girj. A.D.S.J.
- Kreilhueber Josef, kaplan u sv. Wogtěcha.
- Küffer z Asmanswille Wogtěch, kaplan u sv. Gindřicha. A.D.S.J.
- Lagler Jos., kandid. bohosl., farář u sv. Ducha. A.D.S.J.
- Linda Wáclaw, farář u sv. Wáclawa.
- Lüftner František, kaplan na Smíchově. A.D.S.J.
- Maxa Jan, rytířsk. řádu křížov., kaplan u sv. Petra.
- Merhaut Petr, starší kaplan u sv. Hawla.
- Mráz Hyn., děkan u Ws. Swatých, kan. w St. Bol., admin. u Worsulinek.
- Museum národnj.
- Nádherný Kajetan, direktor listowny c. k. gubernium.
- Náhlovský Frant., prézes we wendickém Seminári.
- Nowotný Jan, farář u Neyswětěgsj Trogice.
- Oliwa Antonjn, farář u sv. Haštala, arcibiskupský notář.
- Poštau c. k. pět negmenovaných.
- Procházka Wog., čest. kanovník na Vyšeh., farář u sv. Wogtěcha.
- Rauch Athanas, p. guardian a vikarista kapucjnů.
- Redakce Listů pro polnj hospodáře.
- Říwnáč Ignác, kaplan u sv. Štěpána.
- Schreiner Karel, farář u sv. Mikuláše.
- Seidl Wácl., nákladník, domácí pán. na Mal. Str. čjs. 36. A.D.S.J.
- Simence František, kaplan u sv. Apollináře. A.D.S.J.
- Sobická Augustin, převor řádu sv. Dominjka a farář u sv. Gilj.
- Stelzig Ignác, farář u sv. Hawla.
- Stieber Daniel, kapitulár a farář na Strahově, arcib. notář. A.D.S.J.
- Strohbach Pawel, c. k. gub. rada, ředitel zem. státního úřadu. A.D.S.J.
- Swoboda Wácl., mistr sauk. w Sw.-Petrské ulici, čjs. 1135.
- Thun, hrabě Leo, ředitel ústavu na polepšení trestanců. A.D.S.J.
- Tillinger Gaudenz, p. guardian weleb. Františkánů.
- Tippmann Antonjn, koop. u Matky Boží Sněžné.
- Těsary Antonjn, rytířského řádu křížovníků, farář u sv. Petra.
- Uhl Jan Nep., Pater Provincial kapucjnů.
- Weyrauch Erw., kapit. na Strah., Opatský tagesmnik, transl. Stawů Česk.
- Weywoda František, farář we Wolsanech.
- Wiesner Antonjn, kooperátor w káznici u sv. Wáclawa. A.D.S.J.
- Woborník Stanislav, podpřevor řádu kazatelského.

Wodjlek Wácl., bakálár, rytířsk. řádu křížow. general. tagemnj.	
Woršilinský klášť, wel. Matka, Marie Vinc. Mayerowá.	A.D.S.J.
Wotýpka Jos., administrátor u dorostlých slepých.	
Tamtěž Mater Angelina, tagemnice a prokurátorka.	A.D.S.J.
Wořjsek Flavian, řehole milosrdných bratrj.	A.D.S.J.
	Wšech 122.

W Arcidiécesj.

P. T. P. a p.

W Beraunském střjdnictwj.

Wácl. Motz, vikář, k. rada, arc. not., děk. w Bezdědiech.	A.D.S.J.
Gruber Jan, prozatjm. vikář a děkan w Meytě.	
Boleška Wáclaw, duchownj správce w Strašicích.	A.D.S.J.
Bělecký Kornel., předst. Piar. res. dir. h. školy w Berauně.	A.D.S.J.
Burka Antonjn, administrator w Tětjně.	
Čjžek Daniel, farář w Cerhowicích.	A.D.S.J.
Djk Josef, kaplan w Zdicích.	A.D.S.J.
Dmych Josef, farář na Welju.	
Hamaus Jan, kooperator w Letjně.	
Hanausek Wáclaw, lokalista w Hudlicích.	
Jodl Erasm., kaplan w Žebráce.	
Kosinka Josef, kooperator u sw. Jana pod Skalau.	
Labler Vincenc, arcibiskupský notář, děkan w Berauně.	
Lagler František, kaplan w Lohowicích.	
Negedlý Wogtěch, děkan w Žebráce.	
Obráz Kašpar, děkan w Hořowicích.	
Řjb Josef, děkan u sw. Jana pod Skalau.	
Schimandl Josef, exposita w Zbirowě.	A.D.S.J.
Sydek Tomáš, exposita w Bnešicích.	
Wania Prokop, exposita w Loděnici.	
Wondřich František, administrator zám. kaplanstwj na Zbirowě.	
Worel Josef, exposita w Zdicích.	

W Brandýském střjdnictwj. A. D. S. J.

Josef Horčice, kand. theol., kanownjk w Staré Boleslawi.	A.D.S.J.
Čermák František, farář w Chlomjně.	
Demuth Wáclaw, kaplan w Staré Boleslawi.	
Hlawáček Josef, vikárnj tagemnj, farář we Winoři.	A.D.S.J.
Hora František, farář w Hlawnukostelnjm.	A.D.S.J.
Macán František, děkan w Čelakowicích.	
Melcher František, kaplan w Brandeyse.	
Pipota Antonjn, kaplan we Winoři.	
Schmid Mikuláš, admin. děkanstwj w Staré Boleslawi.	A.D.S.J.
Steiger Josef, děkan w Benátkách.	
Střjdnj knihowna.	

W Budyńském střjdnictwji. A. D. S. J.

Petr Geřábek, vikář, konsistornj rada, děkan we Wepřku.
 Artner Dom., kapitulár Strah., em. přew., w Radonicjch farář.
 Brožowský Petr, farář w Chrájné.
 Cagl Antonjn, farář w Lužci.
 Daneš František, administrátor fary Parucké.
 Doležal Emanuel, kaplan w Račinowši.
 Fährndrich Tadiáš, farář w Wlnowši.
 Fiala Josef, farář w Račinowši.
 Hochmann Josef, kaplan w Raudnici.
 Khysky Josef, kaplan w Welwarjch.
 Merklas Josef, arcibiskupský notář, farář w Hojňně.
 Müller František, farnj administrátor w Liboteynici.
 Peer Josef, farář we Wranem.
 Peer Manswet, farář w Kmetnowši.
 Petrjk Emerich, kapitulár Strahowský, inspektor w Pátku.
 Pták Josef, administrátor w Pannenské Teynici.
 Rennert Wáclaw, kaplan w Budyni. A.D.S.J.
 Šediwý Sebastian, kaplan we Wraném.
 Slanina František, farář w Citowě.
 Srb Matěg, duchownj správce na Klobukách. A.D.S.J.
 Straka Wáclaw, farář w Charwátci.
 Sýkora Josef, farář w Zlonicjch.
 Walsa Wáclaw, farář w Černausku.
 Waněk Wáclaw, děkan we Welwarjch.
 Střjdnj knihowna.

W Bystřickém střjdnictwji.

Wawř. Schauff, vik. kons. r., arc. not., děkan w Wrcholtowicjch. A.D.S.J.
 Bastl Matěg, mjestnj duchownj správce w Radošowicjch. A.D.S.J.
 Beber Martin, kaplan w Zdislawicjch.
 Brádek František, mjestnj duchownj správce we Stěbuzowši.
 Cibulka Josef, knihownjk vikariátu, děkan w Diwišowě.
 Cjsař Josef, farář w Bystřici.
 Časlawský Jg., arc. notář, vikar. tagemnj, děkan w Benešowě.
 Fürst Wáclaw, mjestnj duchownj správce w Auběnicjch.
 Hanikýř Josef, farář w Kondratci. *Spolutakladatel Dědictwji S.J.*
 Hlawáč Jan, vikárnj tagemnj a farář w Postupicjch. †
 Kolář Jakub, exposita Loretský, kaplan we Wlašjmi.
 Konečný Josef, farář w Chotěšanech.
 Krodl Leop., benediktin Emauz., duch. správce w Třebešicjch.
 Materna Jan, kooperator w Štěpánowě. A.D.S.J.
 Meder Augustin, farář na Okrauhlici. A.D.S.J.

Pohan Wácl., buděg. biskupský notář, děkan w Poříčj.	A.D.S.J.
Rádlo František, zatimnj zámecký kaplan w Gemništi.	
Řjdký Jan, farář w Teynici.	A.D.S.J.
Sika Jan, kooperátor w Wrcholtowicjch.	
Stibie Josef, farář w Šlapanowě.	
Strnad Josef, zatimnj administ. lokalie w Popowicjch.	
Šak Josef, zatimnj kaplan w Lauňowicjch.	A.D.S.J.
Tichý Josef, mjestnj duchownj správce w Wáclawicjch.	
Wánia František, kooperátor w Bystřici.	
Weselý František, děkan w Naděeradci.	
Wiljmek Jan, farář w Štěpánowě.	
Wlasák Antonjn, kaplan we Wlašjmi.	
Wolf František, farář w Jankowě.	

W Chebském střjdnictwji.

Hofmann Jos., ryt. řádu kříž., kazatel we Františk. láznjch.

W Českobrodském střjdnictwji.

Jan Morawec, arcib. vikář, kons. rada, děk. w Čern. Kostelci.	
Bradáč Vincenc, kaplan w Břistwi.	
Hubinek Josef, kaplan w Kaurjmě.	
Hübeš Tobiáš, farář w Lstiboři.	
Jabulka František, duchownj správce w Konogedech.	
Mazánek Josef, farář we Witicjch.	
Morawec František, kaplan w Slušticjch.	
Šederle Jan, farář w Poříčanech.	A.D.S.J.
Wunderling Jan, děkan w Kaurjmě.	
Wokaun Wáclaw, kaplan w Dukladech.	
Střjdnj knihowna.	

W Sokolowském střjdnictwji. (Falkenau.)

Auer Jáchim, zámecký kaplan, kustos kabinetu w Kunžwartě.

W Borském střjdnictwji. (Hayde.)

Frey Pawel, kapitulár Teplský, inspektor Mariánských láznj.

W Koljnském střjdnictwji. A. D. S. J.

Josef Balatý, čest. kan. w St. Bol., vikář a děk. w Swogšicjch.	
Ausobský Célest., kazatel řádu sw. Frant. w Zásmukách.	A.D.S.J.
Breisl Josef, kněz cjr., ředitel hlawnj školy w Nowém Koljně.	A.D.S.J.
Březina Josef, duchownj správce w Sánech.	
Cwrček, duchownj správce we Weltrubech.	
Hulek Karel, farář w Dobřichowě.	
Hušek Karel, farář w Nowé Wsi.	
Kodym Josef, kaplan w Swogšicjch.	A.D.S.J.
Prokeš Antonjn, duchownj správce we Wohři.	A.D.S.J.

Strnad Petr, farář w Starém Kolně.
 Štika Antonjn, kaplan w Dobřichowě.
 Wolf Wogtéch, farář w Škramnjku.
 Strjdnj knihowna.

W Mnichowickém strjdnictwj. A. D. S. J.

Wáclaw Schuster, vikář, konsistornj rada, farář w Čestiejch.
 Banka František, farář w Gircanech.
 Bican Martin, farář w Sázawě.
 Blažek Josef, farář w Skalici.
 Bodušanský Josef, farář w Janowicjch.
 Girkowský Jan, duchownj správce w Jažłowicjch.
 Horáček Wácl., arcib. not., far. w Ondřegowě. *Spolusakladatel D.S.J.*
 Kotrba Jan, farář w Kostelci u sw. Kříže.
 Kramerius Wogt., děk. w Mnichowicjch, vikar. knihownjk. *A.D.S.J.*
 Wewerka Wáclaw, farář w Ratagi.

W Ostrowském strjdnictwj. (Lichtenstadt.)

Sipaunský Antonjn, prozatjm vikář a školdozorce, farář w Židlicjch. *A.D.S.J.*

W Plzeňském strjdnictwj.

Hlawan Ant., vikář, arcib. kom. při filosof. úst., arciděk. w Plzni. *A.D.S.J.*
 Ant. Popp, emer. vikář, konsist rada, děkan we Weyprnicjch. *A.D.S.J.*
 Diessl Jan, kaplan w Degšjně.
 Dostal Filip, arcibiskupský notář, farář w Degšjně.
 Hégner Josef, kaplan w Plzni.
 Kubišta Petr, kaplan w Plzni.
 Lang Jakub, farář w Kráłowicjch.
 Malý Wáclaw, kaplan we Weyprnicjch.
 Nekola Karel, farář w Woborě.
 Piller František, kněz cirkownj, kaplan w Planě. *A.D.S.J.*
 Růžicka Karel, ředitel hlawnj školy w Plzni.
 Smetana Josef, doktor libom., kapit. Teplský, prof. filos. w Plzni.
 Streer Josef, děkan w Plasech. *Spolusakladatel D.S.J.*
 Schellinger Jan, staršj kaplan w Plzni. *A.D.S.J.*
 Šindelář Arnošt, kapitulář Tepl., katech. na Gymnas. w Plzni.

W Pražském strjdnictwj. A. D. S. J.

Frant. Lampa, vikář, konsistornj rada, farář w Hluboči. *A.D.S.J.*
 Gůltiz Josef, arcib. notář, vikar. tagemnjk, farář we Wořechu.
 Diwjšek Petr, kaplan w Třebotowě.
 Fibiger Jan, farář w Zbraslawi.
 Haas Pawel, farář w Hostiwici, vikariátnj tagemnjk.
 Holeček Matěj, farnj administrátor w Michli.

Holowský Jan, farář w Hostiwaři.
 Hora Antonjn, kaplan w Hluboči.
 Kellner František, farář w Třebotowě.
 Kinzl Josef, duchownj správce w Koloděgi.
 Klenka Jan, kaplan w Proseči.
 Košťál František, farář w Trnowé.
 Krch Antonjn, duchownj správce w Modřanech.
 Modroch Jan, farář w Aunětíech. A.D.S.J.
 Neudörfer Jan, farář w Lišnici.
 Prasky Ignac, kaplan w Zbraslawi.
 Procháska František, kaplan w Zbraslawi.
 Štastný Karel, farnj administrator w Jinowíech.
 Šulák Matěj, farář w Šárce.

IV Přibramském střjduictw.

Frant. Kostka, dkt. boh., vikář a kons. rada, děkan w Přibrami. A.D.S.J.
 Bartuněk František, kaplan na Swatém Poli.
 Cjsař Karel, farář we Wosowě. A.D.S.J.
 Čjžek Wogtěch, mjestnj duchownj správce we Wišnowě.
 Dwořák Josef, kaplan w Starém Knjně.
 Exner Filip, farář u sw. Kiliána.
 Frank František, zámecký kaplan w Makowě.
 Freund Antonjn, kaplan u sw. Kiliána.
 Herschmann František, farář w Mujsku.
 Kettner Jan, kaplan w Dobříši.
 Končický Josef, rytjřsk. řádu kříž., farář w Starém Knjně.
 Krch Jan, farář na Sw. Poli.
 Leubner Josef, farář we Wšeradicích.
 Ondrák Prokop, kněz cjr., katecheta hlawnj školy w Přibrami. A.D.S.J.
 Royt František, farář w Dolnjch Hbytech.
 Stach Antonjn, farář w Slapech.
 Záruha Wáclaw, kaplan w Jincech.

W Rakownickém střjduictw.

Jan Swoboda, arcib. vikář, konsist. rada, farář w Kozlancech.
 Michálek Antonjn, vikárnj tagemnj, farář w Mutěgowíech.
 Aksamit Karel, zámecký kaplan na Křiwoklátě.
 Hněwkowský Wogtěch, kaplan w Kněžowsi.
 Jahnel Josef, zámecký kaplan na Njžboru. A.D.S.J.
 Kanský Wáclaw, farář we Welkém Augczdě.
 Kepler František, farnj administrator w Kaunowě.
 Kosler Tomáš, farář we Zbečně.
 Macan Jakub, farář w Slabejoh.
 Nedwěd Wáclaw, duchownj správce w Nezabudíech.
 Nowotný Wáclaw, duchownj správce w Řencowě.

Špalek Wáclaw, duchownj správce w Městečku.
 Wohánka Wáclaw, kaplan w Mutěgowicjch.
 Wotěra Josef, farář w Petrowicjch.
 Strjdnj knihowna.

W Rokycanském strjdnictwji.

Jan Jaeger, arcib. vikář, konsist. rada a děkan w Radnici. †
 Suchý Frant., zatimnj vikář a školdozorce, děk. w Rokycanech. A.D.S.J.
 Alizar František, farář w Liblíně.
 Bolzer František, farář w Mirešowech.
 Dworák Josef, farnj administrátor na Zjkowci. A.D.S.J.
 Jezbera Josef, farář w Sřahlowech. †
 Lemoch Josef, farář w Mešně. A.D.S.J.
 Liška Jakub, kooperator we Woseku.
 Liška Tomáš, farář w Prusjnách.
 Mataušek František, kaplan w Spálené Pořiči.
 Pícek Wáclaw Jaromjr, wrchnj a práwnj na Liblíně.
 Pištěk František, děkan w Plzenci.
 Poláček Šebastian, farář w Čížkowě.
 Thiel František, kaplan w Chwalenicjch.

W Slánském strjdnictwji. A. D. S. J.

Jan Bezděka, čest. kan., vikář, kons. r., děk. w Lidicjch. A.D.S.J.
 Gaube Bruno, tagemnj vikariátu, farář we Swárowě.
 Baroch František, duchownj správce w Hobšowicjch.
 Fischer Mikuláš, farář w Pozdni.
 Hampeys František, kaplan na Měci (Kornauze).
 Hubený Jan, duchownj správce w Tachlowicjch.
 Jirsjk Jan, kand. theol., arcib. notář, farář w Minicjch. *Spolusakladat.* D.S.J.
 Jungmann Jan, rytjřsk. řádu křiž., farnj administrátor w Tursku. †
 Kodjdek Augustin, kaplan w Železně.
 Kubišta Josef, farář w Družči.
 Lička Kašpar, farář na Kladně. A.D.S.J.
 Lička Wogtěch, arcibiskupský notář, farář w Poherách. A.D.S.J.
 Mlčan Filip, duchownj správce w Libšicjch.
 Přihjk Vincenc, děkan na Smečně.
 Richter Ondřeg, rytjř řádu, farář w Unhošti. A.D.S.J.
 Sigmund Benedikt, kandidát theologie, děkan we Slaném.
 Sitte Wogtěch, duchownj správce w Tuchoměřicjch.
 Špachta Dominik, farář w Kolči.
 Šwestka František, farář we Měci. (Kornauze.) A.D.S.J.
 Zahradnický Aug., guardian františkánských bratrj w Hágku.
 Žitek Wáclaw, duchownj správce w Srbči. A.D.S.J.

W Taužetjnském střídnictwju.

Höfner František, farář w Křečowě.
 Kljmeš Filip, prémonst. kapit. a podknihownj w Teplé.
 Reil Albert, provisor a kantor w kanonii Teplské.
 Sturm Josef, farář w Rabšteyně.
 Teplská kapitulárnj knihowna.

We Wotickém střídnictwju. A. D. S. J. *

Kristian Friček, arcib. vikář, kons. rada a far. w Dublowicjch.
 Gerson Jos., ryt. z Ragersdorfu, v. tag., arc. not., děk. w Selei. A. D. S. J.
 Čtrnáctý Jan, děkan w Neweklowě.
 Herrmann Řehoř, farář w Bělici.
 Hulička Wogtěch, farář w Nechwalicjch.
 Kacerowský Antonjn, arcibiskupský notář, farář w Podčepicjch.
 Kareš Wáclaw, farář w Arnoštowicjch.
 Keil Antonjn, administrator w Kosowé Hoře. A. D. S. J.
 Lenk František, arcibiskupský notář, farář w Maršowicjch.
 Mládek Antonjn, expositnj kaplan na Čerweném Angezdě.
 Ništera František, zatimnj administ. lokalie Kameyské.
 Procházka Desiderius, děkan pro osobu swau w Prčicjch.
 Richter Josef, děkan w Sedlčanech.
 Roštlapil Josef, farář we Woticjch.
 Stulfa Antonjn, farář w Janowicjch.
 Schier Aloys, farář w Netwořicjch.
 Třebický Roger Karel, quardian weleb. Františk. w Woticjch.
 Urban Emanuel, exposita w Jesenicjch.
 Urban Matěg, kaplan w Maršowicjch.
 Wilmek František, kaplan w Netwořicjch.
 Witták Tomáš, farář na Chlumě. A. D. S. J.
 Wobornjk Sew., bakalář bohosl., duch. správce na Křečowicjch. A. D. S. J.
 Střídnj knihowna.

W Praze 122.

W střídnictwju 252.

W esměs 374.

 Kde by gaké pochybenj se naleslo, žádá redakce o geho oznámenj, by w přijím posnámenánj tomu se wyhowělo. Oblíbiš také sobě každý nový pan odběratel w psanj na poště nevyplaceném spolu i své střídnictwju nám oznámiti, a staci, gak se w češtině píše, uwěšst.

II. Litoměřické Biskupstwj.

Neydůstognějšj, wysoce urozený Pán, pan Augustin Bartoloměj Hille, Biskup, člen mnoha učených a dobročinných ústawů, Aud Dědictwj Swato-Janského,
a t. d.

Wysoce důstogná kapitola a konsistor.

P. T. P. a p.

Wáclaw Kára, kapit. děkan, kons. préses, stud. direktor.	A.D.S.J.
Josef Nečásek, kanownjk, konsistornj rada, exam. synodalis.	A.D.S.J.
Ignác Jakš, kanow., kons. rada, redaktor spisu pedagogického.	
Josef Pfeiffer, kanownjk, kons. rada a censor.	A.D.S.J.
Reymann Jan, konsistornj protokollista a registrator.	
Řehák Antonjn, vicerektor biskupského semináře	A.D.S.J.
Rolegček František, katecheta na Gymnasium.	

Biskupský seminář.

Semenárnj knihowna.

Na wenku w biskupstwj.

P. T. P. a p.

W Aušfském střjduictwj.

Hanausek Jan, farář w Prachowě.	A.D.S.J.

W Boleslawském střjduictwj.

Cebuský Filip, farář w Luštěnicjch.	A.D.S.J.
Černohauz František, kaplan w Reyžicjch.	A.D.S.J.
Procházka Vincenc, exposita w Bukowanech.	
Winařický Karel, farář w Kowani.	A.D.S.J.
Zuman Wáclaw, kaplan w Mladé Boleslawi.	
Střjdnj knihowna.	

W Chomutowském střjduictwj.

Tichy Antonjn, kooperator w Chomutowě.	A.D.S.J.

W Dokezsčém střjduictwj. (Hirschberg.)

Procházka Giřj, farář na Skalště.	
Pruša, kaplan w Dokách.	

W Launském střídnictvji.

Wickner Jan, expositnj duchownj w Ranně.
Wohaňka František, kaplan w Lánech.

A.D.S.J.

W Libereckém střídnictvji.

Pažaut Jan, vikář, kons. rada, b. not., osob. děk. w Laukowě.
Scholz Jan, zámecký kaplan w Sichrowě.

W Libochowickém střídnictvji.

Dobicer Josef, kaplan na Sutomi.

W Lypenském střídnictvji.

Rachljk Jan, řádu nábož. škol, prof. IV. školy w Haidě.

W Mělnickém střídnictvji.

Černý Josef, kaplan w Chorušicích.
Hnogeč Antonjn, děkan na Mělnjce.
Schittra Nathanael, podpřewor kapucjnů na Mělnjce.

W Nymburském střídnictvji.

Řehoř Horecký, vikar. emer. a děkan w Rožďalowicích.	A.D.S.J.
Beránek Wáclaw, farář we Wosenicích.	A.D.S.J.
Holub Jan, kaplan w Nymburku.	A.D.S.J.
Kopecký Antonjn, farář w Kostomlatech.	A.D.S.J.
Maucha Antonjn, kaplan w Rožďalowicích.	A.D.S.J.
Nowák Antonjn, kaplan w Libáni.	A.D.S.J.
Renner Antonjn, kooperátor w Nymburku.	
Renner Josef, farář we Měli.	A.D.S.J.
Stěhule Josef, duchownj správce w Laučenj.	A.D.S.J.
Šoregs Frant., kaplan w Rožďalowicích.	Spoluzakladatel D.S.J.

W Semilském střídnictvji.

Jáchim Šaurek, vikář, konsist. rada, děkan w Dráskowě.	
Josef Kramář, emerit. vikář, kons. rada, farář we Wysokém.	
Krupař Josef, farář w Šumbece.	
Damaschek Josef, kaplan w Semilech.	A.D.S.J.
Horna Antonjn, kaplan w Rochpraticích.	
Kauble Josef, residenciálnj kaplan w Laukowě.	A.D.S.J.
Kawaljr Wácl., kaplan we Wysokém.	

W Turnowském střídnictvji.

Čermák, mjestnj duchownj správce na Hrubé Skále.	A.D.S.J.
Čerwinka Josef, kaplan na Hradišti.	
Horák Wáclaw, kaplan w Turnowě.	

Jindra Jáchim, kaplan na Hradišti.	A.D.S.J.
Kořínek Jan, kaplan na Mšeně.	A.D.S.J.
Marek Antonín, kandidát bohosloví, děkan w Libuni.	A.D.S.J.
Palánek Jan, farář w Markwaticích.	
Pohořelý Josef, kaplan w Turnově.	A.D.S.J.
Preissler Michael, duchovní správce w Tatobytích.	
Šaurek Josef, děkan w Turnově.	
Šolc Jan, duchovní správce we Wiskři.	A.D.S.J.
Wetešník František, děkan w Sobotce.	A.D.S.J.
Wesmės 57.	

III. Královéhradecké Biskupství.

Geho Excellencj, Neydůstognějšj, wysoce urozený Pán, pan Karel Hanl, Biskup, c. k. tagná rada, emerit. c. k. guberniální rada, aud Dědictwí Swato-Janského, a wjce učených a dobročinných Společností.

P. T. P. a p.

Josef Müller, kapitolní děkan, kons. předses, studií direktor.	
František Pelikán, kanovník, konsistorní rada.	A.D.S.J.
Lichtenberg Josef, Geho biskupské Excellencj ceremonář.	

Biskupský seminář. A. D. S. J.

Reis Jan Nep., kandidát bohosloví, Spiritual.	A.D.S.J.
Stárek Jan, doktor bohosloví, professor morálky.	A.D.S.J.
Semenární knihovna.	

W biskupství.

P. T. P. a p.

W Bydžovském střídnictví.

Čančara František, kaplan w Lužci.
Haas Josef, kaplan w Žehuni.
Petzold Josef, kaplan w Nowém Bydžově.
Šafránek Josef, kaplan w Nowém Bydžově.

W Čáslavském střídnictví. *

Hranžovský Wáclav, zámecký kaplan w Žehusicích.
Dítě Karel, kooperátor w Wilimově.

* Dwa zde gménem i mjstem chybně udaný.

Nowotný Josef, kaplan w Jenikowě.

Wlach Ignác, kaplan w Jenikowě.

Strjdnj knihowna.

W Gičjnském strjdnictwju.

Forman Wáclaw, kaplan w Lomnici.

Maryška Josef, kaplan w Gičjné.

A.D.S.J.

Suchý František, kaplan w Gičjné.

A.D.S.J.

Sydon Josef, kand. theol., katecheta na Gymn. w Gičjné.

Trnka Jan, kazatel u sw. Ignáce w Gičjné.

Gménem trj neudani.

W Hořickém strjdnictwju.

Aloys Hanl, emer. vikář, kons. rada, bisk. notář, děk. w Hořicích.

Kašpar Matěj, farnj administrator w Chodowicích.

A.D.S.J.

Sehnal Josef, kaplan w Miletjnu.

Strjdnj knihowna.

W Chrastském strjdnictwju.

Munzar Josef, čestný kanownjk, vikář a děkan w Chrasti.

Wilimek František, mjestnj duchownj správce w Licibořicích. A.D.S.J.

W Chrudimském strjdnictwju.

Koželuh Wáclaw, mjestnj duchownj správce w Lánech.

Konvent dwogicetihodných pp. Kapucjnů w Chrudimi.

Nowotný Jan, kaplan w Heřmanowu Městci.

Patočka Karel, mjestnj duchownj správce w Kladrubech.

Strjdnj knihowna.

W Jaroměřském strjdnictwju.

Chmelik Jan, děkan w Jaroměři.

A.D.S.J.

Krulich Wácl., kněz cjr. direktor hlav. školy w Král. Dvoře. A.D.S.J.

Prudič Wáclaw, kaplan w Králové Dvoře.

Zahradajk Wáclaw, mjestnj duchownj správce w Sendražicích. A.D.S.J.

W Králohradeckém strjdnictwju.

Wik Karel, farář w Plotišti.

W Kopidluském strjdnictwju.

Frant. Wacek, cjs. dwor. kapl., vik., kons. rada, děk. w Kopidlně. A.D.S.J.

Jahoda Jan, farář w Sámšíně.

Makeš Jan, vikariátnj tagemnj, farář we Wostružně.

Meergans Josef, kaplan we Weliši.

Müller Jan, farář we Slatinách.

Prokeš Martin, duchownj správce we Wohništancech.	
Školnjak František, kaplan w Kopidlně. †	A.D.S.J.
Waněk František, mjestnj duchownj správce w Hradisku.	A.D.S.J.

W Kosteleckém střídnictvji.

Čížinský Josef, kaplan w Tyništi.	
Záveský Jan, farář w Cuclawě.	A.D.S.J.
Negmenowanj dwa.	
Střídnj knihowna.	

W Kutnohorském střídnictvji.

Kříkawa Jan, doct. libom. a bohosl., děkan w Bikáni.
Tříj gménem neudanj.

W Laudskronském střídnictvji.

Háček Antonjn, duchownj správce we Velké Retowě.	A.D.S.J.
Pyrkl Wáclaw, kaplan w České Třeboni.	A.D.S.J.
Střídnj knihowna.	

W Ledčském střídnictvji.

Hadrawa Karel, kooperátor w Kacowě.

W Lipnickém střídnictvji.

Rösler Ant., přem. kapit., bisk. not., člen hosp. spol. w Željwě.
Zelenka Florian, přem. kapitulár, farář w Giřici.
Žitko Antonjn, zámecký kaplan we Wětrnjm Jenjkowě.
Střídnj knihowna.

W Litomyšlském střídnictvji.

Bezdiček Jan, kooperátor w Mladočowě.
Walter Josef, kaplan w Karli.
Střídnj knihowna.

W Náchodském střídnictvji.

Hromádka František, duchownj správce w Rtině.	
Ludwjk Josef, duchownj správce w Studnici.	A.D.S.J.
Žoček Wiljm, farář w Machowě.	
Střídnj knihowna.	

W Německobrodském střídnictvji.

Holic Karel, kooperátor w Pannenském Dole.
Seifert Karel, kooperátor w Pannenském Dole.

W Opočenském střídnictvji.

Rozšlapil Josef, kaplan w Dobrušce.
Rojek Jan Karel, mjestnj duch. správce w Bohuslawicjch. *Spoluzakl. D.S.J.*

Geden gménem neudany.
Strjdaj knihowna.

W Pardubském strjduictwj.

Beck Michael, expositnj duch, správce w Držci.
Tři gménem neudanj.
Strjdaj knihowna.

W Poděbradském strjduictwj.

Müller Josef, kaplan w Wosiejch.

W Pólemském strjduictwj.

Sluga Mat., emer. vikář, školdoz., konsist. rada, děkan w Polně.	A.D.S.J.
Kraus Josef, farnj administrator w Wognoměstci.	A.D.S.J.
Nožička Josef, kaplan w Příbyslawi.	
Plessel Josef, farář w Borowé.	A.D.S.J.
Seidl Josef, kaplan a katechet w Polně.	A.D.S.J.
Windiš Jan, farář w Štokách.	

W Skutečském strjduictwj.

Šimek Wáclaw, zatim. vikář, školddzor., děkan w Swratce.

W Wrchlabském strjduictwj. A. D. S. J.

Kalwach Jan, kaplan w Branné.
Padauer Jan, kaplan we Witkowiech.

W Wysokomeytském strjduictwj.

Gménem neudany w Wysokém Meytě.

Wesměs 96. *

IV. Buděgowské biskupstwj.

Geho Excellencj, Neydůstogněgšj, wysoce urozený
Pán, pan Arnošt Konstantin Růžicka, Biskup, Geho
c. k. Milosti skutečnj tagná rada, a t. d.

P. T. P. a p.

Wáclaw de Angelis, kanownjk, konsist. rada, biskupský notář.
Chum Wogtěch, vikarista při biskupském kostele a katecheta.
Kregěj Autonjn, kaplan při biskupském kostele.

* Z této Dílcei všech pánů odběratelů se gměna se dozvědět, při všem usilování,
nechce se nám w žádném roce poštětiti. Redakce.

Biskupský seminář.

Jan Körner, doktor, profes. bibl. stud., rektor bisk. semináře.

Emanuel Dawjdek, doktor, professor dogmatických studií.

Wogt. Mokřý, doktor, prof. cirk. práva a cirk. historie.

A.D.S.J.

Semenářská knihovna.

Posluchači bohosloví w IV. roce.

Barta Tomáš.

Cori Jan.

Pánek Jan.

W III. roce.

Frohner Jakub.

Paleček Josef.

Hable František.

Placer Wiljm.

Miška Matěj.

Šrámek Jan.

W II. roce.

Němec Petr.

W I. roce.

Papir.

W biskupstwj.

P. T. P. a p.

W Bechyňském střjdnictwj.

Felix František, kaplan w Bechyni.

Botschon Josef, děkan pro osobu swau w Dražowě.

Hrdina Pius, kapitulár Strahowský, kaplan w Milisku.

Pešta Adrian, kapitulár Strahowský, kaplan w Sepekowě.

Sedláček Jakub, kaplan w Bernardicjch.

A.D.S.J.

Sláma František, člen národnjho museum, děkan w Bechyni.

A.D.S.J.

W Benešovském střjdnictwj.

Schiel Antonjn, kaplan w Benešowě.

W Blatenském střjdnictwj.

Gedlička Augustin, farář w Zábři.

A.D.S.J.

Holy Benedikt, řádu sw. Augustina, kooperátor w Lnářjch.

Jana Mat., řeh. sw. Augustina, kooperátor we Lnářjch.

A.D.S.J.

Klaudek Martin, kaplan w Kádowě.

A.D.S.J.

Mareš Jakub, farář w Chanowicjch.

A.D.S.J.

Pokorný Jan, zámecký kaplan w Břežnici.

Wlasák Josef, kaplan w Rožmitále.

W Horšovotýnském strjdnictwju.

Balzar Jan, farář w Stankowech.

W Cheynowském strjdnictwju.

Blažek Jakub, cirkwnj kněz w Pohnánj.

A.D.S.J.

Farář František, kaplan w Cheynowě.

Tesař Matěj, kaplan w Černowicjch.

W Deyšinském strjdnictwju.

Formánek Jan Křt. učitel děw na hlawnj škole w Klatowech.

Formánek Josef, kaplan w Teynci.

A.D.S.J.

Šanda Wáclaw, emauzský benediktin, professor w Klatowech.

W Domažlickém strjdnictwju.

Faster Jakub, duchownj správce w Klenči.

Schneider Gabriel, kooperátor w Hirsowě.

Wondraussek Josef, kaplan w Klenči.

A.D.S.J.

W Gindřichohradeckém strjdnictwju. (Neuhaus.)

Wogt. Juhn, inf. prob., arcikněz, vik. kons. rad. děk. w Hradci.

Kratochvíle Karel, strjdnj tagemnj a far. w Malšicjch.

A.D.S.J.

Čermák Wáclaw, farář w Roseči.

Emmer Matěj, kooperátor w Roseči.

Janko Ondřej, duchownj správce w Blažegowě.

Kučera Wogtěch, kaplan w Starém Městě.

Mikš Josef, kaplan w Bystřici.

Nowáček Jan, kaplan w Kumžaku.

Spolusakladatel D.S.J.

Plottner Wogtěch, vikar tagem., děkan w Bystřici.

Řečícký Aloys, kaplan w Gindřichowě Hradci.

Ullrich Vincenc, duchownj správce w Člunku.

Zátka Josef, kaplan w Gindřichowě Hradci.

Zátka Martin, kaplan w Strmělowě.

W Gistebnickém strjdnictwju.

z Naderných Jan, pán na Chotowjně, Gistebnici a Adersbachu.

A.D.S.J.

Rokos Josef, kaplan w Malšicjch.

A.D.S.J.

W Hlubockém strjdnictwju. A. D. S. J. (Frauenberg.)

Matěj Drexler, vikář, škold., konsistor. rada, far. w Hošjně

Holba Michal, řádu cistercienského, kaplan w Borešowě.

A.D.S.J.

Cjsař Karel, kaplan w Purkharci.	
Fučjk Matěg, farář na Hluboké.	A.D.S.J.
Linhart Josef, farář na Velkých Horách.	
Maruška František, kaplan na Dobré Wodě.	
Peyša Norbert, kaplan na Hošjně.	
Woyta František, kaplan na Hluboké.	A.D.S.J.

W Horažďowském střjduictw.

Max Giržcek, vikář, konsistorijn rada, farář w Malém Boru.	A.D.S.J.
Ladmann Wáclaw, kaplan w Nezamyslicích.	A.D.S.J.
Lausa František, kaplan u sw. Anny.	A.D.S.J.
Mrkwicka Antonjn, rytjřsk. maltes řádu, děkan w Horažďowicích.	A.D.S.J.
Puš František, farář w Nezamyslicích.	A.D.S.J.
Ruda Josef, kaplan w Malém Boru.	A.D.S.J.
Schmidinger Josef, zám. kaplan w Mlázowě. <i>Spoluzakladatel</i>	D.S.J.

W Hostaušském střjduictw.

Wawák František, duchownj správce we Weyrowě.

W Kamenickém střjduictw. A. D. S. J.

Wogt. Maršálek, bisk. vik., škol. doz., kons. r., děk, w Kamenici.	A.D.S.J.
Haljk Karel, emerit. vik. Cheynow., far. w Kardošowě Řečici.	A.D.S.J.
Brunner Augustin, kaplan w Řečici Kardašowě.	
Edelmann František, duchownj správce w Temnici.	
Köck Mikuláš, kooperator w Etynkách. (Neu-Oettingen).	A.D.S.J.
Mazanec Jan, kaplan w Žirownici.	
Swoboda Josef, kaplan w Kamenici.	
Witurka Josef, kněz cirkewnj, w Kardašowě Řečici.	
Střjdnj knihowna.	

W Kaplickém střjduictw.

Kamarýt František, kaplan w Kaplici.	A.D.S.J.

W Kasperskohorském střjduictw. (Bergreichenstein.)

Tonner František, duchownj správce Horských w Hutích.	A.D.S.J.

W Krumlowském střjduictw.

Karel Zahnbauer, inf. arcijáhen, vikář, kons. rada w Krumlowě.	A.D.S.J.
Jakeš Wogtěch, farář w Perlowě.	A.D.S.J.
Matěgowský Antonjn, farář w Křemži.	
Pöschl Matěg, kaplan w Krumlowě	A.D.S.J.
Sedlák Jan, kaplan w Krumlowě.	
Sládek Bartoloměg, farář w Zlaté Koruně.	A.D.S.J.

W Lukawickém střjdnictwj.

August Tiebl, arcikněz, vikář, kons. rada, děkan w Březkowicjch.
 Klein František, farář we Švihowě.
 Machnjk Wáclaw, kaplan w Předslawi.
 Němeček Kašpar, farář w Chudenicjch.

W Mirowickém střjdnictwj.

Wrána Šim., bisk. notář, farář w Mirowicjch. *Spoluzakladatel D.S.J.*

W Nepomuckém střjdnictwj.

Josef Zeman, vikář, školdoz., kons. rada, děkan w Nepomuku.
 Babor František, farář w Žinkowech. *A.D.S.J.*
 Čermák Wáclaw, kaplan w Mědějně.
 Elhenický Josef, kaplan w Plánici.
 Hursky Josef, kaplan w Blowicjch. *A.D.S.J.*
 Král Josef, kaplan w Blowicjch. *A.D.S.J.*
 Král Jan, kaplan w Nowé Bystřici.
 Smolka Ignác, farář w Kydlině. *A.D.S.J.*

W Nowohradském střjdnictwj. (Gratzen.)

Wácl. Blažek, vikář, škol dozor., kons. rada, far. we Welešjně.
 Blažek Karel, farář w Střjžowě. *A.D.S.J.*
 Fucker František, kaplan w Daudlebjch.
 Hansa Matěg, kaplan na Dobré Wodě.
 Loberschiner František, kněz ejrkewnj w Kameném Augezdě.
 Procházka Leopold, duchownj správce w Lodenicjch.
 Stegskal Jan, kaplan w Řjmowě.
 Trumpf František, kaplan we Trhowých Swinech. *A.D.S.J.*
 Wittek František, kaplan w Ledenici. *A.D.S.J.*
 Wobisch Josef, farář w Ledenici.

W Pacowském střjdnictwj.

Tomáš Lom, vikář, konsistornj rada, farář w Nowé Wsi.
 Langweil Jan, duchownj správce w Hartljkowě.
 Tuma Martin, administrator fary Wonšowské.

W Pelhřimovském střjdnictwj.

Graff Antonjn, farář w Dolnj Cerekwi. *A.D.S.J.*
 Podlaha Tomáš, kaplan w Hornj Cerekwi. *A.D.S.J.*
 Stěch Martin, kaplan w Božegowě.
 Wlasák Josef, kaplan w Rynarci.

W Pjseckém střjdnictwj.

Matěg Tockstein, vikář školddzor., kons. rada, farář w Ginjně. *A.D.S.J.*
 Kubjček Jan, kaplan w Sedlici. *A.D.S.J.*

Paustka Jan, kaplan w Záhori.
 Pazaurek František, kaplan w Pjsku.
 Wolf Josef, kněžec špitálský kaplan w Čjžowě.

W Prachatickém střídnictví.

Akcent Augustin, farář w Strunkowicjch. A.D.S.J.
 Kladrubský Josef, kaplan w Prachaticjch. A.D.S.J.
 Plewka Jan, kaplan w Husinci.
 Rosswald Matěj, farář w Lázišti A.D.S.J.
 Rosswald Jan Petr, farář w Oberhaydč.

W Soběslawském střídnictví.

Bjly Tomáš, kaplan w Teyně nad Moldawau.
 Charwát Matěj, farář w Hamřich.
 Chrasfanský Jan, kněz cirkwnj w Týně nad Moldawau.
 Hazuka Wáclaw, kaplan w Soběslawě. A.D.S.J.
 Moráwek Daniel, děkan w Teyně nad Wltawau.
 Pachta Bartholoměj, kaplan w Týně nad Moldawau.
 Špaček Jan, farář w Šebotjně. A.D.S.J.
 Wackár Josef, kaplan w Soběslawi.

W Sušickém střídnictví. (Schüthenhofen.)

Adam Fialka, vikář, kons. rada, bisk. notář, děkan w Sušici. A.D.S.J.
 Tonner Ondřej, vik. tagemnj, farář we Welharticjch. A.D.S.J.
 Diwiš Josef, kaplan w Petrowicjch. A.D.S.J.
 Kwěton František, kooperator w Kolinci.
 Lew Antonjn, farář w Kolinci.
 Matschel Jan, kaplan w Langendorfě. A.D.S.J.
 Tonner Alois, kaplan we Welharticjch.
 Střídnj knihowna.

W Třeboňském střídnictví. (Wittingau.)

Charwát Matěj, kaplan w Třeboni.
 Maljk František, farář w Gilowicjch. A.D.S.J.
 Sádlo Jan, děkan w Třeboni.
 Šweiner Gířj, zámecký kaplan na Chlumci.
 Witurka Josef, kooperator w Strážowě.
 Střídnj knihowna.

We Wodňanském střídnictví.

Bezpalco Jan, kaplan we Wodňanech.
 Blažek Jakub, kaplan w Baworowě.
 Čjžek Jan, kaplan w Netolicjch.
 Fuchs František, kaplan w Baworowě.
 Macha Jan, kaplan w Protiwjně.
 Schuster Jakub, farář w Nalžowech. A.D.S.J.

We Wolyńském střídnictví. A. D. S. J.

Frant. Rathauský, vikář, školdoz., kons. rada, farář w Česticích.	A.D.S.J.
Johánek Tomáš, vik. tagemník, farář we Wacowě.	A.D.S.J.
Benda Křištof, farář w Nazłowicích.	A.D.S.J.
Bezpalco Ignác, kaplan we Wimberce.	A.D.S.J.
Klauček Martin, kaplan na Kalwarii w Česticích.	A.D.S.J.
Marjk Tomáš, kaplan we Wolyňi.	A.D.S.J.
Mrátek Jakub, kaplan w Dobři.	A.D.S.J.
Schneider Petr, rytířsk. řádu maltes. w Strakonicih.	A.D.S.J.
Škopek Jan, kaplan we Wacowě.	A.D.S.J.
Šwehla František, kaplan w Bohumelicích.	A.D.S.J.
Staně František, farář w Čkyni.	A.D.S.J.
Trachta František, farář w Hattmanici.	A.D.S.J.
Wottawa Jan, kněz cirkewaj w Dobři.	A.D.S.J.

Wesmės 172.

P ř e h l e d .

W Pražské Arcidiécesj . .	374.
W Litoměřické diécesj . .	57.
W Králohradecké diécesj . .	97.
W Buděgowické diécesj . .	172.

Wesmės w Čechách. 700.

Na Morawě.*

I. W Arcibiskupstwju Olomůckém.

Geho Knjžecj Milost, Neydůstognějšj a wysoce urozený Arcibiskup Pán, pan Maximilián, Swobodný Pán ze Šomerau-Beckh, Wěwoda, Knjže a Hrabě kráľowské české kaple w Praze, a t. d., *tři wýstřiky.*

P. T. P. a p.

W Olomůci.

Jan Mácha, dokt. bohosl., arcib. a kons. rada, prof. bibl. studij, emer. rekt. univ.

Arcibiskupský seminář.

Berlica Viktorin, alumn.

Štěpánek Antonjn, alumn.

W Bzeneckém dekanátě.

Kadlec Jakub, farář w Polešowicjch.

A.D.S.J.

Špinka Karel, duchownj správce w Žerawici.

W Bilowickém dekanátě. (Wagstadt.)

Nikrin Josef, kooperator w Porubě.

W Cholinckém dekanátě.

Jiřj Köllner, krag. děkan, školdozor., kons. rada, far. w Hrubé Senici.

Borowicka František, kooperator w Náměsti.

W Českém dekanátě.

Jan Hodina, krag. děkan, školdozorce, konsist. rada, farář w Čechách.

Hajek František, kooperator w Přemyslowicjch.

Ripka Melichar, kooperator w Bohuslawicjch.

W Dubském dekanátě.

Bečak Florian, kooperator w Dubu.

Feigerle Melichar, duchownj správce w Čechowicjch.

* I důstojně welebných pánd odběratelů na Morawě slušně žádáme, jak se mjsto gegich obýwánj a gich dekanát po morawsku pjše; pak wšecky proměny w hodnostech neb itacjch, i aumrtj kteréhož z pánd odběratelů-spoluaudd; pak, kdeby w pijtomném poznamenánj pochybeno bylo, by redakcy poštau, bez franko, to laskawě oznámiti sobě nextžili.

W Holešowickém dekanátě.

Jáhn Ignác, staraj kaplan w Holešowě.

W Hradištském dekanátě.

Stoklaska Karel, kooperator w Ostre.

W Jakardowickém dekanátě. (Eckersdorf.)

Stěpánjk Antonjn, kooperator w Ratkowě.

W Kralickém dekanátě.

Chabičowský Fabian, farář we Weyšowici.

W Kroměžjřském dekanátě.

Hořin Josef, mjestnj duchownj správce w Stríteži. (Ohrensdorf.)

Peruška Tomáš, kaplan w Kromějži.

W Lipnickém dekanátě.

Lerch František Wend., kooperator w Oseku.

W Mezerickém dekanátě.

Fiker František, kooperator w Rožně.

W Mistském dekanátě.

František Grill, kragický děkan, školdozor., kons. rada, farář w Mistku.

Budař Karel, farář w Morawské Ostrawě.

Sklenowský Jan, kooperator we Friedlandu.

W Mohelnickém dekanátě.

Ptáček Josef, kooperator we Wranawě Lhotě. (Hras-Oel-Mittan.)

W Napagedlském dekanátě.

Hluštk František, farář w Pohorelicich.

W Opatowickém dekanátě.

Jan Tutta, krag, děkan, školdozorce, konsist. rada, farář w Opatowicich.

Drexler Peregin, kooperator w Gewjčku.

Feigerle Josef, farář we Skřipowě.

Koč Josef, kooperator w Hornici.

Pawljk Josef, kooperator w Jaroměřicich.

Rozšlapil Antonjn, mjestnj kooperator w Subiřowě.

W Opatowském dekanátě.

Konrad Kirnig, kragický děkan, vicedir. gymnas., farář w Oppawě.

W Přerowském dekanátě.

Bečák Tomáš, kooperator we Wilkoši.

Tenta František, kooperator w Předměstě.

We Wsatinském dekanátě.

Fridrich Jan, duchownj správce w Zděšowě.

W Zdauneckém dekanátě.

Frant. Palka, krag. děkan, školdoz., kons. rada, farář w Litencijch.

Borek Basil, duchownj správce w Hošticjch.

W Cjsařském Slezku.

We Frideckém dekanátě.

Kohaut František, administrator u bl. Panny Marie, we Frideku.

Landfeld Wáclaw. farář na Skalici.

W Pruském Slezku.

W Hultšinském dekanátě.

Lellek Cyprian, kooperator w Hultšijně.

Pawlenka František, kooperator při Benešowě pro Buslowice.

W Kačerském dekanátě.

Ballarin Arnošt, kooperator w Olderšowě.

Kinner Alois, kooperator w Nassidlech.

W Leobšickém dekanátě.

Wečzerek Vincenc, kooperator w Leebšici.

Wesmės 48.

II. W Brněnském biskupstwj.

Neydůstogněšj, wysoce urozený Pán, pan Antonjn Arnošt Hrabě z Schafigotschu, Swobodny Pán na Kynaště a Greifenšteynu, Doktor Bohoslawj, Kawnjnk Knjžecj Wysoke Kapitoly Olomúcké, a. t. d.

Biskupský seminář.

P. T. P. a p.

František Dohnal, vicerektor biskupského semináře.

Beda Dudik, Ráhrad. benediktin, dokt. libomudr., prof. hist. a filologie.

Frant. Sušil, kand. Theol., prof. biblických studií. *Spolutiskladatel D.S.J.*

Alumnátnj knihowna.

Posluchači bohoslawj w IV. roce.

Friš Jan.

Mlýnak Josef.

Geissler Bedřich.

Pataniček Jan.

Hrdlička Josef.	Šroc Aloys.
Hudec Wawřinec.	Szlotta Jiří.
Lysek Jaroljm.	Zelinka Leopold.

W III. roce.

Bjly Jan.	Dundáček Jan.
Křiwka František.	

W II. roce.

Graca Karel.	Menšík Antonjn.
Martinek Cyrill.	Procházka Antonjn.

W I. roce.

Brabec Josef.	Falda Benes.
Faulhaber Karel.	Roček Karel.

Weininger Jan.

W Brně,

Horky Jan Nep., konsistornej kancellista a expeditör.
 Kinsky Dominik, c. k. gub. transl., gednatel provin. Piar. řádu. A.D.S.J.,
 Libomudrců knihowna.
 Skorpjk František, kooperator u sw. Magdaleny.
 Stára František, řádu sw. Augustina, kaplan na Starém Brně.
 Tessjk Josef, kooperator u sw. Magdaleny.
 Zdera Bonaventura, pater Provincíál řádu walectihodných Minoritů.

Wně w biskupstwj.

P. T. P. a p.

W Brněnském dekanátě.

Kiowský Emanuel, kooperator w Kumrowicjch.
 Pospjšll Josef, kooperator w Obranech.
 Rozmanit Jan, farář w Traubsku.
 Šimbera Tomáš, kooperator w Bysterci.

W Bystřickém dekanátě.

František Badda, kragaký děkan, konsist. rada, farář we Zwoli.
 Lawička Matěg, kragaký děkan, konsist. rada, farář w Malé Kamenici.
 Kopecský Matěg, farář w Rosochách.
 Polnický Josef, farář w Zwole.
 Swoboda, farář w Bystřici.
 Uhljk Dominik, kaplan w Bystřici.

W Bučowickém dekanátě.

Jurowský František, mjestnj duchownj správce we Welké Lowčici.
 Plachy Bernard, kooperator w Nowých Hwězdlicjch.

W Dačickém dekanátě.

Antonjn Sagasser, krag. děkan, školdoz., kons. rada, farář w Dačicích.
 Filippi Josef, kaplan w Dačicích.
 Munzar Jan, farář we Wolfřewě.
 Smutný Jan, kaplan w Kostelnjm Wydrj.

W Gemickém dekanátě.

Šafránek Karel, kooperator w Hobzi. (Althartě.)
 Wesely Josef, kooperator w Jemici.

W Garoměřickém dekanátě.

Clem. Gottwald, krag. děkan, školdoz., kons. rada, far. w Moraw. Buděg.
 Blatný Jan, farář w Domamýlu.
 Kosa František, farář we Walči.
 Neckář Karel, mjestnj duchownj správce w Ljtohoři.
 Wašjček Antonjn, kooperator w Starči.

W Gedowňickém dekanátě.

Wácl. Strjž, děkan a školnj dozorce, kons. rada, farář w Křtinách.
 Holásek Jos., far. w Blánsku, čl. přát. kostel. hudby w Praze. A.D.S.J.
 Jahn František, duchownj správce w Ochoze.

W Gjhlavském dekanátě.

Frant. Kincel, krag. děk., škold., kons. rada, farář w Lukách. A.D.S.J.
 Elgart Dominik, kooperator w Brtnici. A.D.S.J.
 Italy Josef, kooperator w Brtnici. A.D.S.J.
 Lokwenc Antonjn, kooperator w Třebři. A.D.S.J.
 Marek Wawřinec, duchownj správce w Strjžowě. A.D.S.J.
 Paleček Jan, farář w Třebři. A.D.S.J.
 Špaček Adam, kooperator w Bačelowě. A.D.S.J.
 Gménem neudany.
 Strjdnj knihowna.

W Hodoninském dekanátě.

Niklas Oswald kooperator w Mutěnici.

W Horno-Kanickém dekanátě.

Leop. Wedička, krag. děk., školdoz., kons. rada, far. w Hornjch Kanicích.
 Šklana Jřj, farář w Bichařowicích.

W Hostěratickém dekanátě.

Tinger Ignác, krag. děkan, školdozorce, konsist. rada, far. w Stignici.

W Hustopečském dekanátě.

Jilek Jan, mjestnj duchownj správce w Popicích. A.D.S.J.

W Klobúckém dekanátě.

Šulla Wáclaw, kooperator w Žárošicích.

W Kuřimském dekanátě.

Hřebačka Josef, kooperator w Německých Klnicích. A.D.S.J.
Swjtl Josef, kooperator w Tišnowě.

W Letowickém dekanátě.

Mittner Emanuel, kooperator w Letowicích.
Růžicka Adam, kooperator w Olešnici.

W Lomnickém dekanátě.

Essenther Jan, mjtstj duchownj správce w Černowici.
Héger Augustin, kooperator w Daubrawnyku.

W Meřinském dekanátě.

Gráf Vincenc, farář w Chlumě.
Zdárský Wáclaw, kooperator w Lukách. A.D.S.J.

W Mezeříckém dekanátě.

Frant. Heller, kr. děk. a škold., kons. rada, far. w Velké Mezeříči.
Lenoch Antonjn, farář w Straškowě.

W Mikulowském dekanátě.

Aloys Fináček, kanownjk a farář kolleg. kostela w Mikulowě.

W Modřickém dekanátě.

Viktor Šlossar, opat řádu sw. Bened. a prélat w Raghradě. A.D.S.J.
Halla Antonjn, kooperator w Tuřanech.
Rieb Methud, benediktin w Raghradě.
Stikarowsky František, kooperator w Tikowicích.

W Náměstkém dekanátě.

Frant. Holub, krag. děk. a škold., kons. rada, far. w Náměsti. A.D.S.J.
Král Antonjn, farář w Mohelně.
Nedoma Jan, kaplan w Náměsti. A.D.S.J.
Nowotný Josef, kooperator w Mohelně.
Walenta Jan, duchownj správce w Konešjně.

W Novob-Městském dekanátě.

Konkowský Jakub, farář w Krásné. A.D.S.J.
Mišák Jan, farář we Ždárském Klášteře. A.D.S.J.
Paimon František, kooperator w Augzdě.

W Podiwinském dekanátě.

Karel Bayer, krag. děk. a školdozorce, kons. rada, farář w Oslowanech.

W Rosickém dekanátě.

Schnaubelt Vincenc, kooperator w Popowicích.
Wořjsek Maurj, emerit. přewor Ragh., farář w Ostrowacích.

W Slawkowském dekanátě.

Kljma Antonjn, kooperátor w Pozořicích.

Špaček Bernard, farář w Žeroticích.

A.D.S.J.

W Telečském dekanátě.

Tomáš Steyskal, emer. kr. děkan, kons. rada, farář w Telči. A.D.S.J.

Krug Josef, farář w Mraktočné.

A.D.S.J.

Perníček Jan, kooperátor w Studené.

Peyřoch Fr., vych. hrab. Lichtenst. Podstadak., kapl. w Telči.

Roháček Josef, duchownj správce w Popeljně.

Šterba František, kaplan w Myslowě.

A.D.S.J.

Swoboda Antonjn, kooperátor w Urbanowě.

Wondra Josef, farnj administrator w Telči.

A.D.S.J.

Wystrčil František, mjsnj duchownj správce w Wolsanech.

W Třebickém dekanátě.

Frant. Keller, krag. děk. a škold., kons. rada, far. w Jaroměřicích.

Janausěk Jan, kooperátor w Třebíči.

A.D.S.J.

Merta Gustav, kooperátor w Třebíči.

Negedly Jakub, kooperátor w Čučicích.

We Wančickém dekanátě.

Mellišek Jan, farář w Hornjch Dubňanech

Procházka Tomáš, kooperátor we Wančicích.

A.D.S.J.

We Wiškovském dekanátě.

Kowář Josef, duchownj správce w Topolanech.

We Wolframickém dekanátě.

Juránek Tomáš, kooperátor we Wolframích.

We Wranowském dekanátě. (Frašn.)

Frant. Křiwánek, kr. děkan a škold., kons. rada, farář w Hostině.

W Židlochovpickém dekanátě.

Kropil Josef, farář w Blučině.

A.D.S.J.

Společnj dekanátuj knihowna.

Wesměs 123.

Přehled.

W Holomúcké arcidiěcesj . . . 48.

W Brněnské diěcesj . . . 123.

Wesměs na Morawě . 171.

W Rakausjch.

We Wjdni.

P. T. P. a p.

Knihowna Geho Excellencj hraběte z Kolewratu.

Knihowna Geho Oswjcenosti knjžete z Meternichu.

Knihowna Geho Excellencj p. hraběte Mitrowského z Nemyše.

Gebriel Josef, dokt. theol., design. professor, do Kralowa Hradce. A.D.S.J.

Kozeika Wácl., dokt. bohosl., konsultor rádu křižow., prof. bibl. stadij.

Nebuda Dominik, kněz cirkewnj na odpočinutj. A.D.S.J.

Němeček Jakub, kněz cirkewnj, wychowatel hrabat z Černjau.

Blaha, kněz cirk., wychow. hrabat Piatu w Loosdorfu w Hornjch Rakausjch.

Burian Tomáš, c. k. nadporučnik a prof. české řeči, w Nowém Městě. A.D.S.J.

Negmenowaný knihkupectwjm w Linci.

W Solnohradě.

Geho Knjžecj Oswjcenost, Neydůstogněšj, wysoce

urozený Pán, pan Bedřich Knjže ze Šwarcenberku,

Arcibiškup Solnohradský, Wévoda na Krumlowě

a Primas Swatě Řjmské Řjše a t. d.

Josef Čeněk z Wartenberku, dokt. fil., kap. děk., kons. préses.

Wesměs 2.

W cizjch zemjch.

W Drážďanech.

Jan, Wévoda Saský, Kráľowska Wýsost.

A.D.S.J.

Hraběta Jan, k. dworaký kaplan, direktor. katol. gyma.

A.D.S.J.

Štěpánek Jan, král. dworský kaplan.

W Pruském Slezsku, Wratislaw. diácej.

Friedel Jan, kněz cirk., wychowatel hrabat Sternberků w Čerwené Wodě.

W cizjch zemjch 4.

W Uhrých. *

W Bystřickém biskupstwj.

Neydůstognějšj, wysoce urozený Pán, pan Josef
Bělský, Biskup, a t. d.

P. T. P. a p.

Tomáš Cherven, biskup. Canonicus a latere, direktor kanceláře.
Adamowich Georg, farář u sw. Michala.
Blásky Samuel, čest. kanownjk, arcijáhen, farář we Welké Slatině.
Buoliczky Jan, kooperator w Panském Audolj.
Csittek František, farář w Tót-Prone.
Fodor Michal, čest. kanownjk, arcijáhen, farář w Dubowě. 2 wýt.
Laczko Štěpán, farář w Podkonicích.
Meszszig Ondřej, farář w Mezi Brody.
Mozor Josef, theol. a fil. dokt. konsist. asses., farář w Bresno-Bánye.
Rayss Jan, Nep., děkan a farář w Trubně.
Petrowits František, administrátor w Starých Horách.
Škoda Jan, farář w Motieskowě.
Scheihl Valentin, emerit. kons. tagemnj, farář w Hajnikowě.
Štrba Jan, probošt z Grasy, kons. rada, farář w Dettowě.
Tergina Pawel, kooperator w Dettvě.
Vadányi Jos., dokt. theol. a fil., vicearcijáhen, farář we Valassce.

W Nitranském biskupstwj.

P. T. P. a p.

Kelecsényi Jan, opat bl. P. Marie a Pola Ostřihom. kanownjk.
Uhlárik Jan, biskupského chrámu Páně w Nitře kanownjk.
Mattyassovszky Gírj, de Eadem, ceremonář biskup. w Nitře.
Szórad Rogerius, p. guardian weleb. Františkán w Nitře.
Tucsco Matěj, farář Iranski.
Czaban Ondřej, kaplan Komjaticki.
Czabányik Michael, farář Ezdecki.
Kesselborn Karel, farář Komjaticki.
Pulman Tobiáš, kaplan Urminski.
Szlóboda Michal, farář Dolno-Kereskinski.

A.D.S.J.

A.D.S.J.

W dalějšch Uhrých.

Hartleben w Pešti, tři wýtisky.
Gmónem neudanj w Tarnowě.
F. Wigand w Břetislawi.

Wesmés 32.

* Aby se gména a mjsta pořádně wysadila, prosj o výročaj diécesálnj kathalogy
Redakcj.

W Haliči.

Geho Excellencj, Neydůstogněgšj, Wysoce urozený
Pán, pan František de Paula Pištěk, Arcibiskup
we Lwowě, cjs. král. tagná rada, a t. d.

P. T. P. a p.

Ondřej hrabě Ostrawský, kapitolnj děkan we Lwowě.

Adam hrabě Rosciszewsky z Rosciszewa, aud Národnjho museim w Praze.

Brožek Josef, pobj kaplan w Lancutě; †

Wesměs 4.

Saučet všech odběratelů.

W Čechách	700.
Na Morawě a Slezku	171.
W Rakousku	11.
W Uhřjch	32.
W Haliči	4.
W oizjch zemjch	4.

Wšech odběratelů wesměs 922.

Pohodlj prostředkem c. k. pošty.

Kdoby Časopis po wygiti rád brzy obdržel, předplatě se u swěho neyblížšjho
c. k. poštownjho auřadu 3 zl. na stř., a docházeti geg bude Časopis dennj poštau, bez
daljho přjplatku; kteražto cestu, Časopisu horliwě milowným wele radjme.

Obsah swazku prwnjho.

Pogednánj.

	Strana
1. Pána Krista maudrost we swátostech	3
2. Slušj-li wáhati w bogi proti pálené	28
3. Wygjmky z Ziwotopisu Pána našeho Ježjše Krista	46
4. O čtenj sw. Otců, sw. katolické cjrkwě	66
5. O káznicjch, čili trestnjch domech	87
6. Noc při nowém roce	98
7. Rada w záležitosti smjšeného manželstwj	128
8. O honosenj se duchownjho pastýře	132
9. Chrám sw. Wjta w Praze. (Báseň)	133

Oznamowatel.

a) Literatura.

1. Schriften des ehrw. Thomas von Kempis	135
2. Historischer Ehrentempel der Gesellschaft Jesu	137
3. Der Wallfahrtsort Heiligberg in Böhmen	140

b) Roztičnosti.

1. O titulech kněžských	141
2. List o moci a přednosti Papežské	149
3. Hlas z Čech o chrámu Páně sw. Pawla w Řjmě	159
4. Theologická Fakulta w Praze	166
5. Prawidla Dědictwj sw. Jana Nepomuckého	167
6. Spoluaudowé k Děd. Sw. Jana r. 1842 přistaupili	169
7. Poznamenánj pp. odběratelů Časopisu tohoto	171

Obsah swazku prwnjho.

Pogednánj.

	Strana
1. Pána Krista maudrost we swátostech	3
2. Slušj-li wáhati w bogi proti pálené	28
3. Wygjmky z Ziwoťopisu Pána našeho Jezjše Krista	46
4. O čtenj sw. Otců, sw. katolické cjrkwě	66
5. O káznicjch, čili trestnjch domech	87
6. Noc při nowém roce	98
7. Rada w záležitosti smjšeného manželstwj . . .	128
8. O honosenj se duchownjho pastýře	132
9. Chrám sw. Wjta w Praze. (Báseň)	133

Oznamowatel.

a) Literatura.

1. Schriften des ehrw. Thomas von Kempis.	135
2. Historischer Ehrentempel der Gesellschaft Jesu. .	137
3. Der Wallfahrtsort Heiligberg in Böhmen	140

b) Roztičnosti.

1. O titulech kněžských	141
2. List o moci a přednosti Papežské	149
3. Hlas z Čech o chrámu Páně sw. Pawla w Řjmě .	159
4. Theologická Fakulta w Praze.	166
5. Prawidla Dědictwj sw. Jana Nepomuckého . . .	167
6. Spoluaudowé k Děd. Sw. Jana r. 1842 přistaupili	169
7. Poznamenánj pp. odběratelů Časopisu tohoto . .	171